

§ 1 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Jenny Bengtsson* (V) inträtt som ersättare för *Ali Esbati* (V) under tiden för hans fortsatta ledighet den 17 juni–27 juli.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp anmält *Jenny Bengtsson* som suppleant i konstitutionsutskottet, i utrikesutskottet och i arbetsmarknadsutskottet under *Ali Esbatis* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 20 juni–27 juli* till

suppleant i konstitutionsutskottet
Jenny Bengtsson (V)

suppleant i utrikesutskottet
Jenny Bengtsson (V)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Jenny Bengtsson (V)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:711

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:711 Rymdturism i Sverige
av *Mathias Sundin* (L)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 september 2016.

Prot. 2015/16:123
20 juni

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.
Stockholm den 16 juni 2016
Utbildningsdepartementet
Helene Hellmark Knutsson

Interpellation 2015/16:716

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:716 Förskollärare i fristående skolor
av Maria Stockhaus (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 september 2016.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.
Stockholm den 16 juni 2016
Utbildningsdepartementet
Helene Hellmark Knutsson

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Finansutskottets betänkande
2015/16:FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Skatteutskottets betänkande
2015/16:SkU25 Redovisning av skatteutgifter 2016

Finansutskottets betänkanden
2015/16:FiU21 Vårändringsbudget för 2016
2015/16:FiU28 Årsredovisning för staten 2015
2015/16:FiU41 Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2010–2015

Justitieutskottets betänkande
2015/16:JuU31 Informationsutbyte vid samverkan mot organiserad brotts-
lighet

Utbildningsutskottets betänkanden
2015/16:UbU18 Fjärrundervisning och entreprenad – nya möjligheter för
undervisning och studiehandledning på modersmål
2015/16:UbU23 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och
årsredovisning 2015

§ 5 Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Prot. 2015/16:123
20 juni

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU16
Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (prop. 2015/16:174)
föredrogs.

Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Anf. 1 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 4 av Moderaterna.

Den här propositionen innehåller förslag till den kanske största förändringen av svensk migrationspolitik vi har genomfört i modern tid. Moderaterna kommer att rösta bifall till propositionen. Flera av de förslag som finns i den är sådant som vi har drivit på regeringen för att få till stånd. Genom morgondagens beslut i kammaren blir till exempel tillfälliga uppehållstillstånd huvudregeln i Sverige, vilket är en utveckling Moderaterna välkomnar. Vi har drivit på regeringen för att detta ska kunna ske.

Alla känner till att vi har upplevt en oerhört turbulent period i migrationspolitiken. Sverige har gått från att 2014 ta emot 80 000 asylsökande till i fjol ta emot närmare 160 000 personer. Det är en siffra vi aldrig någonsin har upplevt tidigare. Det innebär att Sverige har tagit emot närmare en kvarts miljon människor på två år. För att förstå hur många det är kan man göra en historisk jämförelse. Om man tittar tio år tillbaka, med de senaste två åren undantagna, ligger det årliga genomsnittet på ungefär 31 000 människor.

Samtidigt ser vi hur söktrycket har minskat kraftigt under 2016. Vi ser hur allt fler länder i Europa skapar egna hinder på vägen norrut. Vi har ett avtal med Turkiet som ju väcker många frågor men där varje invändning också har en given motfråga: Vad är alternativet? Migrationen är en av naturen gränsöverskridande fråga som bygger på att man hittar gemensamma och långsiktiga lösningar, inte minst för att få stopp på de fullständigt skrupelfria människosmugglare som inte tvekar att utnyttja människors utsatthet.

Fortfarande är det dock väldigt osäkert hur samarbetet mellan EU och Turkiet kommer att utvecklas. Drivkrafterna för människor att ta sig till Europa, med eller utan asylskäl, är fortfarande mycket starka. Utan ett samarbete skulle vi riskera en upprepning av det som hände förra hösten, det vill säga att så många människor söker sig till Sverige på så kort tid att det blir svårt att ens lyckas ge tak över huvudet till alla.

Samtidigt finns naturligtvis en viktig skillnad mot i fjol. Situationen i Sverige sommaren 2016 är dramatiskt annorlunda än tidigare. Många boenden är redan fulla, och väntetiderna hos Migrationsverket är rekordlånga. Socialtjänsten är oerhört utsatt; ett sjuttio-tal kommuner har anmält sig själva för att de inte klarar av de åtaganden lagen kräver. Ifall Sverige skulle uppleva en ny flyktkris skulle vi gå in i den med betydligt sämre förutsättningar än i fjol.

Det är i denna situation riksdagen ska fatta beslut om förändringar i migrationspolitiken. I en miljö som är så osäker menar vi att det mest ansvarsfulla är att fortsätta genomföra förändringar för att skapa ordning, reda och uthållighet i asylsystemet.

Herr talman! Migrationspolitik är inte enkelt. Det är nog på få andra områden som människor berörs så direkt av de beslut vi fattar. Som jag har sagt flera gånger i den här kammaren är det viktigt att Sverige harmoniserar sina regler med övriga EU:s. Det kan tyckas svårt, men jag tror att alternativet är ännu svårare. Att stå kvar vid betydligt generösare asylregler än vår omvärld skulle snabbt riskera att försätta Sverige i en problematisk situation.

Med det sagt vill jag också framföra att det naturligtvis inte är enkelt att fatta dessa beslut. Det är det inte. Jag önskar att vi inte hade varit i den här situationen, och jag är övertygad om att det med en annan politik kanske inte hade varit nödvändigt att genomföra fullt så drastiska förändringar som de som är motiverade utifrån dagens svåra situation.

Sverige har haft en migrationspolitik som under alltför lång tid inte har svarat på de riktigt svåra frågorna, till exempel det faktum att det spelar roll hur många människor som söker sig till Sverige på begränsad tid. Det påverkar allting. Det påverkar boendet, integrationen, sfi:n, skolgången och så vidare.

Den som på fullt allvar menar att det skulle vara egalit hur många människor som söker sig till Sverige – att man på något sätt kan tänka bort det, att det inte är en faktor – har nog aldrig besökt ett överfullt anläggningsboende där människor snart kommer att få vänta i ett och ett halvt år på beslut om asyl. Han eller hon har nog inte heller talat med socialtjänsten eller för den delen träffat kommuntjänstemän som nu letar med ljus och lykta efter platser för att kunna färdigställa tillfälliga modulbostäder.

Det spelar nämligen roll, för resurser är inte obegränsade ens i ett rikt land som Sverige – i alla fall inte om vi vill kunna fortsätta ge människor som kommer hit ett bra mottagande. Detta var en brist även i den migrationspolitik som Alliansen drev i regeringsställning. Det var visserligen innan flyktingkrisen slog till och utifrån ett betydligt lägre söktryck än det vi har nu, men med det sagt tror jag ändå att det hade varit bättre ifall migrationspolitiken hade hanterats annorlunda.

Utifrån denna insikt började Moderaterna förändra sin migrationspolitik i januari 2015. Jag tror att vi måste inse att det inte fungerar att ta emot människor utan att samtidigt ha en tanke om hur de som kommer hit ska kunna få en väg in i det svenska samhället, arbete, utbildning och gemenskap. Annars riskerar vi, herr talman, att en omvärld i brand blir till bränder i våra förorter.

Före sommaren 2015 presenterade vi förslag om att Sverige likt övriga EU skulle övergå till just tillfälliga uppehållstillstånd. Vi pekade på vikten av ett skarpare försörjningskrav vid anhörginvandring och medicinsk åldersbedömning av ensamkommande ungdomar så att resurser avsedda för barn och ungdomar går till just dem och inte till vuxna.

När vi presenterade våra förslag blev vi oftast hårt kritiserade av regeringen. Det gällde inte minst förslaget om tillfälliga uppehållstillstånd. Migrationsministern kände sig till och med manad att kalla Moderaternas förslag ”allvarligt”, med tillägget: ”Så är det med en del politiker och en del partier, så fort det blåser till lite så faller de undan.”

Det mest famösa uttalandet på detta tema stod dock statsministern själv för. Förra hösten kritiserade han Moderaternas migrationsförslag och proklamerade att hans Europa inte bygger några murar. Vi vet alla vad som

sedan hände – strax därefter införde regeringen id-kontroller och en asyl-lagstiftning på EU:s lägsta nivå. Det är så regeringen Löfven gör politik.

Herr talman! Jag tror att man kan lära sig två saker av detta. Det första är att migrationspolitiken alltför länge har utgått ifrån förhoppningen om hur vi vill att det ska bli snarare än planerat för hur det faktiskt *kan* bli. Morgan Johansson ville inte införa tillfälliga uppehållstillstånd, och Stefan Löfven ville inte alls skärpa flyktingpolitiken. Följden av deras egen politik blev dock så ohållbar att de snart blev tvingade att tänka om.

Jag tror att det är viktigt att vi drar lärdom av detta framöver. Det är lätt att beskriva vad man vill. Det svåra är att redan från början lyckas planera för att saker inte alltid blir som man tänkt sig – och kunna ta ansvar för det. En flyktingpolitik som ska fungera i en snabbt föränderlig miljö kan inte fortsätta att konsekvent ligga steget efter.

Det är bland annat därför Moderaterna har en reservation om att regeringen ska återkomma med förslag om en tillfällig paus i flyktingmottagandet, precis som sker i vårt grannland Norge. Ifall fjolårets flyktingkris skulle upprepas är det för sent att börja fundera på åtgärder. Då är det viktigt att lagstiftningen redan finns på plats och att man snabbt kan använda den.

Det andra man kan lära sig är att beslut som rör många människor och innebär stora förändringar ofta mår bra av noggranna beredningar och överväganden. Hur kunde Sverige på bara några veckor gå från den mest generösa asyl-lagstiftningen i Europa till EU:s lägstanivå?

Vi har alla kunnat bevittna en panikomsvängning från regeringen, där följderna av den egna politiken inte längre gick att bära och där det blev nödvändigt att genomföra kraftfulla förändringar. Moderaterna står som sagt bakom dessa förändringar – de var nödvändiga i den svåra situation där vi befinner oss.

Samtidigt tror jag inte att alla förändringar hade varit nödvändiga om Sverige i ett tidigare skede hade harmoniserat sina regler med övriga EU. Jag kan bara beklaga att regeringen in i det längsta vägrade att lyssna på oss. Om man hade gjort det tidigare hade det skapat förutsättningar för en mer långsiktig, mer ordnad och faktiskt även mer human migrationspolitik.

Herr talman! Den här lagen ska gälla i tre år med en kontrollstation efter två år. Vad gäller kontrollstationen tycker jag att de båda regeringspartierna hittills har gett väldigt olika besked om hur man ska se på den. Hur som helst kommer vi i denna kammare att behöva ta ställning till fler förslag framöver. En naturlig fråga är såklart vad som händer efter att lagen löper ut om tre år. För Moderaterna är det viktigt att vi då inte återgår till den migrationspolitik som gällde tidigare – det skulle vara ett misstag. Vi kommer naturligtvis att få anledning att återkomma till det framöver.

En annan mer akut fråga finns på ett närliggande område, nämligen integrationen. Men vi måste också hantera själva grundfundamentet i en reglerad invandring, nämligen att det måste vara skillnad på ett ja och ett nej i asylprocessen.

Enligt Migrationsverkets prognos kommer inom ett par år närmare 65 000 människor att leva i Sverige utan tillstånd. Det, herr talman, motsvarar en större svensk stad.

Jag kan samtidigt konstatera att polisen i år lyckades göra 3 000 utvisningar. Regeringen förefaller vara nöjd med årets ambition som är 4 000.

Hur det ska ihop med de 65 000 förstår inte jag. Jag vet däremot att Moderaterna inte kan acceptera det skuggsamhälle som vi ser växa fram. Det urholkar förtroendet för migrationspolitiken, det skapar ett utanförskap och det skapar också en väldigt stor utsatthet för många människor.

Sverige ska hjälpa människor i nöd, och vi ska ta vår del av ansvaret. Men i en flyktingpolitik som utmärks av ordning och reda ligger också att den som får ett avslag på sin asylansökan lämnar Sverige och reser hem.

Herr talman! Låt mig avsluta med att konstatera att vi i dag kommer att debattera detta betänkande samtidigt som vår omvärld utmärks av stor osäkerhet. Det mest ansvarsfulla i den situationen är inte att låtsas som att utmaningarna snart kommer att ta slut eller att av ideologiska skäl vilja föra in Sverige på en väg mot slutenhet. Det mest ansvarsfulla i den situationen är att utforma en politik för ordning och reda i migrationspolitiken. I Moderaternas plan för ett starkare Sverige ingår att skapa en flyktingpolitik som är långsiktig och hållbar, för att klara mottagandet men också för att kunna hjälpa människor i nöd.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lars-Arne Staxäng (M).

Anf. 2 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Mycket ska man höra om regeringar och kanske även tidigare regeringar!

Vi debatterar i dag socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU16, baserat på regeringens proposition *Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*. Syftet med den tillfälliga lagen är att minska asyltrycket mot Sverige i en tid då vårt land har tagit emot flest asylsökande i hela EU, räknat i antal per capita.

I fjol bevittnade vi kaotiska scener som utspelade sig vid Migrationsverkets mottagningar i hela landet. I dagsläget, om än mindre påtagligt för allmänheten, fortsätter det stora antalet asylsökande att påverka i princip alla delar av den offentliga verksamheten och välfärdssystemet. I flera kommuner kan situationen i det närmaste beskrivas som en systemkollaps. Därför välkomnar Sverigedemokraterna regeringens förslag som ett steg i rätt riktning och som ett tydligt tecken på att även de rödgröna partierna börjar inse konsekvenserna av sin asylpolitik och närma sig Sverigedemokraternas uppfattning i frågan.

Däremot menar vi att dessa åtgärder är långt ifrån tillräckliga för att minska incitamenten att ta sig till Sverige för asylsökande i en tid då det råder stor osäkerhet om vad som kommer att hända med EU:s yttre gränser.

Samtidigt antar våra nordiska grannar en lagstiftning som på många punkter är mer restriktiv än det förslag vi i dag debatterar. I till exempel Norge vill man, som vi precis fick höra, avvisa asylsökande vid gränsen. Detta ligger i linje med Sverigedemokraternas tidigare förslag.

Avtalet mellan EU och Turkiet ser ut att vara på väg att kollapsa innan det fullt ut implementerats. Samtidigt kommer allt större mängder migranter från Libyen. Inte minst i ljuset av att det enorma mottagande som vi har haft under de senaste decennierna redan har påverkat våra system måste vi se till att Sverige inte längre framstår som ett attraktivt land att ta sig till – kosta vad det kosta vill och oavsett vad som väntar här.

Krisläget med ansträngda resurser i mottagningssystemen och en pressad situation i offentliga finanser som följd, där Sverige måste låna i en högkonjunktur för att klara mottagandet av migranter, kommer inte att ändras vare sig i dag, i morgon eller om tre år.

Herr talman! Mot bakgrund av detta är det för oss självklart att minimikravet borde vara att denna tillfälliga lag blir permanent. Om regeringen anser det vara lämpligt att utvärdera lagen blir det enda logiska i det ansträngda läge vi befinner oss i att göra detta utan att lagen upphör att gälla. Om riksdagen då mot förmodan finner att det finns skäl att upphäva lagen kan man göra det, men det borde det inte göra – tvärtom.

Som en del av migrationsöverenskommelsen med Alliansen i höstas lovade regeringen att lägga sig på EU:s miniminivå vad gäller asyl. Dock har så inte skett. Så kallade synnerligen ömmande omständigheter finns kvar i det nuvarande förslaget. Det europeiska skyddsgrundsdirektivet, som ligger till grund för EU:s miniminivå, har ingen sådan skyddsgrund.

Ännu mer anmärkningsvärt är att detta inte heller är en skyddsgrund i sig, utan det används då asylsökande saknar egentliga skyddsskäl. Ett konkret exempel på det är att en stor del av de ensamkommande från Afghanistan, som utgjorde en majoritet av alla ensamkommande som kom till Sverige i fjol, fick stanna just på den här grunden. Tillsammans med frånvaron av medicinska ålderskontroller skapar detta tyvärr en perfekt grogrund för missbruk av asylrätten. Det möjliggör även fusk, att det går bra för en person i 30-årsåldern att uppge sig vara barn och stanna i Sverige. Är det så vi vill ha det?

Detta bör också ses i ljuset av att Finland nyligen har tagit bort humanitära omständigheter som grund för uppehållstillstånd, en motsvarighet till synnerligen ömmande omständigheter i Sverige. Även här framstår Sverige fortsatt som mer attraktivt att söka asyl i jämfört med våra grannländer. Därför tror jag att en förutsättning för att återskapa allmänhetens tilltro till asylsystemet är att ta bort ”synnerligen ömmande omständigheter” från regeringens lagförslag.

Herr talman! Det uttalade syftet med den tillfälliga lagen är att återfå kontrollen över migrationen till Sverige. Dock lämnar regeringen stora möjligheter för familjeåterförening för migranter som får skyddsstatus alternativt skydd. Det må ligga i linje med EU:s miniminivå. Dock är anhöriginvandringen ytterst oförutsägbar. Det går inte att prognosticera hur många migranter som kommer till Sverige för att återförenas med sina familjer.

Mot bakgrund av att Sverige redan i dagsläget har en hårt pressad situation i välfärden till följd av migrantkrisen anser Sverigedemokraterna att det finns skäl att utreda vilka möjligheter som finns att ändra på detta. Med Sverigedemokraternas förslag kan vi öka förutsägbarheten i det svenska asylsystemet, det vill säga uppfylla lagens syfte att minska antalet som söker sig till Sverige.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer, det vill säga nr 5, 14 och 16.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson och Crister Spets (båda SD).

Anf. 3 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! Vi står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1, reservation 11 om familjeåterförening, tillsammans med Kristdemokraterna och Liberalerna, och reservation 13 om synnerligen ömmande omständigheter, också den tillsammans med Kristdemokraterna och Liberalerna.

Som redan har sagts debatterar vi i dag den proposition som är ett resultat av de långtgående förslag som regeringen presenterade på en pressträff den 24 november. Det var mitt i en kaotisk tid då det kom uppemot 10 000 asylsökande till Sverige varje vecka. Förra veckan sökte 437 personer asyl i Sverige. Det är färre än på väldigt länge.

Förslagen presenterades bara några veckor efter att vi i Alliansen hade enats med regeringen om en rad åtgärder för att försöka förbättra situationen.

Regeringen har nu valt att gå betydligt längre än vad vi kom överens om och har tagit bort alla de viktiga undantag, bland annat för barnfamiljer, som vi hade förhandlat fram.

Därför kommer Centerpartiet att rösta nej till denna proposition, och vi uppmanar samtidigt regeringen att återkomma till riksdagen med en proposition som går i linje med det vi har kommit överens om.

Men Centerpartiet är inte ensamt om att vara kritiskt till att regeringen gör så att Sverige tillsammans med Grekland, Rumänien, Cypern och Malta blir ett av de länder i EU som ger allra sämst skydd till människor på flykt.

En lång rad remissinstanser, såsom Röda Korset, Rädda Barnen och UNHCR, har tydligt beskrivit hur stort personligt lidande dessa ändringar kommer att orsaka. Att hindra svårt utsatta familjer från att leva tillsammans är inget annat än inhumant.

Många, bland annat Migrationsverket, har också ställt sig starkt kritiska till att man tar bort de skyddsgrunder som har fungerat som ventiler för de mest ömmande fallen trots att det handlar om relativt få personer.

Flera remissinstanser har också påpekat att integrationen kommer att försämras med de här förslagen. Människor som känner otrygghet och varje dag oroar sig för sina barns säkerhet kommer att ha väldigt svårt att fokusera på något annat.

Dessutom menar både Lagrådet och Sveriges Advokatsamfund att själva lagstiftningsprocessen har varit bristfällig. Många påpekar att det helt saknas både syftes- och konsekvensanalyser. Lagrådet uttrycker också oro över att det kommer att bli väldigt svårt för Migrationsverket och migrationsdomstolarna att tolka lagen då den är skriven på ett så otydligt sätt.

Sanningen är att vi politiker som sitter här inne redan vet detta. Trots det är en stor majoritet beredd att rösta igenom propositionen, för – som jag har hört så många gånger de senaste månaderna – det finns ju inget annat alternativ.

Men skulle vi säga så om det inte gällde just flyktingar? Att systemen går före grundläggande mänskliga rättigheter såsom rätten till liv och rätten att leva med sin familj?

Om det i stället var så att det föddes för många barn, om skollokaler inte räckte till, om barngrupperna var för stora och det inte fanns tillräckligt med legitimerade lärare, om bostadsbristen och trångboddheten ökade

och om köerna till vården växte, skulle vi verkligen då försöka hitta kryphål i de internationella konventioner som är tänkta att säkra mänskliga rättigheter? Eller skulle vi se till att anpassa oss efter den nya situationen?

När det gäller flyktingar verkar det som att många tror att de på något mystiskt sätt upphör att vara i behov av skydd bara för att de inte finns på svenskt territorium. Så är det såklart inte. Om inte det värsta har hänt befinner de sig någonstans och oftast i en mycket sämre situation än vad vi skulle kunna erbjuda här i Sverige.

Betyder det att Sverige ska hjälpa alla i hela världen? Nej, det är inte alternativet. Men genom att gå före med så här restriktiva regler bidrar Sverige i stället starkt till en farlig utveckling i Europa och i världen.

Fler och fler befinner sig på flykt, inte färre. Konflikterna fortsätter. Turkiet har i princip helt stängt gränsen mot Syrien och skjuter med skarp-laddade vapen mot dem som ändå försöker ta sig ut. Libanon släpper bara ut människor som kan bevisa att de ska resa vidare. Vid gränsen mot Jordanien sitter tiotusentals människor fast.

Även i EU handlar diskussionerna främst om hur man ska minska antalet som söker sig hit trots att man inte är i närheten av att ta emot så många som Turkiet, Libanon eller Jordanien. Den kenyanska regeringen hänvisar i sin tur till EU:s agerande när Kenya nu vill stänga sina flyktingläger och tvångsdeportera hundratals till krigets Somalia.

Numera har migrationsminister Morgan Johansson en Powerpointbild med sig på sina framträdanden. Den visar att Sverige är ett av få länder i EU som tar emot färre asylsökande nu än vad man gjorde förra året vid samma tid – som att det är något att vara stolt över.

Men det han glömmer att säga är att det i så gott som samtliga länder pågår en diskussion om hur man ska kunna följa Sverige och därmed minska antalet. Människor tas knappast emot med öppna armar. Ambitionen från regeringen var att andra skulle ta ansvar, men i stället är det snart ingen som gör det.

Jag blir rätt ofta beskylld för att vara naiv och verklighetsfrånvärd. Men låt mig vara väldigt tydlig. Att tro att det i dagsläget finns ett humant sätt att minska antalet som söker skydd i Sverige, det är naivt. Att tro att andra kommer att göra mer för att Sverige gör mindre, det är orealistiskt. Att tro att världen blir bättre för svenska medborgare eller för någon annan för att man slutar respektera mänskliga rättigheter, det är verklighetsfrånvänt.

Det här är inte lätt; det är verkligen inte det – inte för dem som drabbas av besluten vi fattar här, oavsett vems förslag vi röstar igenom, och inte heller för oss politiker.

Centerpartiet har lagt fram en mängd konkreta förslag för att förändra systemen, minska kostnaderna, få fram fler jobb och fler bostäder, förbättra situationen i skolan och på en rad andra områden.

Förslagen har många fördelar men också nackdelar. Sanningen är att de hur som helst inte räcker hela vägen. Även om vi fick genomföra vartenda ett av våra förslag i morgon skulle det finnas en lång rad utmaningar och svårigheter kvar – så som det är i ett samhälle i snabb förändring.

Jag vet att detta inte heller är lätt för många av er som har landat i en annan slutsats än jag. Jag har stor respekt för alla människor som gör sitt allra bästa för att hitta rätt väg i denna otroligt svåra situation; jag har verkligen det. Jag vet att fler än jag har sömnlösa nätter.

Och det tar ju knappast slut här. Vi står inför en rad viktiga beslut både här i Sverige och på europeisk och global nivå. Jag hoppas verkligen att vi gemensamt kan hitta sätt att komma vidare, för det måste vi. Vi måste komma vidare från det här.

Jag skulle vilja avsluta med några ord av FN:s flyktingkommissarie Filippo Grandi: Att ignorera en kris och sedan demonisera dess offer när de tvingas fly är inte ett lämpligt tillvägagångssätt. Det är inte en lätt uppgift att hantera de miljontals människor som tvingas söka hjälp och skydd, men det är bättre att ta tag i uppgiften direkt med medkänsla och med praktiska lösningar. Att gömma huvudet i sanden kommer inte att lösa någonting. Men att tillåta människor att uppnå sin fulla potential kommer att göra det.

(Applåder)

Anf. 4 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag tror att jag och Johanna Jönsson kan vara överens om många av problembeskrivningarna. Världen är på många sätt en fruktansvärd plats. På många ställen är det omöjligt att fortsätta leva och ha ett liv som känns hoppfullt eller meningsfullt.

Däremot är vi djupt oeniga om hur vi som har förmånen att leva på relativt lugna och välbeställda platser bäst kan hjälpa dem som befinner sig i nöd.

Centerpartiet står vanligtvis upp för, tror på och visar stor förståelse för olika former av marknadskrafter och push-and-pull-faktorer på olika områden. Tror Johanna Jönsson och Centerpartiet att sådana krafter kan verka även på migrationsområdet?

Anf. 5 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Ja, självklart! Dessa faktorer fungerar på alla olika områden. Det finns en rad sådana faktorer.

I fallet med flyktingar är push-faktorn den allra viktigaste, att man tvingas fly, att man bli utknuffad och inte kan befinna sig någonstans i världen i trygghet och säkerhet.

Nästa steg är såklart vart man ska ta vägen efter det. Jag förnekar på intet vis att pull-faktorerna spelar in där. Det är klart att den ojämna fördelningen i EU, där Sverige har tagit ett oerhört stort ansvar jämfört med alla andra länder sett till befolkningen, har att göra med pull-faktorer.

Frågan är vilka dessa faktorer är. Det är denna analys som saknas i lagförslaget. Är det till exempel synnerligen ömmande omständigheter? Är det verkligen övrigt skyddsbehövande, som skyddsskäl? Eller är det andra faktorer? Är det nätverk, att man har vänner här? Är det väldigt generösa system för vilka ersättningar man får när man väl har fått uppehållstillstånd och att man får hjälp med bostad?

I många delar av Europa får man knappt något stöd alls. I USA får man väldigt grundläggande hjälp i två år, och sedan får man ingenting. När jag var i Turkiet för ett tag sedan berättade man att människor kommer tillbaka dit efter några år som kvotflyktingar i USA, för att de inte har fått något stöd alls. Det är klart att dessa faktorer spelar in mycket.

Också Sveriges goda rykte i världen spelar in. Jag som har rest mycket och bott på många andra ställen än Sverige vet att detta rykte är väldigt

gott hos många. Det är klart att sådant spelar roll. Frågan är vad som händer om alla EU:s länder lägger sig på den lägsta nivå som över huvud taget går att uppnå. Kommer människor ändå inte att fortsätta att välja Sverige därför att vi är bäst när det gäller övriga faktorer?

Anf. 6 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Absolut! Sverige har otroligt många fördelar runt om i världen. Jag är oerhört tacksam över att få leva här, och jag önskar att så många som möjligt kunde få dessa förutsättningar. Men jag förstår och inser att det aldrig kan ske genom att man tror att personer måste ta sig till just Sverige för att få ett sådant liv.

Att säga fina ord – att vi inte kan hjälpa hela världen men att vi ska kunna hjälpa dem som tar sig hit – är egentligen att blunda för omvärlden. Sverigedemokraterna har länge talat om att om vi vill hjälpa dem som är i yttersta nöd, om vi vill hjälpa personer som befinner sig i en akut flyktsituation och om vi vill göra en insats på riktigt för omvärlden kan det aldrig ske genom att tro att vi har gjort en stor human insats bara vi släpper in några fler i landet. Det är där som Centerpartiet och enligt min mening samtliga övriga partier fortfarande befinner sig på helt fel ställe mentalt.

Centerpartiet och Johanna Jönsson talar om att hjälpa nödställda, men samtidigt vill man fortsätta att bygga sin politik på att personer ska ta sig just till Sverige på olika vägar. Man propagerar för fler lagliga vägar hit, vilket jag kan förstå, om man nu tror att lösningen är att människor förflyttar sig till just vårt land. Men det är ju inte lösningen.

Oavsett hur många gånger vi tar emot personer och hur många siffror man tittar på kommer vi aldrig att kunna hjälpa merparten av dem som är i nöd. Vi kommer aldrig att kunna sprida vår välfärd om vi knappt kan behålla den själva därför att vi har ett oreglerat mottagande.

Det är bra att man inser att faktorer fungerar även här, men hur kan pull-faktorer inte fortsätta att verka starkt?

Anf. 7 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag sa ju att pull-faktorer såklart spelar in. Jag var väldigt tydlig med det. Jag har inte sagt att de inte spelar någon roll; där har du nog missförstått mig, Paula Bieler.

Vi bygger inte alls vår politik på att människor ska ta sig hit. I så fall har Paula Bieler missförstått vad Centerpartiet driver för politik. Vi vill se ett EU-gemensamt system för en jämnare fördelning inom EU, som bygger på lagliga vägar och på att människor kan söka asyl så fort de har tagit sig ifrån en konflikt och sedan placeras med kvoter i EU.

Det är så vi vill bygga systemet, inte genom att människor anlitar smugglare. Det är ett otroligt destruktivt system där människor far väldigt illa, och det göder också kriminella organisationer. Det är definitivt inte något som vi i Centerpartiet vill upprätthålla eller arbeta för.

Senast jag debatterade med Sverigedemokraterna här var lösningen för att hjälpa på plats att hjälpa inne i Syrien. Om det är det förslag man har vet jag inte vad jag ska kalla det – jag pratade tidigare om naivt och verklighetsfrånvänt. I så fall har man ingen aning om hur det ser ut i Syrien just nu.

Jag förstår heller inte det här med att hjälpa på plats när det ser ut så som jag beskrev det gällande Jordanien, Libanon och Turkiet, alltså de

länder som gränsar till konflikten. Människor släpps inte ens ut längre därför att de inte kan resa vidare. Det är sanningen. Hur ska man då kunna hjälpa på plats? Vad är på plats? Och vad är det som säger att just Jordanien har ett mycket större ansvar för detta än Sverige? För mig är det detta som är verklighetsfrånvänt – att inte se verkligheten för vad den är i hela världen, inte bara i Sverige.

Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Det kallas andrum när Turkiet gör som de har betalats för av EU och håller människor på flykt borta. Tidigt i söndags morse sköts elva personer till döds av turkiska gränsvakter när de försökte ta sig över gränsen. Flera av dem var barn, någons älskade ungar.

Det kallas andrum när EU lämnar över till ett Grekland i kaos att ta emot några av världens mest sårbara. Grekland har inte på årtal klarat av att pröva asylansökningar rättvist eller haft ett värdigt mottagande. Nu håller de människor på flykt inlåsta för Europas räkning.

Det kallas andrum när land efter land stänger sina gränser för att ingen på flykt ska kunna komma förbi.

Det kallas andrum när Europas länder nu tävlar om att göra livet för asylsökande så svårt, smärtsamt och omänskligt som möjligt. Och nu lägger Sverige fram ett förslag som på många sätt ska skrapa den absoluta botten.

Det kallas andrum, men det är en skam. För asylrätten skapades inte för dagar med fred och frihet. Asylrätten skapades för en tid som denna, då människor mer än någonsin behöver skydd undan krig, förföljelse och terror.

Mod är att försvara varandra. Mod är att stå samman, när det väl gäller. Vi är många som vill se ett sådant politiskt mod just nu, som vill se en rödgrön regering i handling visa att vi människor faktiskt hör ihop. Vi är inte bundna att återupprepa historiens misstag. Vi kan faktiskt se tillbaka, lära oss och välja en annan väg som leder till en bättre framtid.

Dagens flyktingkonventioner tillkom efter andra världskriget för att mänskligheten aldrig mer skulle svika de mest utsatta. När världen nu står mitt uppe i den största flyktingkatastrofen sedan dess är det nödvändigt att vi påminner varandra om just detta: att människovärdet är värt att försvara.

Vi behöver upprätthålla den radikala tanken att vi alla är del av samma mänsklighet, med samma rätt att leva, skyddas och utvecklas. Det är inte någon lätt uppgift. Ändå är den helt nödvändig.

Som alltid står valet i samhället mellan splittring och sammanhållning. Så länge vi står upp för varandra kommer vi att vinna. Det är ett val vi har att göra, varje dag, i både vardag och våra politiska beslut. Den tillfälliga lag som läggs på riksdagens bord i dag väljer fel väg.

Ni kan inte säga att ni bryr er om flyktingar och migranter som drunknar om ni inte bryr er om deras liv på land – så twittrade Läkare Utan Gränser i lördags. Citatet sätter fingret på den allra ömmaste punkten i regeringens försvar av lagen om tillfälliga uppehållstillstånd, familjesplittning och ingrepp i asylrätten, som riksdagen ska rösta om i morgon.

Genom att stänga den lagliga väg till trygghet som familjeåterförening har varit kommer regeringen att tvinga fler ut på en livsfarlig resa på havet. Möjligheterna att nå trygghet på land hänger ihop med hur många döda vi kommer att räkna i Medelhavet och vid Turkiets gränser.

De allra flesta i denna kammare vet mycket väl att den lag som läggs på riksdagens bord inte kommer att göra något som helst bättre, inte ett dugg – inte för människor på flykt, inte för EU:s möjligheter att enas om ett rättvist och värdigt mottagande och en asylrätt värd namnet och inte för etableringen av dem som väl har kommit. Tvärtom är syftet med lagen enögt, nämligen att skrämma människor på flykt från att söka skydd i Sverige.

Ändå ber en regering i fritt moraliskt fall riksdagen att sätta asylrätten på spel när den behövs som mest och gödslar rasism och splittring i samhället genom att låta rättigheter och villkor avgöras av var vi är födda.

Det är ärligt talat svårt att ha samtal om integration på allvar när lagförslaget mer än något annat kommer att försämra människors möjligheter att landa, läka och bli en del av vår gemensamma framtid. Etableringsplaner, validering och utbildning kommer att slås sönder av tillfälliga tillstånd, och människor kommer att välja vilket jobb som helst med vilken lön som helst och med vilka villkor som helst för att kunna återförenas med sin familj.

Jag tänker på ett av mina absoluta favoritljud – jag tror dessutom att jag delar det med de flesta av världens föräldrar – och det är ljudet av trygga sovande ungar, djupa andetag och mumlande drömmar.

Sverige borde vara ett land där splittrade familjer kan återförenas och återuppleva just den basala tryggheten – en godnatt puss, en tröstande hand för att jaga bort en mardröm eller bara vetskapen om att vi finns där. Det borde vara enkelt.

Barn har rätt att återförenas med sina föräldrar om de till exempel splittrats på flykt från krigets kaos. Det garanteras av barnkonventionen. Eftersom Sverige har skrivit på konventionen skulle man tro att den ska efterlevas, inte minst med en feministisk regering som har haft som mål att göra barnkonventionen till lag. Men så är det inte med regeringens nya lagförslag. I barnkonventionen sägs det att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn och att det ska prövas individuellt.

Med den nya lagen kommer endast de som beviljas asyl som flyktingar att få möjlighet att återförenas med sina familjer. För nio av tio av dem som flyr Syrien betyder det att denna möjlighet inte kommer att finnas, eftersom de beviljas skydd som alternativt skyddsbehövande. Rätten till familjeåterförening fråntas dem utan individuell prövning.

Barn som skiljs från sin familj hör till de mest utsatta grupperna av barn. De blir lätt offer för våld, övergrepp och exploatering. På vilket sätt sätter det barnets bästa i främsta rummet? Hur rimmar det med en feministisk regering?

Herr talman! Vad vi säger och gör spelar roll. Våra ord och handlingar kan antingen föra människor samman eller elda på deras hat. Det parti vars kärna handlar om att skapa motsättningar i samhället, som dagligen låter sina företrädare hetsa och som dessutom lägger ut adresser på tilltänkta flyktingboenden på nätet och som stoltserar med att de ska hjälpa till att överklaga modulhus för nyanlända bär självklart ett ansvar.

Både polis och hatbrottsforskare pekar på att denna sorts hatisk retorik riskerar att trigga. Om Sverige beskrivs som hotat och under attack finns det personer som kan känna sig kallade att agera utifrån det. Det ser vi nu i mobbar som drar runt och patrullerar gator, i huliganer som attackerar

moskéer, i hatbrott mot afrosvenskar och muslimer och i terror mot asylboenden.

Det är inte så konstigt. Om folk varenda dag öppnar tidningen och kan läsa att samhället håller på att kollapsa, även om ekonomin är stark och tillväxten bland de högsta i EU, blir de rädda. Om folk varenda dag ska lyssna till ministrar som Morgan Johansson, som säger att Sverige inte är något hotell när han talar om mottagningssystemet, eller till EU-minister Ann Linde, som säger att majoriteten av människor som tar sig över havet från Libyen är ekonomiska flyktingar, är det då konstigt att folk blir rädda och oroliga? Vi har alla ett ansvar för rasismen – för vad vi säger och för vad vi gör. Det är dags för regeringen och alla i den här kammaren att ta detta ansvar.

Det är faktiskt inte människor som nyss har kommit från Syrien som har privatiserat vårdcentralerna och sålt dem för en billig peng till sina polare. Det är inte skyddsbehövande från Eritrea som har sett till att välfärdstjuvar pumpar ut skattepengar ur vår gemensamma kassa, skattepengar som skulle gå till undersköterskor som ska ta hand om mormor eller till en extra lärare i klassrummet. Det är inte ensamkommande från Afghanistan som har skapat ett pensionssystem som innebär att kvinnor som har slitit hela livet för små löner inte klarar sig på pensionen. Det är inte våldtagna kvinnor från Irak som i årtal har nedprioriterat socialtjänsten. Nej, detta är resultatet av politiska beslut. Låt oss inte skylla på andra.

Skillnaderna mellan människors livsvillkor och trygghet, som blir ett resultat av den lag som vi nu debatterar, kommer att innebära att rasismen i samhället får ännu starkare fäste. Det kommer att innebära att våra rättigheter till familj, till trygghet och till arbetsmarknad avgörs av var vi är födda. Det får konsekvenser för hur vi ser på varandra och vilket värde vi anses ha. Den rasismen drabbar alla som på något sätt anses vara nya i vårt samhälle, även de av oss som faktiskt har levt här i generationer.

Medan regeringen talar om andrum tar människor på flykt sina sista andetag i Medelhavet. Medan regeringen talar om ordning och reda i asylpolitiken överlåter den mottagandet av några av världens mest sårbara till skurkstaten Turkiet och till ett kaotiskt Grekland på ruinens brant. Medan regeringen talar om att värna trygga jobb inför den tillfälliga uppehållstillstånd som gör alla på arbetsmarknaden otrygga, både den som är helt beroende av arbetsgivaren för att få stanna och för att få återse sin familj och kollegan som jobbar bredvid.

Regeringen säger att den inte har något val. Det är inte sant. Det är klart att vi har ett val. Även om det historiskt stora antal människor som kom till Sverige förra året pressade kommunerna och myndigheterna på sina håll klarade vi det faktiskt. Som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap var tvungen att gå ut och påpeka fanns inte systemkollapsen. Där emot fanns ett samhälle vars välfärd och beredskap inte var rustat för kris. Men ett civilsamhälle med frivilliga ställde upp och gjorde det som krävdes för att hjälpa myndigheter och kommuner att klara av denna utmaning.

Det fanns många radikala saker som regeringen skulle ha valt att göra för att underlätta för mottagande och försvara asylrätten i stället för att lägga fram de förslag som vi diskuterar i dag. Den kunde ha satt press på EU att ta ett gemensamt ansvar genom att hålla tillbaka medlemsavgiften tills andra medlemsländer gör sin del av jobbet. I stället satte den flyktingarna under press. Den kunde ha satt lagen om offentlig upphandling på

undantag i stället för att sätta asylrätten på undantag. Den kunde tillfälligt ha frigjort socialarbetare och myndighetspersoner från några av de omfattande krav på dokumentation som begraver dem i pappersarbete i stället för att låta dem fokusera på mottagandet. Den kunde ha utökat antalet ankomstkommuner för ensamkommande. Den kunde ha lanserat en stor samhällssatsning på att bygga Sverige större och starkare genom att erbjuda billiga statliga topplån för att få fart på bostadsbyggandet. Den kunde ha kallat till presskonferens och sagt att Sverige står upp för människor på flykt men att tiderna för skatteflykt och välfärdstjuvar är förbi. Men det gjorde den inte. I stället valde den att lyssna på rädslan och smälla igen dörren i ansiktet på människor på flykt.

Regeringen säger att den genom att anpassa Sveriges asylpolitik till EU:s miniminivåer vill få andra länder att ta ansvar. Det är ganska uppenbart att det inte fungerar. I stället för att Sverige ses som ett föregångsland som visar vägen, använder brunhögern i Europa den svenska omsvängningen i asylpolitiken som skäl för att behålla sina gränser stängda eller gå med i tävlingen mot botten.

Tidigare flyktingkommissionären Guterres sa: Världen blir inte bättre av att fler gör fel. Fler behöver göra rätt.

Inget kunde vara mer sant. Ändå valde regeringen att sluta göra det som är rätt.

Även om vi bara för en stund skulle låtsas att vi accepterar regeringens logik går lagförslaget ändå inte ihop. Hela grunden för förslaget är att det ska komma färre asylsökande till Sverige. Det är detta mål som ska rättfärdiga att konventioner sätts ur spel och att det lagförslag som presenteras faktiskt pausar rätt till familjeåterförening och barnkonvention. Det ska rättfärdiga att hbtq-personer kommer att nekas skydd när skyddsgrunden övriga skyddsbehövande tas bort och att framför allt ensamkommande från Afghanistan inte kan få stanna, även om de har särskilt ömmande skäl.

Morgan Johansson har även satt en siffra på vilket mottagande han tycker att Sverige kan klara av. Någonstans mellan 50 000 och 100 000, 1 000–2 000 i veckan, har han sagt. Men saken är den att väldigt få har sökt asyl i Sverige hittills i år. Det beror inte på att freden har sänkt sig över världen och att diktaturer har övergått till att vara demokratier, utan det beror på att EU har tecknat sitt skamliga avtal med Turkiet och stängt igen gränserna upp genom Europa med hjälp av id-kontroller och militär.

50 000–100 000 skulle vi alltså klara av att ta emot, enligt Morgan Johansson. Om trenden i år fortsätter kommer ca 32 000 personer att söka skydd i Sverige – 32 000. Även med regeringens logik borde situationen alltså vara mycket väl under kontroll. Varför ska då den lag vi nu diskuterar antas? Varför ska vi splittra familjer och skapa en otrygghet som vi vet kommer att få enorma mänskliga kostnader, men som även kommer att försämra för etablering och inkludering? Det hänger inte ihop. Inte ens med regeringens logik behöver vi göra detta.

Det finns mycket annat man skulle kunna säga om lagförslaget och den omfattande kritik det har fått. Det är en bred och samstämmig kritik från allt från domstolar till advokatsamfund, myndigheter och frivillig- och människorättsorganisationer. Jag tror knappast att något lagförslag någonsin har mött ett sådant massivt motstånd. Men regeringen väljer att inte lyssna.

Det val vi står inför är ett viktigt vägval. Det är ett val som Sverige har gjort förut. Högern vill alltid ha skattesänkningar och otrygghet, sänkta löner och höjda hyror. Det är inte ett dugg förvånande. Däremot är det ett systemskifte när en rödgrön regering ser otrygghet, mer makt till arbetsgivaren och splittrade familjer som lösningar på de utmaningar vi nu står inför.

Nyckeln till framgång för Sverige har aldrig varit lägre löner eller sämre trygghet än i andra länder. Vår styrka har i stället varit att vi har investerat i samhället – i människor, utbildning, bostäder, hälsa och jämlikhet. Det är då Sverige utvecklas och växer. Det visar hela vår moderna historia. Tidigare generationer fick bättre utbildning och bättre jobb samtidigt som vi blev fler. Det var möjligt tack vare lönsamma satsningar. Det är en lärdom som Sverige måste ta till sig i dag. Vänsterpartiet står redo att hjälpa regeringen att bygga Sverige större och starkare.

Begränsningar i asylrätten, otrygghet och familjesplittring är dock inte vägen framåt. Sverige kan bättre än så. Riksdagen kan bättre än så. Vänsterpartiet tänker inte vända människor på flykt ryggen när de behöver oss som mest. Därför röstar vi i morgon nej till förslaget om lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd. Och vi hoppas få sällskap av riksdagsledamöter från andra partier, som innerst inne vet – ni vet – att en skitlag inte kan bli annat än just en skitlag, hur mycket man än pyntar den eller vilka ursäkter man än hittar på.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och avslag på propositionen.
(Applåder)

Anf. 9 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag vill först förtydliga att jag yrkade bifall till Sverigedemokraternas samtliga reservationer, det vill säga även reservation 18 som vi har lämnat tillsammans med Kristdemokraterna.

I Christina Höj Larsens anförande talades det om att det är människor som befinner sig på den absoluta botten som förslaget inriktas på. Men om man öppnar ögonen och höjer blicken bortom Sverige och Europa kan man se att det inte är de som är på den absoluta botten som tar sig till Sveriges gränser. Personer som befinner sig på den absoluta botten har inte ens kunnat tänka tanken eller vågat hoppas på att ta sig hit.

I anförandet fick vi också höra att asylrätten skapades för situationer som denna. Men det stämmer inte. Asylrätten skapades på grund av en helt annan situation, när man hade sett det fruktansvärda som kan ske när länder och stater förtrycker sina egna medborgare, driver dem vidare på flykt och inte tillåter dem eller ger dem möjlighet att stanna och bygga sig ett liv. Det är därför asyl måste sökas på plats. Syftet är att länder inte ska kunna fortsätta driva människor vidare på flykt.

Det är därför vi ser det som sker i dag. Personer tvingas att försöka ta sig till andra sidan jorden, för att de hoppas att de kanske kan få hjälp där. Vi ser personer som sätter sig i båtar för att åka över Medelhavet, och som korsar landgränser, för att vi inte gör våra insatser på rätt ställe.

Att färdvägarna är så pass långa är illa, inte bara för dem som befinner sig på den absoluta botten; det skapar också möjligheter för personer att utnyttja systemen. Vi har sett allt fler rapporter om personer som hävdar att de kommit från en viss plats men som egentligen inte har gjort det. Vi

har sett rapporter om personer som hävdat att de är i en viss ålder, men som det sedan visar sig inte vara det.

Min fråga till Vänsterpartiets Christina Høj Larsen är helt enkelt: Tror hon att fler än kapitalister kan tänka sig att utnyttja system?

Anf. 10 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Självklart är det så, Paula Bieler. Det enskilt största och viktigaste skälet för att människor behöver använda sig av flyktingsmugglare är att det inte finns några lagliga vägar för att söka asyl. Så göder vi flyktingsmugglarna på bästa sätt, med beslut som fattas i EU och i den här kammaren. Min poäng i mitt anförande – den kommer möjligtvis att gå alla sverigedemokrater förbi – är att vi genom att vi inte längre kommer att tillåta den viktigaste lagliga vägen till Sverige, nämligen familjeåterförening, kommer att göda flyktingsmugglare ännu mer.

Nu är det inte särskilt intressant för just Paula Bieler, eftersom hennes fokus när det gäller asylrätten är mycket diffust. I hennes tidigare replikskifte med Johanna Jönsson hörde vi också samma gamla vanliga tanke om att vi ifall huset brinner ska skicka in några hinkar med vatten, medan vi andra tycker att det är fullt rimligt att använda brandkåren. Men det är en gammal diskussion som vi har haft många gånger.

Jag är ändå glad över att Paula Bieler begärde replik på mig. Jag har nämligen några frågor. Det som framför allt är märkligt är att Sverigedemokraterna helst diskuterar just det som Paula Bieler frågade om. Men Sverigedemokraterna har aldrig någonsin förslag på hur vi ska klara av det mottagande som faktiskt sker. Vad ska vi göra med människor som faktiskt är här?

Jag har här en artikel, som jag nu visar för kammarens ledamöter, som handlar om att SD vill hjälpa personer att överklaga modulhus, ifall de skulle förekomma i deras grannskap. SD är helt ointresserat av att få saker att fungera. De vill tydligen hellre att folk ska bo på gatan än att vi ska få till ett ordentligt flyktningmottagande med ordning och reda. Vi hör aldrig några förslag på vad vi ska göra med folk.

Ni fortsätter att låtsas, naivt och världsfrånvänt, som att människor inte skulle vara här.

Anf. 11 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Det är mycket enkelt att svara på den frågan. Sverigedemokraterna kommer aldrig att uppmana personer att ta sig hit på olagliga vägar eller uppmuntra dem som har gjort det. Därför har vi inte heller ett mottagningssystem för det. Däremot har vi föreslagit mottagningssystem för den händelse att vi skulle vara närmaste plats. Vi har också föreslagit ökat kvotflyktningmottagande, vilket sker på det organiserade och lagliga sätt som finns. Det är det vi stöder.

Jag frågade förut om man kan tänka sig att det finns möjlighet att personer utnyttjar systemen. Jag fick ett diffust men möjligtvis halvt jakande svar på det. Däremot motsätter man sig, med kraft, alla olika förslag som syftar till att kontrollera att den information som personer som söker sig till Sverige uppger faktiskt stämmer. Det vore intressant att få höra varför man exempelvis konsekvent motsätter sig att åldern på dem som uppger sig vara barn kontrolleras, i stället för att vi ska ha situationer som vi har kunnat se och läsa om, där vuxna, företrädesvis män, lever tillsammans

Prot. 2015/16:123

20 juni

Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

med utsatta barn och fortsätter att trakassera dem här. Vi hör återkommande berättelser om kvinnor som tvingas att fly vidare från asylboenden i Sverige. Men nej, det var visst ingen av dem som kom hit och sökte asyl som kunde begå brott eller som inte hade en respektfull syn på sina medmänniskor.

Vi ser konsekvenserna av konflikter på boenden, och vi ser att de har flyttats vidare hit. Men detta blundar man för. Allting handlar om att Sverige inte ger tillräckligt mycket.

Jag vill hemskt gärna höra vad Vänsterpartiet vill göra med dem som har ljugit i sina ansökningar och som fortsätter att förtrycka personer i vårt land, även om de för tillfället råkar kalla sig för asylsökande.

Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Att det finns människor i alla folkgrupper och i alla grupperingar som utnyttjar systemet är vi nog alla medvetna om. Sverigedemokraterna har ju till exempel egna riksdagsledamöter som har gjort det till en vana. Det tror jag att vi alla vet och förstår.

Förutsättningarna för flyktingsmuggling är helt beroende av att det inte finns lagliga vägar hit. Det borde också vara uppenbart. Paula Bieler säger att man inte vill hjälpa någon som har tagit sig hit illegalt. Det finns knappt några vägar att ta sig hit legalt. Det är det som är problemet. Annars skulle vi inte se döda människor i Medelhavet. Det är så det ligger till.

När vi kommer till frågan om kvinnors rätt i samhället är det som sägs uppenbart trams. Vänsterpartiet kämpar på varje plats och varje dag för kvinnors frihet, och det har vi gjort väldigt länge. Men för er är det bara förövarens identitet som är intressant. För oss spelar det ingen roll.

Självklart ska kvinnor skyddas från övergrepp på precis samma sätt i flyktingboenden som i övriga samhället. Det är därför som det är viktigt för oss att det finns en bra, stark och tillräcklig finansiering av till exempel kvinnojourer. Det är därför som vi jobbar med de här sakerna varje dag.

Häromdagen hade en vi diskussion i utskottet när Migrationsverket redogjorde för hur människor ska kunna skyddas. Precis om det finns fus-kare i SD:s riksdagsgrupp finns det också män i alla möjliga grupper som begår precis samma sorts övergrepp, avsett om de är födda i Kiruna eller i Kigali. Det kämpar vi mot varje dag.

(Applåder)

Anf. 13 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L):

Herr talman! De senaste veckorna har vi hört våra barn och ungdomar sjunga ”Den blomstertid nu kommer” och även strofen ”den ljusnande framtid är vår”.

Jag tycker att det är härligt att se dessa förväntansfulla och glada barn och ungdomar som har ett långt sommarlov framför sig, och studenterna som äntligen är klara med sina studier. Deras största problem är om det ska regna så att de inte kan bada eller om de ska ha någon annan fritidsaktivitet under sommarlovet. Tyvärr är detta inte något som ungdomar runt om i världen får möjlighet att vara med om.

Det pågår många konflikter och krig i världen som gör att dessa barn känner att den ljusnande framtid inte är deras. De kommer inte att få upp-

leva något långt och ledigt sommarlov. Många av dem har inte ens möjlighet att gå i skolan, och deras tankar går inte till fritidsaktiviteter, utan snarare till hur de ska få mat för dagen och hur de ska se till att de inte dör.

Många av dessa barn är på flykt, antingen ensamma eller i bästa fall tillsammans med sina familjer. En liten del av dessa människor tar sig till Europa och en ännu mindre skara tar sig till Sverige för att få en trygghet och för att kunna starta ett nytt liv.

Förra året var det många människor på flykt som sökte sig till Sverige, och vårt mottagningssystem blev hårt pressat. Jag vill passa på att tacka alla tjänstemän och dem som på frivillig väg gjorde sitt allra bästa för att dessa människor skulle få känna sig trygga i vårt land.

Liberalerna var drivande för att få fram en blocköverskridande överenskommelse, så att vi gemensamt skulle kunna hitta en framkomlig väg för att på ett så humant sätt som möjligt fortsätta att ge människor på flykt en trygghet. Samtidigt var vi mycket kritiska till att EU och övriga EU-länder inte tog ett större ansvar i denna krissituation.

I oktober kom vi fram till en migrationsöverenskommelse mellan sex partier: Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna.

I november kallade regeringspartierna till en ny presskonferens och lade fram ytterligare förslag till förändringar. Dessa förslag var inget som vi övriga partier hade fått vara med och förhandla fram.

I dag ligger dessa förslag på riksdagens bord. Förslagen utgår till viss del från migrationsöverenskommelsen, men med alltför långtgående förändringar i en restriktiv riktning. Detta gör att vi kommer att rösta ja till utskottets förslag i betänkandet, men eftersom vi har invändningar mot de restriktiva förändringarna har vi också en rad reservationer.

Vi i Liberalerna står bakom den överenskommelse som vi gjorde i oktober. Vi var tvungna att förändra svensk migrationspolitik så att den blir mer som i andra europeiska länder. Men nu anser vi i Liberalerna att regeringen går alldeles för långt. Vi kan inte stå bakom förslaget som innebär att Sverige nu ska ha en migrationslagstiftning som ligger på en miniminivå utifrån internationella regler.

Vi i Liberalerna vill inte vara med och splittra barnfamiljer. De familjer som har splittrats före, eller under, flykten måste ha möjlighet att få återförenas när de har tagit sig hit och har fått sitt uppehållstillstånd. Att förhindra denna återförening kommer att försvåra integrationen betydligt, och det är inte i linje med barnkonventionen. Där står det att barn har rätt till sina föräldrar. Risken är överhängande för att de kvarvarande familjemedlemmarna – ofta kvinnor och barn – tvingas att fly på sjöodugliga båtar över Medelhavet, och vi vill inte vara med och bidra till detta.

I Sverige har permanenta uppehållstillstånd varit regel och tillfälliga uppehållstillstånd har varit undantag. I övriga Europa är det tvärtom.

I migrationsöverenskommelsen sa vi att vi skulle införa tillfälliga uppehållstillstånd på tre år. Nu föreslår regeringen tillfälliga uppehållstillstånd på 13 månader. Dessa mycket korta uppehållstillstånd kommer att göra situationen svårare för individen att i förlängningen påverka så att man blir integrerad i det svenska samhället. I dagsläget har Migrationsverket väldigt många ärenden på sitt bord, och det är inte heller försvarbart att låta Migrationsverket ompröva alla uppehållstillstånd var 13:e månad.

I migrationsöverenskommelsen drev vi Liberaler på för att höja antalet kvotflyktingar från 1 900 per år till 5 000 per år. Regeringen föreslog då att hälften av dessa skulle gå till anhöriginvandring. Det har vi, och många andra partier, satt oss emot. Därför är vi nu glada över att Socialdemokraterna och Miljöpartiet har anslutit sig till vår linje. Även i fortsättningen kommer kvotflyktingarna att tas ut av UNHCR och inte användas för anhöriginvandring.

Vår förhoppning är att de människor som nu är på flykt och nästa år kan befinna sig i Sverige kan få vara med och sjunga ”Den blomstertid nu kommer” och verkligen känna att det även gäller dem.

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet. Vi står bakom alla Liberalernas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 11.

Anf. 14 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! I detta anförande fick vi återigen höra – och jag tror att vi kommer att få höra det fler gånger under dagens debatt – att man bör jobba på att fler länder ska ta sitt ansvar. Jag är helt enig i detta. Även Sverige borde ta sitt ansvar på riktigt. Precis som jag har påpekat i tidigare replikskiften ser jag det inte som ett sätt att ta ansvar när man tror att man löser de större problem som finns genom att uppmuntra personer att på olagliga sätt ta sig till Europa och Sverige, kosta vad det kosta vill.

Det är inte bara här vi kan hjälpa världens mest utsatta. Faktum är att det inte alls är här vi kan hjälpa dem. Många av dem som har sökt sig hit under den senaste krisen – vilket tack och lov allt fler har insett att det verkligen är fråga om – har lämnat det som borde vara säkra platser, läger, för att vår del av världen och kanske framför allt Sverige har gått före och visat att det är lämpligt att ta från biståndet för att ge till mottagandet här. Man ser mottagande i vår del av världen som ett slags effektivt bistånd.

Hjälporganisationer har krävt, begärt och bett och bönat om att få mer resurser. Det finns personer som har lämnat säkra platser för att det inte finns mat, mediciner eller skydd i flyktinglägren eller för att kvotflyktingssystemen inte fungerar. De länder som borde kunna ta emot dem som är i störst behov av permanent vidarebosättning faller sönder i ett oreglerat och icke fungerande mottagande.

Min fråga till Emma Carlsson Löfdahl och Liberalerna är: På vilket sätt vill ni ta ansvar för de hungriga, sjuka och frusna människor som befinner sig på en plats som borde vara säker?

Anf. 15 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik:

Herr talman! Det vore väldigt enkelt om allt i livet var svart eller vitt. Men jag har lärt mig med åren att livet består av en stor gråskala. Vi kan inte hjälpa alla människor på plats. Det finns inga möjligheter att nå fram till alla, vilket vi även hört tidigare talare säga. Självklart ska vi göra så mycket vi kan för att hjälpa dem som befinner sig i utsatta situationer.

Paula Bieler sa att vi uppmuntrar människor att ta sig till Sverige. Jag vet inte om någon här i kammaren har uppmuntrat någon att fly till Sverige. Jag tror inte att man flyr till ett annat land och lämnar trygghet, familj, arbete och vänner om man inte absolut måste. Därför anser jag att vi måste hjälpa också dem som kommer hit. Men det ena behöver inte utesluta det andra.

Anf. 16 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Visst, jag trodde väl att Liberalerna som parti insåg att världen har en gråskala. Det finns många nivåer av dåligt, och det finns många nivåer av bra. Det är inte bara när det är på liv och död som personer motiveras att söka sig hela vägen till vår del av världen.

Det finns sådana enorma globala välfärdsklyftor att det är motiverat för otroligt många att försöka ta sig hit. Jag förstår det till fullo. Men jag förstår också att så länge vi har ett system där vi låter våra resurser gå till dem som kanske inte är mest utsatta – fast vi säger att vi hjälper just de mest utsatta och dem som är på flykt för sitt liv – blundar vi för dem som är kvar i akut närhet till eller kanske i krigszoner.

Vi blundar för dem som fortsätter fly för sitt liv. I stället hjälper vi dem som tar sig över bron från Danmark och övriga Europa eller kanske dem från andra sidan Medelhavet där det faktiskt inte är akut kris. De borde inte behöva riskera liv och lem men känner kanske att de måste göra det för att vi inte tar vårt ansvar att ge vettig hjälp i närområden – inte just där bomberna faller.

Det handlar inte om att kasta vatten på en eld, utan det handlar om att säkerställa att ambulanser finns nära, att akut hjälp kan ges och att mat finns på plats. Vi i Sverigedemokraterna har budgeterat för att täcka upp hela kostnaden för World Food Programme. De resurserna har vi, om vi inte slänger bort pengar på personer som väljer olagliga vägar för att ta sig hela vägen hit därför att vi premierar de vägarna.

Jag frågar än en gång: Vad vill Liberalerna göra för att hjälpa dem som är mest utsatta i världen? Det är nämligen inte de som tar sig hit.

Anf. 17 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik:

Herr talman! Vi vet att det finns väldigt många människor i vår värld som är utsatta. Det vore väl fantastiskt om vi kunde hjälpa alla dem. Tyvärr kan vi inte göra det, men vi ska hjälpa så många som vi har möjlighet att hjälpa. Som jag sa tidigare är inte livet svart eller vitt. Det är inte så att vi kan rikta våra insatser mot bara det ena eller bara det andra. Som det ser ut i dag hjälper vi så gott vi kan på plats, men vi hjälper även de människor som flyr hit. Jag är helt säker på att de som kommer hit är i behov av skydd om de får stanna. Vår lagstiftning har ett kontrollsystem som gör att det undersöks huruvida man är i behov av skydd, och om det är fallet får man stanna och få vår hjälp.

Anf. 18 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Det pågår en humanitär kris i världen. Krig, förtryck, islamistiska terrorgrupper och förföljelse av etniska och religiösa grupper gör att miljontals människor är på flykt. Nu rör det sig om 65 miljoner människor, enligt en färsk rapport från UNHCR.

Samtidigt söker sig många andra, av fullt förståeliga skäl, bort från fattigdom och misär mot vad man hoppas ska bli en nystart. Runt 1 miljon människor sökte sig till EU under 2015. Under inledningen av det här året var antalet flyktingar och migranter som kom till unionen flera gånger större än under motsvarande period förra året.

Sedan det omdiskuterade avtalet mellan EU och Turkiet trädde i kraft har antalet migranter som tar sig till de grekiska öarna minskat väsentligt,

medan det antal som tar sig till Italien ökat. Det är dock fortsatt svårt att göra bedömningar om hur detta kommer att utvecklas framöver.

Sverige har länge varit ett av de länder i Europa och västvärlden som flest har sökt sig till och som har tagit ett mycket stort ansvar vad gäller att välkomna asylsökande. De senaste två åren har nästan en kvarts miljon människor sökt asyl här, vilket i förhållande till befolkningens storlek är mer än i något annat land i västvärlden.

Om övriga EU-länder tagit emot lika många asylsökande per capita som vårt land under förra året hade unionen gemensamt kunna välkomna hela 8 miljoner asylsökande under ett år då nöden var mycket stor. Det är genant att inte fler länder kunde tänka sig att vara med och bidra.

I Sveriges stora ansvarstagande vad gäller att välkomna asylsökande finns mycket att känna stolthet över. Vi är ett öppet och välkomnande land. Här finns också uppenbarligen väldigt mycket humanitet. När situationen var som allra mest ansträngd under hösten svepte en våg av medmänsklig-
het över Sverige. Väldigt många frivilliga visade ett starkt engagemang för att hjälpa de medmänniskor som befann sig i en mycket svår situation. Utan det civila samhällets insatser hade Sverige inte klarat av hösten så bra som vi ändå gjorde.

Detta ger skäl att känna tillförsikt. Det stärker Kristdemokraternas tro på människans inneboende förmåga att både göra gott och i allmänhet bidra till ett gott samhälle.

Herr talman! Den senaste tidens stora antal asylsökande ställer dock Sverige inför utmaningar vars omfattning ännu inte kan bedömas fullt ut. Det är inte bara det svenska asylsystemet som utsatts och utsätts för stora påfrestningar, med alltför långa handläggningstider och en svår boende-situation. Även andra centrala samhällsfunktioner, som hälso- och sjuk-
vården, skolan och den sociala välfärden, utsätts för en mycket stor belastning.

Framöver finns därutöver stora utmaningar kopplade till bland annat arbets- och bostadsmarknaderna. Det går exempelvis inte att bortse från att Sverige hittills har mycket svaga resultat vad gäller att integrera personer med lägre kvalifikationer och utbildning på arbetsmarknaden. Allt detta behöver vi ta på stort allvar. Det är en förklaring till att den migra-
tionspolitiska debatten i dag skiljer sig en hel del från hur den såg ut för några år sedan.

Herr talman! Även om få kunde förutse den kraftiga ökningen av antalet asylsökande till Europa under andra halvåret 2015 var det definitivt möjligt att redan i början av detta år inse att behoven kunde förväntas bli stora liksom att Sverige inte ensamt skulle kunna ge skydd till alla som behöver det.

Efter att Sverige tagit emot över 81 000 asylsökande under 2014 stod det för oss kristdemokrater därför klart att åtgärder behövde vidtas. Av denna anledning lade vi vid årsskiftet 2014–2015 fram förslag om tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel för alla skyddsbehövande, en snabbare avslagsprocess för asylsökande från så kallade säkra länder och lägre etableringsersättning kombinerat med lägre skatt för nyanlända som jobbar. Syftet med dessa förslag var att minska kostnaderna för mottagandet, förbättra integrationen och sätta press på övriga EU-länder att ta ett större ansvar.

Regeringens brist på handlingskraft medförde dock att inga sådana åtgärder vidtogs i tid. Det blev därför nödvändigt att under den gångna hösten på ett annat sätt än tidigare hantera migrationen. I oktober slöt sex av riksdagens partier, däribland Kristdemokraterna, en överenskommelse om 21 insatser med anledning av flyktingkrisen. Syftet var att skapa ordning och reda i mottagandet, få till en bättre etablering och dämpa kostnadsökningarna.

Då detta inte var tillräckligt för att komma till rätta med situationen presenterade Kristdemokraterna i början av november ett antal ytterligare åtgärder. Bland annat begärde vi att tillfälliga inre gränskontroller skulle införas. Vi lade också fram förslag för att åstadkomma mer effektiva avvisningar, få fram mer korrekta beslutsunderlag till asylutredningarna och om att tillsätta en kriskommission med syftet att få till en bättre integration. Men samtidigt dröjde det alltså till den 24 november innan regeringen presenterade de åtgärder som utgör grunden för det betänkande vi diskuterar i dag.

Herr talman! Den senfärdighet som regeringen visade i den uppkomna situationen var inget annat än anmärkningsvärd. Alltför länge gjordes ingenting, och när regeringen till sist agerade svängde pendeln helt där såväl retorik som handlande kom att skilja sig helt från en dag till en annan. Hade åtgärder vidtagits tidigare, i enlighet med de förslag vi kristdemokrater presenterat, hade vi åtminstone varit bättre förberedda. Nu har vi att hantera regeringens långsamma handlande och de väldigt långtgående förslag som utifrån detta har presenterats.

Herr talman! När det gäller de konkreta förslagen i det betänkande som vi debatterar i dag vill jag därför till att börja med tydligt påminna om att de inte tillkommit efter breda politiska förhandlingar. De kommer från regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet, och från Kristdemokraternas sida tar vi därför ställning till dessa baserat på våra egna ståndpunkter. Hur vi ställer oss till varje förslag i detalj går att läsa i såväl betänkandet som i vår följdmotion på regeringens proposition, men här i kammaren vill jag göra några nedslag.

När det gäller förslaget om att tidsbegränsade uppehållstillstånd ska användas som huvudregel för alla skyddskategorier förutom kvotflyktingar tycker vi, i enlighet med våra tidigare förslag, att det är fullt rimligt. Det är dock vår åsikt att samtliga tidsbegränsade uppehållstillstånd ska gälla i tre år, och om skyddsbehovet kvarstår för en person som haft ett sådant tidsbegränsat uppehållstillstånd under tre år bör uppehållstillståndet permanentas. Dessa bestämmelser menar vi samtidigt ska permanentas inom ramen för utlänningslagen och alltså inte vara en del av den tidsbegränsade lagen.

Vi delar också åsikten om att huvudregeln bör vara att en skyddsbehövande som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska beviljas ett permanent sådant om han eller hon inom treårsperioden skaffat sig en anställning eller näringsverksamhet som det är möjligt att försörja sig på. Här måste det dock säkras att en bestämmelse av det här slaget inte leder till missbruk där det exempelvis ges möjlighet för en person med tidsbegränsat uppehållstillstånd att köpa sig en tillsvidareanställning eller förfalska en näringsverksamhet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att stävja ett sådant potentiellt missbruk.

Herr talman! När det gäller regeringens förslag om att begränsa möjligheten till familjeåterförening för barnfamiljer och att skärpa försörjningskravet utöver det som vi kom överens om i migrationsöverenskommelsen i höstas är det förslag som Kristdemokraterna motsätter sig. Vår inställning är tvärtom att det är mycket märkligt att regeringen väljer att gå fram med förslag som inskränker barnfamiljers möjligheter att hålla samman framför andra förslag som syftar till att hantera migrationssituationen.

Utöver de förslag på kristdemokratiska åtgärder jag har nämnt tidigare i detta anförande har vi lagt fram förslag om att upprätta asylansökningsområden nära våra stora gränsövergångar i syfte att snabba på registrering och beslutsprocesser och förhindra att asylsökande avviker.

Vi har lagt fram förslag för att snabba på och effektivisera avvisningarna av personer som fått avslag på sina asylansökningar, bland annat i avseende på fler förvarsplatser och ökade anslag till polisen. Vi har lagt fram flera förslag för att snabba på etableringen av de personer som får uppehållstillstånd.

I vår budgetmotion i höst kommer vi också att lägga fram besparingsförslag på migrationsområdet som ska finansiera de potentiella kostnadsökningar som följer av de avvikelser vi föreslår jämfört med de förslag från regeringen som vi nu diskuterar.

Det är dock vår utgångspunkt att barnfamiljer ska kunna återförenas. Det är viktigt för att alla människor mår bäst av att ha sina nära och kära omkring sig. Många barn- och människorättsorganisationer har uttalat kritik mot regeringens förslag. Familjeåterförening är en av få lagliga vägar till Sverige.

Men det är också en integrationsfråga. Det är bättre att de människor som kommit till Sverige fokuserar på att så fort som möjligt etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället i stället för att oroa sig för sina anhöriga. Kristdemokraterna menar samtidigt att ingångsvärdet bör vara att rätten till anhörginvandring bara ska gälla för de anhöriga som den asylsökande informerat om vid ankomsttillfället. Det är både för att underlätta identifieringen av de asylsökande och för att få bättre kontroll över mottagandet.

Det finns asylsökande som undanhåller information om anhöriga för att stärka sina skyddsskäl. Detta kan göra att den asylsökandes rättssäkerhet äventyras men också att mottagningssystemet förlorar i legitimitet hos allmänheten. Det måste löna sig att tala sanning och medverka till att beslutsunderlaget blir så komplett som möjligt. Därför ska vi skapa drivkrafter att berätta om anhöriga redan vid ankomsten.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag uttrycka att det är glädjande att ett enigt socialförsäkringsutskott ställer sig bakom ett tillkännagivande till regeringen – delvis grundat i KD-motionen – angående att nuvarande ordning för urval av kvotflyktingar till Sverige ska gälla även fortsättningsvis. Det har tyvärr rått oklarheter rörande detta till följd av vissa uttalanden från migrationsministern på en presskonferens den 7 april.

Jag stannar där och hänvisar som sagt till betänkandet och till vår följd-motion för hur vi ställer oss i detalj till regeringens övriga förslag. Vad gäller våra reservationer i betänkandet står vi naturligtvis bakom samtliga. Men för tids vinnande väljer jag att här i kammaren enbart yrka bifall till

Anf. 19 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Att Kristdemokraterna har kommit till många insikter på senare tid kan inte ha undgått särskilt många. Vi har till och med en gemensam reservation i betänkandet, vilket nog ganska få hade kunnat tänka sig för ett bra tag sedan. Jag tänker dock här såklart fokusera på den plats där vi ännu inte tycker lika.

Kristdemokraterna har tillsammans med vissa andra i denna kammare ställt sig emot det faktum att man nu äntligen föreslår att anhöriginvandringen ska vara kopplad till skärpta krav. Själv anser jag, föga förvånande, att det kanske inte alls är lägligt att ha anhöriginvandring av det slag som är kopplat till personer som flyr.

Det är av den enkla anledningen att det håller liv i ett system som gör att man kan uppmuntra splittring på andra sidan. Det gör det lönsamt att skicka en person före. Vi har också sett det genom åren och genom olika historier. Ensamma ungdomar skickas före till Sverige för att så småningom kunna hämta hit resterande medlemmar av familjen.

De unga personer som tar sig hit, oftast män, har inte haft några rimliga chanser att ensamma kunna bekosta de olagliga vägar som vi vet är de enda vägarna att ta sig hit för att söka asyl på plats i Sverige. Det har givetvis skett på andra sätt. Det har skett genom att man medvetet fattar beslut i familjer om att skicka en person före. Det finns inget annat sätt att ta sig hit. Det är inte de som flyr av impuls eller nödvändighet som lyckas ta sig hela vägen hit, som jag har betonat flera gånger tidigare, utan det är överlagt.

Jag undrar helt enkelt varför Kristdemokraterna vill fortsätta att stödja ett system som är det som splittrar familjerna.

Anf. 20 ARON MODIG (KD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att Kristdemokraterna absolut vill se fler lagliga vägar in i Europa och Sverige. Ett viktigt sådant system är vidarebosättning för kvotflyktingar. Vi är glada att Sverige nu kommer att utöka sin kvot från nuvarande 1 900 till 5 000 senast 2018. Vi vill också se – och det jobbar vi för – att fler länder, inte minst EU-länder, tar ansvar när det gäller att ta emot kvotflyktingar. Det är alltför få som gör det i dag, och det är för små kvoter. Där skulle man nog kunna göra mycket.

Det finns mycket att invända mot det nuvarande systemet. Men att inskränka möjligheten till familjeåterförening och därmed ta bort en annan av de få lagliga vägar till Sverige som faktiskt finns ser vi inte som den rätta vägen framåt. Det skulle splittra familjer ytterligare snarare än bidra till att hålla dem samman.

I mitt anförande redogjorde jag för den viktigaste argumentationen när det gäller varför vi går emot regeringens förslag om att inskränka familjeåterförening. Vi tycker till att börja med att alla familjer mår bäst av att hålla samman. Det är också en integrationsfråga. Det är helt enkelt bättre om de människor som kommer hit till Sverige kan fokusera på att komma in på arbetsmarknaden och komma in i samhället i stället för att oroa sig för sina anhöriga som befinner sig någon annanstans.

Anf. 21 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Vi får ofta höra om fler lagliga vägar, men det finns som sagt lagliga vägar. De som är på akut flykt bör givetvis få hjälp till säkerhet så tidigt som möjligt, och vi har sedan vidarebosättningssystem som för all del bör byggas ut för dem som verkligen behöver det.

Men det blir alldeles tydligt i detta replikskifte att utgångspunkten även för Kristdemokraterna är att hjälpen bäst ges genom att personer tar sig hela vägen hit och permanent ska bosätta sig här. Det handlar inte om akut hjälp till dem som är mest utsatta utan om att så många som möjligt på olika sätt ska bygga ett liv just i Sverige. Då hjälper man inte dem som är mest utsatta.

Jag fick fortfarande inte riktigt svar på min fråga, som rörde varför man vill att familjer fortsatt ska splittras. Det är det som sker. Familjerna splittras inte när en person får uppehållstillstånd här och inte kan ta hit resten av familjen. Familjen är redan splittrad vid det tillfället. Splittringen sker dessförinnan, när en ensam individ ur en familj skickas före hit. I stället borde vi satsa på tillräcklig hjälp i närheten så att vi inte uppmuntrar fortsatt resa till just vår del av världen på bekostnad av familjer som splittras under resans gång och kanske aldrig kan återförenas – inte bara på grund av reglerna här utan också på grund av att vägen hit är farlig. Det är svårt att åter hitta sin familj om man har flyttat till andra sidan jorden på de vägar som finns.

Utöver detta har jag bara en kort fråga, och det kan vara så att jag inte riktigt har hängt med i svängarna. Kristdemokraterna, som ofta har fokus på barn, har länge motsatt sig medicinska ålderstester. Det senaste jag kunde hitta var att man fortfarande var emot tydliga tester på barn. Om det fortfarande är så skulle jag gärna vilja ha ett förtydligande av varför och av vad man i annat fall vill göra för att säkerställa att det är barn som får den hjälp som barn ska ha.

Anf. 22 ARON MODIG (KD) replik:

Herr talman! Till att börja med vill vi som sagt ha fler lagliga vägar in i Europa och Sverige. De vidarebosättningssystem som finns i dag är bra, men det går inte att bara förlita sig på dem. Det finns på tok för få platser. Där behöver vi både i Sverige och i övriga länder i Europa jobba för att utöka systemen. Vi ser i dag ett arbete på EU-nivå som visserligen går alldeles för långsamt – där finns mycket i övrigt att önska – men de lagliga vägarna ökar i alla fall något.

Vad gäller familjeåterförening finns det som sagt mycket att invända mot dagens system, men det är det system vi har. Vi menar att det är rätt att familjer ska kunna återförenas. I de fall det är möjligt att återförenas i hemlandet ska det naturligtvis ske där. Men är det inte möjligt menar vi att familjeåterförening ska kunna ske i Sverige. Det är också anledningen till att vi motsätter oss regeringens inskränkningar av de möjligheterna.

Vad gäller medicinska ålderstester av framför allt ensamkommande är det inte så att vi motsätter oss det per se, utan vi menar att man ska ha en realistisk bild av vad det innebär. Man bör vara medveten om att det inte är åldersbestämningar utan en bedömning av de asylsökandes ålder.

Man ska också vara medveten om att detta inte är några exakta vetenskaper. Vi tycker att de ska användas på de sätt som de kan användas, men man ska inte ha en övertro på att detta är den enda lösningen framöver. Jag

vet inte om Paula Bielers uppfattning sedan tidigare är att vi starkt mot-sätter oss medicinska åldersbedömningar. Så är inte fallet.

Anf. 23 YILMAZ KERIMO (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande SfU16 och avslag på samtliga reservationer.

Miljoner människor flyr undan krig i världen. Vi ska vara stolta över vårt lands stora humanitära insats. Men när EU brast i solidaritet och gemensamt ansvar blev situationen i Sverige ohållbar. Inte bara EU utan även FN och omvärlden brast tyvärr i solidaritet när det gällde att kunna hantera den kaotiska flyktingsituationen. Det var inte Sverige som startade kriget, men vi har ändå tagit det största ansvaret. EU, FN och omvärlden måste nu visa mer solidaritet och ta en aktiv roll. Södertälje, min hemstad, tog under Irakkriget emot ett mycket större antal flyktingar än vad Kanada och USA gjorde tillsammans. Detta är inte hållbart.

Jag är glad och rörd över många människors humanism och engagemang. Men tyvärr måste vi i dag fatta tuffa men nödvändiga beslut för att kunna hantera situationen, som annars blir ohållbar.

Under 2015 sökte sig rekordmånga asylsökande till Sverige – närmare 163 000. Vi ansträngde oss till det yttersta för att klara detta, och vi kan vara stolta över den insats som Sverige gjorde under hösten. Men situationen blev till slut ohållbar. Det stod då även klart för oss att EU:s gemensamma asylpolitik inte fungerade. De yttre gränserna upprätthölls inte, och asylsökande tilläts själva välja det EU-land de ville söka asyl i. För Sveriges del ledde flyktingsituationen till att hela asylsystemet sattes under stor press. Även andra centrala samhällsfunktioner såsom hälso- och sjukvården, skolan, den sociala vården och barn- och ungdomsvården har blivit hårt belastade.

Nu genomför vi den förändring som vi aviserade i höstas – en tidsbegränsad lag som innebär tillfälliga uppehållstillstånd för alla skyddsbehövande. Den innebär också begränsade möjligheter till anhöriginvandring och ett skärpt försörjningskrav.

Vi är fullt införstådda med att tillfälliga uppehållstillstånd och begränsningar i anhöriginvandring inte är det bästa för varje enskild asylsökande. Men så länge EU:s medlemsländer inte solidariskt delar på ansvaret för asylmottagandet utan väljer att skjuta över problemet till vissa länder, såsom Sverige, är det inte möjligt för oss att ha väsentligt annorlunda asylregler än våra grannländer i EU. Inget land klarar av en alltför stor del av ansvarskakan ensamt.

Vår migrationspolitik ska vara generös och ansvarstagande. Men Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har varnat för att viktiga samhällsfunktioner inte klarar av ansträngningen. Därför måste vi ställa krav på att andra länder också tar sitt solidariska ansvar. Just nu pågår ett arbete inom EU för att få en långsiktigt hållbar lösning där EU:s länder solidariskt delar på ansvaret för de asylsökande som söker sig till Europa.

Syftet med de åtgärder som regeringen presenterade tisdagen den 24 november och som nu vidtas är att få ordning och reda i flyktingmottagandet. Vi behöver få ned antalet personer som söker asyl och beviljas uppehållstillstånd i Sverige och i stället få dem att söka sig till andra EU-länder.

Vi behöver också ha ordning på vårt flyktingmottagande så att alla som kommer hit får en bra etablering och en bra start. För att åstadkomma detta

kan Sverige inte ha asylregler som är betydligt mer generösa än reglerna i våra omgivande EU-länder. Regelverket måste därför tillfälligt anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner.

Inom EU behöver de nuvarande reglerna för asylmottagande reformeras så att ett mer solidariskt ansvar för flyktingmottagandet åstadkoms och att alla medlemsländer tar ansvar.

Sverige ska ha en långsiktigt hållbar och rättssäker migrationspolitik som värnar asylrätten. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder av tillfällig natur för att minska antalet asylsökande till Sverige och för att förbättra kapaciteten i asylmottagandet. Fokus ligger nu på att alla, såväl nyanlända som arbetslösa, ska kunna hitta ett arbete och bidra till samhällsbygget.

Regeringen föreslår att den tillfälliga lagen ska gälla i tre år, från och med den 20 juli 2016 till den 19 juli 2019. Utskottet noterar att regeringen avser att redan efter två år bedöma behovet av att lagen ska gälla även under det sista året av giltighetstiden.

Herr talman! Då varken EU-rätten eller internationella konventioner kräver att permanent uppehållstillstånd ges till flyktingar eller alternativt skyddsbehövande anser utskottet att tidsbegränsade uppehållstillstånd bör införas tillfälligt och att tillståndstiden bör anpassas på så sätt som regeringen föreslår.

Regeringens förslag medför att även barn, med några undantag, kommer att beviljas tidsbegränsade tillstånd.

För att de föreslagna bestämmelserna ska få effekt instämmer utskottet i regeringens bedömning att lagen bör tillämpas även på ansökningar inkomna före lagens ikraftträdande med undantag för ansökningar från barn och barnfamiljer med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Utskottet förutsätter att regeringen utvärderar konsekvenserna av införandet av tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Herr talman! Beträffande alternativt skyddsbehövande konstaterar utskottet liksom regeringen att familjeåterföreningsdirektivet inte är tillämpligt på den skyddsgruppen. Eftersom de svenska reglerna tillfälligt ska anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner anser utskottet i likhet med regeringen att uppehållstillstånd på grund av anknytning inte ska beviljas om den person som utlänningen återoppar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den tidsbegränsade lagen.

Undantag görs dock för ett ensamkommande barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket den 24 november 2015 eller tidigare. Enligt utskottet är det också rimligt att ett barn som har kommit till Sverige utan sin familj och som har ansökt om uppehållstillstånd innan dess får möjlighet att återförenas med sin familj även om han eller hon beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande med stöd av den tidsbegränsade lagen.

Herr talman! Det är tuffa men nödvändiga beslut som vi ska fatta för att kunna klara av den ohållbara situationen. Jag uppmanar återigen EU, FN och omvärlden att visa sin solidaritet för att kunna hjälpa våra medmänniskor i nöd. Det är ett lagarbete precis som det är i ett fotbollslag. Ensam kan man inte klara av matchen, men om alla elva spelare bidrar solidariskt utifrån egen kapacitet och förmåga kan man klara av och vinna matchen.

Med det sagt yrkar jag bifall till förslaget i SfU16 och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 24 MARIA FERM (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi socialförsäkringsutskottets betänkande 16, *Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*. Jag vill inleda med att yrka bifall till propositionen.

Över 65 miljoner människor är på flykt undan krig och förtryck i världen. Förra året kom 162 877 av dessa till Sverige för att söka asyl. Förra året gjorde vi mer än något annat EU-land för att hjälpa människor som söker skydd. Vi gjorde det som resten av EU borde ha gjort. Vi tog ansvar.

Varenda en av de 162 877 personer som vi tog emot i fjol är en människa av kött och blod. Varenda en är en människa som bär på minnen och drömmar och har en historia och en längtan efter en framtid. Varenda en är en människa vars rätt till liv och frihet är absolut.

Jag är väldigt stolt över den stora humanitära insats som vi tillsammans i det här landet gjorde förra året för att erbjuda människor en fristad. Kommuner, landsting och civilsamhälle har gjort enorma insatser som varit avgörande och ovärderliga.

Den 24 november förra året presenterade regeringen åtgärder i syfte att kraftigt minska antalet asylsökande samtidigt som kapaciteten i mottagandet och etableringen skulle förbättras. En av åtgärderna var den tidsbegränsade lag som nu föreslås för att under en begränsad tid om högst tre år anpassa det svenska regelverket till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner. Skälet till detta var att det svenska mottagningssystemet haft svårt att hantera att så många människor sökt asyl i Sverige under kort tid och att EU:s länder inte förmått att ta ansvar.

Regeringen har krävt mer samarbete i EU. Att erbjuda en fristad för de människor som tvingas på flykt hade inte varit något problem för Europa om alla EU-länder hade hjälpts åt. Tyvärr är verkligheten en annan. Trots att Tyskland och Sverige har satt hård press på övriga EU-länder har många av dem vägrat att ta ansvar.

Det politiskt bästa är inte alltid det politiskt möjliga. Uppgörelsen om migration är utan tvekan det tuffaste beslut som vårt parti har ställts inför. Överenskommelsen ser inte ut som den hade gjort om Miljöpartiet självt hade kunnat utforma politiken utan är resultatet av en svår kompromiss med konsekvenser för enskilda människor som är skadliga för etableringen och möjligheten att få skydd.

Förslagen kommer att göra situationen för många flyktingar svårare i Sverige, inte minst vad gäller den otrygghet som de tillfälliga uppehållstillstånden innebär och svårigheterna för människor att återförenas med sin familj. Medvetenheten om detta gör att det är helt centralt för oss att de nya tillfälliga lagarna blir så kortvariga som möjligt.

Att Miljöpartiet gick med på den här överenskommelsen i höstas beror på att alternativet hade varit ännu värre för människor på flykt. Flera partier i riksdagen har krävt inskränkningar i flyktingpolitiken långt bortom vad de internationella konventionerna tillåter, vilket vi i Miljöpartiet aldrig kan acceptera. Vi vill inte att förslagen från de två största oppositionspartierna, Moderaterna och Sverigedemokraterna, om att stänga gränserna helt ska bli verklighet. Det skulle innebära att de asylsökande som kommer

Prot. 2015/16:123
20 juni

Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

till Sverige i år inte skulle kunna göra det. Det skulle innebära att Sverige skulle upphäva asylrätten som princip med risk för att land efter land skulle följa efter. Dessutom vill dessa partier permanenta de här tillfälliga lagändringarna.

Tyvär har politiken förändrats hos många partier i Sveriges riksdag, och i debatten framställs nu flyktingar nästan uteslutande som hot eller problem. Detta måste ändras för att vi återigen ska kunna bli ett internationellt föredöme när det gäller medmänsklighet.

Vi i Miljöpartiet är stolta över de viktiga reformer för en mer öppen och human migrationspolitik som vi har genomfört genom åren. Historiskt har vårt sätt att arbeta kring migrationsfrågorna ibland inneburit att vi varit med och genomfört nya reformer för en mer human migrationspolitik, och ibland har det handlat om att förhindra en mer restriktiv migrationspolitik. Vid varje givet läge, utifrån vad som är politiskt möjligt, förhandlar vi hårt för flyktingars och andra utsatta gruppers rättigheter.

Även när omständigheterna gör det svårare kvarstår vår parlamentariska strategi. I nuläget handlar det tyvärr om att undvika försämringar som annars hade kunnat bli verklighet. Miljöpartiet har i varje steg i denna process försökt åstadkomma förändringar i lagförslaget som innebär förbättringar för de enskilda som berörs.

Jag vill nämna några av dessa. En del handlar om de övergångsregler som innebär att alla inte kommer att omfattas av den nya tidsbegränsade lagen.

De barn och barnfamiljer som sökt asyl senast den 24 november 2015, alltså dagen då överenskommelsen presenterades, omfattas inte av den tidsbegränsade lagen. De kommer alltså även framöver att beviljas permanenta uppehållstillstånd och kunna återförenas med familjemedlemmar utan de begränsningar eller försörjningskrav som den tidsbegränsade lagen innebär.

En viktig förändring jämfört med det förslag som presenterades den 24 november är att alla som har ansökt om asyl före dess, alltså även vuxna utan barn, ska ha rätt att återförenas med sina familjemedlemmar i Sverige. Det gäller även om personen har fått uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande.

Detta kan i sammanhanget tyckas som detaljer, men förändringarna innebär i realiteten en avgörande skillnad för de tiotusentals människor som kommer att kunna återförenas och bygga sin framtid i Sverige i fred och säkerhet.

Andra förändringar som jag vill nämna handlar om bestämmelser i den tidsbegränsade lagen.

Trots att huvudregeln kommer att vara tidsbegränsade uppehållstillstånd inför regeringen en ventil som möjliggör permanent uppehållstillstånd för barn i vissa undantagsfall.

En ventil införs också för att anhöriginvandring ska vara möjlig i de fall det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att neka en anhörig uppehållstillstånd. Detta möjliggör en individuell prövning för alla som ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till någon i Sverige, det vill säga även anhöriga till alternativt skyddsbehövande, anhöriga till flyktingar som inte är kärnfamilj och anhöriga till personer som saknar möjlighet att uppfylla försörjningskravet.

Den som får ett arbete eller kan försörja sig genom näringsverksamhet har rätt till permanent uppehållstillstånd. Vi inför dock en åldersgräns på 25 år för denna regel. Om man är yngre än så och inte har en gymnasieutbildning omfattas man inte av möjligheten till permanent uppehållstillstånd genom egenförsörjning. I stället kommer personen att få tillfälligt uppehållstillstånd som varar under studietiden och en period därefter för att personen ska få en ärlig chans att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och på så sätt kunna kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd. Vi ser med detta till att ungdomar inte hoppar av gymnasiet i desperation över att behöva hitta ett jobb samtidigt som vi stärker incitamentet för unga att utbilda sig. Detta kommer regeringen att återkomma till riksdagen med i en proposition i höst.

Regeringspartierna är överens om att Sverige framöver ska återgå till den mer humana migrationspolitik som gällt tidigare i Sverige. Därför är lagen tillfällig. Vi backar för att ta sats. Miljöpartiet kommer under de tre år som lagen gäller att arbeta intensivt för att kontinuerligt höja kapaciteten i mottagningssystemet och förbättra etableringen så att återgången till en mer human migrationspolitik underlättas och snabbas på. Samhället måste möta den växande befolkningens behov av bostäder, jobb och välfärd. Vi behöver förstärka bland annat socialtjänsten, skolan, barnomsorgen och delar av hälsovården. Samarbete och åtgärder som ska höja kapaciteten i mottagandet måste genomsyra politiken från lokal till regional och nationell nivå.

Regeringen har redan beslutat om en lång rad åtgärder och tillfört pengar både till de kommuner och landsting som tagit störst ansvar för mottagandet och till civilsamhället för att stärka deras arbete med asylsökande och nyanlända. Sverige måste stå väl rustat för att kunna ta emot människor både i tider då det kommer många asylsökande och i tider då det kommer få asylsökande.

Herr talman! Vi i Miljöpartiet står fast vid vår tro på ett öppet Sverige som välkomnar människor hit. Därför är det vår skyldighet att bygga ett samhälle där systemen klarar av våra visioner. Det är ett samhälle som klarar av att vara öppet och solidariskt. Låt oss nu intensifiera det arbetet tillsammans! Vi är alla människor.
(Applåder)

I detta anförande instämde Camilla Hansén (MP).

Anf. 25 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag tänkte börja med lite sifferexercis. 65 miljoner personer befinner sig på flykt i världen. 162 877 av dessa kom till Sverige förra året. Siffran 162 877 är siffran för antalet asylsökande. Min fråga är helt enkelt om Miljöpartiet och Maria Ferm tror att samtliga som lämnar in en asylansökan gör det befogat och tillhör de personer som är på flykt runt om i världen. Eller är det möjligtvis så att vissa av dem uppger falska skäl och bör nekas? Jag undrar om det är så som migrationsministern och Socialdemokraterna, det andra regeringspartiet, tidigare har uttryckt: att uppemot 80 000 av dessa kanske kommer att behöva avvisas.

Anf. 26 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Sverige har en asylprocess som är rättssäker. Det innebär att man lämnar in en ansökan om asyl. Sedan är det Migrationsverket och även domstolar som fattar beslut om den asylansökan, baserat på den lagstiftning som vi i Sveriges riksdag fattar beslut om. Det är en ordning som fungerar mycket bra och som innebär att de som bedöms ha skyddsskäl får uppehållstillstånd i Sverige, och de som inte bedöms ha skyddsskäl får lämna landet.

Det är en ordning som Miljöpartiet står bakom och som innebär att vi inte ska spekulera i vilka som antas få asyl eller inte. Det är någonting som kommer att avgöras i sinom tid av Migrationsverket och av domstolarna.

Anf. 27 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tack för svaret! Det är glädjande att höra att Miljöpartiet också inser att samtliga 162 877 troligtvis inte kommer att få sin ansökan beviljad och att man anser att detta är resultatet av en rättssäker process. Det betyder alltså att samtliga inte hör till de flyktingar man först talade om.

Min följdfråga blir givetvis: Hur avser man från Miljöpartiets sida att upprätthålla de regelverk som finns, och hur avser man att säkra att personer som inte har skyddsskäl enligt det regelverk som Sverige har ska avvisas från landet? Och vad vill man göra för att hjälpa de personer som fortsatt är på flykt runt om i världen? Men framför allt: Hur ska man säkerställa att de som har kommit hit och lämnat in falska ansökningar inte blir kvar i landet?

Anf. 28 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Det finns, som sagt, en process. Den innebär att man lämnar in en ansökan om asyl. Sedan bedöms det om man har rätt att få sin asylansökan beviljad eller inte. I det fall som man inte får sin asylansökan beviljad ska man lämna landet. Det är någonting som i de allra flesta fall sker frivilligt. En majoritet av de personer som får avslag på sina asylansökningar lämnar alltså landet frivilligt. I andra fall är det polisen som hjälper till. Det är jätte viktigt att det fungerar på ett så effektivt sätt som möjligt. Det här är också någonting som både den här och tidigare regeringar under en lång tid har prioriterat.

Men när det gäller svårigheter att avvisa människor är det ganska mycket som ligger utanför staten Sveriges kontroll. Mycket handlar om att personer kanske kommer från länder som helt enkelt inte erkänner dem som medborgare. Då går det inte att återvända dit. Det kan vara så att de inte har korrekta passhandlingar. Då är det heller inte möjligt att genomföra avvisningarna. Det kan också vara så att det är för osäkert och för farligt att avvisa människor. Det innebär att de blir kvar i Sverige.

Det är viktigt att både Migrationsverket och polisen arbetar med återvändandearbete, främst frivilligt men i de fall det behövs även med tvång. Samtidigt är det viktigt att inse att vi lever i en väldigt farlig och otrygg värld. Många människor kommer kanske inte att kunna återvända på grund av saker som ligger utanför staten Sveriges kontroll. Då kanske vi bör ha lite större fokus på att säkerställa att vi kan ge personer som får stanna i landet en god etablering och en möjlighet att komma in i samhället och på

arbetsmarknaden. Där lyser tyvärr Sverigedemokraternas förslag med sin frånvaro.

Prot. 2015/16:123
20 juni

Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Anf. 29 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Maria Ferm pratade i anförandet en hel del om lagens tillfällighet och om hur viktigt det är att det här bara blir en kort parentes i Sveriges historia. Jag skulle vilja ställa en fråga om det, för vi är ganska många som befarar att det inte alls kommer att bli så.

Det sitter flera partier här som tycker att det här bör permanentas. Vi har aldrig sett någon lag som har varit riktigt tillfällig. När regeringen införde id- och gränskontroller lade de in en karenstid på två veckor och argumenterade kraftfullt för att det var viktigt för rättssäkerheten. Det var viktigt att regeringens befogenheter inte skulle vara alldeles för omfattande. När det väl kom till kritan var det plötsligt inte alls så viktigt.

Det är klart att det gör att man blir väldigt orolig för att det som sägs här bara kommer att viftas undan på precis samma sätt. Jag undrar vad Maria Ferm har att säga om den farhågan.

Anf. 30 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Tack, Christina Höj Larsen, för frågan! Jag tycker att det är en väldigt viktig fråga, för det här är en väldigt speciell lagstiftning som är tillfällig och långtgående. Det finns absolut partier i den här kammaren som vill gå längre eller som vill permanenta den här lagstiftningen, och då är det viktigt att vi andra partier som inte vill se den utvecklingen också arbetar för att den ska bli så tillfällig som möjligt.

Själva konstruktionen av lagstiftningen innebär att den upphävs automatiskt efter tre år. För att någonting skulle kunna förlängas krävs det ett aktivt riksdagsbeslut. Det innebär också att vi har en kontrollstation efter två år för att se över om det fortsatt finns ett behov av lagstiftningen.

Vi från Miljöpartiet har varit tydliga med att vi kommer att arbeta så hårt vi kan med att säkerställa att Sverige ska kunna återgå till en situation där vi återigen kan bedriva en politik som är mer långtgående medmänskligt än vad de internationella konventionerna kräver av oss. Då handlar det såklart också om att arbeta med att få till ett samhälleligt stöd för att så snabbt som möjligt återgå till en mer human politik. Där handlar det både om hur vi debatterar de här frågorna i samhället och om att vi behöver visa att vi kan klara av den här situationen.

Vi kan stärka kapaciteten i mottagandet och förbättra etableringen. Vi har gjort det förut, och vi kommer att kunna göra det igen. Detta tror jag också är väldigt avgörande för att så snabbt som möjligt kunna återgå till en mer human migrationspolitik.

Anf. 31 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Jag önskar verkligen att det handlade om Sveriges mottagandekapacitet. Men det är helt uppenbart i den politiska debatten att det faktiskt inte gör det.

Jag blev själv politiskt aktiv för att jag hade levt i ett Danmark där högern tillsammans med rasisterna turades om att dra och hela tiden tänja gränserna för vad man kunde göra. Det vi såg var en socialdemokrati som kapitulerade, bort från den dröm och den kamp för rättvisa som vi hade

fört tillsammans. Därför blev jag politiskt aktiv: Jag ville aldrig se det hända igen i ett land där jag lever.

Jag vet att Maria Ferm har ett starkt antirasistiskt engagemang som jag har stor respekt för, men frågan är var gränsen går, när vi börjar följa med i den här dragkampen. Just nu triumferar SD nöjt, men nästa drag är ju att höja ribban lite till. Ska vi göra nya överenskommelser då, där vi följer efter dem? Ska vi verkligen fortsätta med den här upptrappningen?

Var går din gräns, Maria Ferm? När kommer du att trycka på nejknappen?

Anf. 32 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att det är hela regeringens ambition att återgå till en mer human migrationslagstiftning. Det här är ett beslut som inte var lätt för någon av oss. Situationen i höstas handlade bland annat om att vi såg stora problem i mottagningssystemen, problem som kanske inte var helt och hållet nya utan snarare blev mer akuta när det kom väldigt många människor under en lång tid.

Det handlade också om situationen i EU, där väldigt få EU-länder tog det ansvar som de borde ha tagit. Därför såg vi ett behov av att under en begränsad tid genomföra den här förändringen.

Det handlar inte om att gå i en riktning och ta steg för steg åt det hållet, utan det handlar snarare om att under en begränsad tid genomföra förändringar som innebär att vi kan fokusera mer på att stärka kapaciteten i mottagandet och förbättra etableringen.

Det tydliga målet är att återgå till en mer human migrationspolitik. Det är de stegen vi behöver ta. Det är den rösten som Sverige behöver vara i EU. Det här är inte en debatt som har lagt sig på något sätt, utan det är oerhört viktigt att Sverige fortsätter att vara en pådrivande röst för att fler EU-länder ska ta ansvar för att värna asylrätten. Det är också det som Sverige för fram i den typen av diskussioner.

Sverige är också det land som driver på för att skapa lagliga vägar för människor på flykt. Det är någonting som vi behöver fortsätta ta strid för i debatten, för det är också en del av vilket slags samhälle som kommer efter det här. Vi behöver ta steg åt ett mer humant håll.

Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utskottet för en välvillig behandling av propositionen.

Herr talman! Förra året tog Sverige emot över 160 000 asylsökande. De flesta var flyktingar från krigen och konflikterna i Mellanöstern, framför allt från Syrien, Irak och Afghanistan. Men många kom också från länder i Afrika, till exempel från den kollapsade staten Somalia och från Eritrea, en av världens hårdaste militärdiktaturer.

Året dessförinnan, 2014, tog Sverige emot över 80 000 asylsökande. Det innebär, som många har påpekat tidigare under dagen, att vårt land på två år har tagit emot nästan en kvarts miljon asylsökande.

Sverige har tagit ett större ansvar för den internationella flyktingkrisen än vad något annat EU-land har gjort – det överlägset största ansvaret. Men inte bara det. Detta är också det största flyktingmottagandet i vår moderna historia. Vi har aldrig tidigare gett skydd åt så många människor på flykt

undan krig, förtryck och konflikt. Om vi bara ser till syrierna har Sverige sedan krigsutbrottet 2011 gett skydd åt över 130 000 män, kvinnor och barn, människor som annars mycket väl hade kunnat gå under i beskjutningar och bombkrevader.

Det här, herr talman, är Sveriges största humanitära insats någonsin, och att leda den insatsen är en av vår generations viktigaste uppgifter.

Vi såg under förra hösten hur antalet asylsökande ökade mycket kraftigt på ganska kort tid. På fyra månader – september, oktober, november och december – kom det 114 000 människor, varav 26 000 var ensamkommande barn. Som mest anlände över 10 000 människor i veckan.

Det ställde mottagningssystemet inför en enorm uppgift. I efterhand kan jag konstatera att Sverige klarade den uppgiften. Jag tror att det var en natt i Malmö då en grupp fick sova utomhus en natt, men vi klarade med något enstaka undantag av att ge tak över huvudet och mat för dagen för över 100 000 människor på fyra månader.

Många svenskar gjorde ett heroiskt arbete under den här tiden. Det var Migrationsverket, förstås, men också väldigt många, om än inte alla, av landets kommuner. Jag besökte själv många av dem – Trelleborg, förstås, som tog ett mycket stort ansvar eftersom många kom direkt från Tyskland. Det gällde även Malmö men också massor av kommuner som upplät sina platser för att kunna klara detta.

Kommunerna, Migrationsverket men också oerhört många frivilliga som Röda Korset, Rädda Barnen, Refugees Welcome, kyrkor, moskéer och väldigt många fler, inte minst privatpersoner, ställde upp. Utan allt detta frivilliga arbete från det civila samhällets sida hade vi aldrig klarat av denna uppgift.

Men våra system pressades också till det yttersta. Det var stundtals dramatiskt. Vi fick på kort tid öppna upp gymnastiksalor och gamla företags- och kontorslokaler. Kommunernas evakueringsplatser fick vi också använda för att kunna lägga människor någonstans. Ni kommer ihåg bilderna från Malmömässan, som vi öppnade upp och som snabbt fylldes.

Tidigt var det så att Migrationsverket fick fylla bussar i Malmö och Trelleborg och köra de asylsökande norrut i Sverige utan att veta vart de skulle någonstans. Då hade man åtminstone 15 timmar på sig för att hitta ett boende så att de skulle kunna få tak över huvudet för natten.

Det var en enorm prövning av det svenska mottagningssystemet, men vi klarade av det. Jag känner en i grunden oerhörd stolthet för detta. Vi lever i ett fantastiskt land med fantastiska människor. Det visste vi. Men nu vet vi att Sverige faktiskt också klarar av att ta emot 100 000 människor på fyra månader. Det visste vi inte tidigare. Hösten 2015 visade sig Sverige och det svenska folket på många sätt från sin bästa sida.

Men det stod också klart att även om Sverige klarade de fyra månaderna klarar inte ens Sverige en sådan uppgift i längden, vecka efter vecka, månad efter månad – inte ens vi.

När regeringen mitt under krisen samlade de fackliga organisationer som företrädare anställda i skolan, socialtjänsten och polisen var beskedet entydigt: Medlemmarna jobbar så mycket de kan, och de försöker göra så mycket de kan, men de klarar inte detta längre.

I socialtjänsten larmades det om undanträngningseffekter, det vill säga att de inte längre kunde klara av sin uppgift att till exempel ta hand om barn som far illa. Jag var i oktober–november allvarligt oroad för att

15 000–20 000 asylsökande skulle sova på våra gator på nyårsnatten, mitt i en svensk vinter. Så hade det mycket väl kunnat bli om vi inte hade agerat.

Då stod vi inför ett etiskt dilemma. Jag tror att de allra flesta av oss vill göra allt vi kan för att hjälpa våra medmänniskor när de är på flykt. Vi vill gärna hjälpa så många som möjligt. Men Sverige är ett litet land med 10 miljoner invånare. Vi kan hjälpa fantastiskt många, och Sverige har gjort mer än något annat EU-land har gjort och mer än någonsin i landets historia. Men inte ens vi kan hjälpa alla – i varje fall inte vecka efter vecka och månad efter månad med den inströmning som då rådde. Till och med ett så fantastiskt land som Sverige har en gräns för vad som kan göras.

Regeringen konstaterade under hösten att det kanske skulle komma över 160 000 människor 2015. Vi sa att Sverige kan klara dem, men vi var samtidigt tvungna att dra slutsatsen att om det skulle fortsätta att komma 7 000–8 000, kanske 10 000, människor i veckan blir detta helt omöjligt för Sverige. Trycket på skolan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten skulle helt enkelt bli för stort. Vi skulle inte ha en chans att bygga tillräckligt många bostäder de kommande åren för att klara den utmaningen.

Man ska inte heller underskatta de politiska effekterna av vad Sverige gick igenom under hösten. Jag tror att många människor upplevde situationen 2015 som ett läge då myndigheterna höll på att tappa kontrollen. Det är en farlig situation. När medborgarna upplever att myndigheterna inte längre har kontroll, att det råder ett allmänt kaos, kan det exploateras av auktoritära, antidemokratiska och inte minst högerradikala krafter. Det har vi sett ofta genom historien. Kaos och ordning är de högerextrema krafternas bästa vän.

Jag hörde i det tidigare replikskiftet att Christina Höj Larsen oroade sig för rasism och främlingsfientlighet. Jag delar naturligtvis den oron. Men det vi också måste tänka på är att inte leda in Sverige i en sådan situation igen då kaos och oordning än en gång breder ut sig. Om det är någonting dessa krafter kan exploatera och använda sig av är det precis detta.

Regeringen var tvungen att agera för att minska antalet asylsökande till Sverige. På EU-nivå hade vi sedan regeringsskiftet arbetat mycket intensivt för att hitta en europeisk lösning som skulle fördela flyktingmottagandet mer rättvist i Europa. Vi nådde också vissa framgångar, men det stod samtidigt klart hösten 2015 att det inte skulle lösa våra problem, åtminstone inte på kort sikt.

Regeringen måste alltså hitta andra sätt för att minska antalet asylsökande till Sverige. Vi måste ställa en sådan politik på en bred parlamentarisk bas. Vi bjöd därför in de borgerliga partierna och Vänsterpartiet till förhandlingar om politiken. Vi hade tagit initiativ till blocköverskridande samarbete om migrationsfrågorna redan hösten 2014, alltså direkt efter regeringstillträdet. Men då hade inte intresset hos de borgerliga varit särskilt stort. Hösten 2015 var läget ett annat. Vi lyckades efter en veckas förhandlingar ingå en överenskommelse med de borgerliga. Vänsterpartiet hoppade av i slutskedet av förhandlingarna. Vi lyckades ingå en överenskommelse med Alliansen i 21 punkter, som vi nu arbetar efter och där vi bockar av punkt efter punkt.

Bland annat kom vi överens om ett resurstillskott till landets kommuner och landsting på 10 miljarder kronor och om en lag att alla kommuner skulle vara skyldiga att ta emot nyanlända. Ingen kommun skulle längre

kunna säga nej till att ta emot nyanlända. Då togs också det första steget mot tillfälliga uppehållstillstånd och skärpt försörjningskrav.

Vi övervägde aldrig att vända oss till Sverigedemokraterna. Det beror på att Sverigedemokraterna helt enkelt har en annan människosyn, en annan grundsyn.

Vår grundsyn är att människor med olika bakgrund, etnicitet, religion, kultur och språk kan leva tillsammans i samma land, kan förstå varandra och kan lära av varandra.

Sverigedemokraternas grundsyn baserar sig på motsatsen. Man är emot ett mångkulturellt samhälle. Med det säger man också att ett samhälle ska bestå av bara en kultur, en etnicitet – ett slags apartheidtanke. I ett land ska det bara bo människor med samma etnicitet och samma religion. I ett land som Sverige ska det bara få bo människor som ser ut ungefär som jag, vilket är en skrämmande tanke på mer än ett sätt. Men ni förstår vad jag menar. Sverigedemokraterna ser ned på människor med annan etnisk bakgrund och avskyr invandrare. Allra mest avskyr de muslimer, som de aldrig missar tillfället att hetsa mot, att förtala och att sprida fördomar om.

Hösten 2015 visade sig, som jag sa, Sverige på många sätt från sin bästa sida. Men Sverigedemokraterna visade sig från sin sämsta. Det var till exempel problem med anlagda bränder mot asylboenden. Det var 16 sådana bränder i Sverige förra året. I det läget lade Sverigedemokraternas lokalavdelningar ut adresserna på asylboendena på nätet. Varför? För att mordbrännarna verkligen skulle hitta dit? Mitt i krisen var det en sverigedemokrat som sa att man borde sätta upp en kulspruta på Öresundsbron mot de asylsökande.

Det var två exempel. Sverigedemokraterna har en svans av våldsbejakande extremism som hela tiden slingrar efter dem. Därför är det så otänkbart att samarbeta med dem.

Nu slöt regeringen en uppgörelse med de borgerliga partierna den 23 oktober 2015. Ganska snart stod det klart att den uppgörelsen inte skulle räcka. Antalet asylsökande fortsatte att stiga till uppemot 10 000 i veckan. Den 12 november införde vi gränskontroller. Men vi konstaterade då att inte heller det skulle vara tillräckligt. I varje fall skulle kontrollerna fungera bara på kort sikt.

Regeringen utarbetade därför två nya förslag. Det första var id-kontroller på förbindelserna från Danmark. På det sättet skulle fler asylsökande stanna i andra EU-länder och söka asyl där i stället för i Sverige. Det andra förslaget är det förslag vi behandlar i dag, nämligen att Sverige under tre års tid lägger sig på EU:s miniminivå när det gäller asyllagstiftningen. Det innebär att Sverige lever upp till EU-rätten och till alla internationella regelverk, men inte heller mer än det. Vi lägger oss på miniminivå.

Bakgrunden var precis det faktum jag har beskrivit. Sverige har tagit emot en kvarts miljon asylsökande på två år, och Sverige har till slut hamnat i en akut kris. Om Sverige skulle stå kvar vid EU:s mest generösa asyllagstiftning, till exempel vara det enda land i EU som ger permanent uppehållstillstånd eller vara det land som har de mest generösa reglerna för anhöriginvandring, är risken uppenbar att Sverige så småningom skulle hamna i precis samma situation igen med 8 000–10 000 asylsökande i veckan. Då blir det i ett läge när Sverige redan har 130 000 i systemen som väntar på att få besked. Där kan vi inte hamna igen.

Återigen står vi här med det etiska dilemman. Vad gör vi när andra länder inte tar sitt ansvar och när andra länder skruvar ned sin lagstiftning? Kan vi då stå kvar vid vår lagstiftning när vi samtidigt vet att vi inte klarar samma inflöde en gång till?

Retoriken i dessa frågor är ofta svart och vit. Den tydligheten behövs ofta. Men vi vet också att verkligheten är, som någon sa tidigare, full av gråskalor och att vi politiker ofta ställs inför målkonflikter. Det är sällan vi har att välja på två goda ting. Ofta tvingas vi välja det minst dåliga eftersom alternativet är värre.

Det här är inga lätta beslut för någon. Det här är den svåraste lagstiftningsprocessen jag har varit med om under mina nästan 20 år i rikspolitiken. Men det är ett nödvändigt beslut för att förebygga så att Sverige inte hamnar i samma situation som vi upplevde hösten 2015.

Hittills i debatten har det handlat mycket om permanenta uppehållstillstånd och anhöriginvandring. Jag är i grunden en vän av permanenta uppehållstillstånd, men vi har en faktisk situation att förhålla oss till. Kan vi som enda land i EU stå kvar vid permanenta uppehållstillstånd när vi redan tagit emot en kvarts miljon asylsökande på två år? Jag ser det som omöjligt.

Förra året kom det 1,3 miljoner asylsökande till EU. Låt oss säga att det kommer 1 miljon nästa år och vi är det enda land som står kvar vid permanenta uppehållstillstånd. Vad tror ni händer då? Jag tror inte att hela miljonen kommer till Sverige, men det räcker ju att det kommer 200 000 till Sverige. Då kommer våra system att fullständigt kollapsa. Det finns en sådan kraft i den här utvecklingen.

På samma sätt förhåller det sig med anhöriginvandringen. Det vore mycket svårt att stå kvar vid Europas mest generösa regler. Men det innebär inte, som en del påstår, att anhöriginvandringen nu stoppas. Tvärtom skulle jag tro att vi kommande år kommer att ta emot fler kvinnor och barn från flyktinglägren än vi någonsin har gjort. Vi kommer alltså att genomföra fler familjeåterföreningar än någonsin.

Det här beror på att vi undantagit alla som kom före den 24 november 2015, när vi aviserade om lagen, från de nya reglerna. Fram till den 24 november 2015 hade det kommit 150 000 asylsökande. Alla dessa kommer att gå på de gamla reglerna om familjeåterförening.

Dessutom kommer de som får flyktingstatus att få möjlighet till familjeåterförening även om de kommit efter den 24 november, och alla som inte bedöms som flyktingar men som får stanna som alternativt skyddsbehövande kommer att få sina ansökningar om anhöriginvandring individuellt prövade i förhållande till de internationella konventionerna. Det var alltså fel, det som Christina Høj Larsen sa tidigare i debatten om att det inte skulle ske någon individuell prövning för de alternativt skyddsbehövande. Det kommer att ske en sådan individuell prövning. Det finns nämligen i lagförslaget. Alla kommer att få sitt anknytningsärende prövat individuellt.

Sammantaget kommer vi att genomföra fler familjeåterföreningar de kommande åren än vi någonsin sett tidigare.

Vi aviserade som sagt om id-kontrollerna och om den tillfälliga lagen den 24 november förra året. Därefter gick vi till de borgerliga partierna för att söka stöd för de åtgärderna. Vi visste hur stor splittringen var och är mellan de borgerliga partierna. Vi hade inga föreställningar om att vi

skulle kunna träffa en ny stor överenskommelse. Därför nöjde vi oss med att undersöka vilket stöd det skulle finnas i riksdagen för våra förslag.

När det gällde id-kontrollerna deklarerade Centern som väntat direkt att man var emot, precis som man varit emot så gott som alla begränsande åtgärder under hela hösten.

Moderaterna och Liberalerna lämnade emellertid klartecken till id-kontroller både före och efter Lagrådets yttrande. Alltså lade vi fram propositionen. Det gick några dagar, och de fick kalla fötter. I omröstningen strax före jul lade de ned sina röster i riksdagen.

I efterhand har vi förstått vad det var som hände. Ett antal tunga moderater gick ut i medierna och kallade id-kontrollerna förödande. Det är alltså inte nog med att Moderaterna inte har kunnat hålla samman Alliansen eller migrationspolitiken på ett och ett halvt år. De kunde inte ens hålla samman sin egen riksdagsgrupp om id-kontrollerna, vilket ledde till att de fick lägga ned sina röster.

Nu fick vi igenom id-kontrollerna ändå, och det har visat sig vara mycket viktigt. I januari till april 2016 registrerades 240 000 asylsökande i Tyskland. Utan id-kontroller skulle en stor del av dem mycket väl ha kunnat söka sig vidare till Sverige. Det hade lett till ett mycket svårt läge för oss. Tack vare regeringens och riksdagens agerande undvek vi det.

Men vi ska minnas när det nu talas i debatten att när det verkligen gällde, när det var nödvändigt att fatta svåra beslut, då klappade Alliansen ihop. Man orkade inte ta ansvar. Inget borgerligt parti orkade backa upp id-kontrollerna – inte heller Moderaterna, så när Johan Forssell sa i debatten att vi borde ha lyssnat på Moderaterna tidigare undrade jag: Vad skulle vi ha lyssnat på – ljudet när ni lade ned era röster när det gällde id-kontrollerna i julas? Var det det ljudet vi skulle ha lyssnat efter?

Det är samma sak med Kristdemokraterna. Ni talade om senfärdighet. Även ni lade ned era röster om id-kontrollerna.

I dag är bilden lika splittrad. Det märks tydligt på oppositionen i den här debatten. Centern och Moderaterna befinner sig på helt olika planeter. När det gäller Liberalerna ska ni veta att vi i januari tog kontakt med dem för att förhandla om den lagstiftning som vi nu talar om. Liberalerna sa nej. De ville inte ens vara med och förhandla om detta. Gånge denna kalk ifrån oss. Så kan det också vara i politiken.

Jag noterar att det inte finns en enda gemensam borgerlig reservation i dagens betänkande. Ni har inte lyckats enas på en enda punkt i migrationspolitiken. Det innebär att det i dag inte finns något borgerligt alternativ till den förda politiken, och har ni ingen gemensam migrationspolitik har ni inget regeringsalternativ. Ni skulle helt enkelt inte kunna regera Sverige i dag.

Herr talman! Antalet som kommer till Sverige har minskat kraftigt till följd av de åtgärder som vi har vidtagit, men vi har inte stängt gränsen. Det kommer fortfarande 400–500 asylsökande i veckan till Sverige. Det är en nivå vi klarar av trots att det fortfarande är ett mycket ansträngt läge när det gäller boendena.

Som mest hade vi 180 000 människor i asylsystemet, varav 100 000 i våra boenden. Nu sjunker antalet eftersom Migrationsverket fattar allt fler beslut. De fattar 7 000–8 000 beslut i månaden och kommer nog under året upp i över 100 000 beslut. Det innebär att vi nu är nere på 165 000 i syste-

met, varav ungefär 90 000 i boendena. Akutplatserna i till exempel gymnastiksalar har kunnat avvecklas. Människor behöver inte längre bo så trångt. Handläggningstiderna ökar fortfarande, men för bara några månader sedan trodde vi att genomsnittet skulle peaka på 15 månader. Nu tror vi att genomsnittstiden kommer att peaka på 12 månader för att sedan vända nedåt.

När det gäller dem som får avslag på sin asylansökan lämnar allt fler Sverige. Antalet som lämnar Sverige har fördubblats på ett år och uppgår nu till ungefär 2 000 i månaden. Det är mer än 60 personer om dagen. Det är en viktig princip som vi måste upprätthålla: Den som får sin asylansökan beviljad får stanna, men den som får avslag måste lämna landet.

När det å andra sidan gäller dem som får stanna, alltså ungefär hälften av de asylsökande, tar kommunerna emot allt fler – 14 000 kommunplaceringar hittills i år. Den nya anvisningslagen innebär att ingen kommun kan säga nej, vilket både underlättar placeringarna och leder till en mer rättvis fördelning.

Det innebär att vi nu går in i en ny fas. Efter mottagningsfasen och processfasen går vi nu in i etableringsfasen. Med anhöriginvandringen och familjeåterföreningarna, som alltså kommer att bli mer omfattande än någonsin tidigare, tror jag att vi kan räkna med att behöva integrera ett par hundra tusen människor i vårt land under de kommande åren. En sådan uppgift har vi aldrig tidigare ställts inför.

Jag är helt övertygad om att vi klarar av det. Sverige har nämligen två stora tillgångar som inte alla andra länder har.

Den ena är att vi har en i grunden stark välfärdsstat med organisation, med ekonomiska muskler och med ordning och reda som få andra länder.

Den andra är att vi har starka folkrörelser, ett civilsamhälle som redan i dag gör fantastiska insatser för att ge alla de människor som kommit till Sverige ett bra mottagande. Här finns Rädda Barnen, Röda Korset och kyrkorna som jag nämnde tidigare, men här finns också studieförbunden, ABF och Vuxenskolan, som bara under förra hösten började utbilda 75 000 människor i svenska och samhällskunskap.

Detta med utbildning och svenska redan från första dagen, redan under asyltiden, kommer vi att fortsätta att bygga ut tillsammans med andra insatser för att organisera sysselsättning, arbete och praktik under asyltiden.

Arbetsmarknaden blir naturligtvis helt avgörande. Här har vi draghjälp av den mycket starka utvecklingen just nu. Arbetslösheten sjunker snabbt och är nu för första gången på över sju år under 7 procent. Sverige har nu EU:s högsta sysselsättningsgrad. Antalet lediga jobb är fler än någonsin. Ungdomsarbetslösheten faller, långtidsarbetslösheten faller och den grupp där sysselsättningen ökar snabbast, vet ni vilken grupp det är? Det är utlandsfödda kvinnor. Där ökar sysselsättningen snabbast i dag.

De borgerliga förutsägelseerna om vad som skulle hända på arbetsmarknaden med en rödgrön regering har alltså kommit helt på skam. Tvärtom går det bättre än på mycket länge, och det är snarare arbetskraftsbrist än arbetslöshet som är ett problem i många branscher.

Därför satsar vi stort på utbildning så att arbetslösa och nyanlända kan ta de jobb som växer fram.

Vi genomför en stor satsning på vuxenutbildning, ett nytt kunskapslyft, och har tillsammans med arbetsmarknadens parter dragit igång de så kallade snabbspåren, där nyanlända kan få en skräddarsydd utbildning så att

de kan fortsätta med de jobb de hade i hemlandet. Har du till exempel varit mattelärare i Syrien ska du kunna få en kompletterande utbildning så att du snabbt ska kunna få jobb som mattelärare i Sverige. Det är samtidigt ett yrke där vi har brist.

Det finns nu snabbspår för kokkar, lastbilsförare, lärare, läkare, sjuksköterskor, målare, slaktare och byggingenjörer, och många fler tillkommer. Det senaste tror jag är snabbspåret för socionomer.

Vi ska inte underskatta svårigheterna, men jag tror att det kommer att gå utmärkt för de allra flesta av dem som nu har kommit till Sverige. Det tror jag också om de ensamkommande barnen. De jag har träffat har haft fantastiska drömmar om vad de vill bli och också en stark drivkraft att lyckas. Får de bara rätt förutsättningar kommer det att bli bra. Då kommer dessa människor att snabbt bli en del av Sverige, en stor tillgång i ett land som också har en åldrande befolkning och där vi behöver fler i arbetsför ålder. Men det kräver också att vi klarar en annan stor utmaning, nämligen att få upp bostadsbyggandet. Där är vi också på god väg.

På ett år har bostadsbyggandet ökat med nästan 50 procent, och i år kommer vi att börja bygga nästan 60 000 bostäder. Det är en bra början, men vi måste förstås upp ytterligare. Vi kommer att få bygga väldigt mycket kommande år: skolor, bostadsområden, vägar och annan infrastruktur. Det är klart att det är en stor utmaning, men det är samtidigt också fantastiskt kul. Det är ju därför vi är politiker, åtminstone många av oss. Det är för att få möjlighet att utveckla samhället, att bygga och ge människor förutsättningar att leva och utvecklas tillsammans med andra. Det är så att säga politikens kärna.

Jag har själv varit kommunpolitiker och suttit i en byggnadsnämnd. Finns det något som är roligare för ett kommunalråd än att få inviga en ny skola, att få klippa band och sedan se en massa glada och vetgiriga barn strömma in för att börja lära sig saker? Finns det något som är roligare för en kommunpolitiker än när fullmäktige antar en ny fördjupad översiktsplan? Ja, det finns det kanske, men ni förstår vad jag menar. Det finns något enormt stimulerande och nästan lustfyllt i att få planera ett nytt bostadsområde, dra vägar, planera kollektivtrafik och utveckla och bygga samhället.

Jag är i grunden optimist. Det är klart att vi klarar detta. Om vi gör rätt saker kommer Sverige att vara ett ännu starkare land än före den stora flyktingkrisen hösten 2015.

(Applåder)

Anf. 34 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Tack, migrationsministern, för ett anförande som jag tror täckte in alla politikområden! Jag tänkte att vi nu skulle vara väldigt konkreta och tala om just migrationspolitiken.

Om jag hade fått en krona varje gång migrationsministern berättar om Moderaterna och id-kontrollerna hade det blivit en ansevärd summa pengar vid det här laget. Men det var faktiskt så att Moderaterna presenterade sitt eget förslag, Morgan Johansson. Och hör och häpna, vi röstade på det också! Det förvånande hade väl snarare varit om Moderaterna hade presenterat ett eget och bättre förslag och sedan röstat på regeringens? Jag hoppas att vi nu kan lägga detta till handlingarna.

Jag har två konkreta frågor till Morgan Johansson. Den första gäller att lagen ska gälla i tre år men med en inbyggd kontrollstation efter två år, som Miljöpartiet har redogjort för här. Från socialdemokratiskt håll har det ofta framställts som om det mer handlar om att se över detaljer i lagstiftningen. För Miljöpartiet och inte minst för Morgan Johanssons regeringskollega Gustav Fridolin har det i stället handlat om att kärnan i den nya lagstiftningen, till exempel tillfälliga uppehållstillstånd, ska avskaffas så snart som möjligt. Delar Morgan Johansson Miljöpartiets uppfattning att det kan bli aktuellt att riva upp hela eller delar av den här lagen i förtid innan de tre åren har gått?

Låt oss också säga något om framtiden. Jag hoppas att den här lagen ska gälla i tre år. Det vore ansvarslost att inte dra lärdom av de misstag som har begåtts och som har försatt Sverige i en svår situation. Då är frågan: Vad händer efter det att lagen löper ut? Vi har från Moderaterna i dag gett besked om att det för oss inte är aktuellt att återgå till den tidigare kravlösa migrationspolitiken. Vilket besked har Morgan Johansson med sig till kammaren i dag? Vilken uppfattning har han om huruvida det kan bli aktuellt att återgå till den tidigare politiken eller inte?

Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Först och främst vill jag säga att det är fascinerande att höra Johan Forssell kalla sin egen tidigare politik för kravlös. Så dålig var den väl inte, trots allt? Men där förstår jag att ni har en helt annan retorik. Ändå orkade ni som sagt inte.

Jag har här artikeln från tunga moderater – Tobias Billström och Hans Wallmark – som kallar id-kontrollerna för förödande. Det var ju det som var bakgrunden till att ni fick lägga ned era röster. Ni klarar inte ens att hålla samman er egen riksdagsgrupp när det gällde id-kontrollerna – än mindre den borgerliga gruppen. Detta är en fråga jag skulle vilja ställa till Johan Forssell. Eftersom ni inte ens har klarat av att hålla ihop er egen partigrupp och inte Alliansen heller, om ni nu skulle få bilda regering, vilken politik skulle en borgerlig regering då föra? Skulle det vara Centerns politik, som i praktiken är något slags fri invandringslinje med väldigt få begränsningar, eller skulle det vara Moderaternas totalstopp? Vilken politik skulle en alliansregering bedriva? Den frågan skulle jag gärna vilja ha svar på.

Sedan vill jag också rätta en sak i Johan Forssells anförande. Han sa att Norge hade infört en flyktingpaus. Nej, Norge har ingen flyktingpaus. Man tar fortfarande emot asylsökande. Man har en lag som säger att man i en krissituation skulle kunna avvisa människor direkt till Sverige, men eftersom man inte har någon sådan krissituation tar man fortfarande emot flyktingar. Man gör inga direktavvisningar, och man har ingen flyktingpaus.

Varför har man då i Norge möjligheten att ha en sådan lag? Jo, för att Norge inte är med i EU. Men Sverige är med i EU, och vi är bundna av asylprocedurdirektivet. Jag antar att Moderaterna fortfarande vill vara kvar i EU. Ni har väl inte drabbats av den engelska sjukan?

Sedan har vi detta med uppgörelsen. Vi står fast vid att vi ska göra en bedömning om två år, och sedan går vi vidare utifrån det. Det är sådan uppgörelsen är.

Anf. 36 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att Morgan Johanssons inlägg var symtomatiskt för hur regeringen svarar på frågor. Man använder en minut och 50 sekunder åt att tala om Alliansen. Sedan blir det sex sju sekunder på slutet där man lite pliktskyldigt berör själva frågan, men man kommer knappast med något svar. Den ena frågan tog migrationsministern över huvud taget inte upp.

Jag förstår att Morgan Johansson är nyfiken på Moderaterna och Alliansen. Det verkar vara många som är det. Vi har sagt att vi ska möta väljarna i valrörelsen 2018 med gemensam politik även på det här området. Det har varit ett tydligt besked från Alliansens partiledare och partisekretärer.

Men nu är det faktiskt Socialdemokraterna och Miljöpartiet som sitter i regeringsställning, och det är ni som måste ta ansvar. Ni måste ta ansvar för den situation vi har i dag. Ni måste ta ansvar för den senfärdighet gällande till exempel tillfälliga uppehållstillstånd, införandet av säkra länder, försörjningskrav vid anhöriginvandring och medicinska åldersbedömningar av ensamkommande ungdomar. Där har vi moderater konsekvent drivit regeringen framför oss. Men regeringen har beklagligt nog vägrat lyssna på kritiska röster, och därför har vi denna lagstiftning på riksdagens bord i dag. Nu måste pendeln slå långt åt andra hållet, för till slut hann verkligheten i kapp regeringen och migrationsministern. Jag beklagar verkligen att migrationsministern inte lyssnade till andra röster tidigare.

Nu ska vi anta denna lagstiftning. Jag hoppas att den ska gälla i tre år. Men jag tycker att vi har ett ansvar att redan nu reda ut för väljarna vad vi ser framför oss efter den. Jag vill upprepa min fråga: Anser Morgan Johansson att det kan bli aktuellt att när lagen löper ut återgå till den migrationspolitik som gällde tidigare?

Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Beskedet är att vi ska göra en utvärdering efter två år och att lagen ska gälla i tre år. Det är själva beskedet. Vad ska vi då göra under dessa år? Jag tror att vi måste göra två saker. Det ena är att bygga ut mottagningskapaciteten i Sverige. Då talar jag om de ordinarie boendena. Vi ärvde ju ett system från den gamla regeringen med bara 25 000 platser i ordinarie boende – resten fick man handla upp av Bert Karlsson och andra. När vi sedan gick in i den stora krisen fick vi handla upp ännu fler. Det vi nu måste göra är alltså att stärka grundstrukturen så att vi faktiskt klarar av mottagandet på ett bättre sätt.

Det andra vi måste göra är att få ett europeiskt system på plats. På EU-ministrarnas bord ligger nu ett förslag från EU-kommissionen om en jämlik fördelning – en bättre fördelning av flyktingar i krissituationer. Det tror jag skulle vara väldigt bra, för det skulle innebära att inget EU-land kan säga nej till att ta emot. Det innebär också att vi bygger vidare på själva solidaritetsprincipen i EU.

Det är ingen slump att förslaget ligger på ministrarnas bord. Det beror på att Sverige, Tyskland och ett antal andra EU-länder har drivit på oerhört hårt för att få detta till stånd. Som jag sa i mitt inlägg har vi nått vissa framgångar på EU-nivå, men det är ingenting som kan lösa situationen på

kort sikt. Under dessa tre år tror jag dock att vi får möjlighet att klara upp den europeiska situationen.

Johan Forssell svarade aldrig på min fråga om vilken politik en eventuell alliansregering kommer att föra på det här området. Är det Centerns i praktiken totalt fria invandring som ska gälla, eller är det Moderaternas totalstopp? Jag tror faktiskt att väljarna är intresserade av att få besked om det.

Anf. 38 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag kan inledningsvis konstatera att ingen av mina partikollegor någonsin har klagat på att jag inte ser ut som Morgan Johansson. De få gånger någon har hänvisat till min bakgrund och sagt att jag bör lämna Sverige för att återvända till ett land jag aldrig har bott i har det företrädesvis varit personer under röd flagg, inklusive socialdemokratisk. Jag tänker dock inte hålla mig på den låga nivån, utan jag tänker ställa frågor gällande det vi diskuterar i dag, nämligen lagändringarna.

Precis som Johan Forssell, som nyss ställde frågor, är jag väldigt konstaterad kring detta att man har en väldigt tillfällig lag. Det gäller inte minst med tanke på att Morgan Johansson i talarstolen här i dag, men även tidigare vid olika presskonferenser och andra tillfällen, har visat att man äntligen har insett det trots allt uppenbara – att de regelverk och lagar vi har i Sverige påverkar antalet som söker sig hit. Det är också uppenbart att man inte kan ha hur stor kapacitet som helst, utan det behövs vissa begränsningar.

Jag har till viss del fått svar här. Man vill utvärdera om två år. Låt gå för detta, men om man nu inte anser att man, som vi föreslår, borde ha en permanent lag redan i dag och sedan möjligtvis, efter en utvärdering, ta fram förändringar – vilket jag har svårt att se, eftersom man ändå anser att den ska upphöra av sig själv om tre år – vad aviserar man att göra förutom att bygga ut vår kapacitet i Sverige och fortsätta hoppas på ett EU-system som inget annat EU-land tycks vilja stödja?

Menar man med att ”bygga ut systemet” att vi ändå ska ha mottagande av hundratusentals personer som ska bosätta sig här permanent framöver? Eller menar man att man vill lösa världens problem på något annat sätt? Varför kan man inte ha lagen permanent från start och sedan vid en utvärdering eventuellt, om världen förändras, ändra i lagen?

Anf. 39 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt tidigare replikskifte är syftet att vi ska använda dessa tre år till att både bygga ut kapaciteten och göra allt vi kan för att få till stånd ett system på EU-nivå som gör att alla EU-länder delar på ansvaret. Det är Sverigedemokraterna emot. Ni vill inte ha ett system där alla EU-länder delar på ansvaret, Paula Bieler. Ni är emot det.

Jag vill gärna ställa frågan hur du hade tänkt lösa den europeiska frågan om man inte har ett system som gör att alla EU-länder ska ta ansvar, Paula Bieler. Varför är ni så förtvivlat mycket emot det? Är det för att ni ligger så nära Ungerns, Polens och andra EU-länders inställning i detta att ni inte vill att de ska behöva ta emot fler? Är det helt enkelt detta det handlar om? Varför är ni emot en solidarisk fördelning av flyktingar på EU-nivå?

Vi kommer från totalt olika värdegrunder. Det är bara så. Jag står för en politik där vi säger att människor kan leva tillsammans även om de har olika kulturer eller olika etniciteter. Jag vet sverigedemokrater som aldrig missar ett tillfälle att hetsa mot muslimer eller hetsa mot dem som har en annan etnicitet – eller, som jag tog upp i mitt anförande, lägga ut adresser till asylboenden med det uppenbara syftet att det ska bli lättare för dem som verkligen vill söka upp dem. Tar du avstånd från den här typen av beteende, Paula Bieler? Vad gör ni åt det? Vad gör ni för att städa ut den typen av beteende?

Vi kommer ändå inte undan följande faktum: När ni i Sverigedemokraterna talar om att ni är emot ett mångkulturellt samhälle innebär det i praktiken att ni anser att människor med en viss hudfärg eller en viss religion ska få bo i Sverige, medan andra människor ska söka sig till andra ställen. Det är i grunden en apartheidtanke.

Anf. 40 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag hade hoppats att vi skulle lägga oss på en annan nivå. Jag tar givetvis avstånd från alla former av kriminella gärningar. Mitt parti har sedan länge talat i skarpa ordalag om skärpta straff. Jag vill också poängtera att det jag själv gör starkast politiskt för att minska den här sortens motsättningar är att driva en politik som faktiskt behandlar dem som bor i det här landet lika och inte splittrar våra invånare baserat på om de har kommit hit nyligen eller om de har bott här länge.

Jag nämnde att jag lyssnade på svaret på frågan om vad man vill göra för att bygga ut kapaciteten, men jag fick inte svar på frågan om man anser att vi ska återgå till ett så pass stort mottagande som vi hade. Är det på den nivån vi bör ligga i Sverige?

Vad gäller EU-system är vi emot det av den enkla anledning jag har lyft fram i flera tidigare anföranden, det vill säga att vi inte ger hjälp genom att uppmuntra personer att olagligen ta sig över Medelhavet eller till olika länder. Hjälp ger vi i stället genom att faktiskt bygga ut bra mottagnings-system, särskilt på platser så nära som möjligt, stärka vidarebosättnings-systemen och jobba för en hållbar politik som helhet.

Där anser vi inte att det ska vara begränsat till EU när det gäller vilka som hjälper till, utan vi vill jobba globalt och generellt. Det är därför vi stöder framför allt via UNHCR, som ju är betydligt större och innefattar betydligt fler länder än bara EU-länderna. Det är också väl känt sedan länge att vi är emot EU:s överstatliga ingrepp i nationell politik. Vi anser att det splittrar mer än att försöka lägga allting på EU-nivå.

Jag har en fråga till, och den rör det uppenbara att de regelverk vi har påverkar vilka som söker sig hit. Det har man ju meddelat från regeringens sida. Samtidigt har man faktiskt mildrat de regelverk man först aviserade. Bland annat har man gjort så att de tillfälliga uppehållstillstånden ska gälla i minst 13 månader – för att människor ska få tillgång till våra bidragssystem. På vilket sätt är inte detta att fortsätta bedriva en politik där man är extra generös och fortsätter att locka fler människor än vi klarar av?

Anf. 41 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag är inte säker på att jag blev klok på svaret när det gäller frågan om EU-systemet. Om Paula Bieler går omkring och tror att

man kan stoppa migrations- eller flyktingströmmarna bara genom att hjälpa människor i deras hemländer får jag nog meddela att det inte fungerar. Vi ska göra jättemycket för att hjälpa dem i deras hemländer, men det kommer alltid att finnas migration.

Så länge det finns krig i världen kommer det alltid att finnas flyktingströmmar från de krigerna. De människorna kan du inte hjälpa på plats medan bomberna faller. Det är omöjligt. Man kan heller inte begära att bara grannländerna, som Turkiet, Libanon och Jordanien, ska ta hela ansvaret. Det innebär att du alltid kommer att ha en flyktingström som kommer till Europa. Vad Paula Bieler egentligen säger om hur detta ska hanteras begriper jag inte, men antagligen är det väl att man på något sätt bara ska sätta stopp och säga: Vi kastar tillbaka er igen, ut i kriget.

Jag säger: Dessa människor måste kunna söka asyl i Europa, och de måste fördelas ut i EU-länder där det finns kapacitet att ta emot dem. Inget EU-land ska kunna komma undan, inte heller de EU-länder där partier närstående Sverigedemokraterna regerar. De länderna måste faktiskt också vara beredda att ta sitt ansvar.

Vi bygger ut från 12 månader till 13 månader. Det gör vi för att människor ska kunna arbeta ihop till dessa förmåner. Det är ju så våra sjukförsäkringssystem och socialförsäkringssystem ser ut – man jobbar ihop till sina förmåner. Lyckas man skaffa ett arbete under den tiden ska man alltså ha en möjlighet att komma in i systemen.

Sedan tror jag att vi behöver ta en lite större diskussion om Sverigedemokraternas värdegrund. Ni motsätter er i så gott som alla debatter det ni kallar ett mångkulturellt samhälle. Det innebär i så fall att ni är emot att människor med olika kulturer och etniciteter ska kunna bo tillsammans. Där skiljer vi oss väldigt starkt åt.

Anf. 42 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Först vill jag säga något om den så kallade ventilen när det gäller prövning av barns möjlighet till familjeåterförening. Om den verkligen var så tydlig som Morgan Johansson här låter påskina behöver man nog fundera lite, eftersom några av de absolut skarpaste experterna, hjärnorna och juristerna inte alls ser det så. Då kan jag bara rekommendera att det förtydligas på ett bättre sätt.

Det är inte så det ser ut. Genom att säga att gruppen alternativt skyddsbehövande inte ska få möjlighet till familjeåterförening och sedan skapa en liten ventil får man inte den individuella prövningen.

Morgan Johansson säger också att det här har varit en väldigt svår och smärtsam lag att lägga fram. Jag undrar om det är därför man undviker att göra en konsekvensanalys. Är konsekvenserna för smärtsamma eller för svåra att hantera? Hur som helst finns de inte där.

Det jag egentligen vill prata lite om är den absoluta insikt som vi ändå måste dela som en del av arbetarrörelsen, nämligen att din otrygghet på arbetsmarknaden också är min otrygghet. Det är här rasismen kommer in. Det var det jag menade i mitt anförande. Frågan är: Hur kan en socialdemokratisk regering lägga fram ett förslag som gör att arbetsgivaren får makt över personens möjligheter att få stanna eller inte?

Anf. 43 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Christina Höj Larsen verkar underskatta de risker som finns och de problem vi upplevde i höstas. Det kom 26 000 ensamkommande barn på fyra månader. Det motsvarar 1 000 skolklasser som anlände till Sverige inom fyra månader. Vad skulle vi ha gjort om det hade kommit 26 000 till i januari, februari, mars och april? När siffrorna var som högst kom totalt 10 000 i veckan. Det blir 40 000 i månaden. Vad skulle ha hänt om vi bara under den här våren hade tagit emot 40 000 i januari, 40 000 i februari, 40 000 i mars och 40 000 i april? Vad skulle då ha blivit av? Hur hade vi kunnat klara det?

Vänsterpartiet har egentligen inga svar alls. Ni var emot gränskontrollerna. Ni var emot id-kontrollerna. Ni hoppade av förhandlingarna i höstas för att få till stånd en bred, blocköverskridande överenskommelse. Ni är emot Turkietavtalet – samma sak där – och ni är också emot den nya lagen.

Jag tror att vi, om vi hade följt Vänsterpartiets rekommendationer, hade fått uppleva en enormt svår vår. De svårigheterna hade märkts allra mest inom välfärdsarbetarnas yrken, exempelvis för socialsekreterare och anställda inom hälso- och sjukvården och skolan. Jag tror att de allra flesta egentligen inser att man inte kan ha ett så stort mottagande över så lång tid. Därför behöver man begränsa det.

När det gäller arbetsmarknaden vet Christina Höj Larsen att detta är en följd av vår uppgörelse med de borgerliga. Vi har varit väldigt tydliga med att det måste finnas goda säkerhetsmarginaler beträffande arbetsmarknaden. Därför står det uttryckligen i texten att det ska vara kollektivavtalsenliga villkor för den anställning som den asylsökande ska ha för att kunna få permanent uppehållstillstånd. Sedan måste vi också upprätthålla detta.

Anf. 44 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Regeringen har ju inte följt andra delar av den överenskommelsen. För mig är det obegripligt varför man skulle vilja lyfta in borgerlig arbetsmarknadspolitik i åtgärder som rör flyktingpolitiken. Men det har regeringen uppenbarligen gjort för att de tycker att det är viktigt att arbetare ska ställas mot arbetare.

Det är just här rasismen kommer in! Om den ena av oss är otrygg och den andra inte är det, beroende på ursprung, kommer det att få konsekvenser för hur människor bemöts i Sverige och hur människor behandlas. Vi har redan facit i hand när det gäller vilka konsekvenser det får. Vi har sett det i samband med arbetskraftsinvandringen. Vi ser människor som lever i slaveri i Sverige. Det är fullständigt orimligt, och regeringen har tagit bra och viktiga steg bort från det. Men att som socialdemokrat skapa en ny otrygg grupp på arbetsmarknaden är för mig fullständigt obegripligt. Och det fanns ingen skyldighet, eftersom ni inte tycks ha levt upp till några av de andra grejerna i överenskommelsen. För mig är det mycket svårt att förstå.

Och, nej, vi kan aldrig vara för ett Turkietavtal som innebär att ungar skjuts på väg över gränsen. Det borde inte ni vara heller.

Prot. 2015/16:123
20 juni

Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Här fick vi i blyxtbelysning Vänsterpartiets syn på överenskommelser, att man inte behöver bry sig om att hålla dem. Vi har en annan hållning. Också uppgörelser med borgerliga partier måste man hålla. Det är vår grundfilosofi. Att vi har kunnat regera landet så pass länge som vi har gjort beror på att vi har det i ryggmärgen.

Det får naturligtvis inte leda till att man ställer till saker och ting på arbetsmarknaden. Det är därför det är så viktigt att det till och med i själva lagtexten mycket tydligt står att ett villkor för att få permanent uppehållstillstånd är att ”lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen”.

Sedan är frågan hur man upprätthåller detta, och där menar jag nog att vi behöver göra mycket mer. Därför har vi tillsatt en utredning för att se över bland annat situationen när det gäller arbetskraftsinvandring för att öka sanktionerna men också kontrollen av de arbetsgivare som utnyttjar situationen. Det tror jag blir ännu viktigare att göra framöver. Men att helt lämna en uppgörelse som vi har träffat ligger inte för oss; så gör vi inte.

Återigen till själva grundfrågan: Vad hade hänt om vi inte hade infört gränskontroller, om vi inte hade infört id-kontroller, om vi inte hade fått Turkietavtalet och om vi inte hade arbetat fram den nya lagen? Vad hade då hänt under våren? Vi hade mycket väl kunnat ha ett läge där 8 000–10 000 människor hade kommit i veckan och 1 000 skolklasser på fyra månader.

Var går gränsen för Vänsterpartiet? När ska Vänsterpartiet börja inse att det faktiskt finns en gräns också för mottagandet? Det var den insikten som vi hade och har, och det är därför vi agerar som vi gör. Men Vänsterpartiet är tydligen fortfarande inte intresserat av det.

Anf. 46 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Det förs i vårt rätt liberala land en debatt om huruvida en svensk riksdagsledamot någonsin borde rösta annorlunda än enligt majoritetsbeslut i sin riksdagsgrupp – en rätt ofattbar debatt med tanke på den konstitution som vi har.

Jag inser fullt ut att det för att kunna regera Sverige är nödvändigt att som riksdagsledamot stötta sin regering och att det ska till väldigt mycket för att inte göra det. I opposition, vid breda majoriteter och i moralisk-etiska frågor borde det kunna vara något enklare att i viktiga frågor följa sin övertygelse.

I riksdagsdebatten om id-krav i december förra året avstod jag i voteringen. Jag ansåg att det var ohållbart att Sverige skulle fortsätta att ta emot 10 000 asylsökande i veckan och 40 procent av alla ensamkommande barn som kom till EU. Jag gjorde en röstförklaring i ett inlägg här i kammaren.

Nu ska alltså regeringens förslag med anledning av bland annat migrationsöverenskommelsen i november behandlas. Förslagen innebär en 180-gradersvändning mot allt det som man tidigare har sagt under många år och en skärpning av reglerna till EU:s lägsta nivå.

Vänsterpartiet och Centerpartiet vill avslå propositionen, det vill säga vill att samma mest generösa asylregler i EU som Sverige har i dag ska fortsätta att gälla. Partierna vill också att id-kraven tas bort.

Jag vill tydligt redovisa att Centerpartiets linje har en massiv förankring i stämman, partistyrelse och riksdagsgrupp. Det är typ bara jag och östgötacentern som avviker.

Jag kan tyvärr inte stödja mitt partis linje eftersom jag anser den orealistisk. Skulle EU:s försök att hejda asylsökande vid EU:s gränser, vilket jag ser som långt allvarligare än id-kraven vid Öresund, bryta samman skulle Sverige åter kunna befinna sig i den ohållbara situationen från i höstas. Det finns tyvärr gränser för hur stor del av världens människor på flykt som just Sverige, med 2 procent av EU:s befolkning, kan ta emot.

Liksom regeringen och tre allianspartier anser jag att Sveriges resurser redan är mycket hårt ansträngda för att klara mottagande, boende, integration och att få i arbete.

Hade man lyssnat till mig, som har sagt detta i tre fyra år, och anpassat Sveriges asylregler i EU-riktning tidigare hade kanske inte denna helomvändning behövts. Men nu är vi där vi är.

Många vill att regeringens förslag ska avslås: Svenska kyrkan, Rädda Barnen, Röda Korset och Advokatsamfundet – likaså 40–50 organisationer som har gått samman i Folkkampanj för Asylrätt med stark ideell profil och kanske lite slagsida åt vänster.

Jag känner starka vibbar från Folkkampanjen mot Kärnkraft för över 30 år sedan. Jag anser att Centerpartiets starka känsloladdade engagemang i denna fråga var en bidragande orsak till att vårt väljarstöd på två decennier sjönk från över 20 procent till 4,8 procent i valet 1998 – hur rätt vi än hade.

Herr talman! Jag begär ordet igen.

(TALMANNEN: Ledamoten har rätt till två minuter till.)

Anf. 47 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag anser att Centerpartiet tar stora politiska risker genom att tillsammans med endast Vänsterpartiet driva en så radikal linje som partiet nu gör. Den linjen är inte alls fri invandring utan fortsatt reglerad invandring men helt visst generösare för asylsökande än den Socialdemokraterna och Miljöpartiet står för.

Jag står självfallet för att Sverige ska vara en stormakt i humanitärt bistånd och ta emot människor på flykt efter sin förmåga. Men det finns gränser för vad Sverige mäktar med.

Min strävan är att vara en öppen och transparent riksdagspolitiker. Jag har som riksdagsledamot en stor lojalitet med mitt parti och har under elva år i riksdagen bara två gånger röstat emot partilinjen.

I min strävan efter dialog med medborgare och med centerpartister över landet driver jag på Facebook flera debattforum: Politisk Centerdebatt, Politisk Allmändebatt och Centervänner Pol CV. På min blogg Staffan Danielsson finns sedan tio år djupare resonemang och länkar till alla frågor som jag driver i politiken – så även den vi nu diskuterar. Vill ni veta mer om hur jag tänker är ni välkomna dit.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 21 juni.)

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

§ 6 Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter m.m.

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU10

Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter m.m. (prop. 2015/16:135) föredrogs.

Anf. 48 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Vi debatterar här i dag arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 10 *Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter m.m.*

Alla människors lika värde, rättigheter och möjligheter är viktiga frågor. Jag både hoppas och tror att vi ledamöter här i kammaren oavsett parti tycker att det är värden som är viktiga att värna.

Sverige ligger på många områden långt fram i värnandet av allas rättigheter och i fråga om skydd mot diskriminering. Det finns dock alltid mer vi kan göra och förbättra.

Alla former av diskriminering är oacceptabla. Alliansregeringen skapade under sina år vid makten bättre förutsättningar för att förhindra och förebygga diskriminering, bland annat genom en ny och heltäckande diskrimineringslagstiftning och genom inrättandet av en diskrimineringsombudsman.

Alliansregeringen genomförde ett omfattande arbete med betydande förändringar på diskrimineringsområdet i syfte att skärpa upp arbetet mot diskriminering och göra det mer effektivt.

I januari 2009 trädde den nya, sammanhållna diskrimineringslagen i kraft och ersatte sju diskrimineringslagar. Samtidigt infördes även två nya diskrimineringsgrunder. Det var också i samband med det som Diskrimineringsombudsmannen bildades, då en rad myndigheter slogs samman. En ny påföljd infördes, den så kallade diskrimineringsersättningen, då det måste kosta att diskriminera.

Att se över och utvärdera lagstiftning som införs är viktigt. Enligt oss finns ett behov av att utvärdera diskrimineringslagen för att få en bättre bild av hur den har fungerat och för att säkerställa att de reformer som har genomförts på området också har haft den effekt som avsågs. När en sådan översyn görs är det rimligt att även det nya ramverket för aktiva åtgärder tas med i utvärderingen.

Givet detta är det alltså vår åsikt att regeringen bör låta utvärdera diskrimineringslagstiftningen.

Diskrimineringslagen har en viktig roll för det aktiva arbetet med att förebygga diskriminering, och vi delar naturligtvis utskottets uppfattning i detta.

Alliansregeringen genomförde på sin tid, som jag tidigare sa, omfattande förändringar på området för att effektivisera och skärpa arbetet mot diskriminering. En ny diskrimineringslag ersatte som sagt de sju diskrimineringslagarna, och Diskrimineringsombudsmannen inrättades. Det var också alliansregeringen som tillsatte den utredning som ligger till grund för den regeringsproposition vi nu debatterar.

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

Vi välkomnar och tycker att det är bra och rimligt att aktiva åtgärder ska omfatta samtliga diskrimineringsgrunder för arbetsgivare och utbildningsanordnare. Vi delar däremot inte utskottets bedömning när det gäller det föreslagna kravet på årlig dokumentation av arbetet med aktiva åtgärder. Anledningen är den administrativa börda och de kostnader som detta kan antas få till följd för de berörda aktörerna.

När nya lagstiftningar och regelverk införs är det viktigt att bestämmelserna står i proportion till de vinster som kan uppnås. Det är viktigt då det innebär ökade administrativa bördor och därmed ökade kostnader för arbetsgivarna och höga krav på arbetsgivarnas kunskaper om respektive diskrimineringsgrunds särskilda förutsättningar.

Det gäller inte bara kostnader. Eftersom regeringen vill inkludera mindre företag i lagstiftningen finns det risk att enskilda individers integritet kränks när de framträder i arbetsplatsens redovisning.

Vi har kunnat ta del av synpunkter från flera remissinstanser, bland annat IFAU, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. IFAU har påpekat att utredningen som legat till grund för propositionen inte har kunnat påvisa att de förväntade effekterna av förslagen är så stora att de uppväger de kostnader som de förväntas medföra.

Vi anser därför att kravet på dokumentation av arbetet med aktiva åtgärder liksom dagens krav på handlingsplaner bör vara uppfyllt vart tredje år och inte årligen som regeringen nu föreslår. Vi tycker inte heller att arbetet med lönekartläggning ska ske varje år utan anser att dagens krav på lönekartläggning vart tredje år är rimligt och väl avvägt.

Därmed avvisar vi alltså utskottets och regeringens uppfattning i denna fråga. Bland annat det faktum att löneskillnaderna minskat kontinuerligt under senare år trots att lönekartläggningar gjorts vart tredje år visar att det är många andra faktorer än just lönekartläggningar som påverkar utvecklingen. Inte heller tycker vi att det är motiverat att utvidga kretsen av arbetsgivare som omfattas av kravet på skriftlig dokumentation vid lönekartläggning.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen snarast bör återkomma med ett nytt förslag om ändringar i diskrimineringslagen innebärande att lönekartläggningar ska göras vart tredje år och att dokumentationskravet för aktiva åtgärder, lönekartläggningar inkluderat, ska vara uppfyllt vart tredje år och dessutom endast gälla arbetsgivare med 25 eller fler anställda. Mindre arbetsgivare ska fortfarande undantas.

Det är som sagt viktigt att lagstiftningen och dess krav står i relation till de vinster man kan tänkas uppnå med dem. Det är också viktigt att vi är försiktiga med att lägga på arbetsgivarna ytterligare tidskrävande och kostnadsdrivande administrativa bördor. Vi vill att det ska bli enklare, mer attraktivt och mindre riskfyllt att starta, driva och utveckla företag. Det är så nya jobb skapas.

Vi är också övertygade om att det med våra förslag, som till skillnad från regeringens innebär färre administrativa pålagor, på ett bra sätt går att uppfylla intentionen med lagstiftningen och därmed minska diskrimineringen.

Därför, herr talman, vill jag avslutningsvis yrka bifall till reservation 1, som Moderaterna har lagt fram tillsammans med Centerpartiet och Kristdemokraterna.

(Applåder)

Anf. 49 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Från en debatt till nästa – nu står vi här för att diskutera arbetsmarknadsutskottets betänkande AU10, med grund i den proposition som handlar om ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter men även i vissa motioner.

I betänkandet har Sverigedemokraterna två reservationer och ett särskilt yttrande, och det är vid dessa jag tänker uppehålla mig. Jag passar på att redan nu yrka bifall till bägge reservationerna, nämligen reservationerna 2 och 3.

Sverigedemokraterna är ett parti som välkomnar att man ser över diskrimineringslagstiftningen regelbundet. Givetvis ska all lagstiftning vi har vara verksam, och man bör säkerställa att den fyller sitt syfte.

Vid ett antal tillfällen har vi lyft fram behovet av att exempelvis bredda antalet diskrimineringsgrunder och säkerställa att alla som råkar ut för någon form av diskriminering kan skyddas av den lagstiftning som finns. I samtliga fall har vi tydligt utgått från att åtgärder mot diskriminering aldrig får innebära ny diskriminering i någon form. Bland annat därför har vi motsatt oss alla former av kvotering och så vidare.

I den proposition som har lagts fram finns bland annat förslag om att lönekartläggningar ska ske årligen. Krav på detta, herr talman, är något som Sverigedemokraterna har varit med om att driva fram tillkännagivanden om.

Lönekartläggningar är en åtgärd som har visat sig ha effekt och som kan öppna ögonen på arbetsgivare som kanske inte har varit fullt medvetna om hur situationen ser ut på deras arbetsplatser, helt enkelt därför att de inte har tänkt på att se över och jämföra situationen för olika anställda. Om en åtgärd har haft effekt och fungerar ser vi ingen anledning till att den inte ska vidtas regelbundet. Vi var emot att minska lönekartläggningar till vart tredje år, och vi är som sagt för att de ska ske årligen igen.

Däremot, herr talman, har man gjort andra förändringar när man nu implementerar kravet på att de ska ske årligen. Man har bland annat lämnat kravet på handlingsplaner som ett resultat av kartläggningarna. I stället finns ett permanent krav på aktiva åtgärder som ska vidtas hela tiden och dokumenteras löpande.

Detta innebär en kraftig signalförskjutning. Inte nog med att man ska ha handlingsplaner om man upptäcker att det finns behov av åtgärder, utan man ska alltid ha någon form av aktiva åtgärder som ska vidtas och dokumenteras löpande. Det lämnas inget utrymme för att det faktiskt kan finnas arbetsplatser där det fungerar som det ska. Det tycker jag är mycket sorgligt att se.

Kravet på löpande dokumentation riskerar dessutom att förskjuta fokus i arbetet mot diskriminering från att fokusera på att upptäcka diskriminering och osakliga löneskillnader till att konsekvent anteckna åtgärder som kanske inte ens behövs. Det är enligt mig och Sverigedemokraterna ett helt orimligt fokus och en orimlig förskjutning. Därför motsätter vi oss detta och önskar att man snarast återkommer med ändringar i den föreslagna lagen för att återgå till det nuvarande kravet på handlingsplaner.

Vidare har vi, i likhet med vad Centerpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår, tyckt att man inte bör lägga en stor administrativ börda på små företag. I och med att vi inte anser att dokumentation bör ske löpande menar vi att det definitivt inte bör ske varje år, utan man ska ha

utvärderingarna vart tredje år även om kartläggningarna i sig bör ske årligen.

Herr talman! Som jag nämnde inledningsvis är det inte bara propositionen och dess lagförslag som vi diskuterar här. Jag vill därför säga ett par ord om en av de motioner som övriga partier föreslår ska avslås. Det är en motion om ett ämne som har aktualiserats inte minst under våren.

Vi vet att det kan uppstå situationer då flera olika diskrimineringsgrunder ställs mot varandra. Där måste man säkerställa och se att personer kan anses diskriminera varandra ömsesidigt eller som en reaktion på vad någon annan har gjort och där olika grunder ställs mot varandra. Vi har sett i debatten, inte bara i år utan även tidigare, att man har lyft upp exempel på just detta.

Är det diskriminering av någons religionsfrihet att anse sig vara förolämpad om personen vägrar ta ens hand för att man är kvinna? Jag anser inte det. I min värld är det självklart att en aktiv handling får konsekvenser.

I det här fallet var det religionsfriheten, men en frihet eller en åsiktsfrihet behöver inte vara religiöst motiverad. Om någon anser sig ha rätt att tycka att jag, därför att jag är kvinna, inte ska behandlas på samma sätt som någon som är man är den personen i sin fulla rätt att tycka så, men jag är också i min fulla rätt att agera därefter.

Jag har därför väckt motioner om att se över diskrimineringslagstiftningen för att säkerställa att de friheter vi har när det gäller att alla ska behandlas lika oavsett vad vi tror på eller tycker ska kunna inskränkas och att vi ska ha rätt att agera på olika sätt om ett agerande i sig kränker någon annan.

Min frihet att vara den jag är ska alltid stå starkare än någon annans frihet att baserat på detta behandla mig på ett särskilt sätt. För mig är det fullkomligt orimligt att vi har en lagstiftning som möjliggör att konsekvenserna av aktiva handlingar som i sig är kränkande anses mer kränkande än den första handlingen.

Återigen: Jag yrkar starkt bifall till reservation 3 om att se över lagstiftningen och säkerställa att friheten framför allt gäller att få vara den man är, inte att kränka andra människor.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 50 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Centerpartiet välkomnar att vi nu utökar det aktiva arbetet för att förebygga diskriminering.

Under våra regeringsår genomförde vi omfattande förändringar på diskrimineringsområdet för att effektivisera och skärpa arbetet mot diskriminering. En ny och sammanhållen diskrimineringslag ersatte sju diskrimineringslagar, två nya diskrimineringsgrunder och en ny påföljd – diskrimineringsersättning – infördes, och Diskrimineringsombudsmannen blev en sammanhållen myndighet. Alliansregeringen tillsatte också den utredning som ligger till grund för dagens betänkande.

Centerpartiet tycker att det är bra att aktiva åtgärder ska omfatta samtliga diskrimineringsgrunder för arbetsgivare och utbildningsanordnare. Däremot delar vi inte utskottets bedömning vad gäller det föreslagna kravet på årlig skriftlig dokumentation av arbetet med aktiva åtgärder och den

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

administrativa börda och de kostnader denna kommer att medföra, särskilt för de små företagen.

Det är viktigt att nya bestämmelser när de införs står i proportion till de faktiska fördelar som kan uppnås.

I de mindre företag som regeringen och en majoritet i riksdagens kammar vill inkludera när det gäller att årligen dokumentera i skrift finns risken att enskilda individers integritet kränks när de framträder i arbetsplatsens redovisning.

Som flera remissinstanser har påpekat, bland andra Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, har den utredning som legat till grund för propositionen inte kunnat visa att de förväntade effekterna av förslagen är så pass stora att de uppväger de kostnader som de förväntas medföra. Inte heller utskottet ger något svar på den frågan.

Kravet på dokumentation av arbetet med aktiva åtgärder, liksom kravet på handlingsplaner fram till nu, anser vi bör uppfyllas vart tredje år och inte årligen.

Vi instämmer inte heller i utskottets och regeringens uppfattning att man när det gäller arbetet med lönekartläggning ska återgå till att göra det varje år utan anser att dagens krav på lönekartläggning vart tredje år är rimligt och väl avvägt. Sverige har tidigare haft årliga lönekartläggningar. Men vi valde 2009 att förändra det och ha det vart tredje år och då innefatta företag med 25 eller fler anställda. Det har *inte* inneburit att utjämningen av löneskillnader mellan könen har bromsats, utan utvecklingen har fortsatt åt rätt håll i samma takt.

Frågan är vad regeringen egentligen försöker uppnå med återgången till årliga kartläggningar. Utan svar i utredningen, från utskottet i betänkandet eller i statistik blir mitt antagande att detta handlar om symbolpolitik.

Om man tittar i Medlingsinstitutets rapport *Löneskillnaden mellan män och kvinnor 2014* kan man läsa att löneskillnaden mellan kvinnor och män är 13,2 procent utan hänsyn tagen till strukturella skillnader som ålder eller könsmässig överrepresentation i högre befattningar. Det innebär inte att en manlig undersköterska har 13,2 procent högre lön än en lika erfaren kvinnlig undersköterska på samma arbetsplats.

Löneskillnaden beror i stället i högsta grad på en lång rad andra faktorer, exempelvis yrke, arbetslivserfarenhet, utbildning och inom vilken del av arbetsmarknaden som arbetet utförs. Antalet arbetade timmar påverkar möjligheterna till karriär och arbetslivserfarenhet. Kvinnor arbetar generellt sett färre timmar än män, till stor del beroende på deltidsarbete, vård av barn och sjukskrivningar.

Efter standardavvägningar – alltså när man tar hänsyn till dessa faktorer – ligger löneskillnaderna i stället på omkring 5 procent.

Det är inget nytt så här långt för oss här inne. Det är kända fakta för oss alla.

I samma rapport framgår också att kvinnor ”äter in” löneglappet årligen. Det förklaras till absolut största delen med att omkring 70 procent av de minskade löneskillnaderna beror på struktureffekter. Med andra ord har arbetsmarknadens sammansättning förändrats så att kvinnor i högre grad etablerar sig i yrken med högre löner, till och med så till den grad att Medlingsinstitutet skriver att det finns en trend mot minskad yrkessegrering.

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

Denna positiva utveckling har flera förklaringar, och därför lär effekten knappast bli större för att man återgår till årliga kartläggningar.

Men denna del i rapporten har utskottets majoritet tydligen missat.

Dessvärre kan man inte bara rycka på axlarna åt att regeringen driver symbolfrågor för att i alla fall få framhålla sin goda ambition. I slutet är det nämligen någon som ska hantera all denna byråkrati. Priset för regeringens fluffiga, välmenande och sannolikt effektlösa visioner landar på alla de kvinnor och män som nu tvingas till ännu fler oavlönade administrativa arbetstimmar i de små företagen i regeringens tjänst.

Hade regeringen varit ute efter att få effekt i stället för symbolpolitik hade man i stället gett Diskrimineringsombudsmannen i uppdrag att följa upp och granska redan befintliga kartläggningar – ett tidigare prövat och lyckat projekt.

Vi anser inte heller att det är motiverat att utvidga kretsen av arbetsgivare till att gälla företag med 10 anställda eller fler i stället för 25 eller fler som omfattas av kravet på skriftlig dokumentation vid lönekartläggningen.

Sammantaget anser Centerpartiet att regeringen snarast bör återkomma med ett nytt förslag om ändringar i diskrimineringslagen som innebär dels att lönekartläggningar ska göras vart tredje år, dels att dokumentationskravet för aktiva åtgärder, inklusive lönekartläggningarna, ska vara uppfyllt vart tredje år och gälla arbetsgivare med 25 eller fler anställda.

Herr talman! För att nå resultat med lagstiftning är det viktigt att det får konsekvenser att inte följa lagen. Ett effektivt sanktionssystem spelar en nyckelroll i detta sammanhang. Därför är det synd att det inte i förslaget från regeringen som vi ska anta i morgon finns med skärpningar vad gäller möjligheten att förlänga preskriptionstiden för brott mot diskrimineringslagen och sanktionsmöjligheter för diskrimineringsärenden.

Med lagstiftning på detta område som på alla andra gäller det att man efter ett antal år följer upp och utvärderar om utfallet har blivit som det var tänkt eller önskvärt. Därför vore det klokt att utvärdera diskrimineringslagen för att säkerställa att de reformer som har genomförts på området har haft avsedd effekt. I den översynen bör även det nya ramverket för aktiva åtgärder omfattas.

Jag står bakom Centerpartiets alla reservationer men yrkar för tids vinande bifall endast till reservation 1.

(Applåder)

Anf. 51 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! För Vänsterpartiet är kampen mot diskriminering en viktig uppgift i samhället. I detta arbete ingår att förbättra de juridiska verktygen för att få till stånd en så effektiv och ändamålsenlig lagstiftning mot diskriminering som möjligt.

Diskriminering är ett stort samhällsproblem som hindrar människor från att bli delaktiga fullt ut i samhället. Den drabbar individer men påverkas som regel av strukturella bakgrundsfaktorer. Det övergripande målet med antidiskrimineringsarbetet måste därför vara att i grunden förändra de strukturer, normer och institutioner som upprätthåller och återskapar diskrimineringen i arbetslivet, på utbildningsområdet och i samhället i stort.

För att komma till rätta med diskriminering krävs ett systematiskt, effektivt och långsiktigt arbete. Aktiva åtgärder för att upptäcka och undanröja diskriminerande faktorer är därför helt avgörande för att nå målet om

ett samhälle präglat av delaktighet och likaberättigande för alla individer och grupper.

Efter att vi just haft debatten om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige är det viktigt att förstå att det som vi gör på övriga arbetsområden och det som vi gör när vi ställer människor mot varandra, till exempel på arbetsmarknaden, också påverkar diskrimineringen.

Vänsterpartiet välkomnar regeringens proposition. Vi ser särskilt positivt på två av förslagen. Det ena förslaget handlar om att ändra diskrimineringslagen så att arbetet med aktiva åtgärder inom arbetslivet och utbildningsområdet ska omfatta samtliga sju diskrimineringsgrunder. Det andra förslaget handlar om att arbetsgivaren varje år ska genomföra lönekartläggning för jämställda löner och att det ska omfatta företag med minst tio arbetstagare. Vänsterpartiet har drivit dessa båda frågor under lång tid.

Vänsterpartiet anser dock att frågan om hur man motverkar diskriminering inom arbetslivet behöver ses över i sin helhet. Inriktningen ska vara att samla den del av diskrimineringslagstiftningen som rör arbetslivet i en separat lag.

När den nuvarande sammanslagna diskrimineringslagen presenterades invände många remissinstanser mot att lagen var otydlig och komplicerad. De tre fackliga huvudorganisationerna LO, TCO och Saco förespråkade en separat lagstiftning för arbetsmarknadsområdet, framför allt för att det skulle tydliggöra att diskriminering är en arbetsrättslig fråga som lika självklart som annan lagstiftning som rör arbetslivet ska hanteras inom ramen för parternas ordning för samarbete och konfliktlösning.

Vänsterpartiet anser att de synpunkter som fördes fram är väl värda att lyssna på. Den del av diskrimineringslagstiftningen som rör arbetslivet bör samspela med övrig arbetsrättslig lagstiftning och de normer och tvistelösningsmekanismer som är etablerade på arbetsmarknaden. Därför är det fullt rimligt att ha en separat lagstiftning mot diskriminering i arbetslivet. Förutsättningen för ett framgångsrikt antidiskrimineringsarbete i arbetslivet är att de som har ansvar för att genomföra det får vara med och utforma de redskap de ska använda. Så kan den svenska modellens styrkor komma till uttryck också i antidiskrimineringsarbetet, genom att åtgärder får en mer konkret och relevant karaktär samtidigt som uppföljningen kan bli tätare och mer effektiv.

Därför anser Vänsterpartiet att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att ta fram förslag på en separat lagstiftning gällande diskriminering i arbetslivet. Detta framgår av reservation 9.

Vår reservation 5 handlar om att det ska finnas antidiskrimineringsbyråer överallt i Sverige. Den står jag såklart också bakom.

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 5.

Anf. 52 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 8 under punkt 3.

Detta betänkande rör de åtgärder som många arbetsgivare och utbildningsanordnare ska vidta för att motverka, synliggöra och åtgärda diskriminering.

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

I den lagstiftning som nu gäller finns det sådana krav på åtgärder för tre av de sju diskrimineringsgrunder som finns i vår lagstiftning. Det har att göra med att diskrimineringslagen har breddats. Det här betänkandet, det lagförslag som vi nu diskuterar, syftar till att de aktiva åtgärderna också ska ligga i linje med den diskrimineringslagstiftning vi har. Det betyder att det inte bara är diskriminering vad gäller kön, etnicitet eller religion som ska omfattas av aktiva åtgärder utan alla sju diskrimineringsgrunderna. Det är den ena delen av det här lagförslaget.

Den andra delen handlar om att de lönekartläggningar som många företag ska göra för att synliggöra och motverka ojämslällda löner ska göras varje år framöver, inte vart tredje år som det är i dag. Och det ska omfatta företag med fler än 10 anställda, inte företag med fler än 25 anställda, som det är i dag.

Liberalerna står bakom huvuddragen i propositionen och i utskottets betänkande. Vi har några reservationer. Den som jag yrkade bifall till handlar om att vi anser att det är viktigt att man också utvärderar de här förändringarna efter tre år, framför allt vad gäller lönekartläggningar.

För Liberalerna är det logiskt och självklart att aktiva åtgärder som ska göras av större arbetsgivare och lärosäten ska omfatta samtliga grunder för diskriminering i lagstiftningen. Det är inte rimligt att ha aktiva åtgärder mot könsdiskriminering men inte mot diskriminering kopplad till exempelvis sexuell läggning. Alla diskrimineringsgrunder ska omfattas. Det tog vi också upp i en av våra partimotioner i oktober 2015, under detta riksmöte.

Vi har också uppfattningen att lönekartläggningar bör göras varje år. Orsaken är att bristen på jämställdhet i arbetslivet, särskilt när det gäller lönesättning, är ett så pass stort problem i dag.

Herr talman! Det finns en historia när det gäller detta. Alliansregeringen bedrev ett omfattande arbete för att minska de administrativa kostnaderna för företagen. Vi ville helt enkelt minska krånglet, byråkratin och ta bort en massa onödiga regler som bara kostade pengar, tog tid och försvårade för entreprenörer och näringsidkare. Det var ett viktigt arbete.

Tillväxtverket bedömer att de åtgärder som alliansregeringen genomförde för att minska krångel och byråkrati för företagen har sparat svenskt näringsliv över 7 miljarder kronor bara under perioden 2006–2010.

En åtgärd som genomfördes i detta batteri av åtgärder var att man från och med 2009 krävde att företag skulle genomföra lönekartläggningar vart tredje år i stället för varje år. Det var inte nödvändigtvis ett felaktigt beslut. Då var det en rimlig avvägning mellan jämställdhetspolitiska och näringslivspolitiska mål. Men därefter har det kommit varningssignaler från flera håll, inte minst från DO och arbetstagarorganisationerna, om att kontinuiteten i arbetet mot ojämslällda löner tar skada av treårscykeln.

Mot slutet av den förra mandatperioden tillsatte alliansregeringen en utredning för att se över hur aktiva åtgärder – däribland lönekartläggningarna – kunde göras mer effektiva. Vi i Liberalerna var pådrivande för att få den utredningen till stånd.

När betänkandet kom 2014 och man föreslog årliga lönekartläggningar hade vi också tagit ställning till detta, bland annat i en kommittémotion under hösten 2014.

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

Enligt Medlingsinstitutet, som jag tror citerades i ett tidigare anförande, är de oförklarade löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortfarande ca 5 procent.

Herr talman! Inget samhälle är helt perfekt, och det kommer alltid att finnas brister i jämställdheten. Men detta är ändå ett steg på vägen för att synliggöra och motverka ojämställda löner och för att bidra till ett mer jämställt samhälle. Därför står vi bakom detta.

Vi i Liberalerna är dock aningen förvånade över att utskottet inte kan tillstyrka det förslag som vi har lagt fram om att det här ska utvärderas. Vi tycker att det är fullt rimligt att en förändring som innebär att man inkluderar också avsevärt mindre företag, att företag med fler än tio anställda ska göra de här kartläggningarna varje år, ska utvärderas. Det handlar ändå om företag som inte har stora HR-avdelningar och annat och som kanske inte har den kapaciteten.

En förutsättning för att få systemet att fungera är att det kommer fram olika typer av mallar och checklistor och annat som kan hjälpa företagen i arbetet med de aktiva åtgärderna, när det gäller såväl lönekartläggningar som annan diskriminering. Vi tycker att det är rimligt att man utvärderar det efter tre år.

Anf. 53 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag står bakom alla våra reservationer men yrkar för tidsvinnande bara bifall till reservation 1 samt reservation 10.

Herr talman! Vägen till ett jämställt samhälle är fortfarande lång. Inkomsterna fördelas olika mellan kvinnor och män. Och skillnaderna tycks öka ju längre man har arbetat. Kristdemokraterna ser med oro på denna utveckling.

Medlingsinstitutet resonerar kring olika förklaringsmodeller, till exempel att kvinnor är sämre matchade till yrken i förhållande till sin utbildning eller att kvinnor föredrar mer flexibla och närbelägna jobb, vilket begränsar urvalet. Men man ser också diskriminering då arbetsgivare förmodar att kvinnor kommer att ha högre frånvaro än män och därför erbjuder kvinnor arbetsuppgifter utifrån det, vilket kanske håller lönerna på en lägre nivå. Denna form av diskriminering måste naturligtvis motverkas på olika sätt.

I det här betänkandet behandlas regeringens förslag till förändringar i diskrimineringslagen. Det innebär i stora delar en återgång till tidigare regler för hur och när man ska göra lönekartläggningar. Och när det gäller den delen anser vi kristdemokrater att det är en återgång som kan få oönskade konsekvenser.

När Alliansen tillträdde 2006 avsåg man att försöka minska den administrativa regelbördan, som det har talats om här tidigare. Både inom EU och i Sverige pågick ett aktivt arbete. Alla myndigheter fick i uppdrag att ta fram förenklingsåtgärder. Dåvarande JämO Claes Borgström, tillika talesperson i jämställdhetsfrågor för Socialdemokraterna på den tiden, fick också svara på hur detta skulle kunna gå till. Han föreslog då att lönekartläggningar skulle kunna göras vartannat år, för att minska regelbördan.

Alliansregeringen föreslog vart tredje år och höjde gränsen för storleken på företag för när detta ska redovisas skriftligt från 10 anställda till 25 anställda. Löneskillnaderna har trots den förändringen minskat kontinuerligt de senaste åren.

Nu föreslår den nya regeringen att man ska återgå till tidigare ordning. I propositionen kan vi notera att det finns kritiska remissinstanser, till exempel Domstolsverket, som lyfter upp den ökade administrativa bördan för domstolarna. Försvarsmakten, Umeå universitet, Uppsala universitet, Arbetsgivarverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Jusek och Svenskt Näringsliv med flera lyfter fram problemet med den ökade administrativa bördan.

Har man gjort dessa lönekartläggningar vet man att det är ett ganska omfattande och krävande arbete – jag är akademiker, så jag vet det. Jag tycker att man måste kunna göra det med lite längre intervall, och sedan lägger man en budget i sin verksamhetsplanering och budgetplanering för att under en längre tid åtgärda problemen. Det är oftast strukturella problem med ojämslida löner, och de kräver mer långsiktiga åtgärder. Därför tycker vi kristdemokrater att det var ett väl avvägt förslag att man skulle göra dessa kartläggningar vart tredje år. Likaså kan den årliga dokumentationen göras med längre intervall. Det krävs en personalenhet för att klara dokumentationen. Därför har vi sagt att det måste vara minst 25 anställda.

Förslaget om att alla diskrimineringsgrunder ska omfattas i fråga om aktiva åtgärder stöder vi, men vi inser samtidigt att det kräver stora kunskaper om respektive grundens särskilda förutsättningar och att arbetsgivaren har förmåga att hantera dessa frågor utan att kränka enskilda individers integritet. Att kartlägga olika grupper innebär alltid en risk, vilket man måste vara medveten om. Man ska alltså kartlägga dessa olika grupper samtidigt som man också ska vidta aktiva åtgärder.

Det övergripande ramverket för att arbeta med aktiva åtgärder kan innebära svårigheter för den enskilde arbetsgivaren att tillämpa den föreslagna arbetsmetoden. Det kan underlätta, men det förutsätter att hänsyn tas till olika verksamheters olika förutsättningar för att arbeta med denna typ av frågor. Det måste också finnas flexibilitet i såväl tillämpning som tillsyn.

Det är flera delar i lagstiftningen som får kritik från remissinstanserna. Nu har vi i Alliansen inte kunnat lägga fram ett nytt lagförslag, utan vi begär att regeringen återkommer i frågan och föreslår därför ett tillkännagivande.

Herr talman! Det här är en krånglig lagstiftning som kommer att vara svår för många arbetsgivare att tolka. Men självklart anser vi att diskriminering ska motverkas inom både arbetsliv och samhällsliv i övrigt. Vi som lagstiftare har en viktig roll att peka på kravet på allas likabehandling och att ingen ska utsättas för särbehandling.

Diskrimineringslagen syftar till att värna principen om alla människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Ytterst är lagstiftningen ett uttryck för det fria demokratiska samhället och de värderingar som ligger till grund för samhällsordningen.

År 2009 infördes en sammanhållen lag som ersatte sju diskrimineringslagar. Samtidigt slogs flera myndigheter ihop till en diskrimineringsombudsman.

År 2012 tillsatte Alliansen en utredning för att se över kraven på aktiva åtgärder i diskrimineringslagen. Regeringens proposition bygger på en del av utredningens förslag. Och vi ser behov av att aktiva åtgärder vidtas som omfattar samtliga diskrimineringsgrunder för arbetsgivare och utbildningsanordnare.

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

Men i mindre företag, som föreslås ska inkluderas, finns det en risk för att enskilda individers integritet kränks när man ska göra kartläggningsmomenten.

Herr talman! Vi föreslår tillsammans med Moderaterna och Centerpartiet att diskrimineringslagen utvärderas för att man ska säkerställa att de reformer som har genomförts på området har haft avsedd effekt. I den översynen bör även de nya bestämmelserna om aktiva åtgärder inkluderas. (Applåder)

Anf. 54 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Jag tycker att Fredrik Malm från Liberalerna på ett bra sätt pläderade för varför regeringens proposition och förslaget i dagens betänkande ska bifallas.

Det som vi i dag debatterar är förändringar i diskrimineringslagen som innebär att arbetet med aktiva åtgärder inom arbetslivet och utbildningsområdet ska omfatta samma diskrimineringsgrunder som diskrimineringsförbuden, det vill säga de sju diskrimineringsgrunderna, och att en förklaring av uttrycket aktiva åtgärder införs i lagen:

”Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.”

Förslaget innebär vidare att ett övergripande ramverk för arbetet med aktiva åtgärder anvisas, medan utformningen av de konkreta åtgärderna överlämnas till arbetsgivare respektive utbildningsanordnare i samverkan med arbetstagare respektive studenter, elever och barn, och det är bra.

Herr talman! Sverige ska vara ett tolerant och humant samhälle präglad av mångfald med respekt för individens mänskliga fri- och rättigheter, och alla människors lika värde ska respekteras. Ändå kan vi se hur människor dagligen möts av fördomar och därmed riskerar att bli diskriminerade. Det kan handla om exempelvis arbetsgivares fördomar om personers ursprung, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning som gör att den som är bäst lämpad för ett jobb ändå inte anställs. Det kan handla om att en elev blir diskriminerad på grund av etniskt ursprung eller kön.

Ett aktuellt fall på arbetsmarknaden gäller en man som uppfyllde samtliga krav som ställdes på jobbet som bibliotekstekniker – ett jobb som han tidigare hade utfört. Men tjänsten gick till en annan person som saknade erfarenhet från detta arbete. I det här fallet ansåg fackförbundet Vision att Stockholms stad diskriminerat mannen på grund av ålder och etniskt ursprung. Fallet är nu föremål för prövning.

I december förra året fälldes ett transportföretag som vunnit en upphandling om blodtransporter för att man diskriminerat en kvinna när man nekat henne en provanställning på grund av att hon var gravid. Kvinnan, som hade jobbat flera år för två av företagen som tidigare utfört transporter, fick vid sitt första möte med åkeriet veta: ”Det är ju ett problem att du är gravid.”

År 2014 ansåg klädföretaget Champion att en kvinna var lämplig för ett utannonserat jobb, men man valde bort kvinnan på grund av att hon var

lesbisk. Företaget betalade senare ut 60 000 kronor till kvinnan för att man hade diskriminerat henne.

För tre år sedan medgav en friskola i Göteborg att man diskriminerat en pojke med diagnosen Aspergers syndrom när man nekat honom en plats i skolan med hänvisning till hans funktionsnedsättning och behov av särskilt stöd – och detta i Sverige! Det här är inte bra.

Ska man komma till rätta med diskriminering krävs det ett arbete för aktiva åtgärder. De lagförändringar som vi nu ska fatta beslut om är därför nödvändiga.

Herr talman! När SCB mätte kvinnors andel av mäns lön första gången 1994 låg den på 84 procent av männens lön. Nu tjänar kvinnor 87 procent av mäns lön, och det är när alla löner räknas upp till heltid.

Enligt en undersökning sammanställd av World Economic Forum minskade skillnaden mellan mäns och kvinnors löner i Sverige med endast 1 procentenhet mellan 2006 och 2015 – det som Christian Holm Barenfeld beskriver som snabb utveckling. Under samma tid minskade till exempel Island löneskillnaden med 10 procentenheter. Sverige har sedan 2006 gått från en förstaplats till en fjärdeplats. Såväl Island som Norge och Finland har gått om oss.

Herr talman! En del hävdar att skillnaden i lön mellan kvinnor och män nästan uteslutande hänger samman med traditionella kvinno- och mansyrken. Men om man tittar på SCB:s statistik, där man jämför lön inom olika yrkesgrupper, framgår det att finns löneskillnader mellan kvinnor och män med samma arbetsuppgifter som inte kan förklaras med någon annan faktor än kön.

För att citera Ledarnas chefsguide: ”Även om man tar hänsyn till skillnader i ålder, utbildning, sektor och yrke mellan kvinnor och män återstår en oförklarad löneskillnad på cirka sex procent mellan svenska kvinnor och män. Skillnaden har varit ganska stabil i många år och tenderar möjligen att öka än att minska”.

Fackförbundet Unionens undersökning visar att det är bland privatanställda tjänstemän som den oförklarade löneskillnaden är störst – kvinnor har 8,6 procent lägre lön än män, något som också redovisas i den senaste jämställdhetsutredningen.

Det finns exempel på osaklig löneskillnad i närtid. Förra året fick en kvinnlig projektledare på Regeringskansliet en löneökning på ca 6 000 kronor i månaden efter att fackförbundet ST drivit ett ärende när man hade upptäckt att kvinnan tjänade flera tusen kronor mindre än sina manliga kollegor.

Herr talman! Vi ska nu fatta beslut om att det nuvarande kravet på en lönekartläggning för jämställda löner kvarstår, men en sådan kartläggning ska genomföras årligen i stället för vart tredje år. När det gäller formerna för dokumentation av arbetet med aktiva åtgärder föreslås att dagens krav på särskilda planer ersätts med ett allmänt krav på skriftlig dokumentation.

Kravet på skriftlig dokumentation vid lönekartläggningen ändras till att omfatta arbetsgivare med minst 10 arbetstagare i stället för dagens 25.

Det har i dagens debatt lyfts fram att oppositionen är negativ till lönekartläggningar varje år. Jag vill ta upp ett par exempel på hur man kan se vikten av detta arbete.

Bankinstitutens arbetsgivarorganisation, BAO, ser inte lönekartläggningar som ineffektiva. ”Vi bestämde oss för att göra en stor satsning på

lika lön för lika arbete år 2011, och då var det naturligt att göra lönekartläggning en gång om året. Vi ser inte kartläggningarna som en belastning utan som något som är viktigt för att vara en attraktiv arbetsgivare”, säger Gunilla Grenö, vd på BAO.

Finansförbundet, som är motpart till BAO, är självklart positivt till årliga kartläggningar. ”Gör man det så sällan som vart tredje år måste man börja om från början varje gång, eftersom rutiner och kunskaper försvinner. Så nyckeln är att jobba med det kontinuerligt. Då bygger man upp kompetens och behåller ett kontinuerligt fokus på jämställdhetsfrågorna”, säger Madeleine Lindermann, förhandlingschef på Finansförbundet.

Herr talman! Jag vill med detta än en gång yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 55 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik:

Herr talman! Jag har på senare år tyckt mig se en tendens hos Socialdemokraterna att se att jobben i framtiden kommer att skapas i företagen. Det är välkommet. Samtidigt ser vi många förslag som innebär att det blir dyrare att anställa och mindre lönsamt att arbeta och att kostnaderna för våra företag ökar. Det gäller även denna proposition.

En redovisning av lönekartläggningen varje år i stället för vart tredje år innebär ökade administrativa arbetsuppgifter och därmed ökade kostnader för företagen. Att göra sådana saker tar tid, och tid är pengar. Dessutom ska detta tryckas ned i mindre företag som endast har från 10 anställda och uppåt i stället för 25. Eva-Lena Jansson tog i sitt anförande upp att detta är viktigt för att löneskillnaderna annars inte skulle minska.

Alliansregeringen införde en kartläggning vart tredje år. Vi kan se att löneskillnaderna har minskat kontinuerligt varje år, vilket gör att detta inte går att koppla samman direkt. Därför vill jag fråga Eva-Lena Jansson hur hon kan tycka att det är rimligt att lägga ännu fler pålagor på företagen, och nu även de små företagen, om vi samtidigt vill att jobben ska bli fler. Det gäller ju inte bara detta förslag – man kan i den röda politiken se en röd tråd: Det blir rött kort för jobben.

Anf. 56 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Christian Holm Barenfeld argumenterar mot en årlig lönekartläggning för att det skulle innebära administrativa uppgifter för företagen. Men precis som jag sa och som Finansförbundet säger tappar man kompetens under de tre åren, kompetens som försvinner.

Jag är ganska säker på att man betalar ut lön årligen – till och med varje månad – till alla arbetstagare. Man gör säkert även arbetsmiljöplaner på företag som har färre anställda. Fortsätter man att jobba kontinuerligt med dessa frågor blir man bättre på det.

Jag tror att alla arbetsgivare behöver utvecklas. Jag kan inte se att jämställdheten skulle vara mindre viktig bara för att man har färre än 25 anställda.

Anf. 57 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik:

Herr talman! Som svar på en rak fråga säger alltså Eva-Lena Jansson att det är värt att pådyvla företagen, och nu ännu mindre företag, ökade kostnader genom att ha lönekartläggning och andra redovisningar varje år

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

i stället för vart tredje år. Vi kan trots allt se att löneskillnaderna, med en redovisning vart tredje år, har minskat kontinuerligt under den här perioden. Det innebär att korrelationen däremellan inte är så tydlig.

Vi är tydliga med att vi vill minska regelbördan och kostnaderna för företagen. Vi vill även göra det enklare att anställa och se till att det kan göras till lägre kostnader. Därför är vi emot den förda röda politiken och yrkar bifall till vårt förslag. Det som Eva-Lena Jansson, Socialdemokraterna och regeringen förespråkar innebär högre kostnader för företagen.

Det vore trevligt att få svar på huruvida Eva-Lena Jansson tycker att det är värt att politiskt fatta beslut om ökade pålagor och ökade kostnader för företagen på detta område och att det är viktigare än jobben.

Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Precis som jag redogjorde för handlar det inte om ökade kostnader utan om att bli effektivare i det arbete man gör. Är man effektiv minskar man kostnaden. Det trodde jag att Christian Holm Barenfeld också var medveten om.

För att referera Ledarna: Skillnaden har varit ganska stabil i många år och tenderar möjligen att öka snarare än att minska.

Ledarna representerar chefer som ser att de osakliga löneskillnaderna ökar. Ni vill inte göra någonting åt det och hänvisar till att det är enklare för arbetsgivarna att bara få göra det här vart tredje år. Detta tror jag inte på. Jag tror att man blir effektivare och bättre med årliga lönekartläggningar. Framför allt ser man till att ta till vara kompetens och blir en attraktiv arbetsgivare. Och blir man en attraktiv arbetsgivare har man alla möjligheter i världen att tjäna mer pengar och göra större vinster. Därmed går det bättre för företagarna.

Anf. 59 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill förtydliga vissa saker för dem som sitter och lyssnar, för det kan ibland bli svårt när vi går ned på detaljnivå. Det finns en enighet om att stå bakom att aktiva åtgärder ska gälla för alla diskrimineringsgrunder. Vi ställer oss alla bakom samma krav om att inte diskriminera. Det vi inte är överens om gäller lagkrav på dokumentation. Det finns fortfarande full frihet att arbeta med detta i företagen varje år, varje månad eller hur man nu vill lägga upp arbetet. Men det är i fråga om lagkraven som det skiljer sig åt mellan oss och regeringspartierna.

När det gäller lönekartläggningarna gjorde vi en förändring 2009 från varje år till vart tredje år och från företag med fler än 10 anställda till företag med fler än 25 anställda. Medlingsinstitutet, som följer detta, kan konstatera att utjämnningen av löneskillnaderna inte har bromsats under de år som gått sedan 2009, vilket en del trodde skulle ske med den förändringen. Utvecklingen har i stället fortsatt åt rätt håll i samma takt.

Därför blir detta lite svårt att förstå. Jag har läst i både utredningen och utskottets ställningstagande, men jag hittar inte argumenten. På vilket sätt tror man att det här kommer att ske? Vilken effekt kommer de här förslagen att få? Enligt IFAU:s kritik visar inte utredningen att man kommer att nå de effekter som man förespeglar när man genomför de här lagändringarna. Argumenten finns heller inte att hämta i det svar som majoriteten i utskottet gett på motionen från oss, Kristdemokraterna och Moderaterna,

*Ett övergripande
ramverk för aktiva
åtgärder i syfte att
främja lika rättigheter
och möjligheter m.m.*

där vi skriver att vi fortfarande vill att lönekartläggningar ska göras vart tredje år.

Vad är det ni vill uppnå?

Anf. 60 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om oppositionen lyssnar dåligt på mig, men jag har försökt beskriva argumentationen. Varför tror jag och vi i utskottet att det är viktigt att göra detta varje år? Jo, det är för att vi tror att det blir ett effektivare arbete och att det blir enklare för arbetsgivarna att genomföra det här tillsammans med den fackliga organisationen. Framför allt är det ett uttryck för en politisk vilja. Vi vill ha ett jämställt samhälle utan osakliga löneskillnader.

Vår uppfattning om årliga lönekartläggningar är vi ganska brett överens om. Till och med Centerkvinnorna skrev ju under en debattartikel den 8 mars i år om vikten av årliga lönekartläggningar för företag med fler än tio anställda. Jag tror att vi har ett ganska brett politiskt stöd i den här frågan.

Anf. 61 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Eva-Lena Jansson hade två minuter på sig, men jag fick inget svar. Men du har två minuter till, Eva-Lena. Beskriv för mig hur ni ska uppnå det här!

Det finns ingen skillnad – före 2009 och efter 2009 har det varit samma tempo och samma utveckling. Både du och jag är jättefrustrerade över att det inte går fortare, men gapet minskar.

Vad är det som visar att det skulle hända någonting annat den här gången än det som skedde förra gången? Jämför med tiden före 2009 – det är samma tempo. Det förändras i samma takt. Det har inte bromsats upp. Vilket är argumentet för att det här kommer att leda till någonting annat denna gång? Jag menar inte den politiska viljan, utan det sakliga och logiska argumentet.

Anf. 62 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Som jag redan beskrivit: Arbetsgivarna kommer att bli effektivare. Man kommer att se att man diskriminerar och har ojämställda löner och vilja göra någonting åt det. Jag tror att detta är en viktig åtgärd.

Om man gör det vart tredje år kommer man kanske inte att vara medveten om det och kommer dessutom att kunna upprätthålla osakliga löneskillnader som man inte ser om man inte gör det varje år. Jag tror på vanans makt också när det gäller att åstadkomma förändringar.

Om man fattar politiska beslut och vill åstadkomma förändringar har jag och Centerkvinnorna samma argumentation. Vi vill ha ett jämställt samhälle och upprätta det genom att bland annat införa årliga lönekartläggningar. Vi tror att det påverkar diskussionen på arbetsplatsen om just löneskillnaderna.

Om man kan se att World Economic Forum visar att Island har minskat sin löneskillnad medan Sverige inte alls har gjort det i samma omfattning tycker jag att man ska ta de signalerna på allvar. Vad blir resultatet om vi inte gör det? Det kanske går ännu långsammare. Annika Qarlsson är svaret skyldig om vad som händer om vi inte gör det.

Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter m.m.

Anf. 63 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! När det gäller lönekartläggningar är vi överens om att vi vill minska diskrimineringen på arbetsmarknaden. Lönegapet på 5 procent som är oförklarligt och en diskriminering måste minska.

Jag tror dock att ha så ofta återkommande kartläggningar snarare kommer att skapa problem, irritation och inte långsiktiga lösningar utan kanske kortsiktiga lösningar i stället för att man gör långsiktiga planer för förbättrad jämställdhet. Konsultmarknaden kommer naturligtvis se det som väldigt positivt. Det är ett sätt att komma in och göra det åt de företag som inte klarar av det.

Mitt fokus är på aktiva åtgärder. Vi tycker att man ska ha aktiva åtgärder. Men man kan kanske kvarstå i antalet 25 anställda i stället för 10 eftersom man ökar risken att människor blir identifierade om man har för få anställda. I paragrafen om aktiva åtgärder står det att man först ska undersöka om det finns risker för diskriminering.

I undersökningsplikten brukar det ingå att man ska göra statistik och titta på hur många det är. Det är väldigt enkelt när man tittar på kvinnor och män och så vidare och jämför kvinnor och män. Men hur anser Eva-Lena Jansson att undersökningsplikten i övriga fall ska gå till när det gäller könsöverskridande identitet, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning och så vidare? Finns det inte en risk här för att den enskildes integritet kan bli åsidosatt när man ska börja registrera för att göra den här undersökningsplikten? Det är min fråga.

Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! I både betänkandet och propositionen framgår det tydligt att arbetsgivaren ska göra det tillsammans med arbetstagarorganisationerna. Det är där man kommer överens om hur det ska ske. Jag har inte sett någon som helst kritik från till exempel Lagrådet att det skulle påverka den personliga integriteten. Jag ser inte att den risken finns. I så fall skulle den risken finnas även i företag med över 25 anställda. Då får Désirée Pethrus svara på varför den risken skulle vara mindre i det sammanhanget.

Anf. 65 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis för att det är enklare att identifiera enskilda individer när man jämför 10 personer än när man jämför 25 personer. Det är en ganska självklar ekvation. Enligt regeringen fanns det remissinstanser – som jag uppfattade det i varje fall – som hade sagt att de såg risker för den personliga integriteten. Jag tror att det är någonting som man måste ta i beaktande.

När jag har gjort lönekartläggningar och man jämför mellan kvinnor och män är det enkelt. Men när vi kom in på det som heter mångfaldsplaner började det genast bli mindre enkelt. Skulle vi utgå från namnet på personerna som var anställda, eller vad skulle vi utgå från för att kunna göra det som kallas för undersökningsplikt som det står om i 2 § punkt 1, att undersöka om det finns risker för diskriminering?

Man måste alltså undersöka och ta reda på vilka personer som finns i olika grupper. Kan Eva-Lena Jansson ge något konkret exempel på hur hon anser att en företagare ska undersöka om det finns diskriminering av personer av en annan etnisk tillhörighet eller könsöverskridande identitet? Ge bara ett enkelt exempel.

Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Eftersom jag står här i egenskap av riksdagsledamot och varken som representant för arbetsgivarorganisationer eller arbetstagarorganisationer anser jag inte att det är jag som ska göra det. Vi hänvisar till att det aktiva åtgärdsarbetet ska ske på arbetsplatser eller hos utbildningsanordnare.

Anf. 67 MARIA FERM (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi arbetsmarknadsutskottets betänkande 10, *Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter m.m.* Jag vill inleda med att yrka bifall till propositionen.

Regeringen arbetar aktivt mot diskriminering i alla dess former. Polariseringen i samhället ökar, och då är det som viktigast att stå upp för människors lika värde och rättigheter. Därför kraftsamlar regeringen för ett Sverige som håller ihop, där en mångfald åsikter och livsstilar kan mötas och berika varandra.

I vårbudgeten för 2016 satsar regeringen på att värna det öppna samhället och demokratin och på att motverka polarisering, rasism och våldsbekämpande extremism. Under 2016 går 31,5 miljoner kronor till insatser för ett Sverige som håller ihop.

Diskrimineringslagstiftningen syftar till att värna principen om alla människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Ett samhälle som slår vakt om alla människors lika värde är ett samhälle som ger alla möjligheter att utvecklas utifrån sina individuella egenskaper och förutsättningar och efter sin egen förmåga och sina egna val. Aktiva åtgärder mot diskriminering fyller en viktig funktion i detta arbete. Detta talar starkt för att aktiva åtgärder alltjämt behövs i arbetet mot diskriminering.

Aktiva åtgärder har i likhet med diskrimineringsförbuden till syfte att förebygga och motverka diskriminering. Diskrimineringsförbuden är avsedda att motverka konkreta diskriminerande handlingar i individuella fall, medan aktiva åtgärder, förutom ett sådant syfte, också har ändamålet att förebygga diskriminering på en strukturell nivå. Generellt kan alltså sägas att aktiva åtgärder är avsedda att verka pådrivande och mana till ökade ansträngningar för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter.

Genom att kombinera diskrimineringsförbud med regler om aktiva åtgärder kan arbetet med att motverka diskriminering även bli inriktat på att aktivt stödja en positiv utveckling och en fortlöpande förbättring när det gäller att komma till rätta med till exempel strukturell diskriminering. De nya bestämmelserna kan exempelvis antas bidra till att stärka grupper med svag ställning på arbetsmarknaden och inom utbildningsområdet. Regler om aktiva åtgärder är således ett viktigt komplement till diskrimineringsförbuden.

De ändringar i diskrimineringslagen som ligger i förslaget innebär att arbetet med aktiva åtgärder inom arbetslivet och utbildningsområdet ska omfatta samma diskrimineringsgrunder som diskrimineringsförbuden och att en förklaring av uttrycket aktiva åtgärder införs i lagen.

Förslaget innebär vidare att ett övergripande ramverk för arbetet med aktiva åtgärder anvisas, medan utformningen av de konkreta åtgärderna

överlämnas till arbetsgivare respektive utbildningsanordnare att utforma i samverkan med arbetstagare respektive studenter, elever och barn.

Det nuvarande kravet på en lönekartläggning för jämställda löner kvarstår, men en sådan kartläggning ska genomföras årligen i stället för vart tredje år. När det gäller formerna för dokumentation av arbetet med aktiva åtgärder föreslås att dagens krav på särskilda planer ersätts med ett allmänt krav på skriftlig dokumentation.

Kravet på skriftlig dokumentation vid lönekartläggningen ändras till att omfatta arbetsgivare med minst 10 arbetstagare i stället för dagens 25. Den skriftliga dokumentationen ska enligt förslaget ske årligen.

Detta är viktiga åtgärder för att stärka arbetet mot diskriminering. Det är av vikt att mångfald och jämställdhet på arbetsmarknaden främjas och att diskriminering i arbetslivet motverkas. Ett effektivt arbete med aktiva åtgärder kommer enligt regeringens och utskottets bedömning att komplettera de olika riktade insatser som görs inom arbetsmarknadspolitiken och som syftar till att stärka grupper med en svag förankring på arbetsmarknaden.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 21 juni.)

§ 7 Jämställdhet

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU9
Jämställdhet (skr. 2015/16:52)
föredrogs.

Anf. 68 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! I dag debatterar vi motioner om jämställdhet och Riksrevisionens rapport om regeringens jämställdhetssatsning. Vi kan konstatera att ingen regering har satsat lika mycket på jämställdhet som alliansregeringen.

Jag säger det igen, herr talman, för jag tror inte att allmänheten känner till det: Ingen regering har satsat lika mycket på jämställdhet som alliansregeringen. Det var en historisk satsning. Vänstern kan tycka vad den vill om det, men det är fakta. Vi är verkligen stolta över det, men givetvis kan mycket göras bättre, inte minst för att säkerställa att satsningens positiva effekter blir bestående och varaktiga.

Totalt avsattes 2,6 miljarder kronor i syfte att öka jämställdheten mellan män och kvinnor. Alliansregeringen prioriterade i huvudsak åtgärder mot mäns våld mot kvinnor. I övrigt rörde åtgärderna jämställdhet i utbildningsväsendet och ökad kunskap om kvinnors hälsa.

I Riksrevisionens rapport visade det sig att satsningen satt fokus på jämställdheten, och Riksrevisionen bedömer att det har påskyndat arbetet med jämställdhetsfrågorna.

Herr talman! Sverige beskrivs oftast som ett av världens mest jämställda länder, samtidigt som ojämställdheten fortfarande är ett samhällsproblem som ger negativa konsekvenser för både män och kvinnor. Vi är

Prot. 2015/16:123

20 juni

Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter m.m.

Jämställdhet

jämställda, men inte överallt. Det är viktigt nu att vi inte backar från jämställdheten i en tid när den utsätts för prövningar.

Vi har svikit vissa kvinnor, särskilt i de invandratäta förortererna. Det finns kvinnor i vårt land som inte får gå och arbeta, därför att det finns risk för att de träffar män på arbetsplatsen. Friska individer som är fullt arbetsföra får inte delta i samhället för att mannen är rädd, och det är helt oacceptabelt. Det rör sig om en föråldrad struktur som tvingar kvinnor att gå på ekonomiskt bistånd. Det gäller givetvis inte alla, men det räcker att en enda person i vårt land hindras i sina fri- och rättigheter för att det ska vara tillräckligt allvarligt.

Vi har en statsminister som här i riksdagen uttalat att vi skakar hand med varandra i Sverige. Samtidigt fick vi höra att polisen i Skåne anser att religionsfriheten väger tyngre. Friheten att tillhöra vilken religion man vill väger givetvis tyngre, men man får inte agera hur som helst och hänvisa till en religion. En passkontrollant får fortsätta att inte skaka hand med kvinnor, och det är helt fel väg att gå.

Vi i Sveriges riksdag och på Sveriges myndigheter måste på ett tydligt sätt visa att vi inte viker oss i jämställdhetsfrågan. Offentliga myndigheter ska självklart ligga i framkant när det gäller jämställdhet, och i Polisens regleringsbrev står det bland annat att man ska utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering så att verksamheten bidrar till att de jämställdhetspolitiska målen kan nås. Det beslut man tog går givetvis emot de jämställdhetspolitiska målen.

Man kan undra hur hälften av Sveriges medborgare känner sig när en myndighetsperson tillåts behandla människor olika för att de har ett annat kön. Arbetar man hos en offentlig arbetsgivare ska det vara tydligt vad som gäller, och då väger inte kulturella värderingar tyngre än principen om likhet mellan män och kvinnor. Religion är en privatsak, herr talman, och inte en sak för staten.

Mäns våld mot kvinnor är en annan viktig fråga som måste uppmärksammas oftare. Nyligen kunde vi läsa och höra om ett fruktansvärt fall av våld mot en kvinna som avled av sina skador. Skadorna hade åsamkats av en man, som enligt en anställd i kriminalvården inte borde ha släppts ut i samhället.

När det gäller våld, hedersrelaterat våld och förtryck måste myndigheter och det civila samhället vara särskilt uppmärksamma. Det handlar om tidiga insatser och om att se signalerna.

I snitt mördas 17 kvinnor per år i Sverige av sin partner eller före detta partner. Det anmäldes omkring 17 000 misshandelsbrott där gärningspersonen hade en nära relation till brottsoffret. Detta meningslösa våld måste upphöra.

Herr talman! En annan viktig aspekt för ökad jämställdhet i ett samhälle är utbildning och ekonomisk frihet. Fria individer är inte beroende av någon annan, exempelvis en man, av ekonomiska skäl. Det finns många kvinnor i vårt land som känt sig fria först när de fått sin första pension, eftersom de under hela livet varit beroende av sin mans inkomst och ekonomi.

Sveriges välstånd bygger på att alla arbetar, oavsett om man är man eller kvinna. I mitten av förrförra seklet, när den allmänna skolplikten infördes, var det en resa som gjorde svenskarna friare, och kunskapen är nyckeln till frihet. Moderaternas förslag om utbildningsplikt för nyanlända

vuxna är oerhört viktigt om vi ska få ett mer jämställt samhälle där man förbättrar sin anställningsbarhet. Alla som är friska och kan arbeta ska arbeta.

Regeringen öppnar för en tvångslag gällande kvotering i bolagsstyrelser om inte fördelningen blir bättre. Frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män hamnar ofta i en diskussion om kvotering när det gäller politiska sammanhang. Jag förstår att regeringen i sin tro har goda grunder för att ta till en sådan tvingande lagstiftning, men den strider mot äganderätten.

Frågan är: Är kvinnor diskriminerade i kampen om styrelseposter i våra börsbolag? Vi vet att de statistiskt som grupp fortfarande är underrepresenterade, men det saknas forskning på området. Vi vet inte om underrepresentationen beror på diskriminering i meningen särbehandling på grund av kön. Det finns viss korrelation när det gäller i vad mån könsfördelningen i dagens bolagsstyrelser beror på åldersfördelningen och därmed avspeglar hur många kvinnor som studerade vidare på universiteten då styrelseledamöterna utbildades. Jag tror, herr talman, att inom en snar framtid kommer minst 40 procent av ledamöterna i börsbolagens styrelse att bestå av kvinnor – men inte på grund av kvotering utan av egen kraft. Kvinnor utbildar sig mer i dag än förr, och det är mycket bättre.

Det är intressant att Socialdemokraterna och Vänstern ofta föreslår lagkrav på till exempel kvotering när det gäller näringslivet. Men låt oss ta en titt på hur det ser ut hos facket. Det är ingen vacker syn. I LO:s förbundsstyrelse ser det ut så här: Karl Petter, Tobias, Ingela, Torbjörn, Johan, Magnus och Per-Olof. Av 18 ledamöter är 4 kvinnor. Det är 22 procent. I Byggnads är det Johan, Lars, Patrik och Jim. Det är 100 procent män, utöver en kvinna som är adjungerad i Byggnads styrelse som ungdomsrepresentant. Men som vi alla känner till får man som adjungerad inte vara med och fatta några beslut. Det ser inte bra ut för rörelsen. Det vore bättre att städa framför egen dörr innan man hotar med en lag om kvotering.

Avslutningsvis är det viktigt att påtala att Sverige, som är världens mest jämställda land, har en bit kvar tills vi har total jämställdhet mellan könen när det gäller ekonomisk jämställdhet och värderingar. Svenska kvinnor arbetar heltid i större utsträckning än tidigare, men samtidigt lägger de mer tid på obetalt arbete i hemmet och står för en majoritet av vård dagarna för sjuka barn eller anhöriga. Vi vet tyvärr att kvinnor även lider mer av stress och är sjukare. Där måste politiken bli mycket bättre så att både män och kvinnor kan kombinera familj, arbete och fritid.

Alliansens arbetslinje har ökat förutsättningarna för ekonomisk jämställdhet. Drivkrafterna till arbete har stärkts, särskilt för kvinnor, som är överrepresenterade bland låg- och medelinkomsttagare. Den politiken vill regeringen nu rulla tillbaka. Moderaterna vill i stället fortsätta att stärka drivkrafterna till jobb genom att sänka skatten på arbete med tyngdpunkt på dem som har lägst inkomster. För att minska den ojämställda fördelningen av arbetet i hemmet vill vi förstärka jämställdhetsbonusen och införa en vab-bonus.

Eftersom kvinnors ohälsotal är högre och fler kvinnor än män tvingas lämna arbetslivet i förtid på grund av ohälsa vill vi fortsätta våra satsningar på att förbättra kvinnors arbetsmiljö.

Herr talman! I Sverige ska alla individer kunna utforma sitt liv oavsett kön. Kön ska inte vara ett hinder för att man ska kunna bli vad man vill. Därför är det viktigt att vi står upp för jämställdheten och sätter den före regler som strider mot ett jämställt samhälle.

Jag yrkar bifall till vår reservation 4.
(Applåder)

Anf. 69 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Jämställdhet är en viktig fråga. I betänkandet behandlar vi dels regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionen rapport om regeringens jämställdhetssatsning, dels ett antal olika motioner med yrkanden på området.

Inledningsvis ska jag säga ett par ord om skrivelsen som sådan. Den som mot förmodan läser både betänkandet och motionerna extremt noga kanske noterar att Sverigedemokraterna har valt att inte väcka någon följd-motion med anledning av skrivelsen.

Anledningen till detta är relativt enkel. Riksrevisionen har fått i uppdrag att utvärdera de satsningar som genomförs baserat på de syften som ligger bakom satsningarna. Det är sedan länge känt, hoppas jag, att Sverigedemokraterna inte fullt ut delar synen på dessa syften och de jämställdhetspolitiska mål som samtliga övriga partier har ställt upp. Det är inte för att vi inte tror på jämställdhet – för oss är det en självklarhet att som kvinna, som man eller som något annat, om det är det du är, ska du inte dömas efter ditt kön utan efter dina insatser, efter vem du är och efter de val du gör.

Däremot ingår i de jämställdhetspolitiska målen att man ska räkna kön och utgå från att en jämn fördelning av kvinnor och män på olika positioner i samhället avgör om vi är jämställda eller inte.

Herr talman! Sverigedemokraterna tror att detta är fel grund. Vi ser inte ojämn fördelning av män och kvinnor som ett tecken i sig på ojämnhet. Det kan mycket väl vara så att en ojämn fördelning följer av diskriminering i arbetslivet, men det kan också vara så att det helt enkelt ibland följer av att kvinnor och män på det stora hela, om man jämför grupperna, kanske har lite olika egenskaper och önskemål.

För mig är det en självklarhet att vi inte nödvändigtvis är stöpta i samma form. Det jag strävar efter när jag strävar efter att uppnå jämställdhet är att man ska se till mig som individ och inte till vad jag har för kön. Man kan aldrig uppnå jämställdhet om grunden är att utgå från vilket kön jag har.

Med anledning av detta har jag redan sedan tidigare väckt motioner om att de jämställdhetspolitiska målen bör uppdateras. Detta märks också, herr talman, i reservation nr 1, som är den första av våra reservationer som jag vill yrka bifall till.

Men det här innebär inte att det inte finns åtgärder eller satsningar att göra.

Vi vet att det finns skillnader som påverkar våra möjligheter till ett gott liv baserat på vilket kön vi har. Vi vet att kvinnor oftare arbetar i de branscher där man har lite sämre ekonomiska villkor, ibland ganska mycket sämre ekonomiska villkor. Vi vet också att de val kvinnor oftare gör, oavsett grunderna till det, leder till exempelvis sämre pensioner och sämre ekonomiska villkor livet igenom.

Men är lösningen att försöka kvotera, eller att diktera hur många kvinnor eller män som ska jobba i vilken bransch? Bli det bättre om de dåliga villkoren drabbar lika många män som kvinnor, eller är det villkoren i sig vi ska bekämpa?

Utöver lönekartläggningar, som vi debatterade tidigare och som Sverigedemokraterna har drivit på för att få igenom regelbundet där det finns tecken på diskriminering, har Sverigedemokraterna också lyft fram behovet av att säkerställa bättre villkor i de kvinnodominerade branscherna. Vi vet att det framför allt är kvinnor som drabbas av att man i den offentliga sektorn har svårare att lägga pussel och säkerställa heltid till alla som vill jobba heltid. Därför har vi föreslagit att man ska stärka möjligheten att gå upp till heltid i stället för att jobba deltid mot sin vilja. Detta stärker ekonomin för kvinnor och män som jobbar i de branscherna, och det stärker också kvaliteten på arbetet för arbetstagaren och på välfärden för brukarna.

Herr talman! Det är på detta sätt som Sverigedemokraterna vill bekämpa de problem som drabbar framför allt kvinnor men inte bara kvinnor. Vi ser till att lösa problemen i stället för att räkna hur många män respektive kvinnor som drabbas och i stället för att via omvägar fördela problemen jämnare.

Herr talman! Under våren, inte minst, har frågan om personer som drabbas av förtryck på grund av sin könstillhörighet eller sexualitet lyfts upp på agendan igen. Vi har de senaste åren sakta men säkert börjat få i gång en alltmer livskraftig debatt om hedersrelaterat våld och förtryck.

Jag är oerhört stolt, glad och tacksam över att jag har fått födas och leva i Sverige. Det är ett land som historiskt sett har en tradition av att värna kvinnors trygghet. Faktum är att Sverige tros ha en av världens äldsta kvinnofridslagar. Den var givetvis inte perfekt när den infördes, men vi har en tradition i det här landet av att värdera kvinnors trygghet och säkerhet. Så ser det inte ut världen över.

Tack och lov är det ytterst få som anser det lämpligt att föra in värderingar och att acceptera utslag av värderingar som gör skillnad på män och kvinnor och som ger män friheter och tar ifrån kvinnor deras friheter och rättigheter.

Tack och lov finns det många som inser vikten av att med kraft arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck. Jag tror att ingen i den här kammaren har mått bra av att läsa rapporter om flickor som uppmanas ta med sig nålar på bröllopsnatten för att låtsas ha något slags oskuld, vilket vi alla här inne för övrigt rimligtvis vet inte kan visas med blod på ett sådant sätt.

Samtidigt vacklar man. Det är lätt att säga ifrån när det går riktigt, riktigt långt. Det är lätt att stå upp och säga att vi aldrig kan acceptera våld. Men det är inte bara när det är grovt fysiskt våld som rättigheter kränks och friheter tas bort.

Herr talman! Från Sverigedemokraternas sida har vi länge varit tydliga med att vill vi bekämpa det hedersrelaterade våldet och förtrycket måste vi se till när det dyker upp, och då måste vi ta krafttag överallt där det dyker upp. Det duger inte att acceptera att man backar undan för att underlätta. Det duger inte att tycka att exempelvis könssegregerade badtider är ett lämpligt sätt att möjliggöra för kvinnor att lära sig simma. Om kvinnor bara får vistas i badhuset när ingen man finns närvarande är det inte jämställt. Då har vi tvärtom gett efter för de krafter som tycker att kvinnor och män inte har samma rätt att vistas med varandra oavsett omständigheter.

Därför, herr talman, vill jag också yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 10 där vi räknar upp ett antal åtgärder mot de värderingar och krafter som ligger bakom det hedersrelaterade förtrycket.

Det handlar om såväl arbete med fler hedersjourer som att stärka dem som behöver hjälp att lämna en förtryckande struktur bakom sig. Många av de insatser som finns i dag för kvinnors och mäns rättigheter att lämna destruktiva förhållanden och destruktiva hem fokuserar enbart på relationen med den aktuella partnern. Men när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck är det större än så. Man utsätts inte för förtryck eller våld från *en* partner, vilket är illa nog, utan man behöver ofta lämna hela sin verklighet, hela sin världsbild och alla bekanta bakom sig. Så utbrett är förtrycket. Det handlar inte om *en* individ som kränker en annan individ. Det handlar om en person som måste lämna allt han eller hon har för att få grundläggande friheter och rättigheter.

Där behövs det specialkompetens. Där behövs det specialkunskaper. Där duger det inte med samma verktyg som gäller i andra former av nära våld. Därför behöver vi fler särskilda jourer och särskilda verktyg i dessa sammanhang.

Men därför behöver vi också tydliggöra något. Det gäller exempelvis könssegregerad undervisning. Det kan handla om utbildningsinsatser i sfi, där kvinnor i vissa fall har fått gömma sig bakom skärmar. Det kan handla om att man uppmanar kvinnor att använda särskilda pooler i badhus. Det kan handla om att inrätta särskilda asylboenden för kvinnor, som vissa har föreslagit. Där får vi inte backa. Där får vi inte ge förtryckarna en enda millimeter. Där ska vi stå upp. För i vårt land handlar det inte om huruvida man hälsar genom att skaka hand eller inte, utan det handlar om att man behandlar män och kvinnor lika och hälsar på män och kvinnor med samma respekt.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag givetvis säga att jag även står bakom vår tredje reservation. Men, som sagt, för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 10.

(Applåder)

Anf. 70 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Hoten i samhället har under det senaste året blivit högst påtagliga. De begränsar på något sätt allas vår vardag. Det var ett terrordåd i Paris. Det är en förhöjd säkerhetsnivå här hemma i Sverige. Det var ett terrordåd i Orlando förra helgen. Och nu var det också ett mord på en ung kvinna, en småbarnsmamma och parlamentariker, i Storbritannien. Allt detta tillsammans leder till att vi överväger om vi vågar eller vill göra saker. Det gäller idrottsmatcher, konserter, resor, debatter och politiskt engagemang. Detta är vi inte vana vid. Det är för de flesta av oss nytt och obehagligt.

Men det är inte nytt för alla. Många kvinnor lever varje dag i rädsla för hot och våld. De är i en så utsatt position att nästan varje steg i vardagen påverkas. De kvinnorna har inte några rekommendationer från Säpo att förhålla sig till. Deras hotnivå ligger ständigt på en fyra eller en femma.

Arbetet mot våld i nära relationer, där kvinnor är överrepresenterade, har pågått i decennier. Men vi är långt ifrån färdiga. Målet är att ingen människa ska behöva leva i rädsla för att bli slagen. Det finns en handlingsplan, som har varit i sjön i många år, för att bekämpa mäns våld mot

kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Den har lett till förbättringar och ökad kunskap och är till stor del genomförd. Centerpartiet vill fortsätta det arbetet och se en nollvision för våld i nära relationer och för sexualiserat våld.

För att man ska nå dit behövs en ny nationell handlingsplan med mätbara mål, där ett och samma tydliga uppdrag ges till alla berörda myndigheter, och det ska vara skarpa krav på uppföljning och utvärdering. En handlingsplan ska täcka allt från förebyggande till akuta insatser. Arbetet måste ha en helhetssyn och ske i samverkan mellan polis, socialtjänst och rättsväsendet i hela landet.

När myndigheter missar de signaler de får från våldsutsatta får det katastrofala följder. Mellan 15 och 20 kvinnor mördas varje år. Här om veckan hände det igen.

Handlingsplanen ska innefatta både förebyggande och akuta delar. Åtgärder som krävs är obligatoriska hot- och riskbedömningar, ett stärkt brottsofferstöd efter polisanmälan, besöksförbud och andra personskyddsåtgärder. Fler personer som jobbar i yrken där man kommer i kontakt med våldsutsatta måste ha grundläggande kunskaper om våld för att förstå våldets mekanismer och ingripa tidigt. Det måste bli obligatoriskt i flera yrkesutbildningar. I rättsväsendet krävs också ökad kunskap om hur offer agerar i utsatta situationer. Utbildningar finns tillgängliga, och det finns tydligen fler som behöver gå dem.

När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck står ofta föreställningar om oskuld och kyskhet i fokus, och familjens rykte och anseende ses som avhängigt av flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende. Ingen ska behöva utsättas för förtryck i hederns namn eller tvingas gifta sig med en person som han eller hon inte själv har valt. Det måste också vara en del i handlingsplanen att även i dessa frågor ta ett samlat grepp. Om inte berörda myndigheter samverkar kan det nämligen få oerhörda konsekvenser för de utsatta.

En av de mest utsatta grupperna är de kvinnor som utsätts för våld efter att de har beviljats uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning. Enligt uppgift från svenska kvinnojourer möter de varje år uppskattningsvis 500 kvinnor som utsatts för så kallad fruimport. En stor del av dessa kvinnor kommer till Sverige efter så kallad snabbanknytning, det vill säga efter att ha känt mannen under en mycket kort tid eller endast via kontakt på internet. Den så kallade tvåårsregeln, som borde tas bort, vid anknytningsförhållanden i utlänningslagen leder till att just många utländska kvinnor pressas att stanna kvar i en relation där misshandel förekommer.

Herr talman! Riksrevisionens rapport om regeringens jämställdhets-satsning behandlas i betänkandet. Riksrevisionen har granskat de insatser som gjordes inom ramen för alliansregeringens särskilda jämställdhets-satsning 2007–2014. Att den satsningen, som är den största någonsin, har gett oss ny kunskap och erfarenhet är nog de flesta överens om. Kunskap har byggts upp. Men nya problem har också blivit synliggjorda, och medvetenheten i strategiskt viktiga frågor för jämställdheten har ökat.

Samtidigt som satsningen bidrog till att utveckla och påskynda arbetet med jämställdhet fanns inte förutsättningar i departement, myndigheter eller planering för att resultaten skulle bli så bra som de borde blivit. I de erfarenheterna finns mycket ny kunskap att hämta och implementera.

Jämställdhet är i grunden en rättvise- och demokratifråga. Och ojämställdhet finns i alla delar av samhället. De kostnader och den outnyttjade potential som är relaterade till ojämställdheten är sällan belagda. Bara för ett av riksdagens och regeringens fyra jämställdhetsmål finns det beräkningar av kostnader. Kostnaderna för ett jämställt samhälle är också fortfarande i stort sett outredda. För att snabbare kunna åstadkomma förändringar är det viktigt att frågan får en grundlig belysning ur ett nationalekonomiskt perspektiv. Politiken behöver oberoende siffror på vad ojämställdheten kostar för staten, för samhället och för individen.

Det jag och Centerpartiet efterlyser är en ojämställdhetens Sternrapport. Sternrapporten visade på kostnaderna för den globala uppvärmningen och sattes i relation till bnp och gav ett helt annat beslutsunderlag som det inte gick att blunda för. En liknande rapport om ojämställdhet skulle visa att det är starkt ekonomiskt motiverat att fatta även obekväma beslut för att komma åt ojämställdheten – det är ett argument förutom rättvise- och demokratiargument.

Herr talman! Jag står bakom alla Centerpartiets reservationer men yrkar bifall bara till reservation 7.

Nu vänder jag mig till dig som följer denna debatt och är utsatt för hot och våld eller som känner någon som är utsatt: Kvinnofridslinjen är en nationell stödtelefon som har öppet dygnet runt för dig. Ditt samtal kostar inget och syns inte på telefonräkningen. Telefonnummer är: 020-50 50 50.

Anf. 71 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Vi har från Liberalernas sida *en* reservation i detta betänkande. Jag yrkar bifall till den. Det är reservation 13 under punkt 4. Jag skulle vilja använda min tid till att tala lite om det ämnet, nämligen hederrelaterat våld och förtryck.

Vi känner alla till namnen Pela och Fadime. Det var två kvinnor i vårt land som blev mördade. Den ena blev mördad i irakiska Kurdistan. Hon bodde i Sverige men fördes dit för att dödas. Malala Yousafzai, som nyligen fick pris, ville utbilda sig. På grund av detta straffades hon. Hon blev nästan mördad. Hon blev skjuten. Det finns otaliga kvinnor som har fått syra i sina ansikten, som har stenats och så vidare. Det är straffet för att de på olika sätt har brutit mot normer eller inte agerat på det sätt som det patriarkala, djupt konservativa och reaktionära samhället – och familjen, klanen och släkten – kräver att de ska leva på. De har inte bara straffats av sina närmaste. De har också straffats av hela samhället. De har straffats inte enbart för en individuell handling, utan de har straffats utifrån en sorts kontext som hedern befinner sig i. Man kan ha familjeråd och på olika sätt komma överens om straffet och så vidare. Det är det som gör det här mer specifikt än bara ett vanligt våldsbrott.

Det här är ju de kända fallen: Pela, Fadime, Malala och de kvinnor som man ibland ser dyka upp i olika fotoutställningar och på andra håll som har fått sina ansikten fördärvade. Det är de synliga fallen, de kända fallen.

Men där finns också miljoner och åter miljoner individer, många av dem också i Sverige, som inte syns, som harvar på, som är rädda, som är oroliga, som är begränsade i sin tillvaro, som inte får ha sin personliga bubbla av integritet i fred. Det handlar om flickor som inte får växa upp i frihet, kvinnor som inte får arbeta, gaykillar som inte vågar komma ut,

tjejer som inte får ha socialt umgänge med killar och vice versa, barn som gifts bort, flickor som könsstympats etcetera.

Den här frågan om hedersrelaterat våld och förtryck, herr talman, diskuteras alltmer i Sverige. Det finns fortfarande några stycken som har skygglapparna kvar och förnekar detta, men de är inte särskilt många.

Det är absolut nödvändigt att dessa frågor diskuteras mer, därför att det etablerade svenska samhället inklusive – i stort sett – riksdagen, våra medier och många andra har varit naiva inför detta under väldigt lång tid. Inte nödvändigtvis för att man på något sätt förnekat det, utan för att man inte har haft kunskap. Man har inte känt till hur mekanismerna och strukturerna inom hederskulturen fungerar.

Man har varit naiv, oförstående, okunnig och passiv. Men man har också i vissa fall stämplat fullt rimlig, befogad och rättmätig kritik mot detta som rasism och främlingsfientlighet. Av någon märklig anledning drabbar detta framför allt unga, feministiska tjejer med rötter i Mellanöstern. Det finns nog till och med någon som sitter nära min plats här i kammaren.

De har drabbats hårdast. Men det är också de som ofta känner till det här bäst. Det är de som har vuxit upp i den här typen av kyskhetskultur och så vidare. Det är de som har brutit sig loss från detta, som har valt en annan väg i sitt liv, som har fått trygghet i Sverige men som nu upplever att den här typen av föreställningar och attityder håller på att äta sig in mer och mer i det svenska samhället igen.

Det här är en otrolig utmaning för vårt land, och klarar vi inte att öka kunskapen kring dessa fenomen kommer vi också att bana väg för någon sorts ultrahöger som blir ännu mer aggressiv och ännu mer högljudd och som inte har förstått att den här typen av problematik finns inom alla religioner i Mellanösternregionen och inte är specifikt förknippad med islam.

Det här är mer kopplat till reaktionära patriarkala föreställningar, ett kulturellt fenomen som bygger på att flickor och kvinnor ska vara tysta och inte arbeta eller utbilda sig utan förpassas till en dunkel vrå och inte göra något väsen av sig. Även unga killar drabbas av detta.

Herr talman! Vi måste tala om detta för att Sverige ska vara ett land för alla individers frihet. Vi behöver tala om detta därför att jämställdhet och frihet ska gälla alla människor i Sverige, oavsett var man kommer ifrån. Vi behöver tala om detta därför att i Sverige ska svenska lagar gälla. Sverige ska vara ett sekulärt samhälle.

Vi kan inte acceptera att vi har förorter i Sverige där det ränner runt människor som småpåvar och agerar moralpolis mot unga tjejer för att de inte går klädda på det sätt som de här människorna anser att de ska gå klädda. Detta betyder i så fall att andra krafter tar över områden i Sverige, områden som faktiskt ska vara en inkluderande del av vårt samhälle där samma regler ska gälla. Oavsett var man befinner sig i vårt land ska man inte behöva vara rädd. Oavsett hur man går klädd ska man känna att man kan vara trygg i detta.

Från Liberalernas sida säger vi ja till lika rättigheter, men vi säger lika tydligt nej till kulturell relativism. Kulturrelativismen står i närmast total kontrast till idén om individens frihet, individens rättigheter och det liberala

öppna samhället och bygger på att man har olika måttstockar, olika attityder, agerar olika och behandlar människor olika beroende på vad människor kommer ifrån för kulturell bakgrund och annat.

Så kan inte den svenska statsmakten, den svenska offentligheten, agera gentemot invånare i Sverige. Vi har stor acceptans för att människor lever på olika sätt, väljer olika vägar i livet, att alla familjer inte ser likadana ut och så vidare. Vi har mycket stor tolerans för detta i Sverige, men den svenska statsmakten och offentligheten måste vara väldigt tydlig med att vi garanterar alla medborgare lika rättigheter och att människor är lika inför lagen.

Herr talman! Utskottet skriver i betänkandet, lite fnösktorrt, som svar till dem som tar upp dessa frågor, och nu kommer det, att man ”sätter sin tilltro till regeringens åtgärder för att förebygga eller förhindra hedersrelaterat våld och förtryck”.

Det är lite defensivt, tycker vi. Det är lite passivt. Det är framför allt helt otillräckligt, herr talman. Vi måste förstås klargöra mycket, mycket tydligare hur viktiga de här frågorna är, för om inte vi klarar att hantera integrationen i Sverige också av det väldigt stora antalet människor som nu kommer till Sverige inte minst från krigsområden i Mellanöstern kommer vi förstås att få se mer av det här fenomenet i Sverige. Det måste vi vara realistiska nog att inse.

Därför krävs det en större tydlighet i integrationsprocessen. Det krävs att samhällsorienteringen stärks, att vi agerar mer för trygghet i förorter, för säkra boenden och mycket annat. Framför allt är det oerhört viktigt att hela tiden betona jämställdhetsperspektivet: att unga flickor och kvinnor har rätt till sin frihet i Sverige, oavsett var man kommer ifrån, oavsett vilka föräldrar man har eller vilka släktförhållanden man kommer ifrån eller för den delen vilken sexuell läggning man har.

Det finns också en ekonomisk del av detta. Arbetslinjen som nämndes tidigare har också en koppling till de här frågorna såtillvida att människor som får arbeta får en större ekonomisk trygghet. Ju tydligare samhället är med vikten av att alla människor arbetar, desto svårare blir det för en man att säga till sin fru att hon inte behöver jobba.

Det är därför som kopplingen är så viktig: Man ska göra sin plikt gentemot samhället, och är man frisk och i arbetsför ålder är regeln i Sverige att man ska jobba, och så måste det vara. Det måste tydliggöras för alla människor i vårt land hur viktigt detta är. Det betyder också att man inte ska bidra till utanförskap genom utformningen av vissa transfereringssystem, till exempel föräldraförsäkring och annat.

Avslutningsvis vill jag säga, herr talman, att det finns en sak i den reservation som vi har yrkat bifall till, och det gäller det sista stycket om att när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck så vet vi att detta förekommer. Vi vet att det kan vara ganska utbrett, men det är ändå så att omfattningen ännu inte riktigt är klarlagd. De data som finns är osäkra, ofta gamla och fokuserar främst på minderåriga flickor, trots att många fler grupper drabbas, bland annat hbt-personer och även personer med funktionsnedsättning.

Där man jobbar intensivt med frågan blir det uppenbart att väldigt många är drabbade, senast 2014 när Norrköpings kommun, som är pilot-

kommun för länsstyrelsen i Östergötlands nationella arbete mot könsstymning, upptäckte 60 fall av könsstymning av flickor, där de flesta tros ha genomförts utanför Sverige.

Vi anser därför från Liberalerna att regeringen snarast bör tillsätta en utredning som försöker att kartlägga omfattningen av det hedersrelaterade våldet och förtrycket i Sverige.

Anf. 72 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tack, Fredrik Malm, för ett långt och viktigt anförande med många bra poänger! Nästan ända fram till slutet fanns det ingenting för mig att anmärka på, men nu måste jag ju, eftersom det ändå dök upp, om än i förbigående.

Efter ett långt anförande om friheter och möjligheter till val och att vi alla ska få välja hur vi lever våra liv flikas det ändå in som hastigast att socialförsäkringssystem, till exempel föräldraförsäkringen, inte kan utformas på ett sådant sätt att – ja, vadå?

Herr talman! Föräldraförsäkringen är utformad på ett sådant sätt att bägge föräldrarna i en relation får ett visst antal dagar var. Sedan finns det möjlighet att ge dagar till sin partner om man anser att det är vad som passar just den egna familjen bäst.

Det är inte på något sätt ett tvingande system. Det är inte på något sätt ett system som låser in personer i vissa roller. Om det är så att val sker som inte är baserade på fri vilja är det något annat än systemets utformning som ligger bakom. Då är det något annat som bör bekämpas.

Det är extra intressant när Liberalerna argumenterar i frågor om föräldraförsäkringen. Jag minns en artikel från kvinnoförbundet och ungdomsförbundet förra sommaren. Där hävdade man med anledning av arbetslinjen att en av de viktigaste anledningarna till att ytterligare, eller till och med fullt ut, kvotera föräldraförsäkringen, det vill säga ta bort möjligheter att lämna dagar till partnern, är att kvinnorna behövs ute som barnmorskor. De ska inte få välja att vara hemma med sina barn om det är vad de önskar utan de måste för samhällets bästa ut och arbeta.

Står Liberalerna bakom synen att tvinga folk ut i arbete snarare än att göra det bättre att välja arbete?

Anf. 73 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag syftar framför allt på två saker i den bemärkelsen att så som föräldraförsäkringen är utformad kan den bidra till utanförskap. Det handlar bland annat om hur många dagar man får ta ut för barn. Om en familj kommer till Sverige vet vi hur viktigt det är att mamman i familjen snabbt kommer i arbete. Då är det inte särskilt bra om det finns många dagar att ta ut för barnen, vilket innebär att människor blir kvar i föräldraledighet under lång tid. Det är ett sätt att bryta ett utanförskap så att fler, också kvinnor, kommer ut på arbetsmarknaden.

Vidare finns vårdnadsbidraget. Jag som liberal bedömer att bidraget har effekten att det i många fall innebär att kvinnor inte kommer ut på arbetsmarknaden. Vårdnadsbidraget kan få en sådan kantring att kvinnor från vissa typer av kulturer där det anses att mamman inte ska jobba hålls hemma. Det är inte heller särskilt bra.

Det var de två sakerna jag syftade på. Det gällde inte det allmänna ingångsvärdet att både män och kvinnor är hemma med sina barn utan snarare hur dagar kan användas senare.

En del av detta har rättats till både över blockgränserna och av den tidigare alliansregeringen när Nyamko Sabuni var integrationsminister.

Anf. 74 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag önskar att jag kunde tacka för svaret, men det var faktiskt inte svar på min fråga.

Att exempelvis Sverigedemokraterna inte tycker att man ska kunna ta ut hur många dagar som helst retroaktivt när man kommer hit med många barn och att det är viktigt att det finns incitament att bli en del av samhället tror jag Fredrik Malm är väl medveten om. Jag frågade om Fredrik Malm delar förbundens syn på att en kvinnas roll är att finnas till för samhället; om hon har mage att vilja vara hemma med sina barn ska hon inte få göra det eftersom hon kanske råkar vara barnmorska och det råder barnmorskebrist i landet. Kvinnorna måste ut och arbeta, och de ska inte få välja liv själva.

Det är kärnpunkten. Jag har full förståelse för att det finns andra partier i den här kammaren som tycker att man ska styra och ställa hur individer ska leva. Men vad Liberalerna står för när man talar om utformningen av föräldraförsäkringen är att Liberalerna bäst vet hur familjer ska fördela sina föräldradagar. Jag har svårt att förstå hur man som liberal kan tycka så.

Jag vill än en gång fråga varför man anser att politiker centralt bäst ska veta hur många dagar respektive förälder kan ta ut i sin försäkring utan möjlighet att lämna över till partnern om de anser det vara bäst.

Jag skulle också vilja passa på att fråga om Fredrik Malm över huvud taget har någon tilltro till att personer ska ha möjlighet att välja själva. Varför försöker man inte begränsa eftereffekter? Varför ser man inte över nivåerna på föräldraförsäkringen så att det inte blir ekonomiska incitament som styr vem som väljer att stanna hemma? Tycker man verkligen att staten ska styra snarare än att göra det möjligt att göra så fria val som möjligt för varje enskild förälder?

Anf. 75 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det sista blev lite märkligt. Personer som precis har kommit till Sverige har ingen tidigare inkomst att relatera till. Inkomstbortfallsprincipen klickar inte in på det sättet i försäkringen.

Herr talman! Det blir lite märkligt här. Jag trodde att repliken skulle handla om mitt anförande, men den ska tydligen handla om en artikel några partikollegor skrev för ett år sedan.

Låt oss återgå till mitt anförande. Jag sa, herr talman, i mitt anförande att arbetslinjen är viktig och att vi inte ska skapa utanförskap med hjälp av föräldraförsäkringen. Då frågade Sverigedemokraternas Paula Bieler inledningsvis vad jag menar. Det var den frågan jag svarade på. Jag menar att man inte ska kunna ta ut dagar hur länge som helst, eller ens tills barnen är sju, och att vårdnadsbidraget har en instängningseffekt. Då säger Paula Bieler att jag inte svarade på hennes fråga. Vilken annan fråga ska jag svara på? Det blir lite oklart eftersom det var detta som rörde vad jag sa i mitt anförande.

Om det här ska vara något slags allmän debatt om Liberalernas syn på föräldraförsäkringen kan jag säga att det är fråga om en avvägning mellan att familjer ska kunna hantera barnen under det första året och att ha en frihet att utforma sitt föräldraskap på ett bra sätt. Det finns också en jämställdhetsaspekt i fråga om arbetsmarknaden så att vi inte låser in kvinnor bort från arbetsmarknaden. Det råder bred enighet i riksdagen om dessa frågor.

Sedan kan man diskutera om det ska vara en pappamånad, två eller tre. Men själva idén om föräldraförsäkringen råder det ändå en stor enighet om.

Anf. 76 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag står bakom våra reservationer men för tids vinnande yrkar jag bifall till bara reservation 3.

Dagens betänkande handlar om Riksrevisionens redovisning av Alliansens stora jämställdhetssatsning som pågick mellan 2007 och 2014. Alliansregeringen satsade – lyssna nu! – 2,6 miljarder kronor på olika insatser för ökad jämställdhet. Riksrevisionen anser att pengarna har fyllt en viktig funktion, men man säger att det finns en risk att resultaten inte är långsiktigt hållbara. Projekten har inte blivit tillräckligt integrerade i den ordinarie verksamheten, trots att jämställdhetsintegrering var en del av strategin. Riksrevisionen anser nu att man bör skapa en bättre styrning med hjälp av instruktioner till myndigheterna.

Statlig verksamhet kan styras på olika sätt. Vi kristdemokrater menar att det är angeläget att regeringen skärper kraven på statens myndigheter att arbeta mer med jämställdhet internt och i den utåtriktade verksamheten. Det övergripande uppdraget att jämställdhetsintegrera verksamheten bör successivt införas i myndigheternas instruktioner. Regleringsbrev till myndigheterna bör innehålla tydliga krav på återrapportering av hur verksamheten har bidragit till att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen som är tillämpliga i respektive myndighet.

Jämställdhet är en fråga om demokrati. Oberoende av kön ska alla människor ha samma rättigheter och möjligheter att påverka och delta i samhällsutvecklingen. Därför är det viktigt att män och kvinnor finns representerade i olika beslutande församlingar för att både kvinnors och mäns kompetens, perspektiv och prioriteringar ska tas till vara.

I de jämställdhetspolitiska målen som majoriteten i riksdagen står bakom lyfts just frågan om jämn fördelning av makt och inflytande fram. Det är ett mål som kommer från ett beslut som FN har fattat för att öka jämställdheten i världen – den så kallade Pekingplattformen. Vi vet dock fortfarande att alldeles för få kvinnor finns på ledande poster runt om i världen, och i vissa länder finns få eller inga kvinnor alls i parlamenten.

EU har införlivat de här målen i sin strategi för ökad jämställdhet. Så sent som den 16 juni i år antogs rådslutsatser i EU där punkt 9 lyder att det strategiska arbetet för ökad jämställdhet inom EU 2016–2019 ska utgå från fem prioriterade områden. Det handlar om mycket av det som vi har här i Sverige: att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, att göra ekonomiskt oberoende lika för kvinnor och män, att minska löne- och pensionsgap och på så sätt bekämpa fattigdom bland kvinnor, att göra makt och inflytande jämställt samt att motverka könsbaserat våld och skydda offren.

Slutligen ska EU göra insatser för ökad jämställdhet i världen, vilket kan ske bland annat genom EU:s biståndsbudget.

De jämställdhetspolitiska målen hänger alltså ihop från FN och EU ned på nationell nivå. De är ungefär desamma; de utgår från samma mål som vi har satt tillsammans på internationell nivå.

Regeringen säger sig vara en feministisk regering. Jag vet inte om det är någon skillnad mot den tidigare regeringen, som hade den största satsningen någonsin på jämställdhetsområdet. Vilka konkreta ekonomiska satsningar görs på jämställdhetsområdet i dag? Finns det någon egentlig motsvarighet till det som alliansregeringen sjösatte?

När vi tillträdde 2006 minns jag till exempel att det var många kvinnoorganisationer som hade slagits för ökade resurser. Vi i Alliansen tudubbade stödet till kvinnoorganisationerna.

Den rödgröna regeringen säger i sin skrivelse som svar på Riksrevisionens rapport att det inom Regeringskansliet har påbörjats ett arbete för att stärka och utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering. Men vad händer konkret? Det är svårt att uttyda av de handlingar som vi får.

Nu har det snart gått två år med den feministiska regeringen, och jag har hört många fina uttalanden om att man är feministisk. Men vad händer med det här med jämställdhetsbudgetering? Vad är det konkret? Vad skulle vi enkelt kunna säga till gemene man här utanför? ”Nu har vi infört jämställdhetsbudgetering, och det innebär det här.” Det är liksom väldigt mycket snack och lite verkstad.

I betänkandet, herr talman, resoneras det också kring frågan om kvoteringsring. Regeringen är positiv till detta. Men att använda kvoteringsinstrumentet, brukar jag säga, är lite vanskligt. Det finns ju en risk att det blir kontraproduktivt. Det räcker inte att kvotera in kvinnor om inte attityder och värderingar samtidigt förändras.

Det var lite det Erik Andersson var inne på tidigare. Det är ju jättefint att de fackliga organisationerna talar om jämställdhet, men om man inte har några kvinnor på ledande positioner i de här fackliga organisationerna är man ju en dålig förebild. Ord och handling måste passa ihop.

Staten kan göra mer för att rekrytera och stärka jämställda styrelser inom sin verksamhet. Men att kvotera till styrelser i privata bolag som regeringen nu hotar med innebär ett intrång i äganderätten, och tvingande lagstiftning bör därför undvikas.

Däremot behövs det ett tryck i frågan, och staten kan vara en god förebild. Tidigare kristdemokratiska statsrådet Mats Odell gjorde en hel del konkreta insatser för att öka rekryteringen av kvinnor till statliga toppositioner, vilket också gav resultat i de statliga bolagens styrelser. Det är med medvetenhet och engagemang man stegvis kan göra förändringar. Att bara prata kvotering utan att ha ett konkret innehåll ger inga resultat.

Svenska kvinnors förvärvsfrekvens ligger bland de högsta i världen och bidrar till kvinnors ekonomiska oberoende, vilket är jättepositivt. Där emot har vi ur ett europeiskt perspektiv en mycket könssegregerad arbetsmarknad. Enligt en rapport från Arbetsmiljöverket 2013 har Sverige Väst-europas näst mest segregerade arbetsmarknad. Kommuner och landsting har i huvudsak varit kvinnornas arbetsmarknad.

Under de år som alliansregeringen regerade möjliggjordes en rad reformer som bidrog till att bryta det förhärskande arbetsgivarmonopolet och förbättra utvecklingsmöjligheterna och tryggheten i traditionellt kvinnodominerade yrkeskategorier.

Det växande antalet privata vårdföretag främjar den ökade representationen av företagsledare som är kvinnor. Kvinnors företagande har under ett flertal år följt en starkt positiv trend parallellt med att alliansregeringen genomfört reformer som frigjort tidigare reglerade sektorer för företagande. Tillväxtverket konstaterade att andelen företag som drivs av kvinnor ökade med 34 procent mellan 2006 och 2012.

Det är därför oroande att det nu går att konstatera ett negativt trendbrott som sammanfaller med den nya regeringens inskränkningar för tidigare expansiva branscher.

När det gäller kvinnor och lönegapet hade vi den diskussionen i den tidigare debatten.

Kristdemokraternas familjepolitiska program innebär ett modernt och flexibelt stöd till alla småbarnsfamiljer – också de ensamstående familjerna. Våra grundläggande mål är rättvisa, valfrihet och möjlighet att tillbringa mer tid tillsammans med barnen.

Vi ser positivt på att allt fler pappor väljer att ta ut sin del av föräldraförsäkringen. Barn behöver knyta an till båda föräldrarna. Kristdemokraterna ställer sig positiva till den jämställdhetsbonus som alliansregeringen införde och tycker att det är synd att nuvarande regeringspartier avskaffar den.

Mäns våld mot kvinnor i nära relationer och i övriga situationer är det yttersta uttrycket för bristen på jämställdhet i ett samhälle. Det är helt oacceptabelt att någon ska behöva leva med risken att utsättas för våld.

I den kartläggning som gjordes av Brå 2014 framträdde det att ungefär lika stora andelar kvinnor och män under 2012 blev utsatta för olika typer av psykiskt eller fysiskt våld av en aktuell eller tidigare partner minst en gång. Däremot är det vanligare att kvinnor uppger att de blivit utsatta upprepade gånger. Det är också betydligt vanligare att kvinnor blir utsatta för grov misshandel som leder till behov av sjukvård och i värsta fall dödsfall.

Rädslan för att bli utsatt inskränker flickors och kvinnors livsutrymme. Stödet till kvinno- och mansjourerna behöver därför stärkas, och resurserna till utbildning bland personal inom stat, kommun och landsting om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld måste öka. I arbetet med att skydda de utsatta är det också angeläget med tillgång till rehabilitering för dem som utövar våld. Förutom att skydda och bistå dem som utsätts måste samhället konfrontera de bakomliggande värderingar och attityder som bidrar till våldsutövandet.

I dag saknas en särskild lagstiftning om hedersbrott. Det innebär att brottsoffren – allt som oftast kvinnor men ibland även män eller hbt-personer – försvinner i brottsstatistiken och att samhället saknar en heltäckande uppfattning om problemets omfattning.

Vi måste få en påföljd som verkar avskräckande för förövaren och som för brottsoffret skulle innebära en möjlighet till högre skadeståndsanspråk. Därmed skulle det bli lättare för polisen att arbeta förebyggande. Brottet skulle tas på större allvar, och lagstiftningen skulle med en särskild brottsrubricering ha en avskräckande effekt. Lagstiftning om hedersbrott skulle även förbättra förutsättningarna att straffa fler personer än en. Motivet till

hedersbrott särskiljer sig från andra brott på det sättet att det oftast är många involverade i brottet.

Detta yrkande har jag bara nämnt i ett särskilt yttrande i betänkandet eftersom det formellt behandlas i justitieutskottet.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 3 och ber om ursäkt för min långa talartid.

Anf. 77 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Min inledning kan vara i princip identisk med den i förra replikskiftet. Det finns mycket klokt men också en del saker, till viss del inom samma områden, som jag reagerar på.

Det första området jag tänker ta upp är kvotering. Jag tycker att Désirée Pethrus väldigt väl tog upp att kvotering inte är ett verktyg att ta till i samtliga situationer. Det är det här att det i samtliga situationer inte räcker med kvotering om inte värderingarna i övrigt förändras som föranleder min fråga.

Jag drar mig återigen till minnes ert ungdomsförbunds kampanj som jag tyckte väldigt mycket om. Kristdemokraternas ungdomsförbund visade stolt: ”We can do it – utan kvotering!”

Jag blir lite förvånad och fundersam nu. Anser Désirée Pethrus och Kristdemokraterna att kvotering trots allt är ett lämpligt verktyg ibland men att det behöver följas av annat? Anser man att det är rimligt att ibland ta till kvotering, det vill säga aktiv diskriminering som åtgärd för att bekämpa diskriminering?

Anf. 78 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad Paula Bieler syftar på eftersom jag i mitt anförande sa att jag inte förespråkade kvotering.

I internationella sammanhang är det många som gärna vill ha kvotering i parlamentet, till exempel i Irak, där man inte har haft så många kvinnor. Då säger man: Vi vill ha kvotering med minst 25 procent kvinnor. Jag kan förstå det. Om man har haft noll eller bara någon enstaka procent kvinnor kanske man tycker att kvotering av kvinnor till ett parlament känns rimligt för att man ska komma upp i en viss nivå. Men å andra sidan finns då en risk för att de kvinnor som då kommer in blir gisslan för en kvotering.

Om man inte samtidigt ändrar attityder och värderingar bland parlamentariker, bland dem som röstar och bland dem som är politiskt aktiva i partierna i landet har man inte uppnått något. Det visade sig att i många öststatsländer som kom in i värmen och började diskutera jämställdhet med EU gick andelen kvinnor tillbaka när man tog bort kvoteringen.

I vissa fall och i vissa länder kan det kanske vara acceptabelt att man kvoterar in kvinnor i parlament, men kvoteringsinstrumentet är väldigt vanskligt, och man ska vara väldigt försiktig. Attityder och värderingar är det centrala, precis som jag nämnde när det gällde de fackliga organisationerna, som har en hög röst när det gäller jämställdhet men själva inte tillämpar kvotering. Då är det ju en princip som inte håller. Vi tror att det är mycket bättre att man jobbar med attityder och värderingar och inte tar till kvoteringsinstrumentet.

Anf. 79 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Det är bra och skönt att höra att man är tydlig där. Jag önskar att man hade kunnat vara ännu tydligare. Det som föranledde frågan var ju att man inte fullt ut säger att det inte är verksamt. I min värld är det ett direkt kontraproduktivt verktyg på många sätt, och jag önskar att man var tydligare på den punkten.

Jag vill också poängtera att en av de saker som föranledde min fråga var att Désirée Pethrus i anförandet tog upp att man skulle räkna hur många kvinnor och män som fanns på vissa positioner och hänvisade till tidigare anföranden om huruvida det var män eller kvinnor som var i styrelseledande positioner.

Detta leder mig in på nästa fråga, som rör jämställdhetsbonusen, som Kristdemokraterna här förklarade att man står bakom. Kristdemokraterna inser alltså att man kanske inte ska styra och ställa fullt ut med föräldrager som är vigda åt endera parten – där har ju Kristdemokraterna tack och lov en vettig inställning – men samtidigt är de ekonomiska incitamenten väldigt starka och kan vara avgörande. För många familjer blir en bonus mer av ett tvång än en möjlighet att välja fritt.

Från Sverigedemokraternas sida har vi föreslagit att man, som jag försökte hinna in på i ett tidigare replikskifte, exempelvis ska höja nivåerna, så att inkomsten som helhet för familjen ska vara densamma oavsett vem som stannar hemma. Det ska inte vara ekonomiska incitament som styr vem som stannar hemma. Jag undrar om Kristdemokraterna skulle kunna tänka sig att titta på en sådan modell snarare än att försöka styra uttaget och sätta sig över vad familjerna själva anser passar just dem.

Anf. 80 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Låt mig återigen ta upp detta med att vara absolut emot all kvotering. Nu kan inte Paula Bieler svara. Om någon skulle komma till mig och säga att man vill att 25 procent kvinnor ska kvoterats in i Saudiarabiens parlament vet jag inte om jag i det läget skulle kunna säga: Nej, det får ni absolut inte göra, för jag är emot kvotering. Jag vet inte om jag skulle kunna gå så långt. Men när det gäller kvoteringsinstrumentet som sådant står jag och mitt parti fortfarande fast vid att om det inte förändrar attityder och värderingar har det ingen betydelse. I huvudsak kan man alltså säga att vi är emot kvotering, men inte på internationell nivå i alla lägen.

När det gäller jämställdhetsfrågan och föräldraförsäkringen är vi i mitt parti väldigt tydliga med att vi ser vikten av att båda föräldrarna, både mammor och pappor, är hemma med sina barn, även i samkönade relationer. Det är viktigt att barnen får sina förebilder och att de får tillgång till två föräldrar. Det är jätteviktigt. Då måste vi hitta incitament.

Om vi inte är för kvotering i föräldraförsäkringen vill vi försöka hitta andra incitament för att alla ska ta sitt ansvar. Framför allt är det ju tyvärr papporna som inte har tagit sitt ansvar. Vi vet hur viktigt det är med manliga förebilder för många av barnen, och det har ofta saknats i många barns och ungdomars utvecklingssituation när den har varit negativ.

Det Kristdemokraterna kommer att ställa sig positiva till i fortsatta förhandlingar med Alliansen är att försöka hitta olika incitament för att få båda föräldrarna att ta sitt ansvar. Exakt hur vi ska utforma detta framöver

kan jag inte svara på. Vi håller just nu på med ett utvecklingsarbete inom partiet på detta område, så vi kommer att återkomma i denna fråga.

Anf. 81 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Jag vill nu att Désirée Pethrus ska lyssna extra noga, för äntligen händer det att vi kan se konkreta politiska förslag och reformer som kommer att göra skillnad. Det kommer att påverka arbetet för jämställdhet i positiv riktning.

SKL har lovat heltider i kollektivavtal. Missbruket med visstidsanställningar ska bort. Nu kommer arbetsmiljöstrategin för det moderna arbetslivet, där ett delområde är den psykosociala arbetsmiljön. Det blir mer resurser till Arbetsmiljöverket. Regeringen har tillsatt en utredning om en mer jämställd och rättssäker försäkring vid arbetsskada.

Det görs särskilda satsningar på arbetslivsforskning och välbehövliga satsningar inom välfärden, såsom 2 miljarder årligen till äldreomsorgen, vilket är bra för alla som jobbar där. Det blir fler arbetskamrater, en bättre arbetsmiljö och bättre kvalitet för de äldre.

Det blir utökat stöd till barnomsorg på nätter, kvällar och helger. Arbetsförmedlingen får i uppdrag att verka för en mindre könsuppdelad arbetsmarknad. Regeringen har gett Medlingsinstitutet i uppdrag att titta på vilka relativlöneförändringar som har skett för olika yrken. Man ska också stärka arbetsmarknadernas parter i strävandena att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

Medlingsinstitutet har också fått i uppdrag att analysera de centrala kollektivavtalen för att underlätta för de lokala parterna att arbeta med lönefrågor ur ett jämställdhetsperspektiv. Regeringen har också utökat satsningarna på jämställdhetsintegrering i våra myndigheter i ett första steg från 18 till 41 myndigheter.

Ännu en så kallad pappamånad införs i föräldraförsäkringen för att föräldrar ska dela mer lika på föräldraansvaret. Diskrimineringslagstiftningen, som vi har debatterat tidigare i dag, ändras så att det blir lönekartläggningar varje år och för fler företag.

Man satsar på forskning om kvinnors hälsa, gratis mammografi för kvinnor mellan 40 och 74 år, gratis preventivmedel för unga kvinnor, borttagande av vårdnadsbidraget och lägre skatt för pensionärer med låga pensioner. Det blir satsningar på jämlik hälsa och på sjukförsäkringsmiljarden. Man tar bort stupstocken i sjukförsäkringen. Det blir höjt grundbelopp i föräldraförsäkringen, höjt underhållsstöd, avgiftsfri primärvård för personer som fyllt 85 år. Vi vet att det är fler kvinnor än män som är över 85 år.

Man gör satsningar på information om hälsa och jämställdhet för ny-anlända.

Regeringen har också gett flera uppdrag för att man ska arbeta för att förhindra kvinnovåld med mera, vilket har tagits upp i flera anföranden tidigare. Det gäller bland annat satsningar på kvinnojourer.

Regeringen har tillsatt en utredning om näthatet.

Regeringen har tillsatt en ambassadör mot människohandel, som har jobbat i ungefär en månad nu.

Man har också gjort satsningar för att stärka jämställdhetsarbetets inriktningar mot män och pojkar. Regeringens mål är jämställda bolagsstyrelser, vilket en del också har tagit upp här tidigare.

Det pågår en beredning av den jämställdhetspolitiska utredningens förslag om nya delmål, stärkt styrning och en expertmyndighet.

Herr talman! För tids vinnande tar jag inte upp fler exempel.

Herr talman! Politik gör skillnad. Det händer saker i vår rödgröna regering, som styrs av statsminister Stefan Löfven. Det är inte bara ord, utan här handlar det om handlingskraft och leverans inom politikområdet jämställdhet. Regeringen jobbar hela tiden med jämställdhetsintegrering i budgeten. Det gör skillnad och kommer att ge positiva resultat så småningom.

Det här betänkandet handlar också om Riksrevisionens granskning av den förra regeringens jämställdhetssatsning under perioden 2007–2014. Det är några år sedan, och alla kanske inte kommer ihåg hur debatten gick här i kammaren. Allianspartierna slog sig för bröstet när det gällde hur mycket pengar man satsade. Samtidigt talade man inte om att man ändrade politiken så att den skulle gynna män mer än kvinnor.

Riksrevisionens granskning är tydlig. Det finns en hel del kritik mot den förra regeringens jämställdhetspolitiska satsningar. Det var för lite fokus på hållbarhet, för lite utrymme för strategiskt tänkande och glapp mellan ambition och reell styrning. Det saknades också struktur för att ta hand om resultatet. Man hade inga tydliga mål eller uppföljningar. Och det var dålig framförhållning när det gäller pengarna och vad de skulle användas till.

Det är tydlig kritik mot den förra regeringen. Vår S-MP-regering instämmer i att den var befogad, enligt regeringens skrivelse. Och vår regering tar till sig det för framtida jämställdhetsarbete.

I årlighetens namn står det också att en del positiva saker hände. Men risken är att kunskaper och insatser inte är bestående, enligt Riksrevisionen.

Att inte veta vad 2,6 miljarder kronor av våra gemensamma skattepengar går till, att inte styra dem eller göra uppföljning av en satsning på 2,6 miljarder eller att inte veta till vilken nytta de kommer är inte att använda skattebetalarnas pengar på ett ansvarsfullt sätt.

Herr talman! Precis som det står i betänkandet har det under lång tid funnits stor samsyn över partigränserna när det gäller det övergripande målet för jämställdhetspolitiken.

Endast Sverigedemokraterna ger uttryck för att en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män inte är eftersträvsvärd. Sverigedemokraterna resonerar som att de kvinnor som inte har makt är kvinnor som inte vill ha makt, utan varje livssituation är resultatet av ett naturligt och medvetet val.

Sverigedemokraternas så kallade jämställdhetspolitik är en förlegad syn på kvinnors roll i samhället och i familjen, som utskottet starkt ifrågasätter.

Trots mycket kunskap och många utredningar om vad som behöver göras finns det skillnader mellan partierna när det gäller hur och vad som ska göras för att nå jämställdhet. Vi socialdemokrater är stolta över att vår rödgröna regering levererar. Och vi vet att det kommer att komma mycket mer framöver.

Vi vet att kvinnor har lägre inkomst. Vi tycker inte att det är okej. Vi tycker inte att det är okej att kvinnor inte får heltid som norm på arbetsmarknaden. Vi tycker inte att det är okej att kvinnor har tuffare arbetsmiljö. Vi tycker inte att det är okej att omsorgen för våra nära och kära brister så att 170 000, oftast kvinnor, lämnar arbetslivet eller går ned i tid. Vi tycker inte att det är okej att kvinnor inte värderas utifrån sin kompetens. Vi tycker inte att det är okej att kvinnor inte har samma makt och inflytande.

Listan kan göras lång. Och det kommer att ta tid. Men den rödgröna regeringen gör skillnad.

Herr talman! Förra veckan presenterade TCO sitt första jämställdhetsindex. Där säger de precis som vi socialdemokrater: Jämställdhet är en tillväxtmotor. Om kvinnor skulle lönearbeta eller driva företag i samma utsträckning som män skulle tillväxten öka med 550 miljarder kronor, och bnp skulle öka med 13 procent, enligt TCO:s uträkningar.

Det är lönsamt att jobba för att kvinnor, flickor, män och pojkar ska få samma möjligheter under hela livet. Men det handlar också om att se att män och pojkar tjänar på jämställdhet.

Avslutningsvis kan jag summera att jämställdhet är bra för oss alla. Att höja kvinnors situation ökar jämlikheten.

Trevlig sommar!
(Applåder)

Anf. 82 ERIK ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Faktum är att ingen regering har satsat lika mycket på jämställdhet som alliansregeringen gjorde.

Riksrevisionens rapport visar att satsningen har satt fokus på jämställdheten. Riksrevisionen bedömer också att det har påskyndat arbetet med jämställdhetsfrågorna. Då säger Socialdemokraterna att det är ej väl använda skattemedel.

Jag tror att det handlar om ren avundsjuka. Det är ren avundsjuka från Socialdemokraterna mot att en alliansregering har satsat mycket mer än alla andra tidigare regeringar i landet har gjort.

Herr talman! Jag undrar över en annan sak. Det gäller värderingar. Var står Socialdemokraterna när det gäller de svenska värderingarna?

Vi är världens mest jämställda land. Det är viktigt att vi fortsätter stå upp för våra värderingar. Nu befinner vi oss i ett läge då det kommer hit människor från andra länder. De kommer från länder som kanske inte är lika jämställda som vårt. Exempelvis deltar kvinnor inte i arbetslivet på samma sätt som här.

Moderaterna har föreslagit samhällsorientering med prov och examen. Där kan man ta upp frågor som gäller rättigheter och skyldigheter för såväl män som kvinnor när det gäller arbete och försörjning.

Jag undrar givetvis: Vad tycker Socialdemokraterna om det?

Vi är väldigt jämställda. Men det finns områden där kvinnor och män inte alls är jämställda. Den utvecklingen måste vi bryta.

Anf. 83 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! När det gäller satsningen på 2,6 miljarder är det inte jag som säger det, Erik Andersson. Det handlar inte om avundsjuka. Det handlar om den här regeringens jämställdhetsatsning och Riksrevisionens rapport och granskning. Det räcker att läsa sammanfattningen av den.

Jag kan slå upp den sidan där sammanfattningen finns och läsa rubrikerna. Den första rubriken är: Granskningens resultat. Den andra rubriken är: För lite fokus på hållbarhet. Den tredje rubriken är: För lite utrymme för strategiskt tänkande. Nästa rubrik: Glapp mellan ambition och reell styrning.

Har man satsat 2,6 miljarder av skattemedel borde man väl veta vad pengarna ska användas till, styra dem och utvärdera resultatet. I mitt anförande sa jag också att det har kommit några positiva saker ur denna satsning. Jag är den första att säga att jag är glad över det, för annars hade det varit ännu mer förkastligt att satsa dessa 2,6 miljarder.

Att vi är världens mest jämställda land stämmer ju inte. Eftersom den borgerliga regeringen inte gjorde tillräckligt mycket under de förra mandatperioderna har vi halkat efter. De andra nordiska länderna springer före oss, så det stämmer inte.

Vi ska vara rädda om våra svenska värderingar. Vi ska också se till att de kvinnor och män, flickor och pojkar som kommer till Sverige ska veta att vi står upp för att kvinnor och flickor ska ha samma rättigheter som män och pojkar. Det är oerhört viktigt.

Anf. 84 ERIK ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag har också läst rapporten, och jag har svårt för meningen om att det har visat sig att satsningen på jämställdhet har satt fokus på jämställdheten och man bedömer att det har satts fokus på jämställdhetsfrågorna. Så vi tolkar det lite olika.

Värderingarna är viktiga. Vi kan stifta vilka lagar som helst i Sveriges riksdag, men om inte värderingarna i samhället påskyndar arbetet med jämställdhet – lika rättigheter för män och kvinnor – undrar jag återigen: M har föreslagit en samhällsorientering med prov och examen. Hur ställer sig Socialdemokraterna till det förslaget?

Sedan kan jag utveckla min fråga lite mer: Anser Socialdemokraterna att man ska acceptera skilda badtider? Kan man behandla män och kvinnor olika genom att hänvisa till ojämsställda värderingar i religion? Jag vill ha ett tydligt svar på var Socialdemokraterna står i den här frågan.

Anf. 85 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Erik Andersson ska få tydliga svar från mig.

I Sverige är det svenska lagar som gäller för alla, oavsett om man kommer hit från något annat land eller om man är född och uppvuxen här. Det gäller lika för alla.

Vi har en religionsfrihet, och den ska vi också vara rädda om. Du och jag får ha vilken tro vi vill. Vi behöver inte dela varandras tro, men det är den lagstiftning som vi har i Sverige. Den gäller dig, mig och alla andra. Tydligare än så tror jag inte att man kan vara.

Herr talman! Jag förstår att jag trampade Erik Andersson, Moderaternas företrädare i debatten, på tårna när jag tog upp Riksrevisionens kritik mot satsningarna på 2,6 miljarder kronor. Varför jag kritiserade detta är för att jag brinner för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska få samma möjlighet. Om man satsar 2,6 miljarder kronor på jämställdhetsområdet hoppas jag ju att de skattemedlen används på det bästa sättet så att det blir en förändring.

Det är Riksrevisionen, inte Socialdemokraterna, som framför den kritiken i sin granskning. Det kan väl inte vara mer tydligt än så.

Om man vill att vi ska leva i ett jämställt land måste vi ta vissa beslut som påverkar verkligheten. De besluten vågar vi ta. Ibland handlar det om att man inte är populär i alla läger. Men vi driver på för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska få samma möjligheter under hela sitt liv.

Anf. 86 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! När jag hör regeringsföreträdare prata om jämställdhetspolitiken är det lite som kejsarens nya kläder. Det är väldigt mycket prat, men det är ganska naket bakom. Det finns inget konkret.

Jag är feminist, men det som ni här säger i jämställdhetspolitiken är snömos. Det är ju gamla satsningar som skrivs om. Jag känner igen i princip alla satsningar på jämställdhetsområdet. Det är samma satsningar som alliansregeringen gjorde.

Man gjorde en satsning på äldreomsorgen med 1 miljard. När vi analyserade det visade det sig vara gamla pengar som togs från demensplanen, från måltidslyftet, från äldreboendegarantin och från kompetensutveckling för personalen. Sedan gick pengarna till andra satsningar inom äldreomsorgen. Man bara switchade om vad pengarna skulle användas till, så det var ingen ny satsning.

Alliansregeringen satsade 2,6 miljarder under sin period. Det var en rejäl satsning. Det var ett lyft jämfört med tidigare.

Min konkreta fråga är då: Hur mycket får den nya regeringen ihop dessa satsningar till? Hur mycket anser Ann-Christin Ahlberg att regeringen satsar under den här mandatperioden på jämställdhet? Vi vet att det är jättestora områden som drabbas av nedskärningar, till exempel bistånd och kvinnors utveckling. Hur mycket får Ann-Christin Ahlberg jämställdhetssatsningarna ihop det till?

Anf. 87 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! För att vara ärlig, Désirée Pethrus, har jag ingen exakt siffra på vad våra totala jämställdhetssatsningar kostar. Men självklart kostar de en hel del pengar. Samtidigt har vi en helt annan inriktning på vår politik. Före alla beslut tittar vi på hur jämställdheten för kvinnor och män, flickor och pojkar påverkas. Så vi jämtegrerar alla politiska beslut. Inför budgeten är det oerhört viktigt att man kollar upp det. Om man inte gör det blir det gärna så att den som redan har mycket får ännu mer.

De 2,6 miljarderna som jag var väldigt kritisk till fanns med i Riksrevisionens granskning. Det är inte bara vi socialdemokrater som har ifrågasatt detta, utan vi har läst vad Riksrevisionen har sagt. Det är ju Riksrevisionen som har varit väldigt kritisk i sin granskning.

Jag tog inte upp några exempel på satsningar som ni gjorde under de åtta år som ni hade makten. Ni sa att de gynnade kvinnor, men de slog precis rakt åt andra hållet.

Vårdnadsbidraget är ett exempel. Kristdemokraterna drev det väldigt tydligt. Det har ju inte gynnat kvinnor för fem öre. Snarare har det låst in kvinnorna i ett utanförskap i stället för att de ska bli en del av samhället.

Vi har regerat ett år med vår egen budget. Under första budgeten fick vi föra vår politik, men med en borgerlig budget. Så vi har inte lyckats med allt som vi ville.

Prot. 2015/16:123

20 juni

Jämställdhet

Anf. 88 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag har all respekt för Riksrevisionens kritik, men när det gäller de 2,6 miljarderna är det en jätteviktig konklusion att vi måste jämställhetsintegrera mer, även om det var tanken. Det måste vi bli bättre på.

Riksrevisionens granskningar syftar ju till att ytterligare förbättra saker. Det handlar inte i första hand om att allting som vi gjorde för 2,6 miljarder var dåligt. Så uppfattar jag inte den här granskningen.

Nu kommer Riksrevisionen inte att kunna göra någon granskning av er jämställdhetspolitik, eftersom ni inte har någon sammanhållen plan eller någon särskild satsning som vi hade. Så det blir väldigt enkelt för er.

Det ni gör på området är att ni inför en kvotering av föräldraförsäkringen. Sedan inför ni också kvotering i bolagsstyrelser. Men har ni ingenting annat som ni vill förändra?

Vi jobbade brett för att förändra attityder och värderingar på olika områden i samhället. Det är det jag efterfrågar. Jag tycker att regeringen också borde göra det.

Jag har två frågor. Den ena gäller kvinnor som företagare. Som jag tog upp i mitt anförande konstaterade Tillväxtverket att antalet företag som drivs av kvinnor ökade med 34 procent under 2006–2012 men att det nu går tillbaka. Man kan diskutera vad som är anledningen till detta. Men jag känner en oro för att det är vårdföretag och olika andra företag där kvinnor har kunnat utvecklas som går tillbaka. Varför har man lagt ned satsningen på ambassadörer för kvinnors företagande?

Min andra fråga handlar om hedersbrott som en särskild brottsrubricering. Hur ser Socialdemokraterna och Ann-Christin Ahlberg på möjligheten att få till stånd en sådan lagstiftning? Detta är något som Kristdemokraterna driver.

Anf. 89 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Nu fick jag väldigt många frågor från Désirée Pethrus. Jag kommer nog inte att hinna svara på alla. Men det här med hedersbrott ligger ju inom Anders Ygemans och Morgan Johanssons ansvarsområde, så det lämnar jag därhän.

Désirée Pethrus talar om kvinnors möjlighet att starta företag och säger att antalet nu har gått ned. Många kvinnor som har startat företag eller vill göra det säger att barnomsorgen inte fungerar i och med att den inte finns på kvällar och helger, vilket man kan behöva. De tar också ofta upp att äldreomsorgen kanske inte fungerar om man har en gammal förälder som behöver den. Av de anledningarna vågar eller kan man inte starta företag. Den biten satsade inte den förra regeringen någonting på, utan den uteslöt man. Dessutom är de regler vi har vid föräldraskap, sjukskrivningar med mera inte alltid anpassade till småföretagare, och det är oftast småföretag kvinnor startar.

Sedan gällde det vår jämställdhetspolitik. Oavsett om politiken bedrivs i arbetsmarknadsutskottet, utrikesutskottet eller skatteutskottet måste man ha en jämställdhetsanalys. Det behövs på alla politikområden. Det är ju då det kommer resultat. Man kan inte bara lägga det i en pott och i ett utskott,

utan man måste titta på varje enskilt politikområde om det ska ge något resultat. Vi har huvudansvaret i arbetsmarknadsutskottet, men det är för att många av de regelverk vi behandlar är kopplade till arbetslivet. Det finns väldigt mycket som vi kan påverka, till exempel med lagstiftning. Mycket beror ju på det. Men jag tror inte att jag behöver räkna upp alla våra förslag en gång till.

Anf. 90 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Nej, jag tror inte heller att man behöver räkna upp allting igen. Om man räknar upp väldigt mycket tror jag också att man kan dölja vissa saker som kanske inte alltid är i linje med annat man vill säga.

Det är helt korrekt att vi i Sverigedemokraterna inte ställer upp på målen så som de är formulerade, vilket jag också sa i mitt huvudanförande. Det betyder inte att vi anser att kvinnor respektive män generellt ska vara på ett visst sätt eller att en viss fördelning är av ondo eller av godo. Tvärtom – det som det innebär är att vi inte vill fokusera på fördelningen. Vi tror att det är ett dåligt sätt att mäta huruvida vi har ett jämställt samhälle eller inte. Jag vill inte bli sedd som kvinna och räknad som kvinna. Jag vill bli sedd som den individ jag är. Jag vill ha ynnesten att slippa representera alla andra kvinnor var jag än är. Jag är jag, alldeles oavsett vilket kön jag har. Det är med anknytning till detta vi vill förändra målen.

I sitt huvudanförande nämnde Ann-Christin Ahlberg att man bland annat vill motverka den könssegregerade arbetsmarknaden. Här är ett ypperligt exempel på hur det blir när man har fokus på jämn fördelning. Man flyttar fokus från frågan om bra villkor överallt till frågan om hur det ser ut för män respektive kvinnor. Detsamma gäller när man står bakom krav på exempelvis kvotering till bolagsstyrelser, vilket för övrigt är ett märkligt ställe att lägga så pass tydligt fokus på vad gäller jämställdhet. Det är trots allt ganska få över huvud taget som är aktuella för att hamna på styrelseposter.

Min fråga är helt enkelt: Vilken bild tror man att man sänder ut till kvinnor och män om man tror att de ska räknas framför allt som kvinnor och män? Vad förväntar man sig att åtgärda genom att säkerställa att det ska vara ett visst antal kvinnor respektive män på olika platser?

Anf. 91 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan börja med det här med kvotering. Kvotering sker redan i dag. Män kvoterar in män, och kvinnor får stå utanför. Kvinnor slår i glastaken, trots att de har hög kompetens. Det tycker vi socialdemokrater är bedrövligt. Vi tycker att kvinnor som har kompetens också ska ha möjlighet att komma in i maktens korridorer. Det är det vi menar med makt och inflytande på samma villkor som män har i samhället. Det har inte kvinnor i dag.

Med statistik kan vi följa upp detta och se hur det ser ut. I dag vet vi att kvinnor inte får samma makt och inflytande i till exempel bolagsstyrelser. Vi vet att kvinnor utbildar sig och har väl så bra kompetens som männen. Men det handlar om att se till att komma in där makten finns.

När det gäller det här med en könssegregerad arbetsmarknad kan vi se att kvinnor har varit mycket bättre på att se över till den andra sidan, utbilda sig och gå över till de typiska mansdominerade yrkena. Männen gör detta i väldigt liten utsträckning jämfört med kvinnorna. Det är kanske inte

så många män som ser sitt framtidsyrke inom vården, för arbetsvillkoren är inte så bra som de borde vara. Men där har kvinnor jobbat, och där har man hela tiden utnyttjat kvinnor med dåliga arbetsvillkor. Med statistik kan man se hur det slår och hur olika förutsättningar ges till kvinnor och män. Det är viktigt med statistik.

Anf. 92 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag vill poängtera att ett borttagande av orden ”jämn fördelning” på intet sätt innebär ett borttagande av idén att kvinnor och män ska ha samma makt och samma möjlighet att vara aktiva medborgare. Det handlar bara om att flytta fokus från siffror som sätt att utvärdera om ett visst mål är uppnått. Har man samma möjligheter? Hur upplever man situationen? Hur motverkar vi faktisk diskriminering? Det är sådana frågor vi ska fokusera på i stället.

Vad gäller statistik kan jag säga att jag älskar matematik, som ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Men det ska ses just som ett utvärderingsverktyg. Man kan titta vidare på vilka orsaker det finns bakom. Det går inte att använda som ett mått på om man är framme eller inte, för då blir jag reducerad till kvinna och mina manliga kollegor reducerade till män. Fokus flyttas då från den faktiska situationen.

Min fråga, herr talman, rörde däremot vilka problem man löser specifikt genom att motverka könssegregationen på arbetsmarknaden och varför problemen skulle lösas om det vore lika många män som kvinnor. Jag är väldigt glad över att man trots allt verkar ha insett att problemet som ska lösas är de dåliga villkoren på den kvinnodominerade sidan av arbetsmarknaden och inte huruvida det är män eller kvinnor som framför allt jobbar inom vissa branscher.

Socialdemokraterna har under lång tid talat om vikten av rätt till heltid, som man kallar det. Även här nämndes det som hastigast i anförandet. Jag vet också att man är snar att föreslå lagstiftning, exempelvis för bolagsstyrelser, som man nu tar upp. Även vi har talat om vikten av att man ska kunna jobba heltid, men vi föreslår och förespråkar framför allt att man jobbar med att åtgärda problemen på annat sätt än genom lagstiftning. I stället för att tvinga arbetsgivare att anställa upp till heltid vill vi ge bättre förutsättningar. Vi har konkret föreslagit stimulansbidrag till kommuner och landsting som har många offentliganställda kvinnor som vill jobba heltid men inte kan det. Jag undrar: Vad har Socialdemokraterna för förslag förutom lagstiftningsverktygen?

Anf. 93 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Det första steget är taget nu. Vi lovade ju att man skulle försöka få till ett kollektivavtal om det blev en rödgrön majoritet i SKL, så att man skulle få heltid som norm. Det är ordnat nu. Sedan kommer det inte från den ena dagen till den andra att bli så att alla som så önskar har heltid. Det vet vi. Men det finns utredningar och studier som visar att det inte behöver kosta så mycket mer för en kommun om man bara organiserar arbetet på rätt sätt.

Vi har i allra första hand förespråkat kollektivavtalsmodellen, och om det inte gick skulle det vara lagstiftning.

Nu jobbar inte alla kvinnor i den offentliga sektorn, och alla omfattas inte av ett kollektivavtal genom SKL:s förhandling med parterna. Detta är ett startskott. Vi hoppas nu att andra förbund och arbetsgivare tar efter.

Om man vill vara en god arbetsgivare, ha kompetent personal och anställa dem som man vill ha kommer kraven att öka på dem som bara anställer på deltid eller under kortare anställningstider.

Nu får jag från många ställen höra att arbetskraften som man vill ha inte finns. Det är positivt på sitt sätt samtidigt som det också är ett bekymmer. Här och nu kommer det snart att bli en annan konkurrens.

Jag hoppas att Handels och Hotell- och Restaurangfacket med flera kommer att få in heltid som norm mer på den kvinnodominerade arbetsmarknaden.

Anf. 94 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Tack för ett spännande inledningstal. Du gav verkligen svar på tal.

Det som är lite intressant när man tittar på Riksrevisionens granskning är att den görs i efterhand. Granskningar brukar ha en viss förmåga att vara på det viset. Det är också lite intressant att beroende på var man befann sig när satsningarna gjordes läser man in lite olika saker.

Ann-Christin Ahlberg konstaterar det inte var mycket som var rätt i de satsningar som Alliansen gjorde 2006–2014. När jag lyssnar kan jag konstatera vi gjorde väldigt många saker, till exempel satsningar under handlingsplanen mot mäns våld mot kvinnor.

Där såg vi till att utveckla utbildningar för yrkesverksamma. Vi har äntligen, äntligen lyckats få domstolsväsendet att sätta sig på skolbänken för att fortbilda sig. Vi har även utbildningar som vänder sig till lärare, socialtjänst och många olika redan yrkesverksamma för att öka på kunskapen.

När jag ser på dem och många andra satsningar kan jag se att det finns en kontinuitet och hållbarhet i alla de satsningarna. Det tror jag att Ann-Christin Ahlberg egentligen håller med mig om. Det som Riksrevisionen konstaterar gäller styrningen. När man tittar på departementens och myndigheternas arbete finns det mer att önska.

Ann-Christin Ahlberg lägger hela skulden på en alliansregering som tydligen inte skulle veta vad den ville göra när den satsade så stora pengar på att öka jämställdheten. Jag ser att det inte fanns någon liknande satsning innan. Man hade över huvud taget inte jobbat på det viset med jämställdhetsfrågorna innan.

Min fråga till Ann-Christin Ahlberg är: Hade det varit bättre om man struntat i detta? Eller ser du värdet i att vi gjorde en sådan gigantisk satsning, där vissa saker blev bra men vi framför allt lärde oss mer?

Anf. 95 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Allt som man kan lära sig av sina misstag är väl bra, eller hur? Nu kommer nuvarande regering att se till att den inte gör de misstag som den förra regeringen gjorde, enligt Riksrevisionens rapport, utan lyfter fram det.

Jag förstår att jag har trampat på en öm tå hos allianspartierna. Jag säger återigen att det inte är Socialdemokraterna som har framfört denna hårda kritik, utan det är Riksrevisionen i sin granskningsrapport.

Jag kan läsa rubrikerna igen för vad den skriver.

(ANNIKA QARLSSON (C): Dem har jag hört.)

Dem har Annika Qarlsson från Centerpartiet redan hört. Självklart är det bra med det som gjordes som var bra. Det sa jag också i mitt anförande. Jag kan referera mig själv en gång till: I ärlighetens namn står det också att läsa att en del positiva saker hände. Men risken är att kunskaper och insatser inte är bestående, enligt Riksrevisionen.

Man gör en satsning på 2,6 miljarder kronor, som är otroligt mycket pengar. Det är så mycket pengar att man knappt vet hur mycket pengar det är, och det är skattemedel som används. Då brukar man vara väldigt mån om att det ska bli bra. När man får så stark kritik får man fundera lite.

Det kom vissa saker som var bra utifrån satsningen, och det var bra att vi har gjort dem. Men vill vilket pris skedde det? Var det rätt? Det kan man diskutera, även om det var första gången en sådan satsning gjordes.

Anf. 96 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det var 400 miljoner per år. I den statliga budgeten är inte det jättestora summor. Det är lite intressant. Vi gick från 20 miljoner, tror jag det var, som regeringen Persson satsade på jämställdhet. Det var väldigt små summor. Någonstans blir det slöseri med skattepengar.

I detta fanns det en mängd olika insatser och åtgärder som gjordes. Jag är den första att se att det finns saker som vi kan göra mycket bättre, framför allt när det gäller planering, styrning, uppföljning och utvärdering.

Det är lite grann det som jag tycker är de viktigaste slutsatserna. Riksrevisionen går inte in på enskilda satsningar och åtgärder. Tittar vi till exempel på NCK:s verksamhet finns en fantastisk utveckling med de resurser och medel som vi satte in under dessa år.

Man har ökat kunskapen och skapat förutsättningar och möjligheter för vården att möta patienter på ett annat sätt men också förutsättningar för den som varit utsatt för våldtäkt att få ett bra bemötande som skapar underlag för att kunna ställa krav på polisen i nästa steg så att det också blir någonting av en anmälan.

I sak finns det många saker som kommer att leva vidare över lång tid. Det handlar om hur man arbetar inne i departementet. Om vi tittar på den uppräknade av saker som Ann-Christin Ahlberg inledde sitt anförande med handlar inte det om hur man arbetar i departementet.

Det enda som berör det som egentligen hör till Riksrevisionens granskning är i så fall det arbete som man gör med myndigheterna där allt fler myndigheter nu är involverade i att integrera verksamheterna. Det är någonting som vi också ställer oss bakom och tycker är väldigt bra.

Anf. 97 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan förstå att det retar allianspartierna, eftersom jag fick många replikskiften, att jag kunde rabbla upp en del av det vi nu gör i regeringsställning. Det är klart att vi brinner för jämställdhet. De saker som jag tog upp är under rubriken att det gynnar kvinnor mer än män.

Vi vet att mycket av politiken har gynnat män mer än kvinnor under de åtta tidigare åren. Jag sa inget i mitt anförande om vad man gjorde som försämrade kvinnors möjligheter eller andra villkor under de åtta år som man styrde.

Riksrevisionen har gjort en viss typ av granskning. Det är återigen en stor summa pengar. Jag kan förstå att man vill förminska det. Allt det som man har gjort som är bra är det tur att det blev bra.

Jag kommer själv ihåg att kommuner och sådana som skulle få pengar inte visste första året vad de skulle använda pengarna till. Det var inte tydliga krav eller riktlinjer för vad man skulle göra med dem. Det var vi då starkt kritiska till. Riksrevisionen har instämt i det.

Allt som blir bra ur ett jämställdhetsperspektiv gynnar oss alla på ett eller annat sätt. Men det som jag rabblade upp i början är bra för jämställdheten. Det är vi stolta över. Vi kommer att komma med fler förslag och fler saker som gynnar jämställdheten.

Anf. 98 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Det är en jätte viktig och angelägen debatt vi för i kamraren i dag om jämställdhetspolitiken och hur vi ska komma framåt på området. Vi har efter flera allvarliga händelser den senaste tiden blivit påmind om vikten av jämställdhet, vad det kan kosta om utvecklingen avstannar och vad det kostar redan i dag på grund av att det inte går snabbt nog.

Kvinnor har kämpat i århundraden för lika rättigheter, lika behandling, lika ansvar och lika möjligheter. Det har varit en kamp med hårt motstånd, och många har till och med offrat livet i den. Vi har kommit oändligt långt sedan den så kallade Herthadiskussionen på 1850-talet, som så småningom ledde till att mina och era föregångare i riksdagen, som då bara var män, beslutade att ogifta kvinnor skulle kunna ansöka om att bli myndiga och själva få bestämma över sitt liv vid 25 års ålder.

Genom århundraden har kvinnor särbehandlats och ansetts mindre begåvade och olämpliga för arbete och ett liv i offentligheten. Sedan dess har kvinnor erövat den ena rättigheten efter den andra. Vi har hunnit mycket långt i Sverige i jämförelse med många andra länder i världen. Men fortfarande finns många orättvisor kvar att bekämpa: Fortfarande tar kvinnor ut tre fjärdedelar av föräldraledigheten, fortfarande har kvinnor lägre löner och fortfarande utsätts kvinnor för våld och kränkningar just för att de är kvinnor.

Förra året gjordes 28 967 anmälningar om misshandel av kvinnor över 18 år. Det är en ökning med 12 procent sedan 2008. I tre av fyra anmälda fall var den misstänkte gärningsmannen bekant med kvinnan, och i nästan hälften av fallen skedde misshandeln inomhus av en person kvinnan hade en nära relation med. Dessutom är mörkertalet stort. Brottsförebyggande rådet har i tidigare studier uppskattat att enbart vart femte fall anmäls.

Ibland är misshandeln så grov att den leder till döden. Att en kvinna misshandlas till döds av en person i hennes närhet är det yttersta beviset på ojämställdhet. I Sverige dör ca 17 kvinnor varje år på det viset. Vi har alltså fortfarande en bit kvar att gå när det gäller jämställdhet. Det mest akuta är att få stopp på våldet innan ytterligare kvinnoliv går till spillo. Detta är helt oacceptabelt, och det är bara ett av bevisen på att vi måste fortsätta att tala om och kämpa för jämställdhet.

I februari förra året beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdraget att ta fram en nationell strategi för att nå det jämställdhetspolitiska målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. I strategin, som nyligen presenterades, föreslås bland annat att det behövs en bättre samordning, struktur och tydlighet när det gäller insatserna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och det hedersrelaterade våldet. Det är ett av regeringens prioriterade områden att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten när det gäller insatserna på området.

Regeringen har också valt att prioritera mer resurser till kvinno- och tjejjourer. Deras arbete med stöd och skydd för kvinnor och tjejer som utsätts för våld är avgörande för många möjligheter att undkomma en destruktiv relation och misshandel. Under mandatperioden har regeringen aviserat att avsätta ytterligare miljoner för att stärka arbetet.

Civilsamhällets roll är otroligt viktig på det här området liksom på många andra politikområden. Jag vill verkligen passa på att tacka för det arbete som idrottsföreningar, organisationer och andra föreningar gör inom områden som jämlikhet, integration och jämställdhet. Detta arbete är ovärderligt och också ett sätt att stärka det som är vårt gemensamma – att vi får ett Sverige som håller ihop. Men för att alla frivilligkrafter ska kunna få förutsättningar att bidra på bästa sätt behövs också krafttag från politiken.

Den förra och den nuvarande regeringen har genomfört ett omfattande arbete de senaste åren med nya handlingsplaner, en nationell samordnare har tagit fram förslag, olika myndigheter och organisationer har gjort en rad insatser på både nationell och regional nivå och vi har en förstärkt lagstiftning på området. Trots allt detta står det klart att mer arbete återstår.

Herr talman! Ett framgångsrikt jämställdhetsarbete måste vara långsiktigt. Att förändra hämmande strukturer tar lång tid. Precis som Riksrevisionen påpekar i sin rapport har det arbete som har gjorts och de åtgärder som har vidtagits för jämställdhetsintegrering varit framgångsrika. Det var bra av alliansregeringen att sätta fokus på frågan, men nu måste vi arbeta vidare med uppföljning och med att ta arbetet in i nästa fas med ytterligare direktiv. En feministisk politik är en avgörande del i det hållbara samhällsbygget.

Förutom jämställdhet har jag också de ekonomiska frågorna på mitt bord. Ekonomisk utveckling och strävan mot ett jämställt samhälle är inte frågor som figurerar i parallella universum, utan det är frågor som är i allra högsta grad sammanlänkade.

Sverige har världens första feministiska regering. För att det inte ska stanna vid ord är det viktigt att det också syns i vår budget. Det är där politiken motiveras och sätter tonen för framtiden. Hur politiken formas och med vilka ord kan vara en spegel av det samhälle vi lever i. Hur budgeten utformas är kärnan i regeringens politik. För vår feministiska regering är det angeläget att hela budgetprocessen genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Jämställdhetsbudgetering innebär att budgetpolitikens jämställdhets-effekter ska utvärderas och jämställdhetsperspektivet integreras i hela processen. Då blir jämställdhet en aktiv del av problemlösningen så att vi kan välja det handlingsalternativ som bidrar till jämställdhet mellan kvinnor och män och flickor och pojkar. Regeringen har från 2016 avsatt särskilda

resurser för att utvärdera och utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering. De slutsatser och analyser som framkommer i utvärderingarna kommer att återföras och användas i det arbete som bedrivs inom departement och myndigheter.

Att ekonomisk utveckling och jämställdhet är tätt sammanlänkade blir också skrämmande tydligt när vi ser till utsatta kvinnors situation. Ekonomisk självständighet är en förutsättning för jämställdhet. Trots detta är kvinnor ofta fortfarande ekonomiskt beroende av män. Brottsförebyggande rådet har gjort en kartläggning som visar att nästan hälften av dem som har blivit utsatta för återkommande våld saknar möjligheten att skaffa fram tillräckligt med egna pengar. Reellt innebär detta att många utsatta kvinnor inte har någon möjlighet att lämna sin partner.

Regeringen höjde underhållsstödet med 300 kronor per barn och månad i förra vårens budget – ett stöd som inte har höjts sedan 2006. Det är ett steg på vägen. Men Miljöpartiet driver också frågan om skatteavdrag för ensamstående föräldrar, vilket skulle kunna innebära att en kvinna lättare kan ta steget att lämna sin partner om hon vet att hon fortfarande har råd att försörja sina barn.

Ytterligare en aspekt på baksidan med ett icke jämställt samhälle är den psykiska ohälsan. Tunga nattskift på äldreboendet, sena kvällar på kontoret, lägre lön och hård press på att leva upp till samhällets bild av den perfekta mamman, hustrun och flickvännen ger en av förklaringarna till överrepresentationen i sjukskrivningar. Psykisk ohälsa är den enskilt största orsaken till långtidssjukskrivningar bland kvinnor.

Herr talman! Sveriges kvinnor betalar priset för vårt lands ojämställdhet med sin egen hälsa. Jag är övertygad om att vi är eniga över de flesta partigränser gällande många av frågorna om jämställdhet – synnerligen gällande mäns våld mot kvinnor. Jag ser fram emot att fortsätta arbetet tillsammans.

I det Sverige jag vill se ska ingen kvinna misshandlas till döds, och ingen kvinna ska hållas tillbaka. Mina döttrars framtida löner ska inte mätas som en del av männens.

Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 99 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Riksrevisionens granskning, som vi har tagit upp här, har rubriken *Regeringens jämställdhetsatsning – tillfälligheter eller långsiktiga förbättringar?* Det är alltså Alliansens satsning man talar om.

Riksrevisionen säger att man inte har granskat insatserna utan huruvida de kommer att bli bestående. Satsningen har inneburit en stor resursförstärkning, men samtidigt är problemet att jämställdhet är sektorsövergripande och att det är svårt med ansvarsförhållandet, menar man. Granskningen visar också att alliansregeringen har lyckats sätta fokus på jämställdhet men att det finns en risk att de resultat som har åstadkommit genom satsningen går förlorade.

Också jag är orolig för att de insatser som vi satte igång med de 2,6 miljarderna inte blir bestående. Det beror på att vi har en regering i dag som jag inte känner tar jämställdhetsansvaret. Man pratar om att man är en feministisk regering, men man har inte en sammanhållen politik.

Riksrevisionen säger att resultaten kanske inte överlever den här satsningen. Resultaten kan försvinna, och regeringen måste påverka långsiktigheten.

På vilket sätt anser Janine Alm Ericson att man nu har en strategi för hur man ska följa upp den här jämställdhets-satsningen som Alliansen genomförde under sina år vid makten?

Anf. 100 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att vi följer upp detta. Det var en stor ekonomisk satsning och en ambitionshöjning från alliansregeringen när man gjorde det här.

Som vi också har konstaterat i debatten här i dag är det på många olika sätt och områden som vi måste jobba med jämställdhetsfrågorna. Därför tror jag inte att vi kan ha någon enskild strategi för att ta de här satsningarna vidare, utan vi måste se på varje satsning för sig och titta på vad den har gett och vilka lärdomar man kan plocka upp.

Regeringens ambitioner när det gäller att ha mycket mer jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering ska också ta arbetet framåt på ett tydligare och mer långsiktigt sätt.

Jag tänkte passa på att svara på en annan fråga som Désirée Pethrus ställde här tidigare, nämligen vad jämställdhetsbudgetering egentligen innebär – man hör ju så många fina ord. Det innebär att ta steg för att säkerställa att budgetpolitikens jämställdhetseffekter synliggörs i underlag inför budgetbeslut. Det betyder alltså att vi hela tiden får en återkoppling på om de förslag som ligger på bordet leder till mer eller mindre jämställdhet. Det gör att det blir lättare att fatta rätt beslut på jämställdhetsområdet. Det innebär också en omfördelning av inkomster och utgifter för att främja jämställdheten.

Om vi börjar prata mer om jämställdhetsbudgeteringen och har den med oss, så som vi kommer att se nu i regeringens budgetpropositioner framöver, kommer det här att bli tydligare.

Anf. 101 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Vad jämställdhetsbudgetering är vet jag. Jag har hållit på med jämställdhetsfrågor i över 30 år, så gänder budgetering och allt det som vi diskuterar på både internationell och svensk nivå vet jag vad det är. Det jag undrar är: *Var* är jämställdhetsbudgeteringen? Var kan jag läsa den tydligt och klart? När kan jag säga till medborgarna att vi nu har en jämställdhetsbudgetering? På vilket sätt kan jag tydligt ange det till medborgarna? Det skulle vara intressant att veta.

När det gäller jämställdhets-satsningarna känner jag mig orolig. Det är därför jag tyvärr förlänger debatten, herr talman. Det regeringspartierna gör i dag är att man räknar upp saker som handlar om jämställdhet. Det har vi gjort under många år; man kan plocka olika saker som handlar om jämställdhet. Men vad är strategin? Hur tar vi de här 2,6 satsade miljarderna på jämställdhetsområdet vidare i konkreta och bestående åtgärder? Det är mina frågor till Miljöpartiet.

Att räkna upp olika saker och olika satsningar är lätt. Men på vilket sätt har ni en strategi för att följa upp de satsningar som gjordes under Alliansen? Vi kan inte låta 2,6 miljarder kronor av våra skattepengar gå om intet. Nu måste vi konsolidera och se till att det finns en struktur.

Det jag efterfrågar här i dag från Miljöpartiet är: Finns det en samlad strategi på jämställdhetsområdet som Riksrevisionen sedan skulle kunna utvärdera i nästa steg?

Anf. 102 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Det har väl varit tydligt att vi inte har någon samlad strategi för Alliansens jämställdhetsåtgärder. Vad jag försökte säga tydligt men som antagligen inte gick fram var att vi naturligtvis kommer att dra lärdom av det som gjorts för att kunna gå vidare. Precis som med alliansregeringens satsning visar den här regeringen att jämställdhetsfrågorna är otroligt viktiga. Det visar man inte minst genom att man har fastslagit att man är en feministisk regering.

Jag tror inte att det finns några enkla svar, precis som det inte har gjorts det förut. Men en del av det som Riksrevisionen tog upp är att det saknades struktur i Alliansens satsningar. Då är det viktigt att man tittar på hur man får in de delar som har varit bra och visat sig leda till positiva effekter i arbetet som förs framåt så att det inte blir tillfälliga satsningar utan en inriktning för en hållbar jämställdhetspolitik där man tar vara på de erfarenheter som har gjorts.

Anf. 103 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Kan rättvisa gå för långt? Är det att gå för långt när vi kvinnor kräver lika lön för likvärdigt arbete? Är det att kräva för mycket när vi säger att vi kvinnor ska ha samma tillgång till makt som män? När vi kvinnor kräver att äga rätten till våra egna kroppar efter brutala övergrepp och gruppvåldtäkter där männen friats – är vi i otakt med samtiden då?

Herr talman! Den 7 juni i år dog Lotta, 41 år gammal, efter en brutal misshandel utförd av en man som hon hade haft en kortvarig relation med.

Varje år dödas i genomsnitt 17 kvinnor av en man som de har eller har haft en relation med. Under 2015 anmäldes omkring 17 000 misshandelsbrott där gärningsmannen var i nära relation med offret. Det här är dessvärre inget nytt fenomen. Under 2015 anmäldes också 18 100 sexualbrott.

I fredags kom domen angående den så kallade färjevåldtäkten. De åtalade männen friades, då kvinnan inte ansågs tillräckligt berusad för att ha varit i en särskilt utsatt situation och för att hon hade gått in frivilligt i hytten. Männen försvarsadvokat uttryckte dessutom att det hade förekommit en massa gruppsex på båten.

Det här är bara två fall, och det är två för många, som visar att rätten till våra kroppar, kvinnors kroppar, inte är självklar och är ifrågasatt. Det är en kultur som måste brytas.

Jag tror att vi alla här har fått åtminstone *ett* brev från medborgare med ämnesrubriken: ”Vill du ha min röst?” Jag vill ta tillfället i akt att svara alla de här mejlskrivarna.

Hej och tack för ditt mejl och för att du lyfter denna otroligt viktiga fråga! Jag svarar inte dig för att jag vill ha din röst utan för att du ska veta vad vi gör och att det finns partier och politiker som arbetar dagligen för att det som hände Lotta aldrig ska kunna hända igen.

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Dagligen misshandlas kvinnor fysiskt, psykiskt och sexuellt och ibland så allvarligt att det leder till döden. Tusentals kvinnor och barn söker skydd på landets

kvinnjourer varje år. Var femte vuxen kvinna i Sverige har någon gång i sitt liv utsatts för allvarligt sexuellt våld. Vart tionde barn tvingas uppleva pappas våld mot mamma. Brå uppskattar att runt 100 våldtäkter begås varje dag. 98 procent av förövarna är män och killar, och det är framför allt kvinnor som utsätts för våldtäkterna.

Vänsterpartiet har en politik både för ökad jämställdhet och för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Här är några av våra viktigaste förslag:

- Vi vill att regeringen tar fram en handlingsplan mot våldtäkt och sexuellt våld med en kartläggning av vilka områden som behöver förbättras och förslag på konkreta åtgärder.
- Vi vill motverka destruktiva maskulinitetsnormer genom att aktivt och systematiskt arbeta med frågor som rör makt och kön. Det är ett av de viktigaste och mest verkningsfulla sätten för att motarbeta stereotypa könsroller, minska det sexualiserade våldet och skapa förutsättningar för ett mer jämställt samhälle.
- Vi vill att en haverikommission tillsätts som ska se över varje fall där en kvinna mördats eller misshandlats till döds av en närstående man.
- Stärk kvinnojourerna! Kvinnojourerna har länge behövt både tillräcklig och kontinuerlig finansiering för att kunna bedriva ett fungerande arbete på lång sikt. I årets statsbudget finns pengar avsatta för att kunna ge kvinnojourerna stabilare och mer långsiktig finansiering. Det är ett resultat av Vänsterpartiets krav på och förhandlingar med regeringen.
- Inför ett samtyckeskrav och ett oaktsamhetsbrott i våldtäktslagstiftningen! Med ett oaktsamhetsbrott kan vi utan att sänka beviskraven få fler fällande domar. Vi kan inte ha ett samhälle som säger att handlingar är okej för att en man inte förstår att ett nej är ett nej.
- Kvinnor som utsätts för våld av närstående ska kunna bo kvar i det egna hemmet. Vi anser att mer fokus bör sättas på våldsutövaren och framför allt på barnens behov. Det är våldsutövaren som begår brott som faller under allmänt åtal och som följaktligen bör ta konsekvenserna.

Med vänlig hälsning Rossana.

Herr talman! Det patriarkala våld och förtryck som begränsar kvinnors handlingsfrihet och kontrollerar kvinnors sexualitet är en akut fråga. Mäns våld mot kvinnor är kopplat till den ojämlika fördelningen av makt mellan könen i samhället. Den skeva maktfördelningen underlättar för män att bruka eller hota om våld mot kvinnor. Det är en social kontroll som beskär kvinnors livsutrymme. Arbetet för att stoppa våldet och ge våldsutsatta skydd och stöd måste ske utifrån insikten om att våldet har sina rötter i den rådande patriarkala samhällsstrukturen. Kvinnoförtryck tar sig uttryck i olika former, och det behövs olika kunskaper och åtgärder för att bemöta och bekämpa det.

På fredag den 24 juni är det 17 år sedan Pela Atroshi dödades. Trots att kunskapen är större i dag än då har samhället inte agerat tillräckligt kraftfullt. Kunskaperna om hedersförtryck har varit ytterst bristfälliga. De måste stärkas på flera områden och håll. Men det har också hänt saker som har gått i rätt riktning, som jag nämnde förut. Resurserna till tjej- och

kvinnojourerna har tack vare Vänsterpartiet stärkts och permanentats. Det är inte längre möjligt att gifta sig om man är under 18 år. Äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa är nya brott i brottsbalken. För att inte underminera lagens normerande effekt och för att sådana äktenskap strider mot grundläggande värderingar om mänskliga rättigheter är det av stor vikt att vara konsekvent i att inte erkänna tvångsäktenskap eller utländska barnäktenskap. Därför finns det ett behov av nationella riktlinjer för hur svenska myndigheter ska agera när unga gifts bort utanför landets gränser.

Herr talman! Moderaterna vill hävda att den förra, borgerliga, regeringens reformer bidrog till ökade förutsättningar för ekonomisk jämställdhet och pekar särskilt på jobbskatteavdraget. Det är ändå lite speciellt. Jag skulle hävda att den borgerliga regeringen gav oss en jämställdhetspolitisk backlash. Alliansregeringens skattesänkarpolitik gynnade nämligen välvärdade män på många kvinnors bekostnad. Inkomstklyftan mellan män och kvinnor ökade med 50 procent under Fredrik Reinfeldts åtta år som statsminister.

För att få fokus på jämställdheten och kunna leverera konkreta resultat vill vi inrätta en jämställdhetsmyndighet med ansvar och mandat att styra Sverige mot jämställdhet igen. Som många förutspådde blev nedläggningen av JämO, som självständig myndighet, och verksamhetens uppgående i nya Diskrimineringsombudsmannen ett rejält misslyckande för jämställdheten. Allt förebyggande arbete har, får jag nog säga, lagts i träda. DO har fått ägna sig åt enskilda diskrimineringsärenden. Det är väl gott så, men det är alldeles otillräckligt.

År 2005 föreslog Gertrud Åström i sin utredning en jämställdhetsmyndighet. Det blev inte så, för sedan tillträdde som bekant regeringen Reinfeldt. Tidigare i år presenterade Jämställdhetsutredningen sina förslag, där bland annat inrättandet av en jämställdhetsmyndighet ingår. Jag hoppas att vi snart ska kunna se ett sådant förslag från regeringen. Vi i Vänsterpartiet anser att feminismen måste få ta sin rättmätiga plats i samhället, och ett steg på vägen är en jämställdhetsmyndighet.

Ett skäl till detta handlar om att faktiskt belägga hur verkligheten ser ut. Det finns stora behov av underlag, relevanta studier och forskning. Men det handlar också om styrningen av samhällets jämställdhetssträvanden. En jämställdhetsmyndighet ska vara närvarande inom alla samhällssektorer och påverka både statsförvaltningen och de kommunala organen och landstingen.

Jämställdhet och feminism, eller bristen på det, påverkar alla områden, såsom hälsa, välfärd, arbetsmarknad, pensioner, rättsväsen och klimat. Jämställdhet är inte bara ett mål utan också ett medel för att uppnå ett samhälle där kvinnor och män verkligen har samma makt och möjlighet att påverka samhället och sina egna liv.

Herr talman! Löneskillnaden mellan kvinnor och män är 13,2 procent. Det innebär att kvinnor arbetar gratis en timme och tre minuter varje dag. Män har som vanligt betalt hela dagen. Så har det sett ut sedan 80-talet. Min egen dotter kommer att vara pensionär innan lönegapet mellan kvinnor och män stängts.

Den här lönediskrimineringen är fullständigt oacceptabel. Det måste bli ett slut på den ovärdiga lönediskriminering av kvinnor som pågått i decennium efter decennium. En central fråga är föräldraförsäkringen och

att den individualiseras. Jag välkomnar att även LO nu har anslutit sig till det kravet.

En viktig del för att man ska uppnå jämställdhet är att kvinnor ska kunna delta i arbetslivet på samma villkor och med samma förutsättningar som män. I dag arbetar fler kvinnor ofrivillig deltid, vilket innebär att lönegapet i verkligheten är mycket större. Det är bra att vi nu har slagit fast att heltid ska vara norm.

Lönekartläggningar har varit ett bra verktyg för att påverka och förändra osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män. År 2009 tog den borgerliga regeringen bort kravet på företagen att göra årliga lönekartläggningar. Det ändrades till att dessa bara skulle göras vart tredje år. Nu har den här regeringen, efter tillkännagivande från riksdagen, föreslagit att lönekartläggning återigen ska genomföras varje år. Det är bra.

Herr talman! I den svenska modellen sköts löneförhandlingar av parterna i avtalsförhandlingar. Det är en modell vi värnar om. Vi kan dock konstatera att de strukturella löneskillnaderna mellan mansdominerade yrken och kvinnodominerade yrken inte rubbats trots uppställda målsättningar i flera avtalsrörelser. Det har blivit tydligt att det statliga Medlingsinstitutets tolkning av det så kallade märket, det vill säga den procentsats för löneökningstrymnet som sätts av industribranschens förhandlingar, är en del av problemet.

Vänsterpartiet menar att Medlingsinstitutets uppdrag måste förtydligas, så att det klart framgår att en ansvarsfull lönebildning innefattar en utjämning av de strukturella löneskillnaderna mellan kvinnodominerade yrken och mansdominerade yrken. Det är inte rimligt att balans på arbetsmarknaden innebär att alltför lågt avlönade kvinnor i välfärds- och servicejobb alltid förväntas hålla en distans till mer mansdominerade yrkesgrupper. Det är just detta som i huvudsak är strukturell lönediskriminering.

Vi kan inte ha en statlig myndighet som motarbetar jämställda löner mellan män och kvinnor. Vänsterpartiet ifrågasätter att Medlingsinstitutet ska ha som huvuddirektiv att upprätthålla industrin som löneledande. Vi vill ge Medlingsinstitutet i uppdrag att arbeta aktivt för jämställda löner. Annars bidrar Medlingsinstitutet till den exploatering av kvinnors arbete som sker. När kvinnor som redan befinner sig långt ned i lönepyramiden pressas ännu längre ned av vinstjagande företag är det ovärdigt att statliga myndigheter spelar med i stället för att vara den viktiga motkraft som man borde vara.

Jag står bakom samtliga våra reservationer, men jag yrkar bifall bara till reservation 8.

Anf. 104 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Vanligtvis tycker jag inte att det är lämpligt att ta upp enskilda fall som grund för diskussioner i kammaren, men eftersom det nu ändå lyfts upp från Vänsterpartiets håll måste jag ändå beröra fallet Lotta.

Nu kommer vi att lämna vårt utskott och snarare gå in på justitieutskottets område. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Vänsterpartiets sida vill hävda sig vara de som gör mest för att verka för att det som hände Lotta inte ska inträffa igen när faktum är att den man som bragte Lotta om livet varit dömd flera gånger tidigare och faktum samtidigt är att Vänsterpartiet förespråkar halvtidsfrivagning och sänkta straff på så oerhört många olika håll.

Min första fråga till Rossana Dinamarca, herr talman, är om hon mot bakgrund av det hon har anfört här i dag och som löfte till alla dem som undrar vad man ska göra för att förhindra att det som hände Lotta sker igen är beredd att kämpa internt inom Vänsterpartiet så att man äntligen kan släppa sin naiva tro på att tidiga frigivningar kan göra skillnad.

Min andra fråga är: Vad kan man göra för att säkerställa att personer som är dömda för grov misshandel eller andra grova våldsbrott inte ska släppas ut om det finns risk för återfall?

Anf. 105 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag sa i mitt anförande flera saker som jag tror och tycker är viktiga för att vi ska kunna förebygga mäns våld mot kvinnor. Det handlar dels om insatser när det väl har skett, det vill säga satsningar på kvinno- och tjejjourer, dels om att vi behöver ta tag i det som är det stora problemet, nämligen att män tror sig ha rätt till kvinnors kroppar.

Det kommer vi inte att komma åt bara genom att ha lite strängare straff, utan det vi behöver är ett rättsväsen, alltifrån de poliser som tar emot anmälan till domstol som sedan ska döma, som förstår att kvinnor faktiskt äger rätten till sin egen kropp. Det är nämligen det som vi ser falla gång efter gång: Rättsväsendet behandlar män som om de vore dumma i huvudet, som om de inte förstår att ett nej är ett nej.

Det är det grundläggande problemet i vårt rättsväsen, och det är denna kultur som vi behöver bryta.

Anf. 106 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Det finns problem på många håll i samhället, absolut. Men åtminstone jag ser att inte alla män alltid behöver tillrättavisas. Åtminstone jag tycker att vi definitivt bör säkerställa att när vi vet att någon, vare sig det är en man eller kvinna, tar till våld, tar sig rätten till andra människors kroppar så ska vi inte behandla den personen mildt.

Men det är det man förespråkar här. I stället för konkreta åtgärder emot konkreta förbrytare pratar man om att insatser ska göras mot alla män generellt. Jag tror att man måste inse att man även bör jobba konkret.

I en tidigare debatt under dagen tog jag upp ett annat exempel på konkreta fall. Det var i ett replikskifte med Christina Höj Larsen, och det jag talade om då var vad man vill göra åt alla de kvinnor som påtalar att de inte känner sig trygga på asylboenden, eftersom det finns ett överskott av företrädesvis män från länder med betydligt större problem avseende hur man ser på kvinnor som fortsätter att ta sig friheter med kvinnors kroppar och andra personer på dessa boenden.

Det svar jag fick där och då var att det ska vara samma slags insatser som gäller mot kvinnovåld i allmänhet, och man hänvisade till kvinnojourer.

Min fråga är om Rossana Dinamarca delar bilden att de kvinnor som har flytt till Sverige i tron och förhoppningen att kunna få leva i frid och ro här åter ska förvisas till att fly och gömma sig på kvinnojourers boenden, eller om man faktiskt är beredd att ta till åtgärder mot de män som tar sig hit och fortsätter att förtrycka kvinnor på asylboenden.

Anf. 107 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Paula Bieler från Sverigedemokraterna gör det som väldigt ofta görs och säger att det inte är alla män. Nej – har jag påstått att det är alla män? Men jag menar att män faktiskt har ett ansvar. När 98 procent av förövarna när det gäller våld mot kvinnor är män går det inte att säga att det inte är mäns ansvar. Jo, det är mäns ansvar! Det är mäns ansvar, och det är därför vi också måste ha en lagstiftning som förändrar attityder.

Det är anledningen till att Vänsterpartiet är för en samtyckesreglering i sexualbrottslagstiftningen. Vi vill införa ett oaktsamhetsbrott när det gäller våldtäkter för att vi ska kunna få fler fällor i den typen av brott så att det inte blir som i fallet med färjevåldtäkterna där en kvinna var inträngd i en hytt med flera män, att man bara kan säga: Jag förstod inte att hon inte ville ha sex.

När det gäller de kvinnor som har vittnat om hur de blivit misshandlade och utsatta för övergrepp på asylboenden tycker jag att det som är anmärkningsvärt är att varken Migrationsverkets personal eller polisen har tagit det på allvar.

Det är det som jag tycker är det grundläggande problemet vi ser rakt igenom hela vårt svenska rättssamhälle: att man inte tar mäns våld mot kvinnor på allvar och att männen hela tiden kommer undan. Det är det som är det grundläggande problemet i den svenska kulturen och i det svenska rättssamhället.

Anf. 108 ERIK ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Med anledning av att Rossana Dinamarca refererade till Moderaterna kunde jag inte låta bli att ta replik.

Jag skulle vilja säga att alliansregeringen gjorde en hel del reformer som stärkte kvinnors ekonomiska jämlikhet på arbetsmarknaden och som stärkte kvinnors frihet över huvudet på arbetsmarknaden. Det tog Rossana Dinamarca inte upp.

För det första fattade vi beslut om en av de största jämställdhetsåtgångarna – 2,6 miljarder – som någonsin har gjorts här i Sveriges riksdag. Huvuddelen av de pengarna gick till arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Att säga att den föregående regeringen inte gjorde någonting är därför bara lögn, herr talman.

Vi genomförde även andra reformer som regeringen med hjälp av Vänstern nu drar tillbaka. Därmed undandrar de möjligheter för kvinnor att komma ut på arbetsmarknaden. Vi har exempelvis jobbskatteavdraget, som har ökat den ekonomiska friheten. Det har gett till exempel en sjuksköterska, en polis och en barnmorska en månadslön mer per år, och det är inte lite. Men detta vill ni rulla tillbaka.

RUT-avdraget som ni hatar så himla mycket vill ni försämra. Men tack vare detta avdrag har kvinnor som arbetar kunnat arbeta mer. Det gillar ni inte heller.

Vi står för jämställdhet, och vi står för jämlikhet mellan män och kvinnor. Var befinner sig Vänstern när man ska justera straffsatserna för brott som män begår? Hur ställer de sig där? Röstar de för hårdare straff, eller röstar de emot det?

Anf. 109 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! När vi pratar om den ekonomiska jämlikheten vill Erik Andersson från Moderaterna återigen hävda att det är jobbskatteavdraget som har gjort det mer jämställt.

RUT har räknat på detta, och OECD har räknat på detta. Det man kommer fram till är att jobbskatteavdraget är det som har ökat inkomstskillnaderna, inte bara mellan män och kvinnor utan också mellan fattiga och rika. Det är jobbskatteavdraget som har gjort att klyftorna har ökat snabbast i OECD-länderna. Det vill man nu få kredd för.

På vilket sätt? Vad har ni för belägg? Det finns ingen som säger att ni har rätt. Tvärtom! Jobbskatteavdraget, oavsett vad ni vill fantisera om, gynnade välavlönade, välbärgade och rika män. De var de enda vinnarna av jobbskatteavdraget – inga kvinnor.

Sverige halkade dessutom under er regeringstid ned från första plats som världens mest jämställda land till fjärde plats. På vilket sätt kan ni hävda att ni har varit något slags jämställdhetens riddare?

Anf. 110 ERIK ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att alliansregeringen satsade mer än någon annan regering på jämställdhetsområdet. Precis som vi hörde tidigare i debatten kan jag konstatera att regeringen Persson kanske satsade 20 miljoner för ökad jämställdhet. Alliansregeringen satsade 2,6 miljarder.

Den viktigaste frågan i satsningen är hur denna regering ska se till att de goda exemplen kan bli bestående. Det är mycket intressant att veta hur Vänsterpartiet ställer sig till det.

Den tidigare alliansregeringen gjorde en kraftsamling mot våld i nära relationer och tillsatte en nationell samordnare. Samordnaren tog fram ett femtiotal förslag som överlämnades till regeringen, men vi har ännu inte hört hur regeringen ska agera i fråga om de förslagen.

Vänsterpartiet säger mycket, men hur agerar ni egentligen när det gäller jämställdhet mellan män och kvinnor? Vad gör ni för de utsatta kvinnorna i förorten? Berätta för mig!

Anf. 111 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag har hört flera av de borgerliga företrädarna nämna de pengar som satsades under deras tid i regeringen. Men det är inte bara summan pengar som är det viktiga utan vad summan får för utfall – eller hur?

När man pratar om ekonomisk jämställdhet har utfallet varit att inkomstklyftan har ökat och löneskillnaderna har ökat under den borgerliga regeringen. Det är utfallet. Det spelar inte så stor roll hur mycket pengar ni säger att ni har lagt i detta när utfallet blev dåligt. Då gjorde ni fel. Jobbskatteavdraget var den största orsaken till att det hände.

Sedan har vi frågan om människor i utsatta områden. En av de viktigaste åtgärderna för att komma åt våld mot kvinnor – det är något som Brå visar på – är att titta på ekonomiskt svårt utsatta områden där mäns våld mot kvinnor är mer omfattande. Naturligtvis finns våldet i alla samhällsklasser, men det är i de områdena som det är mest förekommande.

Därför är det oerhört viktigt att satsa på att människor får möjlighet att styra över sina liv. De ska ha bra jobb med sjysta villkor och bra löner. Det

leder till ökad jämställdhet. Tyvärr har det funnits en blå regering som har ökat klyftorna i samhället. Med det ser vi också konsekvenserna.

Vi behöver ett samhälle som håller ihop. Då måste vi satsa på att minska skillnaderna. Vänsterpartiet gör mycket av det i förhandlingarna om budgeten med regeringen.

Prot. 2015/16:123

20 juni

Jämställdhet

Anf. 112 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag lyssnade med intresse på Rossana Dinamarcas anförande för att höra hur hon resonerar om frågan om hedersrelaterat våld, inte minst med tanke på att frågan har debatterats internt i Vänsterpartiet. Jag och många med mig, även många i Vänsterpartiet, ser hur frågorna debatteras alltmer i Sverige och blir allt viktigare för oss att förhålla oss till för att vi ska kunna bygga ett inkluderande och mer rättvist Sverige framöver, där vi inte sviker, inte minst, unga tjejer och även killar som lever i stor utsatthet till följd av hedersrelaterat våld och förtryck.

Rossana Dinamarca berörde frågan lite. Jag vill ändå mot bakgrund av den debatt som har varit be henne utveckla resonemangen om hur Vänsterpartiet ser på frågan. En partikollega till Rossana Dinamarca, Zeliha Dagli, skrev i Aftonbladet tidigare i år att det är många kvinnor som är mycket oroliga över utvecklingen i Husby och hotet mot jämställdheten där. Är inte Husby en del av Sverige? Gäller inte reglerna här?

En annan kvinna, en tvåbarnsmamma från Afghanistan citerades i Expressen, där hon sa att islamister och fundamentalister säger till ungdomarna att de måste beslöja sig och att svensk mat är "haram", alltså smutsig. I svenska förorter blir klimatet alltmer kvinnofientligt, säger Rossana Dinamarcas partikollega Amineh Kakabaveh i en debattartikel.

När Vänsterpartiet skulle svara på detta sa man att en utpekning av förorten ökar splittringen och att det skulle vara generaliseringar och rykesspridning. Jag skulle vilja att Rossana Dinamarca klargör hur Vänsterpartiet ser på denna fråga egentligen.

Anf. 113 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Precis som jag svarade Erik Andersson tidigare är det viktigt att vi jobbar för ett samhälle som håller ihop, att vi arbetar för att minska fattigdom och klyftor, som gör det möjligt för alla att leva värdiga liv. Det är nyckeln till att minska skillnaderna, som också är anledningen till kvinnoförtrycket.

Precis som jag sa i mitt anförande finns olika former för hur kvinnoförtrycket tar sig uttryck. Det vi kallar för hedersvåld är det vi benämner att fler än en är involverad. Det kan vara en pappa, en bror, andra syskon eller till och med mamman. Det vi också måste se är att den typen av våld är komplicerat. Det kan även vara så att den involverade mamman också är utsatt för ett förtryck när hon i sin tur utövar det mot sitt barn. Det är inte så enkelt.

Det jag däremot vänder mig mot är beskrivningen av att Husby är som Afghanistan och skäggmän i klänningar. Den typen av generaliseringar vänder jag mig starkt mot.

Jag tycker att vi ska ta problemen på allvar, men man ska se dem som en del av de patriarkala strukturerna.

Kvinnoförtryck är globalt. Det finns problem här, och det finns problem överallt. Vi ska inte tro att det är något som har kommit under senare tid. Det är den beskrivningen jag vänder mig mot. Men att det behövs kunskaper om hur olika former av kvinnoförtryck tar sig uttryck är självklart.

Anf. 114 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Låt oss se på de uttalanden som ledande vänsterpartister gjorde, dels Rossana Dinamarca, dels partisekreteraren och ytterligare en person i riksdagsgruppen. De skulle kommentera vad framför allt två partikollegor till er klaggjorde. Zeliha Dagli och Amineh Kakabaveh beskrev situationen som att många kvinnor är mycket oroliga över utvecklingen i Husby och hotet mot jämställdheten. Zeliha Dagli ville för övrigt söka asyl i Sverige, för att komma undan från det område hon bor i. Amineh Kakabaveh sa att i svenska förorter blir klimatet alltmer kvinnofientligt.

Då svarade Rossana Dinamarca och ytterligare två kollegor att de inte är beredda att genom generaliseringar och ryktesspridning låtsas som att kvinnoförtryck, homofobi och fundamentalism är förbehållet en enskild religion eller endast finns i förorten. Ja, det är mycket riktigt. Det här har inte med någon enskild religion att göra, och det är inte heller något som endast finns i förorten. Men det är ingen som har sagt det – i alla fall ingen, tror jag, i Vänsterpartiet.

Frågan är snarare: De vänsterpartister som påpekar att den här typen av hedersförtryckande strukturer finns i förorter i Sverige, menar Rossana Dinamarca att de bidrar till ryktesspridning och generaliseringar? Jag har svårt att se att de gör det. Snarare är det väl precis så som Rossana Dinamarca sa – att hedersförtryck finns i hela världen. Ja, men då finns det väl även i Husby? Eller finns det inte i Husby men på alla andra platser?

Klargör gärna detta! Bidrar man till ryktesspridning om man pekar på jihadism och hedersförtryck i förorter i Sverige?

Anf. 115 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag tror att jag svarade på det i min förra replik. Det finns överallt. Jag vet inte om jag sa att något ställe är undantaget.

Det jag vänder mig emot, vilket jag också sa i min förra replik, är en del av generaliseringarna. När man beskriver det som ”skäggmän” associerar vi ju inte till Fredrik Malm eller till skäggiga hipstrar som sitter på Söder och dricker kaffe, utan vi ska bilda tankefigurer som handlar om männen i förorten.

Jag tycker att det är djupt problematiskt om vi låter oss föreställas att kvinnoförtryck enbart finns i vissa delar av vårt samhälle. Ja, det har faktiskt framkommit rapporter där man säger att det här förtrycket enbart finns i förorterna, och jag tycker att det är ett problem.

Jag tycker att vi måste angripa kvinnoförtrycket oavsett var det dyker upp och oavsett i vilken form det tar sig uttryck. Vi måste ha kunskap om det, men det är ingen som tjänar på den typ av generaliseringar som vi har sett i debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 21 juni.)

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16:MJU20
Klimat- och energimålen – Kontrollstation 2015 m.m. (skr. 2015/16:87)
föredrogs.

Anf. 116 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! I och med att riksdagen 2009 antog Alliansens proposition *En sammanhållen klimat- och energipolitik* fick Sverige just detta. Sverige fick en sammanhållen såväl ambitiös som långsiktig klimat- och energipolitik som fick fart på den svenska klimatomställningen och utbyggnaden av den förnybara energin.

I och med antagandet av propositionen gick Sverige från att ha ett klimatmål på -4 procent till 2012 till att få ett högt ställt mål om att Sveriges utsläpp 2020 ska vara minst 40 procent lägre än de var 1990 från de verksamheter som ligger utanför EU:s handel med utsläppsrätter. Därtill slogs visionen om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030 fast, och en långsiktig inriktning att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp pekades ut.

Utifrån dessa mål och med den långsiktiga inriktningen som grund förde alliansregeringen under sin tid en inte bara ambitiös utan också framgångsrik politik som gav goda faktiska resultat. Utsläppsminskningstakten närapå fördubblades, produktionen och användningen av förnybar energi ökade rekordsnabbt och Sverige fick uppleva först en miljöbilsboom och sedan en supermiljöbilsboom.

Samtidigt som Sveriges utsläpp minskade i snabb takt växte vår ekonomi, och det rejält. Genom denna kombination axlade Sverige rollen som föregångsland. Vi visade att sjunkande utsläpp inte alls behöver stå i konflikt med jobb och tillväxt utan tvärtom kan gå hand i hand om man för en smart utformad politik.

På den av Alliansen inslagna vägen behöver Sverige därför fortsätta. All politik behöver analyseras utifrån uppsatta mål och kunskapsläge. Därför beslutade riksdagen 2009 inte bara om nya mål för klimat- och energipolitiken utan också om en kontrollstation 2015.

Herr talman! Denna debatt är en del av denna kontrollstation 2015 – detta då dagens debatt behandlar ett betänkande som avhandlar just regeringens skrivelse med anledning av kontrollstation 2015 med tillhörande följdmotioner. Betänkandet behandlar också en lång rad motioner från den allmänna motionstiden som alla rör klimatpolitiken.

I sin skrivelse redovisar regeringen sin bedömning av först och främst hur klimatpolitiken utvecklas i relation till målet att Sverige ska ha minskat utsläppen med 40 procent till 2020. Regeringens bedömning är att det målet kommer att uppnås. Det är ett gott betyg till Alliansens klimatpolitik.

Det goda betyget förstärks av att de tre energipolitiska målen för 2020 antingen redan har uppnåtts eller är på god väg att uppnås. Till 2020 ska andelen förnybar energi vara minst 50 procent av den totala energianvändningen, och i transportsektorn ska andelen vara minst 10 procent. Dessa båda mål kunde Alliansen bocka av för flera år sedan. Det tredje energipolitiska målet om 20 procent effektivare energianvändning 2020 ser Sverige också ut att nå.

Herr talman! Alliansen fick på plats nya ambitiösa mål och levererade alltså goda resultat utifrån dessa. Sämre har det tyvärr gått för den nuvarande regeringen. Inför valet var budskapet från regeringspartierna att man skulle höja tempot i klimatarbetet. I praktiken har det blivit precis tvärtom. I fjol sjönk de svenska utsläppen med bara 1 procent, och utsläppen från vägtransporterna sjönk inte alls. Det är mycket bekymmersamt.

Herr talman! Regeringen är dock på väg att få ett rejält och uppenbarligen välbehövligt handtag. Detta då vi i den parlamentariska miljömålsberedningen nu på onsdag slutredovisar vårt förslag till ett klimatpolitiskt ramverk med en tillhörande strategi för en samlad och långsiktig klimatpolitik.

Jag är väldigt glad och uppriktigt sagt också ganska stolt över att vi är sex partier som i beredningen har lyckats enas om ett såväl omfattande som ambitiöst förslag – ett förslag som handlar om såväl klimatpolitikens former som dess mål och innehåll.

Beredningens förslag bygger i mångt och mycket vidare på Alliansens politik och den långsiktiga inriktning som lades fast redan 2009. Den senare tydliggörs genom beredningens förslag om att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. På väg dit föreslås två nya etappmål: För den icke-handlande sektorn ska utsläppen till 2030 ha minskat med 63 procent och till 2040 med hela 75 procent. Vidare föreslås transportsektorns utsläpp minska med 70 procent till 2030, vilket innebär en konkretisering men också en breddning av Alliansens vision om en fossiloberoende fordonsflotta.

Om dessa mål antas blir de mig veterligen, herr talman, de absolut mest ambitiösa mål som något land i världen hittills har satt upp. Det sänder en tydlig signal om att Sverige verkligen är berett att ta sin del av ansvaret för att nå Parisavtalets mål om att hålla den globala uppvärmningen väl under två grader och helst under en och en halv grad.

Beredningens slutbetänkande innehåller inte bara förslag till högt ställda mål utan också ett batteri av konkreta åtgärder för att höja tempot i klimatarbetet, inte minst inom transportsektorn.

Att snabbt minska transportsektorns utsläpp är helt avgörande för Sveriges förmåga att långsiktigt sänka utsläppen. Det måste vara en självklar prioritering för varje regering. Detta då transportsektorn står för omkring en tredjedel av Sveriges totala utsläpp och omkring hälften av utsläppen från den icke-handlande sektorn. Det är också huvudorsaken till att beredningen valt att lägga fram ett särskilt mål för just denna sektor.

Herr talman! En ambitiös klimatpolitik handlar långt ifrån bara om högt ställda mål. Minst lika viktigt är hur målen nås. För Moderaterna är det en självklar utgångspunkt att de svenska utsläppen ska sjunka med bibehållen eller allra helst stärkt konkurrenskraft och utan att leda till ökande utsläpp i andra länder. Jag är glad över att dessa utgångspunkter nu inte bara är Moderaternas eller Alliansens utan att även S och MP har ställt sig bakom dessa utgångspunkter.

Vi sex partier som står bakom Miljömålsberedningens slutbetänkande är nämligen tydliga i vårt förslag. Dessa utgångspunkter ska vara självklara när Sverige utformar sin nationella klimatpolitik. För regeringspartierna borde väl detta faktiskt innebära att man omprövar sin nuvarande politik. Den rödgröna regeringens politik har nämligen hittills försvagat svenska företags konkurrenskraft.

Herr talman! En annan utgångspunkt för moderat klimatpolitik är att den ska vara kostnadseffektiv. En del av det moderata DNA:t handlar ju om att visa respekt för skattebetalarnas pengar och att alltid sträva efter att föra en politik som ger så stora resultat som möjlighet per investerad skattekrona. En kostnadseffektiv politik förutsätter flexibilitet i hur politiken kan utformas och hur de uppsatta målen kan och får nås. Därför är det bra att Miljömålsberedningens förslag innehåller en stor dos av just flexibilitet.

I dag använder Sverige, liksom många andra länder, så kallade flexibla mekanismer som möjliggör kostnadseffektiva utsläppsminskningar i andra länder. Den nuvarande regeringen säger sig dessvärre inte i samma utsträckning som i dag vilja använda sig av detta kostnadseffektiva verktyg för att klara det svenska klimatmålet till 2020. Regeringens ambition är samtidigt otydlig, och vill regeringen arbeta utifrån ett annat mål än det som är beslutat av riksdagen och som gäller till 2020 behöver man rimligen återkomma till riksdagen. Mer om detta finns i Alliansens reservation nr 24, som jag härmed yrkar bifall till.

Herr talman! Jag yrkar också bifall till reservation nr 18, som handlar om att verka för att länka samman EU:s system för handel med utsläppsrätter, EU ETS, med andra länders och regioners utsläppshandelssystem. EU ETS är EU:s viktigaste styrmedel för minskade utsläpp och är ett i grunden välfungerande system som successivt behöver skärpas och också bör omfatta fler sektorer.

Herr talman! Med S och MP i regering har svensk klimatpolitik tappat tempo. Utsläppen sjunker men inte alls i samma takt som tidigare. I fjol minskade till exempel andelen miljöbilar. Nu är det dags för regeringen att gå från ord till handling och presentera konkreta åtgärder som kan sänka de svenska utsläppen utan att sänka svensk ekonomi. Vad regeringen bland annat behöver göra är att leverera långsiktigt stabila villkor för att öka användningen av biodrivmedel och få på plats ett bra bonus–malus-system som premierar verkligt klimatsmarta bilar. I övrigt rekommenderar jag regeringen att ta del av Alliansens och Moderaternas många andra reservationer i detta betänkande, som alla ger förslag på hur en ambitiös, effektiv och resultatnriktad klimatpolitik kan bedrivas, men för tids vinnande yrkar jag alltså bifall bara till reservationerna 18 och 24.

(Applåder)

Anf. 117 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Vi ska i dag debattera klimatpolitik. Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 1 och 14. Något som slår mig är den tvärsäkerhet med vilken många av dagens debattörer målar upp ett domedagsscenario om vår tids stora hot. Jag brukar konstatera att det finns många hot i vår värld: krig, islamistisk terror, massarbetslöshet, en välfärd som går på knäna och naturligtvis också ett klimathot.

När det gäller klimathotet existerar dock en märklig tvärsäkerhet. Jag kan konstatera att vi alltid haft ett föränderligt klimat på den här planeten. På 1970-talet var man rädd för nedkylning, och från och med 1980-talet talades det mer om ozonlagret och den globala uppvärmningen.

Vad är det egentligen som styr klimatet? Vad är det som avgör den globala medeltemperaturen och vädret på tusentals och åter tusentals platser på jorden? Det är förstås solens inkommande strålar. De förändras ibland – solen har sina cykler. Det är atmosfärens sammansättning, oceanernas oscillationer, eller är det en kaotisk process som vi inte riktigt kan förutse? Svaret är förmodligen att det är allt detta. Vi bör därför kanske vara lite ödmjuka inför frågans komplexitet.

Därmed är inte sagt att människan inte påverkar klimatet. Frågan är dock hur mycket och hur känsligt klimatet är för utsläpp av koldioxid. Hur svarar oceaner och atmosfären på de störningar människan utsätter systemet för? Frågan är också vad vi egentligen vet och varför de modeller man tagit fram så ofta slår fel. Varför växer isarna nu till sig när man tidigare trodde att de skulle vara borta vid det här laget? Varför fick vi en uppvärmningspaus med mera?

Styr Sveriges riksdag klimatet? Ja, man får ibland den känslan när man lyssnar på en del ledamöter, från Moderaterna till Miljöpartiet. Svensk klimatpolitik har ungefär samma utgångspunkt som Donald Trumps valkampanj: Den bygger på känslor.

Man målar upp ett domedagsscenario, man sätter upp mål och sedan börjar man tävla om vem som kan komma på den högsta siffran. Skulle man sedan nå målet kommer det i alla fall inte att innebära någon skillnad. Även om vi tar död på vår industri och vår transportsektor kommer utsläppen av koldioxidgaser i världen inte att minska med mer än någon promille. Trots detta försöker de övriga partierna att applicera en bild av att vi genom högt ställda mål för utsläppsminskningar, som går betydligt längre än övriga världen, till och med längst i hela världen, ska göra skillnad för klimatet.

Herr talman! Det är lätt att visa att utsläppsminskningar i Sverige inte spelar någon roll ur ett globalt perspektiv. Däremot kan vi åsamka Sverige och vår befolkning stor skada genom att föra en dumdristig klimatpolitik.

På kort tid har de två av de tyngsta instanserna för samhällsekonomiska bedömningar totalt dömt ut den svenska klimatpolitiken. Man har redan dömt ut Miljömålsberedningen. Kritiken är närmast identisk med den som mitt parti fört fram i den här kammaren de senaste åren.

I Konjunkturinstitutets remissyttrande till Miljömålsberedningen, där åtminstone tidigare samtliga partier förutom Sverigedemokraterna ingick, kan man läsa att en samhällsekonomisk analys av målen saknas – ja, det finns en, men den är fullständigt undermålig – och att det inte finns något som säger att ambitiösa satsningar skapar nya jobb. En del jobb försvinner och ersätts av andra. Konjunkturinstitutet kritiserar också de sektorsvisa målen, exempelvis en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Om målet är att minska utsläppen av koldioxid är enskilda sektorsvisa mål som minskar flexibiliteten kontraproduktiva.

Sedan kom nästa sågning, denna gång från Finanspolitiska rådet, som konstaterar att svensk klimatpolitik är dyr och ineffektiv. Enligt de förslag som aviserats kommer att bli ännu dyrare till ingen eller mycket liten nytta. Även Finanspolitiska rådet avvisar mål om koldioxidfri fordonsflotta och önskar att fokus ska ligga på hur man minskar utsläppen globalt.

Herr talman! Här sätter man fokus på grundproblematiken med svensk klimatpolitik. I något slags iver att få känna sig goda och duktiga har såväl de rödgröna som Alliansen gjort det till en hörnsten i svensk klimatpolitik att Sverige ska gå före. Genom att anta den restriktivaste och kostsamaste politiken i hela världen vill man påverka andra att göra likadant. Tyvärr finns inga som helst belägg för att detta fungerar.

Själva står vi för ungefär 1 promille av utsläppen. Tillsammans med EU står vi för en tiondel. Om 15 år kanske EU:s siffra handlar om 5 procent. Vi kan därför konstatera att både vår och övriga EU:s klimatpolitik har varit fullständigt misslyckad, eftersom utsläppen har ökat mycket kraftigt under denna tidsperiod.

Fokus fortsätter att ligga på något slags tävling i att vara god och åsamka företag och befolkning högre kostnader. Samtidigt brottas vårt land och hela EU med låg tillväxt och hög arbetslöshet. Är det verkligen någon som tror att alla andra vill ta efter detta framgångsrecept? Jag tror inte det.

Vad vi däremot riskerar att göra är att bidra till att andra länder faktiskt släpper ut mer genom så kallat koldioxidläckage. Höga koldioxidskatter i Sverige skapar incitament för företag att flytta sin produktion till andra länder, där krav och skatter är så låga att incitamenten att minska utsläppen kraftigt minskar.

I rapporten *Klimatpolitik och ledarskap*, som under den förra mandatperioden togs fram inom ramen för Expertgruppen för miljöstudier, klargörs också att höga koldioxidskatter leder fram till ökade utsläpp i andra länder.

Herr talman! Sverige skulle vara betjänt av en mer förnuftig, pragmatisk klimatpolitik där fokus ligger på att minska utsläppen där det gör nytta ur ett globalt perspektiv snarare än stirra sig blind på en av västvärldens minsta utsläppare för att få känna sig lite extra duktig.

Klimatpolitiken måste ha ett globalt perspektiv där man, precis som Finanspolitiska rådet gör, riktar fokus mot att minska användandet av kol globalt framför att flytta konsumtionen av bensin och diesel till andra länder. Detta gör man på bästa sätt genom att främja forskning och teknisk utveckling och inte genom ännu fler regleringar, fler sektorsvisa mål och högre procentsiffror eller för den delen genom att skatta ihjäl svensk landsbygd.

Vi ska sträva efter en politik som begränsar utsläppen av koldioxid. Det är vi överens om. Sedan kan man fråga sig i vilken utsträckning det begränsar temperaturökningar. Det vet vi inte i dag. Eventuellt gör det det.

Vi har också oljeberoendet. Det får också geopolitiska konsekvenser. Med detta sagt måste vi förstå att den svenska oljekonsumtionen är en rännil i ett globalt perspektiv. Vi påverkar på marginalen. Vi måste också förstå att den globala oljekonsumtionen inte kommer att upphöra bara för att vi i Sverige gör det dyrare att konsumera bensin. Den konsumtionen kommer att fortsätta tills det finns alternativ som inte är betydligt dyrare.

Det är positivt att Sveriges elproduktion är i det närmaste koldioxidneutral. Detta, bland annat, gör Sveriges nettobidrag till ökade koldioxidhalter i atmosfären mycket blygsamt. Vi vill gärna bevara och utveckla kärnkraften. Det öppnar också upp för en elektrifiering av delar av transportsektorn inom ett antal år när tekniken gör detta mer kostnadseffektivt.

Mot denna bakgrund är det beklagligt att se att S, MP, C, KD och M vill fortsätta sabotera den svenska energimarknaden genom en utökning av elcertifikatssystemet.

Herr talman! Låt mig lägga fram ett förslag på hur detta kan utvecklas ytterligare. Låt oss satsa på vår svenska skog! Låt oss lagra ännu mer kol i svenskt trä! Det fungerar bevisligen. Då kommer skog att avverkas – precis. Men man kan binda kolet långsiktigt genom att bygga hus och andra konstruktioner av trä. Tänk att vi till exempel exporterar trähus till Storbritannien, som har många dåligt isolerade tegelhus. Med svenska trähus binder vi kol, och briterernas behov av fossila bränslen för uppvärmning reduceras.

Det kommer inte att ge oss några poäng i Naturvårdsverkets statistik, men det gör nytta på riktigt. Och det skapar arbetstillfällen och exportintäkter.

Herr talman! Sverigedemokraterna står för en politik där Sverige lever upp till sina internationella åtaganden vad gäller utsläpp av växthusgaser. Som konservativt och ansvarstagande parti vill vi att Sverige ska dra sitt strå till stacken. Vi motsätter oss däremot ineffektiva åtgärder som slår mot svensk ekonomi utan att göra någon nytta.

Anf. 118 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jag uppfattade det som att Martin Kinnunen menar att alla partiernas klimatpolitik, förutom Sverigedemokraternas, bygger på känslor. Moderaternas och Alliansens klimatpolitik bygger på vetenskap. Och vetenskapen är tämligen tydlig med att vi står inför en allvarlig klimatutmaning.

Jag konstaterar att SD däremot till stor del bygger sin politik på just det som Donald Trump bygger sin politik på – förnekelse. Man blundar för vetenskapen. Man vill inte se att den globala uppvärmningen slår rekord månad efter månad, att klimatförändringarna får effekter på alla kontinenter och att klimatförändringarna förstärker och driver fram nya konflikter. Människor tvingas flytta på grund av konsekvenserna av klimatpolitiken.

Då måste vi naturligtvis diskutera hur Sverige kan utforma en effektiv miljö- och klimatpolitik. Det har jag gärna en debatt med Martin Kinnunen om.

Jag konstaterar att han inte presenterar särskilt mycket av vad Sverigedemokraternas klimatpolitik handlar om. Kärnkraft och skog fick jag med på slutet. Och det är två bra delar i en klimatpolitik. Det är två delar som är viktiga i Moderaternas klimatpolitik. Men det räcker inte.

Martin Kinnunen sa också i sitt anförande att klimatutmaningen kräver ett globalt perspektiv. Det håller jag verkligen med om. Men Sverigedemokraterna är ju ett nationalistiskt parti, ett parti som vill ha så lite samarbete som möjligt och som inte vill att Sverige ska vara medlem i EU. EU är vår viktigaste miljöorganisation. Det är en organisation som ger oss kraft att påverka övriga världen att också ta ansvar för klimatpolitiken.

Om Sverigedemokraterna tycker att klimatutmaningen är global, hur ska ni då verka för att övriga världens länder ska ta sin del av ansvaret, Martin Kinnunen?

Anf. 119 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Johan Hultberg kom in på det globala perspektivet till slut. Det är det som är grundläggande här. Det visar också på problemet.

Vi är ett litet land i världen. Vi har inte möjlighet att själva minska utsläppen på global nivå. Vi kan arbeta internationellt och försöka att tillsammans med andra länder uppnå rättsligt bindande utsläppsminskingsavtal. Vi är långt borta från det i dag, tyvärr. Men vi får fortsätta arbeta mot det. Det är det främsta verktyget.

Vi kan också arbeta med vår forskning och utveckling för att hitta instrument så att andra länder kan minska sina utsläpp och inte göra om de misstag som de rika länderna har gjort tidigare.

Men Moderaterna och de övriga partierna har inte det globala perspektivet. Till exempel har ni i Miljömålsberedningen nu lagt fram förslag om att vi ska minska utsläppen med 85 procent till 2045. Det låter jättebra. Men det är ett typexempel på någonting som bygger på känslor. Man har inte gjort någon seriös samhällsekonomisk analys av vad det kommer att kosta eller vilken nytta det kommer att leda till.

Det är mycket riktigt det mest ambitiösa utsläppsminskingsmålet som existerar i världen. Men till vilken nytta? Och till vilket pris? Vad kommer det att kosta?

Moderaterna och de övriga partierna framhärdar med sektorsvisa mål som har dömts ut av forskningen. Finanspolitiska rådet har dömt ut det. Konjunkturinstitutet har dömt ut det. Men Johan Hultberg vet uppenbarligen bättre. Jag undrar: Varför?

Anf. 120 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Miljömålsberedningens förslag bygger på vetenskap, på vad forskningen säger att det är nödvändigt att Sverige och världen gör för att begränsa den globala uppvärmningen. Miljömålsberedningens förslag bygger på Parisavtalets ambitioner om att hålla den globala uppvärmningen väl under två grader och med sikte på under en och en halv grad. Forskningen säger att de globala utsläppen i så fall behöver vara i princip noll i slutet av det här århundradet eller gärna i mitten av det här århundradet för att därefter bli negativa.

Då måste vi dra slutsatser av det. Vad ska Sveriges ansvar vara? Utifrån det har vi formulerat de förslag till mål som Miljömålsberedningen lägger fram. De målen utgår från ett antal utgångspunkter som jag försökte redogöra för i mitt anförande. Det handlar om att vi ska göra det med bibehållen konkurrenskraft, utan att våra utsläpp flyttar någon annanstans. Målen får alltså inte ses helt isolerade. De måste ses med de villkor och förutsättningar som jag som moderat står för och som jag är glad över att vi har fått genomslag för i Miljömålsberedningen.

Moderaterna tycker att Sverige ska vara ett föregångsland. Men för oss handlar det inte bara om att sätta upp högt ställda målsättningar utan just om hur man ska nå målen. För Moderaternas del handlar det om att förena snabbt sjunkande utsläpp med ekonomisk tillväxt. Det är då jag tror att Sverige kan axla rollen som föregångsland. Jag tror nämligen att andra länder vill ta efter det svenska exemplet om de ser att man inte behöver välja mellan sjunkande utsläpp eller välstånd utan att man kan få både och.

Därför måste vi utforma en effektiv miljö- och klimatpolitik. Jag hoppas att vi kan ha en större debatt om det i fortsättningen, snarare än att diskutera huruvida klimatförändringarna existerar eller inte.

Jag beklagar att Sverigedemokraterna inte har kommit längre i sin utveckling utan fortfarande är kvar på ruta ett.

Anf. 121 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Johan Hultberg kommer med många fina ord. Han talar om bibehållen konkurrenskraft och tillväxt, trots att vi som ett isolerat land i världen ska bedriva den mest extremistiska klimatpolitiken i hela världen. Jag undrar hur det ska gå. Det finns nämligen ingen analys bakom att ett land ska gå före och bedriva en helt annan politik än övriga världen och inte tappa i konkurrenskraft. Det existerar ju inte.

Det finns vissa beräkningar i Miljömålsberedningens utkast, som kom tidigare. Man talar om allt från 1 procent av bnp till 12 procent. 1 procent av bnp är 42 miljarder. Det här målet kan alltså komma att kosta hundratals miljarder kronor. Har ni funderat över rimligheten i det, Johan Hultberg?

Det är som sagt många fina ord. Men det är väldigt mycket pengar till väldigt liten nytta. Alla de här orden klingar bara falskt.

Anf. 122 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 16 och 24, även om jag såklart står bakom alla våra reservationer. Men för tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till dem.

Vi har tidigare i dag debatterat om nya asylregler som regeringen vill införa, regler som bryter mot såväl asylrätten som barnkonventionen. De flyktingströmmar som vi ser i världen i dag är en liten bris jämfört med de flyktingströmmar som vi kommer att se om klimatförändringarna tillåts fortsätta. Det tycker jag att Sverigedemokraterna borde ta sig en funderare på.

Om det är något parti som borde vara de största klimatkämparna är det Sverigedemokraterna. Det blir lite tragikomiskt när man lyssnar på Martin Kinnunen. Om det är något parti som agerar tvärsäkert utan att ta hänsyn till forskning och som spelar på känslor, då vet jag precis vilket parti det är. Det är Martin Kinnunens eget parti.

Om det är någonting som vår politik bygger på är det forskning. Om det är något som vi kan se där Sverige är föregångare är det just att vi klarar av att minska våra utsläpp samtidigt som vi ökar vår tillväxt. Det är ju någonting som vi internationellt får väldigt mycket beröm för. Domedagsprofetiorna kommer nog från Sverigedemokraterna själva.

I förmiddags kom jag hem från en resa till Tjernobyli. Det är en resa som inte går att beskriva; den måste man uppleva själv. Precis som att människorna i Tjernobyli närhet inte förstod vidden av effekterna efter olyckan – fienden var faktiskt osynlig den gången – är det nog inte tillräckligt många som förstår vidden av klimateffekterna. Återigen är fienden osynlig.

Jag är väldigt glad över att vi nu tillsammans, sex partier i Sveriges riksdag, inom ramen för Miljömålsberedningen också har kommit fram till vilka Sveriges framtida klimatmål bör vara. Vi bygger vidare på den klimat- och energiöverenskommelse som Alliansen ingick 2009. Inom loppet av två veckor har vi fått en energiuppgörelse och en klimatuppgörelse som

bygger vidare på detta. Både som undertecknare och som centerpartist är jag väldigt stolt över att få vara med och lyfta fram och sy ihop dessa breda överenskommelser.

Jag vill ge en eloge till de partier som är med och tar ansvar för dessa överenskommelser. För oss i Centerpartiet är det självklart att ta ansvar. Vi må vara ett parti på 70 promille, men vi är ett parti med stort inflytande över politiken. Centerpartiet är ett parti som alltid tar ansvar i svåra situationer.

Den kontrollstation som utgör ramen för den här debatten är en uppföljning på den överenskommelse som Alliansen träffade om klimat- och energifrågorna 2009. Det är också en tydlig värdeomrätare på Alliansens år vid makten. Resultatet är entydigt.

Vi uppsatte världens tuffaste klimatmål 2009, och dem övertrumfar vi. Redan nu ligger vi långt över de mål som vi satte upp till 2020 till exempel på transportsidan. Det är också därför extra glädjande att sex partier nu enats om att återigen hissa fanan och sätta upp tuffa klimatmål. Det gör också att vi kan lämna den okonstruktiva diskussionen om vem som har högst mål, lägst mål och målformuleringar. Det kan vi lämna till klimatpopulister och klimatförnekare, och sedan kan de slå varandra i huvudet och fajtas om det medan vi andra kan gå vidare och debattera det som gör verklig skillnad, det vill säga styrmedel och hur vi kan få mest effektiv klimatnytta för pengarna.

Världen behöver ställa om. Världen kommer att ställa om. Frågan är bara om vi vill vara vinnare eller förlorare i det. Vinnare kommer de att vara som ser möjligheter, som investerar, som kombinerar tillväxt med minskade utsläpp, som förstår att framtidens ekonomi är cirkulär och som klarar av att bygga sin samhällsstruktur.

Det är därför som det är så viktigt att vi i Sverige går före. Då ställer våra företag om. Då kan vi exportera. Då kan vi skapa klimatnytta i andra länder och leverera de lösningar som ger jobb här och minskade utsläpp på andra ställen när resten av världen börjar fatta och följa efter oss.

Precis som Johan Hultberg sa är det inte genom att sätta tuffa mål som vi går före. Men det är genom att vi uppnår de tuffa målen och gör dem till ökad ekonomisk tillväxt som andra länder ser med avundsjuka på vad vi lyckas med i Sverige. Det är också därför som vi har en sådan framskjuten position internationellt. Det är därför som alliansregeringens klimatpolitik var så uppskattad.

Vi ser att regeringen gör en del bra saker. Det vore ohederligt att säga något annat. Även om Klimatklivet kan diskuteras ur effektivitetssynpunkt har det levererat ganska många laddstolpar. Centerkravet på att ta bort momsplikten vid småskalig elproduktion genomförs nu. Regeringen fortsätter traditionen med att värna små utsatta länder i klimatförhandlingarna. Det tycker jag är bra.

Men vi i Centerpartiet skiljer oss också väsentligt från regeringen. Vi propagerar för grön skatteväxling. Det bygger på att mer skatter tas in från miljöskadlig verksamhet medan man sänker skatter på sådant som är bra och som vi vill ha mer av, till exempel arbete. Det är en ganska enkel princip.

Vi ser att den profilen har anammats av fler partier i vår alliansgemenskap. Miljöpartiet har tidigare varit en ganska stor anhängare av grön skatteväxling. Men sedan man kom i regeringsställning har det ändrats.

Grön skatteväxling blev först till en röd skattehöjning där man valde att höja skatten på arbete. Nu har det gått över till en typ av grå – eller kanske till och med svart – skattechock där man väljer att dessutom höja skatterna på det som är förnybart, det som är bra för miljön. Det har jag mycket svårt att förstå.

Man skyller på det mesta. Man skyller på EU, på flyktingströmmar och på olika beräkningsmetoder. Det är ingen ursäkt som anses för dålig, och det är alltid någon annans fel.

När utredningar tillsätts verkar det som att antingen har man missuppfattat instruktionerna – de kanske var undermåliga från början – eller också blir utredningarna försenade.

Bonus–malus utreddes först i och med utredningen om den fossila oberoende fordonsflottan. Men man tillsatte ännu en utredning, som kom fram med ett förslag som i första hand gynnar dieslbilar och som inte ens hade tagit hänsyn till klimatutmaningen. Då har man nog missat någonting när man har skrivit direktiven.

Hösten 2014 sa regeringen att kvotplikten ska införas den 1 januari 2016. Den ska nu komma någon gång under mandatperioden. Vi får väl se.

Det är också en kilometerskatt på gång som skulle slå sönder skogsindustrin totalt. Det verkar som att det är någon som har otur med hur man tänker. Jag förstår att man behöver en samordningsminister för det; det är inte så konstigt.

Problemet är bara att det blir fel. Energiministern som blev samordningsminister hamnar nu hos Statsrådsberedningen. Klimatfrågorna hamnar på Utrikesdepartementet. Kvar blir ett rumhugget miljödepartement.

Jag tror att tanke egentligen är god. Men av alla beslut – både bra och dåliga som regeringen har fattat – tror jag att det här är det mest fatala misstag som man har gjort. Att separera ministrarna som har engagemang, driv och tjänstemännens kunskap i dessa frågor leder till att man tunnar ut dem och smetar ut dem över hela regeringen. Det gör att det blir mindre tryck när man ska sätta hårt mot hårt i förhandlingar med andra ministrar. Alla kommer att vilja ha pengar till sina områden. Det tror jag att vi kommer att få se framöver.

Vi i Centerpartiet har många tydliga förslag för den här omställningen. Vi vet hur man ska göra bonus–malus-förslaget till ett riktigt miljöförslag där rena bilar får bonus och smutsiga bilar får betala. Vi vet hur vi ska få en strategi för en bioekonomi. Det är kul att Miljömålsberedningen nu lyfter upp just den typen av saker och ställer sig bakom vårt förslag. Det tackar vi för, och vi hoppas såklart att regeringen plockar upp det.

Vi vill att bilar ska energideklareras. Vi vill satsa på förnybar energi. Vi vill ha en reduktionsplikt för biodrivmedel för att man ska få in mer sådant på marknaden. Vi vill underlätta för skogen för att den ska bli till riktig klimatnytta. Genom att binda kolet i skogen får vi riktiga grejer på plats.

Listan kan göras hur lång som helst. Men det kanske allra viktigaste är inte att Centerpartiet har varit den ledande kraften i svensk miljöpolitik under de senaste decennierna när det gäller verkliga miljöresultat, utan det viktigaste är att vi nu tack vare Miljömålsberedningen faktiskt kan lyfta blicken, sluta att titta bakåt och tillsammans fortsätta framåt. Vi är överens om vad vi ska göra och vart vi ska nå. Sedan kan vi börja fajtas om hur vi ska nå vägen dit. Det tror jag är mycket mer konstruktivt. Därför hoppas jag att regeringen plockar upp Miljömålsberedningens förslag och ser till att de hamnar här i Sveriges riksdag.

(Applåder)

I detta anförande instämde Kristina Yngwe (C).

Anf. 123 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på Rickard Nordin. Han sätter fokus på det som är problemet med svensk miljö- och energipolitik. Vi har ett centerparti och ett miljöparti som får oproportionerligt stort inflytande. Det spelar ingen roll vilken regering vi får. Det tycks bli ungefär samma energi- och miljöpolitik. Det är ett stort problem.

Nordin talade en del om forskning. Han menade att hans parti var duktigt på att följa den och att ett annat parti var mindre duktigt. Jag undrar för min del om Centerpartiet över huvud taget har lyssnat på Konjunkturinstitutet eller Finanspolitiska rådet när dessa har dömt ut Miljömålsberedningens arbete. Det var tal här om sysselsättning och tillväxt, och det lät lite som Donald Trump igen – make Sweden great, eller något sådant.

”Klimatpolitiken ökar inte sysselsättningen eller stärker konkurrenskraften”, har Konjunkturinstitutet slagit fast. Finanspolitiska rådet skriver: ”Vi menar därför att grunden för den politik Miljömålsberedningen här föreslår är synnerligen bräcklig. Tanken att man genom strängare klimatreglering också kan vinna ökad konkurrenskraft är en from förhoppning snarare än dokumenterad empirisk erfarenhet.”

Detta handlar om fina ord och möjligheter att vara bäst i klassen och känna sig duktig. Men man uppnår inga resultat på detta sätt, och det leder inte till jobb och tillväxt.

Anf. 124 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Att Centerpartiet skulle vara det stora problemet i svensk miljöpolitik ur Sverigedemokraternas synvinkel tar jag som en komplimang.

Det är lite spännande att höra att vi inte skulle bygga vår miljöpolitik på forskning. När det gäller klimatforskningen och klimatpolitiken kan jag hänvisa till FN:s klimatpanel, IPCC. I stort sett finns det en samstämmighet bland alla världens forskare om vad som behöver göras och till när. Det är utifrån detta som Miljömålsberedningen lägger fram förslag, vilka också ligger i linje med det avtal som vi skrev under i Paris.

När Konjunkturinstitutet ifrågasätter de mål Miljömålsberedningen tar fram ifrågasätter man också om vi ska uppfylla internationella avtal. Det är något som jag för min del tycker är ganska självklart. Har vi skrivit under internationella avtal har vi också en skyldighet att se till att de följs. Det gäller Sverige, och det gäller samtliga länder som redan har skrivit

under Parisavtalet. Jag tror att det är ungefär 170 länder som har ratificerat det.

För mig är det här inga konstigheter. För mig är det en nödvändig utveckling. Och för mig är det jättetydligt. Sverige har minskat sina utsläpp kraftigt. Sverige har samtidigt haft en riktigt rejäl ekonomisk tillväxt. Det är fakta. Det är ingenting som vare sig Finanspolitiska rådet eller Konjunkturinstitutet dömer bort. Det finns fakta och siffror på bordet.

Sverigedemokraterna tycker att det intressanta är forskningen. Det skulle vara intressant att höra vad det finns för alternativa siffror som Sverigedemokraterna har. Hur hade utvecklingen sett ut om vi inte hade tagit vårt ansvar och gått före i miljöfrågorna? Vilken utveckling av tillväxten hade vi haft då? Hur hade arbetslöshetsciffrorna sett ut om vi inte hade gjort det här? Martin Kinnunen ifrågasätter ju att detta haft effekt.

Anf. 125 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Rickard Nordin talar om IPCC och internationella åtaganden, men det är inte det som Miljömålsberedningens mest synliga arbete handlar om. Dess mest synliga arbete handlar ju om att föra in Sverige på en extrem bana med den mest extrema klimatpolitiken i hela världen. Den går längre än alla de avtal som vi har undertecknat. Vi ska givetvis uppfylla de åtaganden vi gjort internationellt. Jag tycker att vi ska jobba med de här frågorna globalt. Problemet är att vi inte kan göra IPCC:s arbete här i Sveriges riksdag i Miljömålsberedningen. Miljömålsberedningen kan inte hejda ökade utsläpp av växthusgaser i världen. Man måste förstå detta.

IPCC har beräknat vad det kostar att minska utsläpp på olika nivåer. Man har kommit fram till ganska höga siffror. Det handlar väl om upp till 6 procent av bnp. Men då har man antagit en mängd olika saker, till exempel att alla länder vidtar de här åtgärderna samtidigt. Jag undrar: Vilken analys har Miljömålsberedningen och Rickard Nordin gjort av vad de här målen kommer att kosta det svenska samhället? Handlar det om 1 procent av bnp, eller är det 10 procent av bnp? Har man någon aning om detta? Förstår man inte att kostnaden kan bli högre om inte alla länder bedriver samma politik? Vi lever i en global värld och har företag som konkurrerar med massor av olika företag i andra länder och kan flytta sin produktion till andra länder om det är mer fördelaktigt att verka där. Om man inte förstår det här samspelet mellan svensk klimatpolitik och andra länders klimatpolitik är vi ganska illa ute.

Anf. 126 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Vi i Miljömålsberedningen har självklart gjort kostnadsberäkningar, och de kommer att redovisas nu på onsdag.

Om det handlar om att inte förstå saker tror jag att det nog är lite svårare att förstå att Martin Kinnunen inte har läst Miljömålsberedningens betänkande. I det första delbetänkandet står det ganska tydligt att vi förutsätter att andra delar av världen också kommer att göra sin del, att de också kommer att ställa om. Det var en domedagsprofetia vi hörde från Martin Kinnunen. Han sa själv i talarstolen att detta var bland det dummaste man kunde göra. Jag tycker att Martin Kinnunen ska gå och läsa vad som står i Miljömålsberedningens första delbetänkande. Och på onsdag har han möjlighet att läsa det andra delbetänkandet.

Martin Kinnunen talar om kostnaderna för att göra något. Men vilken är kostnaden för att inte göra någonting? Det är det som är den relevanta kostnaden. Vad kostar klimatförändringarna egentligen? Det handlar om människoliv och människors hälsa men också om ekonomiska kostnader. Det är det som är den relevanta siffran att jämföra med. Man kan inte jämföra med dagens situation.

Jag tycker att det nästan är kul, eller åtminstone tragikomiskt, när Martin Kinnunen säger att det inte kan vara Miljömålsberedningen som ska göra jobbet. Men vem är det då som ska göra jobbet i Martin Kinnunens värld? Om inte vi alla – jag, Rickard Nordin, som centerpartist, Martin Kinnunen som sverigedemokrat och den som sitter hemma i soffan – tar vårt ansvar med de möjligheter och instrument vi har, vem är det då som ska göra jobbet?

Martin Kinnunen sa själv i ett annat replikskifte, tror jag, att oljan kommer att användas tills andra alternativ finns. Vem tänkte då Martin Kinnunen skulle ta fram de där alternativen? Det är ju just därför vi i Miljömålsberedningen lyfter fram att Sverige kan göra det här. Vi kan använda skogen, som Martin Kinnunen själv lyfte fram. Den kan vi göra biodrivmedel av. Det är den kunskapen som vi sedan kan exportera till andra länder, för det är det som gör verklig klimatskillnad. Det är också därför Miljömålsberedningen lägger fram förslag.

Anf. 127 JENS HOLM (V):

Herr talman! Ibland framställs det som att klimatförändringen är någonting som kommer att ske någon gång i framtiden. Så kanske det kan kännas i vårt lilla trygga hörn av världen. Men hade vi nu varit i Dhaka, Bangladeshs huvudstad, hade vi kanske varit tvungna att utrymma den här lokalen på grund av de stora översvämningar som just pågått där. Hade vi varit i Lima, Perus huvudstad, hade vi inte kunnat gå och hämta vatten stup i kvarten. Man tvingas ransonera vattnet, eftersom färskvatten är en sinande råvara när de stora glaciärerna i väldigt stor utsträckning har smält bort. Hade vi varit i Afrika söder om Sahara hade vi haft svårt att få mat för att mätta oss själva och våra barn. Där har nämligen under lång tid en av de värsta torkkatastroferna på länge rått. Och inte minst kan vi försöka tänka oss hur det hade varit att befinna sig i krigets Syrien. Kriget har nu pågått i fem år, och vi vet att det föregicks av den värsta torkan i mannaminne.

Är det någonting vi vet om klimatförändringen är det just att den påverkar våra förutsättningar att leva på den här planeten. Vi vet exempelvis att klimatförändringen medför extremväder, och det ser vi redan nu runt omkring på vårt jordklot. Vi i Sverige och alla de andra industrialiserade länderna har ett historiskt ansvar för våra utsläpp. Det var vi som uppfann förbränningsmotorn. Det var egentligen vi som uppfann alla de utsläpp som vi i dag ser påverkar klimatet. Därför måste vi i de industrialiserade länderna gå före, minska våra utsläpp snabbare och hjälpa de fattiga länderna att inte upprepa de misstag som vi har gjort.

I det betänkande som vi nu debatterar finns det en kontrollstation, det vill säga en genomgång av hur väl Sverige som land uppfyller våra klimat- och energipolitiska mål för 2020. Det är väldigt viktigt att vi uppfyller de målen. Hur ska vi annars kunna gå före på klimatområdet?

Regeringen bedömer att vi kommer att nå våra mål till 2020, och det är ju bra. Men vi i Vänsterpartiet anser att vi i Sverige har goda förutsättningar att sätta högre mål än de vi har. Därför vill jag redan nu yrka bifall till reservation nr 2, där vi föreslår skarpare klimatmål i Sverige till 2020.

Att föreslå skarpare mål är viktigt. Med högre målsättningar kommer också fler och bättre åtgärder för att snabbare minska våra utsläpp som ett brev på posten. Det är också därför som vi i Vänsterpartiet på EU-nivå har föreslagit en ambitiösare klimatpolitik med skarpare både klimat- och energimål till 2030.

Herr talman! Det är också viktigt hur man utformar målsättningarna. Det är inte så mycket värt ifall man har ett fint mål som ser ambitiöst ut på papperet men sedan vet att i praktiken är det en väldigt stor del av den målsättningen som får uppfyllas av någon annan.

Det är erfarenheten av den borgerliga klimatpolitiken. Där sa man att ungefär en tredjedel av den borgerliga regeringens klimatmål kunde uppnås genom uppköp av osäkra krediter i andra länder.

Det är en viktig fråga. Det är lite av en skiljelinje mellan högerns klimatpolitik och åtminstone vår klimatpolitik i Vänsterpartiet. Vi vill inte rulla över vårt historiska ansvar för våra utsläpp till något annat land.

Självklart ska vi samarbeta med andra länder. Men det ska vi inte göra för att uppnå våra nationella klimatmålsättningar. Det ska vi göra för att vi helt enkelt har ett historiskt ansvar för våra utsläpp.

De projekt som jag nu noterar att de borgerliga partierna vill bedriva ännu mer av, som uppköp av osäkra utsläppskrediter, finns omnämnda i reservation nr 9 om flexibla mekanismer. Det är inte bara så att man lägger över ansvaret på andra länder att ta ansvar för våra utsläppsminskningar. Det är också så att många av dessa projekt i sig är rätt tvivelaktiga.

Jag kommer ihåg det vattenkraftsprojekt i norra Indien som en del av oss från utskottet när vi var på besök i Indien fick information om. Det finansieras delvis med svenska pengar betalade till ett så kallad CDM-projekt. Det äventyrade den biologiska mångfalden och ledde till att människor som bor i området tvångsförflyttades.

Jag tänker också på de svenska bidragen till CDM-projektet i kolgruvan Jincheng i norra Kina. Den tidigare svenska borgerliga regeringen har betalat ut 10 miljoner US-dollar till det projektet. Varför ska svenska klimatpengar gå till kolkraftverk i Kina?

När utsläppskrediterna har granskats av oberoende forskare och institut konstaterar de att många av utsläppsminskningarna hade blivit av ändå och att man helt enkelt slår in öppna dörrar.

Därför tycker jag att det är bra att vår nuvarande regering säger att de inhemska klimatmålen i ökad utsträckning ska nås genom nationella insatser. Jag skulle ändå vilja fråga socialdemokrater och miljöpartister vad det egentligen innebär.

Är det inte dags att en gång för alla säga att om vi ska minska våra utsläpp med 40 procent, eller vad det nu kan vara, är det 40 procent på hemmaplan?

Jag vill fråga till exempel Johan Hultberg och Moderaterna: Varför vill ni göra mer av de osäkra projekten? Varför ska inte vi ta vårt ansvar för våra historiska utsläpp och göra det på hemmaplan?

Herr talman! I betänkandet föreslår vi i Vänsterpartiet en reform av EU:s utsläppshandelssystem. En del andra partier har också lyft fram den frågan. Vi vet att EU:s utsläppshandelssystem ska vara det främsta verktyget för att minska EU:s utsläpp. Men i dag fungerar inte systemet som det ska.

Ifall vi kan se till att det blir en brantare minskningskurva och att man kan plocka bort fler utsläppsrätter ur systemet kommer varje utsläppsrätt att bli dyrare. Ser vi till att vi auktionerar ut alla utsläppsrätter så att de inte delas ut gratis får vi också den effekten. Vi måste helt enkelt skapa ett mer robust system som verkligen levererar utsläppsminskningar på Europa-nivå.

Herr talman! En fråga som jag tycker glöms bort i betänkandet är en fråga som har diskuterats mycket i Miljömålsberedningen, den beredning som här har refererats av flera talare. Det gäller våra utsläpp som förorsakas av vår konsumtion. I dag är de utsläppen större än Sveriges samlade territoriella utsläpp. Men vi har i dag inga målsättningar eller konkreta styrmedel för att minska de snabbt växande utsläppen.

Naturvårdsverket är en instans som i flera rapporter har pekat på att det skulle vara en god idé att sätta upp en målsättning för de konsumtionsrelaterade utsläppen. Naturvårdsverket har också konstaterat att det finns flera konkreta åtgärder som man kan vidta för att minska utsläppen. Man har särskilt talat om de stora utsläppen som kommer från utrikesflyget och vår köttkonsumtion.

Det är inte okej att de konsumtionsrelaterade utsläppen och utrikesflyget helt och hållet friskrivs från klimatåtaganden. Som jag sa inledningsvis måste vi i Sverige ta ansvar för alla våra utsläpp. Det gäller också de utsläpp som kan vara lite svårare att redovisa och bokföra. Men självklart går det att finna åtgärder för att snabbt minska även de utsläppen.

Herr talman! Jag skulle vilja säga något om Miljömålsberedningen, eftersom den har tagits upp av ett antal talare före mig. Vi i Vänsterpartiet stod fullt ut bakom det första betänkandet, som kom i mars och som handlade om ett långsiktigt utsläppsminskningmål, framtagandet av en klimatlag och överlag ett klimatpolitiskt ramverk för att få ordning och reda i klimatpolitiken.

Det betänkande som kommer att presenteras på onsdag står vi i Vänsterpartiet bakom. Men vi har en reservation där vi reserverar oss mot en ambitionssänkning för delmålet till 2030 och mot att utrikesflyget och konsumtionsutsläppen helt och hållet friskrivs från klimatambitionen.

Herr talman! Som jag sa inledningsvis är klimatfrågan inte en fråga om någonting i framtiden utan om här och nu. Det är därför det är så viktigt att vi har den här debatten om hur vi kan göra svensk klimatpolitik bättre så att vi snabbare kan minska våra utsläpp och se till att förhindra en direkt farlig klimatförändring.

Anf. 128 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Nu har vi i kammaren fått lyssna på riksdagens två ytterkantpartier som har presenterat sina klimatpolitiska åsikter, först Sverigedemokraterna och nu Vänsterpartiet. Mellan dessa två ytterkantpartier står nu sex partier som har enats i Miljömålsberedningen om världens mest ambitiösa klimatpolitiska målsättningar.

Men för Vänsterpartiet räcker inte det. För Vänsterpartiet ska det alltid vara lite högre målsättningar. Det tycks också, vilket är ännu mer beklagligt, vara ett självändamål att politiken är dyr. För Moderaternas del är rätt målsättning att vi ska sänka våra utsläpp så mycket som möjligt och att vi ska göra det på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Men för Vänsterpartiet tycks det vara närmast omvänt. Ju dyrare politiken är, desto bättre är den. Vi ska göra allt på hemmaplan. Vi ska ha så mycket av nationella målsättningar och åtgärder som möjligt. Jag och Moderaterna tänker precis tvärtom. Ju mer vi kan samordna oss internationellt, ju mer vi kan komma överens om inom EU, ICAO, EMU, IMO och alla de olika globala organ och arenor vi har, desto bättre är det.

Herr talman! Jag måste fråga Jens Holm: Är det så att Vänsterpartiets politik har som mål att vara så kostnadskrävande som möjligt? Är det så Vänsterpartiet uppfattar att man bedömer om en politik är bra eller inte? Ju dyrare, desto bättre. Är det kvalitetsbegreppet som Vänsterpartiet har?

Anf. 129 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! När jag lyssnade på Martin Kinnunen från Sverigedemokraterna slogs jag av hur mycket det var som var väldigt likt Johan Hultbergs och Moderaternas politik. Jag hör det ständiga refererandet till Konjunkturinstitutet, att det måste vara ekonomiska konsekvensanalyser på längden och tvären och att klimatpolitiken, av alla politikområden, alltid måste vara kostnadseffektiv.

Kan vi inte bara enas om att detta är vår tids ödesfråga, Johan Hultberg? Det är här och nu som vi måste leverera. Johan Hultberg har mage att säga, eller åtminstone att insinuera, att Vänsterpartiet inte driver på för att få ett bättre klimat. Du talade om EU, till exempel. Det är ju vi som har föreslagit högre ambitionsnivåer på EU-nivå. Det har ni röstat ned. Det är vi som har föreslagit en reform av EU:s utsläppshandelssystem. Det har ni röstat ned. Vi har till och med föreslagit en koldioxidskatt på EU-nivå bara för att vi vet att det är det mest effektiva systemet. Vi vill egentligen inte ha skatter på EU-nivå, men detta kan vara det mest effektiva. Det har ni röstat ned.

Ni vill att någon annan ska ta ansvaret för svensk klimatpolitik. Det var precis det jag sa i mitt anförande. Varför ska vi förlita oss på visserligen billiga men ytterst osäkra utsläppskrediter som upp till ungefär 40 procent inte minskar utsläppen? Det blir ingenting av dem. Varför ska vi göra mer av det som ni föreslår i er reservation, Johan Hultberg?

Anf. 130 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Klimatutmaningen är verkligen en av vår tids ödesfrågor. Därför tycker jag att det är rätt självklart att vi inte har råd att föra en ineffektiv politik. Om vi ska klara av att tackla klimatutmaningen och om vi ska ha råd att vidta alla de åtgärder som krävs för att ställa om måste politiken vara kostnadseffektiv. Annars kommer vi att misslyckas, Jens Holm. Det är ansvarslöst att föra en politik som inte värnar skattebetalarnas pengar, för då kommer det att bli mindre klimatpolitik. Då kommer det att bli större utsläpp. Så enkelt är det.

Jens Holm kritiserar Moderaterna för att vi efterfrågar konsekvensanalyser och för att vi tycker att det är intressant att lyssna på vilka rekommendationer Konjunkturinstitutet eller andra oberoende bedömare ger oss. För mig är det viktigt att lyssna på oberoende bedömares åsikter när vi och Alliansen utformar vår miljö- och klimatpolitik. Vi vill nå så goda resultat som möjligt till en så låg kostnad för samhället som möjligt. Jag tycker att det är helt ansvarslöst att vi ska ställa lägre krav på klimatpolitiken än vi gör inom andra områden. Vi måste leverera resultat, och vi måste ha fokus på just resultat.

Men tyvärr vill Jens Holm och Vänsterpartiet fortsätta den tröstlösa debatten om att högst målsättningar och högst budget vinner. Nej, herr talman – bäst resultat vinner! Alliansen minskade utsläppen med 19 procent under vår tid samtidigt som vi hade en stark ekonomisk tillväxt. Det är jag – nu höll jag nästan på att svära, herr talman – väldigt stolt över.

Det är inte ansvarfullt att bara föreslå högre mål och fler mål, Jens Holm. Du måste presentera en politik som är kostnadseffektiv och som levererar resultat. Annars har vi inte råd att möta klimatutmaningen.

Anf. 131 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Johan Hultberg talar om kostnadseffektivitet och att det är resultatet som räknas. Självklart är det resultatet som räknas. Men ganska ofta finns det ett samband mellan hur mycket man investerar i klimatet och vilket resultat man får ut. Det var ni som på er tid drog ned på miljö- och klimatbudgeten. Vi har varit med och stöttat regeringens budget då vi gör en historisk satsning på miljö- och klimatområdet.

Du talar om att vi måste värna pengarna, Johan Hultberg. Du kanske läste det förförra numret av Naturskyddsföreningens tidning Sveriges Natur. Där kunde man läsa att Energimyndigheten fick gå in med 140 miljoner kronor av våra skattebetalares pengar för att lösa ut ett CDM-projekt i Kina som hade havererat totalt. Jag tänker också på att din regering gick in med ungefär 80 miljoner kronor till ett kolkraftsprojekt i norra Kina. Det var också ett CDM-projekt. Jag börjar undra: Hur bra är de här projekten egentligen? Hur bra kontroll har vi över dem? Vi har väldigt lite kontroll. De är ofta inte additionella; de leder alltså inte ens till minskade utsläpp.

Framför allt tycker jag att de är omoraliska. Vi låter någon annan göra jobbet för det ansvar som vi har, nämligen att vi ska gå före och minska våra utsläpp. Där tycker jag att Moderaterna har en del att svara för. Ni har en reservation där ni säger att ni vill ha mer av dessa osäkra utsläppskrediter. Du har i två inlägg nu underlåtit att svara på varför ni vill det, Johan Hultberg.

Anf. 132 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation nr 24, som Liberalerna har tillsammans med de övriga allianspartierna. Jag yrkar också bifall till reservation nr 27, som är Liberalernas egen reservation. Den handlar om styrmedel.

Jag håller med Jens Holm om en sak: Den här debatten handlar inte om framtiden. Den handlar om det som vi ska göra nu och om vad vi har gjort under många år som har gått. I grunden handlar det om en skrivelse om en

kontrollstation och om perioden 2008–2015. Debatten är alltså också något tillbakablickande.

Man kan i en klimatdebatt inte bortse från det som har hänt under det senaste halvåret och som de flesta av oss är tillfredsställda med. Jag tänker på att en del av de motionsyrkanden som har kommit in har blivit lite överflödiga under tiden eftersom verkligheten har förändrats fortare än de motionsyrkanden som har kommit in till riksdagen. Det kan ses som ett bra tecken i sig.

Jag tycker att man ändå i diskussionen får ta avstamp i Parisavtalet från december 2015. Det som tidigare har hörts här i debatten är centralt. Det gäller bland annat den typ av argumentation som Martin Kinnunen från Sverigedemokraterna för när han beskriver Sverige som en isolerad ö i världen som håller på med någonting eget. Parisavtalet är trots allt ett avtal som skrevs under av 195 länder. 195 länder var åtminstone med i Paris, och avtalet kanske inte är underskrivet av alla ännu. Hur som helst är inte detta någon isolerad företeelse i världen. Samma krav och arbete som gäller och pågår i Sverige pågår på många ställen i världen. Som också har nämnts tidigare i debatten är det en av utgångspunkterna när vi har jobbat i Sverige med det nationella arbetet.

Det som var både förvånande och glädjande i Paris var att ambitionsnivån höjdes väsentligt när det gäller att begränsa temperaturökningen. Det kanske hade varit nyttigt för Sverigedemokraterna och Martin Kinnunen att vara i Paris och lyssna på företrädarna för de lågt liggande nationer som inte bara talade om tillväxt och sådant. De diskuterade hela sin existens. Det är något som ger detta en helt annan dimension.

Detta har även smittat av sig nationellt när vi för diskussionen. Jag vet inte hur mycket vi påverkades i Miljömålsberedningen, men jag har svårt att tro att vi inte påverkades. I februari kom vi med vårt delbetänkande om nettonollutsläpp till 2045 och en klimatlag som är en ren processlag om hur vi långsiktigt ska jobba med klimatfrågan i Sverige oberoende av regering.

I fredags presenterades på DN Debatt av ett antal deltagare i Miljömålsberedningen – både ledamöter av den här kammaren och andra – huvud dragen i beredningens slutbetänkande. Man kan konstatera att det förutom det grundläggande målet om nettonollutsläpp och 85 procents utsläppsminskning i Sverige till 2045 nu finns två ambitiösa etappmål. Det handlar om utsläppsminskningar på 63 procent till 2030 och 75 procent till 2040.

Den flexibilitet som bland andra Jens Holm och Vänsterpartiet har ondgjort sig över fungerar precis tvärtom. Den ger utrymme för att vidta kostnadseffektiva åtgärder.

Det handlar definitivt inte om att inte ta ansvar, utan det handlar faktiskt om att ta ansvar för att få ut mesta möjliga av de pengar som vi har. Det är upp till den regering som sitter på vilken nivå man använder den mekanism som finns.

Herr talman! Det är viktigt för oss i Liberalerna att det är en tydlig signal till samtliga inblandade – näringsliv, kommuner, regioner och inte minst de svenska medborgarna – att Sverige är berett att ta ledarskapet och ta ansvar för att minska våra klimatutsläpp. Vi har varit tydliga med att det inte handlar om att på något sätt äventyra näringslivets konkurrenskraft. Jag tror att ingen här är besjälad av tanken att vi skulle göra det, utan det

handlar snarare om, vilket jag tror att det var Johan Hultberg som var inne på, att vi inom ramen för detta ska kunna stärka konkurrenskraften.

Sverige har visat, inte minst under alliansregeringens tid, att det inte finns något motsatsförhållande mellan tillväxt och att minska utsläpp av växthusgaser.

Vi kan konstatera att transportsektorn är central i sammanhanget. Den står för över 50 procent av utsläppen inom den icke handlande sektorn, det vill säga de som inte är del av EU:s utsläppshandel. Det kan då trots allt vara ganska rimligt att sätta upp ett mål för just den här sektorn. Ska vi nå de ambitiösa mål som vi har satt upp, och det tror jag att vi kommer att göra, måste vi ta oss an transportsektorn.

Målet att minska utsläppen från inrikes transporter med 70 procent till 2030 jämfört med 2010 är naturligtvis en oerhört stor utmaning. Men jag och Liberalerna som parti är helt övertygade om att det kommer att gå. Annars skulle vi aldrig ha tyckt att vi kunde skriva in det målet. Vi tror att det är fullt möjligt.

Det handlar om teknikutveckling och energieffektivisering, och det handlar om skifte till el och biodrivmedel med stor miljönytta. Inte minst energieffektiviseringen är en mycket viktig del i detta.

Vi kan konstatera att Sverige har ett försprång genom sin koldioxidfria elproduktion med vattenkraft, kärnkraft och förnybar energi.

Som liberal kan jag konstatera att resa inte är någonting som vi vill hindra människor från att göra. Det handlar om att varje transportslag ska stå för sina egna utsläppskostnader utifrån principen att förorenaren betalar. Det här måste det jobbas med på alla nivåer. I debatten framstår det nästan som att det är ett motståndsförhållande mellan nationella och internationella åtgärder. Det finns ju vissa saker, till exempel internationellt flyg och sjöfart, där man bara kan jobba på internationell nivå – på EU- och kanske helst på global nivå. Ska vi lyckas fullt ut är vi överens om att det måste ske skärpningar i EU:s utsläppshandelssystem.

Det är naturligtvis viktigt med uppföljning. Kontrollstation 2015 var en utvärdering av alliansregeringens politik från 2008–2015. Den visar med stor tydlighet att det var en politik som gav resultat. Man kan väl konstatera att både målet om minskade utsläpp av växthusgaser och målet för förnybar energi och energieffektivisering kommer att nås.

När det gäller förnybar energi kommer målet att nås med råge. Redan 2014 uppnåddes målet som skulle uppnås 2020.

Nu har den nuvarande S-MP-regeringen ett tydligt ansvar att fullfölja den framgångsrika klimatpolitik som alliansregeringen lade grunden för, och det är mycket det som reservation nr 24 handlar om. Den handlar om att återkomma till riksdagen med om man har för avsikt att ändra några mål. Man ska precisera åtgärder. Det handlar om styrmedel, om både nationellt och internationellt arbete och om att man ska redovisa förväntade konsekvenser. Det kommer att vara krav på det på varje regering under de närmaste årtiondena.

Jag ska inte gå in på så många detaljer, men jag ska ändå ta upp några liberala utgångspunkter och principer som vi har med oss. Det handlar, precis som jag nämnde förut, om att det är förorenaren som ska betala. Det handlar om att det är centralt med forskning och innovation och att vi ska ha generella och teknikneutrala ekonomiska styrmedel. Vi är ju helt överens i Sverige om hur effektiv koldioxidskatten har varit.

Vi ser grön skatteväxling som ett mycket viktigt verktyg. Det har beskrivits tidigare och handlar om sänkt skatt på arbete och företagande mot att man får utrymme att höja skatten på skadliga och negativa klimat- och miljöföreteelser. Ett exempel är att klimatsmarta bilar ska gynnas framför bilar med stora utsläpp.

Ett annat styrmedel som vi från Liberalerna har lyft fram redan tidigare är att vi ska göra en översyn av reseavdragssystemet så att det gynnar minskade utsläpp. Det är ett sådant styrmedel som vi vill jobba vidare med.
(Applåder)

Anf. 133 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! I reservation 9 skriver ni, Lars Tysklind, tillsammans med de andra borgerliga partierna att ni vill öka insatserna med så kallade flexibla mekanismer för att uppnå våra nationella målsättningar för utsläppsminskningar. Flexibla mekanismer i det här sammanhanget brukar handla om så kallade CDM-projekt, alltså uppköp av utsläppskrediter i andra länder.

Stockholm Environment Institute konstaterade i en rapport för några år sedan att en stor del av CDM-projekten hade blivit av ändå. Man slår alltså in öppna dörrar men kan kamma hem vinsterna av det.

Tyska Öko-Institut konstaterade att ungefär 40 procent av CDM-projekten inte är additionella. De leder alltså inte konkret till några utsläppsminskningar. Som jag nämnde tidigare i mitt anförande är en del av de projekt som den tidigare borgerliga regeringen gick in i tveksamma i sig, till exempel det storskaliga vattenkraftsprojektet i Rampur i norra Indien eller kolprojektet i Kina för 80 miljoner kronor.

Man får känslan av att ni borgerliga vill ha mer av det här bara för att det är så otroligt billigt. Det är det verkligen – det kostar 50–60 kronor att minska ett ton. Det är mindre än vad en pizza kostar ute på stan. Men ni är mindre nogräknade med att de här projekten verkligen ska leverera.

Du sa, Lars Tysklind, något bra. Du sa att förorenaren ska betala. Ja, men ska inte vi i Sverige då ta ansvar för våra utsläpp? När vi säger att vi ska minska med ett ton ska vi på allvar minska med ett ton. Därför vill jag fråga: Varför vill ni ha mer av det här? Om ni tycker att det här är så bra, varför gör ni inte *alla* utsläppsminskningar i andra länder bara genom uppköp av utsläppskrediter?

Anf. 134 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Den sista meningen är lite absurd. Varför vi inte gör alla utsläppsminskningar i andra länder behöver jag väl knappast svara på. Det är klart att vi gör lejonparten territoriellt i Sverige.

Det finns säkert både bra och dåliga projekt inom alla områden, och vi vet alla att det finns CDM-projekt som har varit bra och CDM-projekt som har varit dåliga. Nu väljer Jens Holm naturligtvis att bara beskriva de dåliga projekten.

Som jag sa i mitt anförande handlar det här definitivt inte om att inte ta ansvar. Jag tycker att beskrivningen av ambitionssänkningar som Jens Holm och Vänsterpartiet gör inte stämmer med verkligheten. Vi har ett ambitiöst mål till 2030 på utsläppsminskningar med 63 procent. I det har

sex av sju partier som är med i Miljömålsberedningen sagt att det ska finnas en del kompletterande åtgärder som man ska kunna välja att göra – ned till 8 procent av dessa.

Hur mycket man sedan väljer att göra får väl verkligheten utvisa. Vi får sedermera se vad som händer.

Någon gång måste även Vänsterpartiet komma i konflikt med kostnadseffektiviteten. Till slut finns det projekt som blir så dyra i Sverige att utsläppsminskningen inte blir av över huvud taget. Då är det väl ändå bra att vi har satt upp att vi vill kunna utnyttja de flexibla mekanismerna.

Vi ska inte glömma bort att det i mångt och mycket handlar om tekniköverföring, kapacitetsuppbyggnad och sådant. Det går säkert att hitta dåliga exempel på det, men det går mycket väl att hitta bra exempel också, även om jag inte har kunskap om detta just nu.

Anf. 135 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Nu svarade Lars Tysklind lite på en annan fråga. Lars Tysklind gick in på Miljömålsberedningens förslag om ett etappmål till 2030. Det i sig är intressant att diskutera. Men det betänkandet är inte ens presenterat, och framför allt ställde jag en konkret fråga om den borgerliga reservationen nr 9 i det här betänkandet. Där säger ni att ni vill öka insatserna. Ni vill alltså ha mer av de flexibla mekanismerna.

Jag har i mitt huvudanförande och när jag tidigare debatterade med Johan Hultberg från Moderaterna och nu när jag pratar med dig försökt visa att det finns många tveksamma enskilda projekt. Jag tror att de blir tveksamma för att den tidigare borgerliga regeringen gick in med så mycket pengar – jag vill minnas att det var ungefär 3 miljarder kronor – i alla de här projekten. Man måste helt enkelt köpa upp en otrolig massa projekt. Då hamnar man i kolgruvor i Kina. Man hamnar i storskaliga vattenkraftsprojekt i norra Indien och sådant. Man var inte så nogräknad, helt enkelt.

Det verkar som att det för er borgerliga är viktigare att köpa så många krediter som möjligt, för det är otroligt billigt, än att faktiskt fokusera på att göra omställningen här i Sverige.

Eftersom ni har en reservation om det här, Lars Tysklind, undrar jag: Hur många flexibla mekanismer ska få användas enligt Liberalerna? Ni säger att ni vill öka insatserna. Den tidigare borgerliga politiken var ju att en tredjedel av klimatåtagandena skulle göras med det här. Är det alltså ännu mer än en tredjedel, 30 procent, som Liberalerna vill göra genom uppköp av osäkra utsläppskrediter?

Anf. 136 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Jens Holm kanske inte tyckte att jag svarade på frågan, men jag tog egentligen upp detta för att exemplifiera proportionerna. Vad Jens Holm undrade i sin slutfråga i första repliken var ju varför vi inte köper upp alla.

Jag tycker att det som nu står som Miljömålsberedningens förslag visar vilka proportioner vi pratar om. Vi pratar om ett etappmål om en utsläppsminskning på 63 procent. Man ska kunna använda 8 procent. Det betyder alltså att 55 procent är golvet för vad vi ska göra här hemma. Med det resonemang som Vänsterpartiet för undrar jag: Vad resonerar vi om då? Det är ju den här storleksordningen det handlar om. Det borde vara svar nog på frågan.

Anf. 137 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag noterade att Lars Tysklind började prata om Paris och kopplade det till att Miljömålsberedningens mål inte alls är radikala och extrema i förhållande till vår omvärld. Man blev så inspirerad där nere, efter yran i COP 21 i Paris, att man skrev upp procentsiffran lite extra. Man ville känna sig lite extra duktig. Men problemet är att Parisavtalet inte förbinder något land till någonting. Man ska skicka in ett papper där man talar om vad man ska göra framöver. Vissa av länderna har tydligt skrivit att de tänker fortsätta att öka sina utsläpp. Därför tycker jag att kopplingen är lite märklig.

Jag lyssnade också på Johan Hultberg. Han försäkrade oss alla att Alliansen lyssnar på oberoende experter och att det är viktigt. Nu har oberoende experter – Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet – gjort klart att sektorsvisa mål är skadliga. De minskar flexibiliteten och ökar kostnaderna. Ändå vill såväl Liberalerna och övriga Alliansen som Socialdemokraterna ha målet om en fossilfri fordonsflotta. Jag undrar varför.

Kommer den olja som vi slutar att använda att försvinna om inte vi köper den? Kommer vi att rädda klimatet på det här sättet? Kommer alla fordonstillverkare att förändra de bilar som de säljer för att vi i vårt land ska ha en fossilfri fordonsflotta? Kommer de andra länderna att ta efter?

Det är viktiga frågor att ställa sig i sammanhanget. Det handlar om en kostsam politik som övervältras på företag, konsumenter och skattebetalare.

Anf. 138 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Det som egentligen är en intressant motfråga är: Vad har SD och Martin Kinnunen för belägg för att Sverige är det enda land i världen som bryr sig om Parisavtalet och att resten avvaktar och inte gör någonting?

Det är inte sant. Man måste kunna blicka utåt. Vi pratar nu om transportsektorn. Jag kan hålla med om att sektorsmål generellt inte är en bra idé. Att vi ändå har valt att acceptera det och tycker att det är bra och rimligt att använda transportsektorn beror på att det är en av de absolut mest dominerande sektorerna som vi måste ta oss an först, så att den går att definiera på något annat sätt. Men generellt tycker vi inte att sektorsmål är något bra, av precis den anledning som Martin Kinnunen tar upp: Det är inte kostnadseffektivt.

Sedan har vi lite olika roller i den här diskussionen. Politiska målsättningar handlar mycket om vart vi måste komma. Precis som vi har varit inne på ett antal gånger tidigare i debatten handlar det inte om något slags tävling om vem som står på botten och vem som är duktigast eller hur Martin Kinnunen nu har beskrivit det. Det här bygger på vetenskap. Det är inte ens så att den vetenskap som IPCC använder är det värsta scenariot, utan de använder minsta gemensamma nämnare.

Jag tycker nog att SD och Martin Kinnunen tar på sig ett väldigt stort ansvar när man säger att det här inte är ett problem. Jag är ganska glad över att det inte är den förhärskande åsikten i riksdagen.

Anf. 139 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag tror att alla älskar Parisavtalet. Klimatalarmisterna blev jätteglada, för de fick 1 ½ procent. De fick en ny siffra som var lägre

än den förra – i det här sammanhanget vill man ha så låga siffror som möjligt. De så kallade klimatförnekarna var också jättegglada, för det här avtalet förbinder inte någon till någonting. Och alla stora länder var väl glada av samma skäl. Ingen behöver göra någonting.

Men det finns också vissa positiva aspekter på Parisavtalet. Det kan möjligen leda fram till något längre fram.

Det var intressant att höra att Lars Tysklind och Liberalerna är motståndare till sektorsvisa mål, men man är ändå en del av Miljömålsberedningen som vill ha sektorsvisa mål. Man var en del av en regering som också ville ha sektorsvisa mål när det gäller transportsektorn. Där vill man också ha det, som jag förstod det. Det är lite märkligt att man erkänner att det är dåligt med sektorsvisa mål, men när det kommer till fordonstrafiken ska vi ha ett sektorsvist mål.

Det här brukar motiveras med att vi ska gå före. Vi ska lära andra länder att det faktiskt går att få en fossiloberoende fordonsflotta. Men det finns ju ingen empirisk forskning som visar att det stämmer. Oljan kommer att fortsätta att konsumeras. Den olja som inte konsumeras i Sverige kommer att konsumeras någon annanstans. Sverige är ett litet land. Vi styr inte fordonsutvecklingen globalt. I stället tvingas vi in på ett sidospår med dyra subventioner av etanol och biodiesel. Det kostar många miljarder per år. Vi kommer att få en fossilfri fordonsflotta, men det är inte effektivt att sätta ett mål till 2030. Vi måste vänta och se hur utvecklingen går. När tekniken är mogen och när den är kostnadseffektiv kommer vi att få detta. Men det blir kanske 2040 eller 2050 – det återstår att se. Att sätta målet till 2030 är ineffektivt och kostsamt.

Anf. 140 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Det är glädjande att höra att Martin Kinnunen och Sverigedemokraterna trots allt ser att åtgärden är nödvändig och bara sköt upp den i tio år.

Frågan kvarstår dock: Vad har Martin Kinnunen för belägg för att inte andra länder jobbar med frågan? Vi kan ju se på den tyska bilindustrin. Vi behöver inte nämna något märke, men varför jobbar de med att ta fram elbilar och sådant? Jag har svårt att tro att ett stort bolag som Volkswagen bara jobbar för den svenska marknaden, utan de har nog andra idéer om att detta är det som kommer att gälla i hela Europa.

EU har naturligtvis en väldigt central roll. Jag vet inte om Sverigedemokraterna noterade att när kravet på utsläppsminskningar till högst 120 gram per kilometer kom från EU gick det ganska snabbt att få ned de flesta motorer till det. Tyvärr fuskades det en del med detta, men ett mål i sig kan ju vara teknikdrivande också. Det får vi inte glömma bort.

Jag tycker nog att det sista replikskiftet var lite fladdrande från Sverigedemokraterna. Man känner att 2030 är ett alldeles för ambitiöst och överdrivet mål, men sedan kan det nog gå av sig självt till 2040. Det verkar som en något fladdrig syn på frågan.

Anf. 141 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! Politik är att vilja bry sig om, att orka tänka på någon annan än sig själv, att våga vidga sina vyer till ett större perspektiv och känna ansvar för framtiden nu.

Så skriver musikern och kommunpolitikern Tomas Hagenfors från Hallsberg i en av sina sånger som just handlar om politik.

Dagens debatt om våra klimat- och energimål handlar om framtiden och om vilka förutsättningar för klimat och livsmiljö som vi vill lämna över till kommande generationer, till våra barn och barnbarn. Nyligen presenterade sex av de sju partierna som ingått i den parlamentariska Miljömålsberedningen huvudpunkterna i det slutbetänkande som beredningen kommer att lägga fram på onsdag.

Vi har tidigare i debatten hört om de viktiga målen för utsläppen i Sverige: År 2030 ska de vara 63 procent lägre än 1990, och etappmålet för 2040 ska vara minst 75 procent lägre utsläpp jämfört med 1990. Sedan har vi målet om inrikes transporter. Utsläppen för inrikes transporter ska 2030 vara minst 70 procent lägre jämfört med 2010 års nivå.

Det är bra att Miljömålsberedningen i sin debattartikel i Dagens Nyheter lyfter fram de hinder som i dag finns på EU-nivå och som försvårar möjligheterna att nå de mål som vi ska nå upp till.

För ett par veckor sedan presenterade också Energikommissionen sitt betänkande, där Kristdemokraterna tillsammans med fyra andra riksdagspartier efter en bred överenskommelse om energipolitikens inriktning kunde presentera sitt förslag. Det är mycket glädjande. Genom överenskommelsen skapas de stabila förutsättningar som behövs för att frimodiga investeringar i klimatneutral energiproduktion ska kunna genomföras. Med överenskommelsen kan nya förnybara energilag ersätta fossila bränslen samtidigt som kärnkraften fortsätter att leverera klimatneutral energi.

Med en övergång till fossiloberoende transporter följer rimligtvis även en ökad efterfrågan på el. Jag tänker då inte minst på utbyggnaden av laddstationer för elbilar som kommer att kräva en hel del energi. Vi kommer därför, trots insatser som görs för att spara el och minska elkonsumention, att behöva minst lika mycket el i framtiden som i dag i vårt land. Sverige kan också i tider av elöverskott sälja el till länder på kontinenten och på så vis bidra till att avlasta deras beroende av kol för att producera el.

Herr talman! Klimatförändringarna är vår tids största utmaning och kräver såväl regionala och nationella som globala lösningar. Vårt beroende av fossila bränslen är en belastning för både hälsan och miljön och samtidigt en säkerhetspolitisk risk.

När jordens medeltemperatur ökar drabbas utvecklingsländerna särskilt hårt av torka, jorderosion, översvämningar, parasiter och utbredning av tropiska sjukdomar. De rika länderna måste gå före av etiska skäl, menar jag, eftersom vi har ansvar för den absolut största delen av de utsläpp som gjorts och som görs men också för att visa att det är möjligt att ställa om ekonomin.

Kristdemokraterna vill säkra den av FN beslutade Gröna Klimatfondens långsiktiga förutsättningar. Fonden finansierar klimatprojekt i utvecklingsländerna.

Tiden är på väg att rinna ut om världen ska kunna nå tvågradersmålet. Vi kan se det som att den ”ranson” koldioxid som vi har kvar att släppa ut i atmosfären blir allt mindre. Därför är det olyckligt att vissa EU-länder ökar sitt fossilberoende genom förtida kärnkraftsavveckling eller genom rysk fossilgasimport.

Det europeiska beroendet av rysk gas bidrar till instabilitet och utsläpp av koldioxid. Flera EU-länder har inte ställt om från kolberoende, medan andra till och med har ökat sitt beroende av fossila källor genom att stänga ned kärnkraft eller investera för lite i förnybara källor.

Under alliansregeringens tid hade Sverige en hög ambitionsnivå i de klimatpolitiska förhandlingarna i EU. Kristdemokraterna anser att Sverige ska fortsätta att driva på för att EU ska vara ett klimat- och miljöpolitiskt föredöme globalt.

Koldioxidskatt på fossila bränslen och ett utvecklat utsläppshandels-system inom EU är effektiva styrmedel för minskade utsläpp och ett bättre klimat. EU:s mål för minskade utsläpp och energieffektivisering spelar en central roll i arbetet mot miljöförstöring och klimatförändring.

Herr talman! Kristdemokraterna har länge varit pådrivande för att utveckla handeln med utsläppsrätter inom EU, EU ETS, som är ett kostnads-effektivt verktyg för att nå klimatmål. Vi anser att handelssystemet med utsläppsrätter bör utvidgas till att omfatta även den övriga transportsektorn som ännu inte deltar i systemet. Jag tänker då framför allt på flyget.

De växthusgaser som i dag omfattas av EU:s handelssystem är koldioxid, lustgas och perfluorkolväten, PFC. Det senare används vid tillverkning av elektroniska system och har en stark klimatpåverkan, även om det framför allt är CO₂-utsläppen som dominerar.

Inom EU täcks ca 45 procent av de totala växthusgasutsläppen av handelssystemet med utsläppsrätter. För Sverige är motsvarande siffra ca 36 procent. Kristdemokraterna anser att alla växthusgaser bör omfattas av EU:s handelssystem med utsläppsrätter.

Herr talman! Dagens betänkande innehåller hela 36 reservationer, varav Kristdemokraterna står bakom 12. För att vi inte ska ägna onödigt mycket tid åt voteringar väljer vi dock att här i kammaren enbart yrka bifall till Kristdemokraternas reservation 15 om EU:s långsiktiga klimatpolitik och till den gemensamma alliansreservationen 24 om uppfyllelse av klimatmålet för 2020.

(Applåder)

Anf. 142 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Vi står i dag inför fullbordat faktum. Människan har redan påverkat klimatet på planeten, och effekterna ser vi dagligen. Människor tvingas flytta från torka. Människor tvingas bort på grund av översvämningar. Svält hotar i områden där livsmedelsproduktion omöjliggörs på grund av höjd temperatur och mindre regn. I år har vi upplevt hur årets alla månader, en efter en, har deklarerats som de varmaste på planeten någonsin.

Det är uppenbart att vi i världen och i Sverige måste planera och arbeta för hur vi ska klara jobb och välfärd i ett förändrat klimat. I klimatskrivelsen som vi nu debatterar bedömer regeringen att anpassningsåtgärder bör vidtas tidigt för att undvika att kostnaden blir större i framtiden. Det handlar om fysisk planering, kommunikationer, areella näringar, biologisk mångfald och mycket mer. Klimatförändringarna kommer att få en stor inverkan på centrala funktioner också i det svenska samhället. Det är hög tid att ta anpassningsarbetet på allvar.

Grunden för det betänkande vi diskuterar i dag är regeringens skrivelse om en kontrollstation för klimatpolitiken. Här fastslås att Sverige kommer att nå de klimat- och energipolitiska målen år 2020. Vad kan vi konstatera återigen? Jo, att det gick lättare och bättre än vad vi trodde 2009. Det gick lättare och bättre, och vi överträffade målet än en gång, trots vad belackarna trodde 2009. Jag som socialdemokrat är övertygad om att vi hade klarat högre ambitioner. Det har vi hävdad hela tiden.

Kontrollstationer är viktiga, det vill säga att regeringen följer upp hur Sverige klarar av att nå de mål riksdagen beslutat om. Vi socialdemokrater har i flera år lagt fram förslag om att det är något som behöver utvecklas, inte bara komma då och då med oregelbundenhet. Riksdagen behöver få årliga rapporter om hur det går med utsläppen, och man behöver regelbundet se en plan från regeringen om hur målen ska nås. De är en del i det vi kallar klimatpolitiskt ramverk.

Jag tror nämligen att saker som bokföring, uppföljning och mätning är grunden för en bra och trovärdig klimatpolitik. Ett förslag på ett klimatpolitiskt ramverk, framförhandlat av sju partier, finns nu på regeringens bord från den parlamentariska Miljömålsberedningen. Förslaget innehåller en klimatlag, ett preciserat uppdaterat långsiktigt klimatmål, klimatpolitiska handlingsplaner och ett klimatpolitiskt råd. Till detta läggs nu från beredningen ett slutbetänkande som innehåller förslag till utsläppsbana och mål till 2030 och 2040, sektorsmål för transportsektorn och ytterligare förslag och åtgärder för en långsiktig klimatpolitik. Också här nåddes en bred blocköverskridande överenskommelse där sex av de sju partierna höll ihop slutresultatet. Det är viktigt för leverans.

Nu kan regeringen lägga fram förslag till beslut i riksdagen, trots ett utmanande parlamentariskt läge. Det kommer att bli verklighet. Det är en stabil blocköverenskommelse för ett ambitiöst klimatarbete som bär jobb och välfärd för leverans. Det är bra och viktigt för Sverige eftersom det liksom energiuppgörelsen är avgörande för jobben i Sverige och vår gemensamma miljö. Det är genom att vi får klarlagt en långsiktig inriktning på klimat- och energipolitiken som vi kan lägga grunden till att Sverige kan bli det första fossilfria välfärdslandet.

Utan tydlighet och långsiktighet kommer inte investeringen. Det är vad som behövs för att förverkliga de många klimatinnovationer som finns i landet. Då behövs en långsiktig trygghet för investerarna.

Regeringen aviserade nyligen en storsatsning på grön miljö- och klimatteknik genom att utveckla och tillgängliggöra testbäddar inom miljöteknikområdet, till exempel spetsteknik för hållbar stadsutveckling. Det är välbehövliga besked. Samtidigt krävs också nya innovationer för morgondagens lösningar. Därför är det glädjande att regeringen har pekat ut klimat- och miljöområdet som ett av de viktigaste som Innovationsrådet ska satsa på.

Sverige har en statsminister som sätter teknikutveckling och nyindustrialisering högt. Det är en politik som förutom att den leder till hållbar tillväxt kommer att leda till minskade klimatutsläpp och en möjlighet för Sverige att nå de mål som har satts upp. Samtidigt som vi tar fram den nya miljötekniken som världen efterfrågar minskar vi arbetslösheten. Det bådär gott.

Regeringen stimulerar också med hjälp av direkta investeringar i kommunernas klimatarbete. Klimatklivet får 600 miljoner årligen under tiden 2016–2018 i delfinansiering till lokala klimatåtgärder. Vi investerar också i lantbrukarnas möjligheter att minska sin klimatpåverkan och bidra till minskad import av fossila drivmedel med hjälp av metangasreduceringsstödet. Investeringar liksom styrmedel, såsom politisk bestämdhet, är grunden för en effektiv klimatpolitik.

Herr talman! De drivkrafter som en offensiv klimatpolitik har för teknisk utveckling, innovationer och export är också anledningen till att regeringen nu tydliggör att riksdagens mål om att minska utsläppen med 40 procent till 2020 jämfört med 1990 till större del ska ske på hemmaplan. Det är nya besked, och det är besked om höga ambitioner – högre ambitioner än den tidigare borgerliga regeringen hade. Det är helt inom riksdagens beslut.

Den borgerliga regeringen bedömde att en tredjedel av minskningen skulle ske genom att räkna in utsläppsminskningar i andra länder i det egna svenska utsläppsminskningmålet. Den bedömningen kan göras. Den nuvarande regeringen kan göra och gör en annan bedömning.

De borgerliga partierna är mycket angelägna om att Sverige ska ha möjlighet att klara en del av Sveriges åtaganden om mål och utsläppsminskningar genom att vidta åtgärder i andra länder – alltså utsläppsminskningar i andra länder som ska räknas av på Sveriges åtagande. Jag tycker inte att det är speciellt bra. Det är väl också symtomatiskt att i den här debatten är det just detta som de borgerliga partierna gemensamt samlar ihop sig om i sin reservation i detta betänkande. Man slåss med näbb och klor för att få fortsätta att klara de inhemska utsläppsminskningmålen genom att investera i andra länder.

Låt mig framföra en liknelse för att ni ska förstå vad jag menar och varför jag tycker att det är dåligt.

Du har i uppdrag att städa ett rum. Vi säger att det finns tolv hekto damm i rummet. Snabbt kan vi konstatera att den öppna golvytan i rummet går relativt snabbt att städa. Då får du bort sex hekto damm, men sex återstår under soffan, i hörnen och så vidare. Då är frågan om du kan städa grannens rum mot betalning i stället. Grannen säger ja, och du städar grannens öppna yta. Så har du fått ihop tolv hekto. Problemet är att det fortfarande är skitigt i ditt rum. Förr eller senare måste du ta bort den skiten också.

Så är det i Moderaternas, Liberalernas, Kristdemokraternas och Centerns Sverige. När de har betalat för klimatåtgärder i andra länder finns de skitiga hörnen kvar i Sverige. Det kommer att krävas av oss att vi till slut städar också dessa hörn eftersom alla utsläpp ska bort för att vi ska klara de internationella klimatmålen och leva upp till FN:s klimatkonvention. Vi kommer inte undan hemläxan.

Den nuvarande regeringen menar att det är smartare att ha som grundläggande princip att vi ska klara våra egna utsläppsåtaganden med egna utsläppsminskningar, att vi kan höja ambitionerna. Det är för att det behövs men också för att stödja teknikutveckling i Sverige, för att öka drivkrafterna för att utveckla ny teknik, för att skapa jobb här hemma och för att exportera de lösningar på klimatfrågan som världen behöver.

Sverige behöver fler jobb. Därför har regeringen deklarerat en ny inriktning på politiken. Det är en politik som innebär en höjd ambitionsnivå, som driver på och finansierar internationellt klimatarbete mer än någonsin och har bestämt sig för att bidra ytterligare till världens klimatomställning genom att ta ansvar för våra egna utsläppsminskningar på hemmaplan.

Jag kan i det sammanhanget passa på att släppa en aptitretare inför kommande valrörelser. Det kommer att krävas en klimatambitiös regering även efter valet 2018 om vi ska klara 2020-målet med högre ambitioner. Detsamma gäller för att upprätthålla höga ambitioner i en långsiktig klimat- och energipolitik.

Herr talman! Låt mig avsluta med att konstatera att det finns en mängd motioner och reservationer i detta betänkande. För den som inte är så detaljinsatt i svensk politik kan det tyckas finnas en stor oenighet inom politiken. Men det stämmer inte. Inriktningen och det långsiktiga målet att alla utsläpp till slut måste bort är vi överens om brett i Sveriges riksdag. Det finns ett brett engagemang för en effektiv klimatpolitik i Sveriges riksdag. Det är något som vi ska vara stolta över.

Det finns dock olika synsätt på hur klimatåtgärder ska utformas, i vilken takt de ska sättas in och vem som ska betala.

Det stora undantaget i Sveriges riksdag är ju Sverigedemokraterna. De vill inte göra något, absolut inte mer än vi måste. I klartext vill partiet att vi struntar i riksdagens beslut om klimatmål till 2020 och FN:s klimatkonvention som Sverige har ratificerat och som lades fast 1992. Där slås det fast att det är de industrialiserade länderna som ska gå före, som ska minska sina utsläpp mest och först.

Men Sverigedemokraterna gör som de brukar. De har en egen introvert tolkning och tycker inte att Sverige ska göra någonting. I stället ska andra göra mer. De tror inte på att minska utsläppen i Sverige och argumenterar att Sverige har så lite utsläpp att det ändå inte spelar någon roll i det stora hela. Tänk om alla tänkte så! Vart skulle det ta oss?

För oss socialdemokrater är klimatpolitikens inriktning enkel: De fossila utsläppen måste minska för att på sikt upphöra helt. Det handlar om solidaritet och rättvisa. Det handlar om överlevnad. Det handlar om att bestämma sig. Vi har bestämt oss, och regeringen har tydligt deklarerat denna inriktning. Sverige ska vara med och leda utvecklingen för ett aktivt klimatarbete, inte ställa sig vid sidan om. Regeringen vill att Sverige ska vara en drivkraft för nationellt och internationellt klimatarbete – ett ambitiöst klimatarbete som bär jobb och välfärd.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 143 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Skit i hörnen efter dålig städning är mestadels ett lokalt problem. Klimatfrågorna däremot är ett globalt problem. Vad som faktiskt är ett lokalt problem i sammanhanget är nuvarande regering.

I valrörelsen talade Stefan Löfven om skogsindustrin som en framtidsbransch som man skulle göra offensiva satsningar på. I Miljömålsberedningen var Matilda Ernkrans och jag överens om att vi behöver skogen för att kunna fasa ut de fossila bränslena. Men det som nu föreslås på initiativ av den här regeringen går stick i stäv med detta.

En statlig utredning som enligt medieuppgifter kommer att föreslå en skatt på lastbilar på någonstans mellan 26 och 28 kronor per mil slår direkt mot skogsindustrin. Det går nämligen, vilket Miljöpartiet och Socialdemokraterna kanske inte har noterat, ingen järnväg till skogen. En genomsnittlig skogstransport är på ungefär tio mil. Därmed är det heller ingen mening med att lasta om den.

Skogforsk tittade för några år sedan på det här med kilometerskatt. Man räknade med att uppemot 10 procent av skogen och biomassan i skogen skulle bli omöjlig att utnyttja med en sådan skatt. Då räknade man med en skatt på ungefär hälften så mycket som den som nu verkar föreslås.

Tänker Socialdemokraterna att vi ska börja flotta timret igen? Det skulle vara något mer klimatsmart. Eller ska vi helt enkelt sänka skogsindustrin som bransch? Ska vi ta bort all den här biomassan?

Vi behöver styrmedel på transportområdet, det är jag den förste att skriva under på. Men vi behöver inte styrmedel på transportområdet som gör att vi sänker de sektorer som vi behöver för att ställa om.

Min fråga till Matilda Ernkrans är därför: Vill Socialdemokraterna verkligen införa en kilometerskatt, och hur ser man i så fall på problemen det skulle medföra för skogsindustrin – den industri som vi i Miljömålsberedningen tillsammans lyfter fram som möjligheten att hitta lösningar på att gå från fossilt till förnybart? Det skulle jag gärna vilja veta.

Anf. 144 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Först kan vi väl i alla fall konstatera att om alla lämnar skit i hörnen blir ett lokalt problem ganska lätt ett globalt problem. Om vi alla i stället tar ansvar för att sköta vår egen städning hemma har vi löst det problemet också på global nivå.

För att svara på frågan om kilometerskatt som Rickard Nordin väljer att ställa i denna klimatdebatt: Det första jag vill säga är att det Rickard Nordin hänvisar till är en hearing i en del av en pågående utredning som ska tjäna som underlag för regeringen när man så småningom ska bestämma sig för om man ska införa en kilometerskatt eller ej. Det vanliga och det jag tycker är rimligt är att man låter utredningen jobba klart med sitt förslag. Sedan skickar man det på remiss, och därefter tar man ställning till vad man ska göra med utredningens förslag.

Rickard och jag har tillsammans suttit i Miljömålsberedningen. Där har vi hanterat en annan utredning, som tillsattes av Rickard Nordins regering, nämligen FFF-utredningen. När man väl behandlar förslagen politiskt är det väl inte så att man kan hamna på exakt samma ställe som utredare eller utredningar, men det får tiden utvisa. Låt utredningen jobba klart, låt den få gå på remiss och låt oss få återkomma till den frågan!

Däremot är det ju så att precis som skogen är extremt viktig för oss socialdemokrater är också åkerinäringen extremt viktig. Att titta på möjligheten att införa en kilometerskatt handlar för oss i första hand om sjysta villkor för vår åkerinäring. Det tycker jag att vi borde kunna vara överens om att vi behöver ha i Sverige.

Anf. 145 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Att skapa goda villkor för åkerinäringen – vad nu det har med klimatfrågan att göra vet jag inte riktigt – handlar alltså om att beskatta den hårdare? Det tycker jag är en väldigt spännande och ganska bakvänd retorik.

För mig handlar det helt enkelt om att om åkerinäringen ska ha någonting att göra är det rätt bra att man kan använda sig av den, och det på ett konkurrenskraftigt sätt. Gör man då så att skogsindustrin inte kan ta ut sin biomassa ur skogen, vilket i sin tur gör att vi inte kan ställa om från fossilt till förnybart, kommer åkerinäringen inte att ha några uppdrag att ta på sig.

Så sent som i fredags skrev vi på DN Debatt, Matilda Ernkrans och jag tillsammans, om att biobränslen och en bioekonomi är otroligt viktigt för framtiden.

Om en kilometerskatt – som regeringen vill ha; annars skulle man inte ha tillsatt utredningen – skulle införas, Gud förbjude, kan Matilda Ernkrans och Socialdemokraterna lova här i riksdagens kammare att den inte kommer att slå mot våra möjligheter att nyttja skogens biomassa, att ställa om från fossilt till förnybart och att använda detta för att skapa en rejäl och bra bioekonomi?

Anf. 146 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Det jag kan lova Rickard Nordin och Centerpartiet är att den här regeringen är väldigt noga med att utreda och bereda de förslag som den så småningom kommer att lägga fram för riksdagen. Det gäller också förslaget om kilometerskatt, och det arbetet är nu påbörjat.

En svensk åkerinäring med miljöbra transporter har allt att vinna på att vi kan se till att det är det sättet att transportera på som blir normen i Sverige. Det gör att det i första hand handlar om att se till att vi får sjystare villkor på svenska vägar. Sedan kan en kilometerskatt, rätt utformad, också bära möjligheten att minska våra klimatutsläpp. Men låt oss bereda och utreda det här i god ordning så att vi får ett väl berett förslag som vi så småningom eventuellt kan ta ställning till i riksdagens kammare. Jag tror att det är ett mycket rimligt sätt att ta sig an politikens utmaningar.

Det gäller också biobränslen från skogen. Vi är överens om att det är extremt viktigt att vi klarar av att få fram mer biobränslen från vår skog så att vi kan ersätta fossila drivmedel med biobränslen som vi kan producera själva. Det innebär mängder av nya jobb som Sverige behöver. Också det ska vi ta oss an i god ordning och se till att det blir rätt så att vi klarar inte bara en och två utmaningar utan kanske till och med fler.

Anf. 147 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Matilda Ernkrans kan jag konstatera att vi delar kritiken mot den tidigare borgerliga regeringens politik i fråga om hur den försökte uppnå de nationella klimatmålen. Den tidigare borgerliga regeringen ville uppnå de målen till ungefär en tredjedel genom uppköp av förvisso billiga men osäkra utsläppskrediter i andra länder.

Matilda Ernkrans talar om vikten av att städa hela golvet och inte lämna kvar några dammtussar i hörnen eller under sängen. Jag håller fullt ut med.

Därför säger regeringen numera att vad gäller hur Sverige i framtiden ska uppnå sina åtaganden ska det i ökad utsträckning ske genom nationella åtgärder. Men regeringen säger inte att man helt och hållet ska sluta köpa utsläppskrediter i andra länder utan bara att man i ökad utsträckning ska uppnå det här genom nationella åtgärder. Det kan i praktiken innebära att den här regeringen kommer att uppnå de nationella klimatmålen genom att köpa utsläppskrediter som utgör 32 procent av det nationella målet. Det är ju mindre än 33 procent, som de borgerliga hade.

Därför skulle jag vilja veta: Vad är den här regeringens ambition vad gäller hur vi ska uppnå vårt klimatåtagande?

Hur mycket ska man förlita sig på uppköp av osäkra krediter i andra länder – är det 32 procent, 29 procent, 10 procent – eller tänker ni städa upp hela golvet och ta ansvar för våra historiska utsläpp av växthusgaser? Jag hoppas på det sistnämnda.

Anf. 148 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Det vi kan konstatera är att det var lättare och enklare att uppnå de klimatmål som Sverige hade satt upp. Jag känner mig väldigt trygg med att vi socialdemokrater har sagt att vi kan ha högre ambitioner och klara mer av utsläppsminskningarna på hemmaplan. Jag känner mig också väldigt glad över att den nya regeringen har ändrat inriktning på politiken. Man säger att regeringens ambition är att i ökad utsträckning nå målet genom nationella insatser. Jag tycker att det är klokt och rimligt formulerat av en regering som gör allt som står i dess makt för att dessutom lägga till nya åtgärder, styrmedel och investeringar för att också få till stånd utsläppsminskningar på hemmaplan.

Vi har att förhålla oss till det riksdagsbeslut som finns sedan 2009, då den svenska riksdagen beslutade att utsläppsminskningarna kan ske genom investeringar i utsläppsminskningar i andra länder – *kan* men måste inte. Nu ville vi ändra inriktning, och då är det rimligt att inom riksdagsbeslutets ram säga att regeringens ambition är att i ökad utsträckning nå målet genom nationella insatser.

Jag känner mig trygg med utvecklingen och med de åtgärder och styrmedel som regeringen har tagit fram. De tyder på att vi verkligen kommer att klara detta med nationella insatser. Men låt oss se när det blir 2020.

Anf. 149 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Något är ju fel i grunden – så ser jag på det och så tolkar jag Matilda Ernkrans – om vi låter någon annan göra det jobb som vi säger att vi själva ska göra. Om vi säger att vi ska minska våra utsläpp med ett ton förväntar sig folk att vi gör ett ton på hemmaplan, inte att man tar 300 kilo i något annat land.

Om då detta är fel i grunden, varför säger man då inte att vi helt och hållet ska förlita oss på nationella åtgärder när vi ska uppnå vårt klimatåtagande? Varför öppna upp för att fortsätta detta beroende av osäkra krediter i andra länder? Det är denna osäkerhet och öppningen mot fortsatta uppköp som jag inte förstår. Jag skulle önska att den här regeringen kunde täppa till det och säga att ett ton innebär ett ton på hemmaplan.

Sedan har man självklart andra former av internationellt samarbete, men när vi säger att vi gör något gör vi det på hemmaplan fullt ut. Är det inte det som ska gälla ändå, Matilda?

Anf. 150 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! I grunden kanske det också handlar om förtroende och tillit. Det är socialdemokrater och miljöpartister som bär regeringsmakten nu. Jag känner mig trygg med att regeringen har ändrat inriktningen och säger att vår ambition är att i ökad utsträckning nå målet genom nationella insatser. Det är också en regering som lägger fast åtgärder, styrmedel och investeringar för att nå det målet.

Jag känner mig trygg med det, men det kanske har med förtroende och tillit att göra. Det är ju faktiskt det parti som jag representerar som är ett av de regeringsbärande partierna.

Sedan har Vänsterpartiet och Jens Holm all möjlighet att driva på politiken utifrån vad de tycker är rimligt och viktigt. Men jag känner mig trygg med regeringens politik och med att det är en politik som kan bära framåt. Vi behöver faktiskt ha en bred enighet i den här kammaren för att kunna leverera riktigt bra klimatpolitik. Är det något som klimatet inte behöver är det pamfletter som ingen kan infria. Det klimatet behöver är aktiva åtgärder som styr i rätt riktning. Det krävs en del samarbete och en del blocköverskridande överenskommelser också, enligt min mening.

Anf. 151 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag blev inte riktigt klok på liknelsen med smuts i de olika rummen. Atmosfären har ju inte flera olika rum. Det är ett enda jättestort rum. Det spelar ingen roll var man släpper ut något; det finns överallt i alla fall. Det är ju något av grundproblematiken i den här frågan.

Det är också lite fel att benämna koldioxid som smuts. Det är ändå en källa till liv och något som behövs för att saker och ting ska kunna växa.

Jag lade märke till att Socialdemokraterna är mycket tydliga med att man vill sätta fokus på nationella insatser. Jag tycker att det är beklagligt. Kan man minska utsläpp någonstans i världen mer effektivt med samma summa pengar ska man naturligtvis göra det. Allt annat är ineffektivt och dumdrigt, eftersom det inte spelar någon roll var någonstans utsläpp sker, utan de påverkar oss lika mycket i alla fall.

Nu har Miljömålsberedningen, lite försenat och med något bortfall, kommit fram till att man vill minska utsläppen med 85 procent från 1990 till 2045. Det är, har vi hört, det mest radikala förslag som något land har lagt fram. Det kan man tycka olika saker om.

I delbetänkandet var det ganska förvirrat när det gällde vad man bedömde att detta skulle kosta. Det fanns olika beräkningar, och man hänvisade vagt till att kostnaden blir någon enstaka procent av bnp. Vet Matilda Ernkran något om vad detta förslag kommer att kosta?

Anf. 152 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag förstår att Martin Kinnunen och Sverigedemokraterna har svårt att förstå liknelsen, som handlar om att om alla tar ansvar för sina egna klimatutsläpp klarar vi att ställa om världen i en bättre riktning. Jag förstår att Martin Kinnunen och Sverigedemokraterna har svårt att förstå det, för det är uppenbart att Sverigedemokraterna inte heller på det här

området tycker att vi ska följa FN:s konventioner. Det är ju ett genomgående drag i Sverigedemokraternas politik att man håller sig till en egen tolkning av vad FN:s konventioner innebär och hur man tar ansvar för dem.

FN:s klimatkonvention, som man beslutade om 1992, är väldigt tydlig med att det är de industrialiserade länderna som ska gå före och som har ett större ansvar. Det ansvaret har Sverige tagit sedan dess, och vi kommer att fortsätta ta det, åtminstone om vi klarar att hålla en tillräckligt stor enighet i Sveriges riksdag om att detta är rätt väg att gå.

Just nu är det Sverigedemokraterna som mäter ut sig och vill ha en helt annan inriktning på politiken. Det är sant att vi tar ett större ansvar när det gäller nationella insatser, men det är inte sant att det sker på bekostnad av internationella insatser. Den här regeringen lägger mycket och stora pengar också på internationella insatser, men vi tycker inte att de ska räknas in i våra egna utsläppsminskingsåtaganden, utan de görs därutöver.

När det gäller kostnaderna kan jag försäkra Martin Kinnunen om att vi i Miljömålsberedningen har tagit hjälp på alla möjliga olika sätt för att räkna på kostnader. Makroekonomiska modeller fångar inte hela klimatomställningen.

Anf. 153 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Om alla tog ansvar skulle vi ju inte ha denna debatt. Att alla inte tar ansvar är ju egentligen det som vi diskuterar. Det är därför man behöver ha möten på FN-nivå och försöka få med sig alla länder. Dessvärre åstadkommer man ganska lite.

Ernkrans hävdar att regeringen spenderar så mycket pengar att det räcker till allt: Man kan minska utsläppen ensidigt här i Sverige samtidigt som man öser ut pengar på vår omvärld. Det var spännande att få höra det. När jag tittar på statens budget tycker jag att det ser lite dystrare ut.

Jag har frågat Moderaternas företrädare, Centerpartiets företrädare och nu Socialdemokraternas företrädare vad man bedömer att det skulle kosta. Jag har fortfarande inte fått något svar. Det är lite intressant.

I delbetänkandet fanns det i alla fall siffror, på allt från 1 procent av bnp till 12 procent. Det är en skillnad på flera hundra miljarder. Konjunkturinstitutet var ganska hårda när de sågade detta, just eftersom det inte fanns någon grund för de påståenden som Miljömålsberedningen lade fram i det betänkandet. Jag hoppas att det kommer att se bättre ut nu när det kommer den här veckan.

I övrigt vore det positivt om Socialdemokraterna och den övriga regeringen kunde ta del av Finanspolitiska rådets yttrande till Miljömålsberedningen om just kostnadseffektiv klimatpolitik. Atmosfären har nämligen inte olika rum. Det är samma rum. Kan vi minska utsläppen mest för 100 kronor någon annanstans ska vi givetvis göra det. Allt annat är dumdrigt.

Sverigedemokraterna tycker att vi ska uppfylla de internationella åtaganden som vi har gjort. Sverige har tagit ett enormt stort ansvar. Men vi ska inte göra det in absurdum. Det är dumdrigt, och det riskerar vår tillväxt och våra arbetstillfällen.

Anf. 154 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Skiljelinjerna är tydliga här. Sverigedemokraterna håller på och mäter ut sig från den här riksdagen genom att hävda någon sorts nånannanism – om någon annan gör någonting slipper vi. De har dessutom en egen, friare tolkning av FN:s klimatkonvention. Men det är som sagt inget konstigt. Sverigedemokraterna brukar ta sig an internationella konventioner på det sättet, för att få dem att passa in i deras ideologiska ram.

Den svenska regeringen och vi socialdemokrater tycker att vi ska följa FN:s klimatkonvention. Där är det tydligt att det är de industrialiserade länderna som ska gå före och som ska minska sina utsläpp först och mest. Det är ett ansvar som vi kommer att fortsätta ta.

Vi hävdar, och tycker att vi har belägg för, att det kommer att gå. Med tydlig politisk bestämdhet och med en kombination av styrmedel, investeringar och politisk handlingskraft går det att göra omställningen. Den bär också jobb och välfärd. Vi har klarat den förut. Och vi kommer att fortsätta klara den.

Den oro som Sverigedemokraterna ger uttryck för här är inte ny. Så har belackare mot klimatomställningen låtit i alla tider. Och ni har blivit överbevisade varje gång, Martin Kinnunen. Det har gått lättare, det har varit enklare och Sverige har blivit rikare och konkurrenskraftigare för varje steg vi har tagit i klimatomställningen.

Det är min uppfattning att vi kan ta oss an också framtiden på det sättet. Men jag är, till skillnad från Sverigedemokraterna, en del av en arbetarrörelse som har bejaktat omställning och strukturomvandling. Det har vi gjort genom att också ta ansvar för höga utbildningsnivåer och trygghetssystem som bidrar i omställningen. Och vi har också tagit ansvar för hela Sverige och alla människor i det här landet. Det kommer vi att fortsätta göra.

Det är baserat på jämlikhet, frihet, rättvisa och solidaritet.
(Applåder)

Anf. 155 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Vi debatterar nu klimatpolitik, med anledning av regeringens skrivelse och bedömning av hur de svenska klimat- och energimålen till 2020 kommer att uppnås.

I detta betänkande behandlas också ett åttiotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden. Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jorden har feber. Utsläppen av växthusgaser och de konsekvenser de för med sig är vår tids stora utmaning. Vi i den rikare delen av världen har orsakat en stor del av dessa utsläpp, och det är vårt ansvar att se till att de minskar. Hur går det då med det arbetet i Sverige?

Regeringen menar i skrivelsen att vi kommer att uppnå de klimatmål som riksdagen kom överens om 2009, det vill säga en minskning av utsläppen i den icke-handlande sektorn med 40 procent till år 2020 jämfört med 1990. Det är självklart positivt, även om Miljöpartiet när målen sattes upp ville ha mer ambitiösa mål. Jag är övertygad om att vi hade kunnat uppnå även dem.

Miljöpartiet anser också att utsläppsminskningarna, dem vi tillgodo-räknar oss i vårt inhemska mål, ska ske i Sverige och ingen annanstans. Det är därför glädjande att regeringen i skrivelsen hyser hopp om att gå i

mål med detta till 2020, det vill säga att vi kommer att nå en utsläppsminskning av de inhemska utsläppen på 40 procent.

Alliansen ville att en tredjedel av utsläppsminskningarna skulle ske någon annanstans, genom någon annans arbete. Det är självklart att vi, som både har råd och smart teknik, ska hjälpa andra länder att minska sina utsläpp. Men vi ska inte tillgodoräkna oss de utsläppsminskningar som sker i andra länder. Det blir en märklig bokföring.

Hur kommer det sig då att takten för utsläppsminskningarna har ökat sedan regeringsskiftet, herr talman? Jo, det handlar om att vår rödgröna regering har lagt in en högre växel i klimatarbetet, genom

- mer stöd till klimatinvesteringar i kommuner, landsting och företag – det så kallade Klimatklivet
- statlig medfinansiering i lösningar för att minska trafikens utsläpp i städer och tätorter – det så kallade stadsmiljöavtalet
- mer stöd till dem som vill sätta upp solceller på taken, till lantbrukare som vill producera biogas och till dem som vill köpa bilar som går på förnybart och el
- mer pengar till järnvägsunderhåll
- en överföring av ansvaret för underhållet till Trafikverket
- en nationell cykelstrategi och stöd till cykelinfrastruktur
- att förbereda införandet av en vägslitageavgift för tunga fordon
- en avgift på flyget.

Vi har nu en regering som tar klimatet på allvar och som arbetar aktivt för att minska utsläppen både i Sverige och i övriga världen.

Herr talman! Som det har sagts tidigare i debatten är det glädjande att vi de senaste veckorna har kommit överens över partigränserna om flera viktiga saker på klimatområdet. Fem partier i Energikommisionen har kommit överens om att vi ska ha ett helt förnybart elsystem år 2040 och att det förnybara ska ges utökad stöd i det så kallade elcertifikatssystemet.

Vi är sju partier i Miljömålsberedningen som har enats om att vi vill införa en klimatlag med ett klimatpolitiskt ramverk som skapar ordning och reda i klimatpolitiken. Vi är överens om att vi ska ha nått nettonollutsläpp år 2045. På onsdag kommer vi att överlämna vårt slutbetänkande, där vi bland annat föreslår delmål för hur mycket utsläppen ska minska till år 2030 och 2040 med en utsläppsbana.

Det är på det sättet vi får en klimatpolitik som tuffar på, oavsett regering. Som miljöpartist är jag stolt över att få vara med och föreslå detta, även om Miljöpartiet självklart vill mer, även om jag som miljöpartist har högre ambitioner vad gäller både mål och styrmedel.

Herr talman! Våra inrikestransporter orsakar omkring en tredjedel av utsläppen av koldioxid i Sverige. Av utsläppen från inrikestransporterna står vägtrafiken för ca 95 procent. Det är en sektor med stort oljeberoende. 85 procent av det bränsle som i dag används till vägtransporter är av fossilt ursprung. Av den olja som Sverige importerar varje år går enligt SPBI hela

78 procent till transportsektorn. Att minska utsläppen inom transportsektorn är således avgörande för att vi ska klara våra klimatmål i Sverige.

Miljömålsberedningen föreslår därför ett sektorsmål för trafikens utsläpp. Hur det skulle formuleras var det självklart diskussioner om. Vi har sju partier i Miljömålsberedningen som har olika ambitionsnivåer. Att Miljöpartiet vill mer är väl något som föga förvånar. Det förvånar väl inte heller att vi inte fick igenom det mål vi ville ha till 2030 – en helt fossilfri fordonsflotta.

Men politik handlar om att kunna kompromissa. Att sex partier nu har kommit överens om ett mål om minst 70 procents utsläppsminskningar inom väg, järnväg och sjöfartstrafik till 2030, jämfört med år 2010, är stort och viktigt. Och jag vill passa på att tacka de partier i beredningen som har skruvat upp sina ambitioner.

Herr talman! Att minska utsläppen i transportsektorn är dock ingen quickfix. I dag ser vi att det går åt helt fel håll. Förra året ökade utsläppen från våra vägar. Det behöver göras mycket för att vända den utvecklingen, inte minst när det gäller resvanor och samhällsplaneringar.

Under de senaste 50 åren har den största ökningen av transportarbetet inom persontrafiken skett med bil. Det innebär att även om resandet med kollektiva trafikslag mer än fördubblats i absoluta tal sedan 1960-talet har andelen kollektivtrafikresor minskat från cirka hälften av transportarbetet före 1960 till mindre än 20 procent i dag. Den utvecklingen måste vi vända om vi ska klara våra klimatmål.

Det är därför helt nödvändigt och viktigt att ett av Miljömålsberedningens förslag är att skifta norm. I stället för bilen ska gång, cykel och kollektivtrafik göras till norm vid planering av tätorter och städer. Och tåg och buss ska göras till norm vid planering av infrastruktur däremellan.

Ska vi klara en minskning av trafikens utsläpp på minst 70 procent till 2030 är det, vid sidan av en stor introduktion av bilar som går på el och förnybara drivmedel, ett måste.

Herr talman! Det är bra att det ser ut som att vi kommer att klara målet att koldioxidutsläppen i Sverige i den icke-handlande sektorn ska minska med 40 procent till 2030 jämfört med 1990.

Men om vi ska vara ärliga har svenskarnas utsläpp inte minskat. Dina och mina klimatfotavtryck har i stället blivit större genom att vi konsumerar mer och mer. Och mycket av det vi konsumerar produceras utomlands. Bara vårt flygande genererar enligt Naturvårdsverket nu 10 miljoner ton växthusgaser årligen. Det är lika mycket som vägtrafiken i Sverige gör.

Miljöpartiet anser att det behövs ett kompletterande mål för konsumtionens utsläpp, ett mål och också ett styrmedel.

Flyget är som sagt en stor utsläppskälla. Det är också utsläpp som inget land tar ansvar för i sin bokföring av utsläpp i dagens läge. Flygets utsläpp ingår inte i den uppgörelse som slöts i Paris i december. De är politiskt laddade på global nivå, och även här i Sverige bland vissa oppositionspartier. Men Miljöpartiet anser att även flyget måste bära sina klimatkostnader. Därför har regeringen tillsatt en utredning som har fått i uppdrag att analysera och föreslå hur en skatt på flygresor kan utformas. Detta är ju något som andra länder i EU – som Tyskland och Storbritannien – redan har gjort.

Även flyget måste bära sina klimatkostnader. Detta och stora satsningar på höghastighetståg och bekväma nattåg i Sverige och Europa är receptet för att ersätta en stor del av vårt flygande i framtiden.

Herr talman! Avslutningsvis: Det är nu det gäller. Vi ser ännu inte de fulla effekterna av de utsläpp som vi redan gjort, så det finns ingen tid att förlora. Kompromisser är en självklarhet i politiken, men det finns ingen risk att vi gör för mycket. Tryggheten vi får genom hemförsäkringar, pensionssparande, bilbälten med mera behöver kompletteras med den ökade trygghet som större klimatåtgärder skulle ge. Sverige har goda förutsättningar att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer och skapa goda exempel som kan spridas över världen.

Anf. 156 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! I en interpellationsdebatt om biodrivmedel för ett halvår sedan uttryckte Magdalena Andersson sig så här:

Sverige ska ha styrmedel som är stabila över tid och ger ett stabilt bidrag till statskassan. Pengar till statskassan kommer alltså före fossilfria transporter i prioriteringsordningen. Klimatproblemen måste vänta. Vi måste ha pengar till våra bidragsökningar.

Det var beskedet från den här regeringens finansminister. Å andra sidan framgår det också tydligt i budgeten. Regeringen med Miljöpartiet i spetsen höjer skatterna på förnybara bränslen med 370 miljoner.

Etanolen är nu i princip helt uttraderad. Rapsdieseln går på knäna. Ersättningen blir fossil bensin, diesel eller HVO, som visserligen är ett biodrivmedel men som alldeles för ofta görs av palmolja.

Det borde skilja ungefär 4 kronor per liter mellan etanol och bensin för att de ska vara likvärdigt beskattade utan överkompensation. Nu skiljer det ungefär 1,50 kronor. Det är klart som attan att folk tankar annat. Det är faktiskt så illa att vi riskerar att backa på våra klimatmål på transportsidan. Förra året skedde det ingen förändring alls.

Jag undrar: Står Miljöpartiet fortfarande bakom principen om grön skatteväxling? Hur tycker i så fall Stina Bergström att det funkar i regeringsställning?

Anf. 157 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! En grundprincip för Miljöpartiet är att vi ska ha en grön skatteväxling som gör att det blir dyrare att göra det som är dåligt för klimatet och miljön och billigare att göra det som är bra för miljön och klimatet. Så är det.

Precis som Rickard Nordin tycker jag att det är ett problem med den utveckling som vi nu ser. Det blir dyrare att tanka förnybart än att tanka bensin eller diesel. Det har ju fler anledningar. En stor anledning är det sjunkande oljepriset, som gör att skillnaden blir stor.

Där skulle man kunna tänka sig att höja koldioxidskatten, och det har också den här regeringen gjort. Vi har genomfört en höjning av koldioxidskatten, men den behöver kanske höjas ännu mer för att den skillnaden inte ska bli så stor.

Det är också EU-bestämmelser som gör att man inte får gynna det förnybara på bekostnad av det fossila, vilket är en väldigt märklig inställning.

Jag vet ju att din regering, Rickard Nordin, brottades med detta. Man funderade på olika förslag som man skickade till EU och sedan fick bakläxa på och inte fick genomföra.

Nu funderar min regering på hur man ska lösa det här med en kvotplikt som kommer att accepteras i EU. Det är viktigt att vi tänker rätt här så att vi inte ytterligare en gång hamnar i den sitsen att branschen tror att det ska införas ett långsiktigt system och att vi i sista minuten får nej till det. Då står branschen där igen utan långsiktiga spelregler.

Anf. 158 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Min fråga var egentligen: Tycker Stina Bergström att den skatteväxlingsprincip som Miljöpartiet står för genomförs eller inte när man är i regeringsställning?

På den egna hemsidan står det nämligen så här: Miljöpartiets princip är enkel. Skatterna ska höjas på det som smutsar ned miljön och sänkas på det som är bra för miljön och skapar nya jobb.

Såvitt jag vet är Sverige det enda land i EU som nu genomför en svart skatteväxling där arbetsgivaravgifterna och skatten på arbete höjs, tvärtom vad som står på Miljöpartiets hemsida. Dessutom höjer man skatten även på förnybara drivmedel. Man höjer skatterna överallt. Det rimmar ganska illa med den retorik som jag vet att Miljöpartiet tidigare har haft, som vi uppskattar och som Sverige har fått beröm för internationellt.

Snarare borde det stå något i stil med: Miljöpartiets princip är enkel. Skatterna ska höjas på det som smutsar ned miljön och sänkas på det som är bra för miljön, fast inte nu när vi sitter i regeringsställning, för då höjer vi skatterna även där.

Det här är ganska så enkelt. Jämför man etanolpriset och bensinpriset ska det skilja 4 kronor för att det ska vara en jämn fördelning utan överkompensation. Nu skiljer det 1,50 kronor. Vad är det då som den här regeringen överkompenserar? Det är bensinen. Det hjälper ju inte att höja bensinskatten som regeringen gjorde när man samtidigt höjer skatten på etanol. Man höjde skatten med 1 krona på etanolen medan man höjde med ett par ören på bensinen. Det hjälper ju inte.

Ingen från EU har sagt att man i just detta nu överkompenserar etanolen. Därför ska också regeringen sänka den skatten från augusti. Men varför sänker man från augusti? Problematiken fanns redan från den 1 december när regeringen höjde skatten. Man borde inte ha höjt den över huvud taget, man borde ha sänkt den i stället. Problemet är att man inte klarar av att genomföra den gröna skatteväxlingen, utan man höjer skatten i stället.

Anf. 159 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att regeringen nu sänker priset på etanol. Man kan ha olika teorier om huruvida man verkligen behövde höja det eller inte. Regeringen gjorde bedömningen att vi skulle få bakläxa av EU om vi inte höjde.

Du talar om skatteväxling, Rickard Nordin. När ni satt i regering funderade vi i Miljöpartiet på vart Centerpartiets gröna skatteväxling tog vägen. Vi kunde bara se att ni fick igenom stora skattesänkningar på arbete. Det infördes inga skatter på det som är miljö- och klimatskadligt.

Jag kan ha respekt för detta. Miljöpartiet har inga problem med att till exempel sänka skatter på arbete. Det gör vi också nu vad gäller en del saker. Till exempel blir vissa reparationer billigare. Det kommer att skapa en del jobb. Men vi ser också att det i dagens läge inte finns några stora möjligheter att sänka skatter på arbete ytterligare, med tanke på vad vi i dagens Sverige måste se till att vi har pengar till.

Miljöpartiet är för en grön skatteväxling, men vi måste också uppnå klimat- och miljömålen. Därför ska vi se till att det blir billigare att göra det som är bra för miljön och klimatet och dyrare att göra det som inte är bra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 juni.)

§ 9 Nagoyaprotokollet om användning av genetiska resurser

*Nagoyaprotokollet om
användning av gene-
tiska resurser*

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16: MJU21
Nagoyaprotokollet om användning av genetiska resurser (prop.
2015/16:161)
föredrogs.

Anf. 160 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! I det här betänkandet behandlas regeringens förslag om hur Nagoyaprotokollet ska kunna implementeras i svensk lagstiftning. Från Alliansens sida har vi inga invändningar i sak mot förslaget. Vi tycker att det är viktigt att implementeringen sker så snart som möjligt. Däremot har vi tagit del av flera remissinstansers oro över att de nya reglerna kan försvåra för forskningen. Därför tycker vi att det är viktigt att det görs en översyn om tre år av hur reglerna har påverkat forskningen. Av denna anledning, herr talman, yrkar jag bifall till Alliansens reservation under punkt 3.

Anf. 161 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Jag tänker fatta mig väldigt kort. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 juni.)

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2016) 400 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 445/2014/EU om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020–2033

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 17 juni

2015/16:740 Olagliga körskolor

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:741 Näringslivets konkurrenskraft i Norrland

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2015/16:742 Vägunderhållets påverkan på nollvisionen

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:743 Sveriges konkurrenskraft

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:744 Tillgång till fordon för de svenska krigsförbanden

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:745 Besparingar i assistansersättningen

av *Bengt Eliasson* (L)

till statsminister Stefan Löfven (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 juni

2015/16:1368 Fristående och kommunala skolors likhet inför lagen

av *Gunilla Nordgren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1369 Ridning som rehabilitering

av *Gunilla Nordgren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1370 Energirådgivning

av *Fredrik Christensson* (C)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2015/16:1371 Djursjukhuset Strömsholms verksamhet

av *Lars Eriksson* (S)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1372 Mänskliga rättigheter och flyktingavtal med Libyen

av *Kerstin Lundgren* (C)

till statsrådet Ann Linde (S)

2015/16:1373 Bidrag till våldsbejakande extremism

av *Johan Hedin* (C)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:1374 Regler kring gödselförbud och deras inverkan på svenskt jordbruk

av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1375 Asylrätt för kriminella

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1376 Samordning av civil och militär utbildning på Ljungbyhed

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

Prot. 2015/16:123

20 juni

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 20.22.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanrådets början till och med § 5 anf. 29 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 6 anf. 62 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 98 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 8 anf. 127 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ersättare	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Ärenden för bordläggning	2
§ 5 Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige	3
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU16	3
Anf. 1 JOHAN FORSSELL (M).....	3
Anf. 2 PAULA BIELER (SD).....	6
Anf. 3 JOHANNA JÖNSSON (C).....	8
Anf. 4 PAULA BIELER (SD) replik	10
Anf. 5 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	10
Anf. 6 PAULA BIELER (SD) replik	11
Anf. 7 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	11
Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	12
Anf. 9 PAULA BIELER (SD) replik	16
Anf. 10 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	17
Anf. 11 PAULA BIELER (SD) replik	17
Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	18
Anf. 13 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L).....	18
Anf. 14 PAULA BIELER (SD) replik	20
Anf. 15 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik.....	20
Anf. 16 PAULA BIELER (SD) replik	21
Anf. 17 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik.....	21
Anf. 18 ARON MODIG (KD)	21
Anf. 19 PAULA BIELER (SD) replik	25
Anf. 20 ARON MODIG (KD) replik	25
Anf. 21 PAULA BIELER (SD) replik	26
Anf. 22 ARON MODIG (KD) replik	26
Anf. 23 YILMAZ KERIMO (S)	27
Anf. 24 MARIA FERM (MP).....	29
Anf. 25 PAULA BIELER (SD) replik	31
Anf. 26 MARIA FERM (MP) replik.....	32
Anf. 27 PAULA BIELER (SD) replik	32
Anf. 28 MARIA FERM (MP) replik.....	32
Anf. 29 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	33
Anf. 30 MARIA FERM (MP) replik.....	33
Anf. 31 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	33
Anf. 32 MARIA FERM (MP) replik.....	34
Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	34
Anf. 34 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	41
Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	42
Anf. 36 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	43
Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	43

Anf. 38 PAULA BIELER (SD) replik.....	44
Anf. 39 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	44
Anf. 40 PAULA BIELER (SD) replik.....	45
Anf. 41 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	45
Anf. 42 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	46
Anf. 43 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	47
Anf. 44 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	47
Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	48
Anf. 46 STAFFAN DANIELSSON (C).....	48
Anf. 47 STAFFAN DANIELSSON (C).....	49
(Beslut skulle fattas den 21 juni.)	49

§ 6 Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att

främja lika rättigheter och möjligheter m.m.	50
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU10.....	50
Anf. 48 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	50
Anf. 49 PAULA BIELER (SD).....	52
Anf. 50 ANNIKA QARLSSON (C).....	53
Anf. 51 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	55
Anf. 52 FREDRIK MALM (L)	56
Anf. 53 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	58
Anf. 54 EVA-LENA JANSSON (S)	60
Anf. 55 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik	62
Anf. 56 EVA-LENA JANSSON (S) replik	62
Anf. 57 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik	62
Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (S) replik	63
Anf. 59 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	63
Anf. 60 EVA-LENA JANSSON (S) replik	64
Anf. 61 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	64
Anf. 62 EVA-LENA JANSSON (S) replik	64
Anf. 63 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	65
Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (S) replik	65
Anf. 65 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	65
Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (S) replik	66
Anf. 67 MARIA FERM (MP)	66
(Beslut skulle fattas den 21 juni.)	67

§ 7 Jämställdhet

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU9.....	67
Anf. 68 ERIK ANDERSSON (M)	67
Anf. 69 PAULA BIELER (SD).....	70
Anf. 70 ANNIKA QARLSSON (C).....	72
Anf. 71 FREDRIK MALM (L)	74
Anf. 72 PAULA BIELER (SD) replik.....	77
Anf. 73 FREDRIK MALM (L) replik	77
Anf. 74 PAULA BIELER (SD) replik.....	78
Anf. 75 FREDRIK MALM (L) replik	78
Anf. 76 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	79

Anf. 77 PAULA BIELER (SD) replik	82
Anf. 78 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	82
Anf. 79 PAULA BIELER (SD) replik	83
Anf. 80 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	83
Anf. 81 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	84
Anf. 82 ERIK ANDERSSON (M) replik.....	86
Anf. 83 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	86
Anf. 84 ERIK ANDERSSON (M) replik.....	87
Anf. 85 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	87
Anf. 86 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	88
Anf. 87 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	88
Anf. 88 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik.....	89
Anf. 89 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	89
Anf. 90 PAULA BIELER (SD) replik	90
Anf. 91 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	90
Anf. 92 PAULA BIELER (SD) replik	91
Anf. 93 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	91
Anf. 94 ANNIKA QARLSSON (C) replik	92
Anf. 95 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	92
Anf. 96 ANNIKA QARLSSON (C) replik	93
Anf. 97 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	93
Anf. 98 JANINE ALM ERICSON (MP)	94
Anf. 99 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik.....	96
Anf. 100 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	97
Anf. 101 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik.....	97
Anf. 102 JANINE ALM ERICSON (MP) replik.....	98
Anf. 103 ROSSANA DINAMARCA (V).....	98
Anf. 104 PAULA BIELER (SD) replik	101
Anf. 105 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	102
Anf. 106 PAULA BIELER (SD) replik	102
Anf. 107 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	103
Anf. 108 ERIK ANDERSSON (M) replik	103
Anf. 109 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	104
Anf. 110 ERIK ANDERSSON (M) replik.....	104
Anf. 111 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	104
Anf. 112 FREDRIK MALM (L) replik.....	105
Anf. 113 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	105
Anf. 114 FREDRIK MALM (L) replik.....	106
Anf. 115 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	106
(Beslut skulle fattas den 21 juni.).....	106
§ 8 Klimat- och energimålen – Kontrollstation 2015 m.m.	107
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16: MJU20	107
Anf. 116 JOHAN HULTBERG (M)	107
Anf. 117 MARTIN KINNUNEN (SD)	109
Anf. 118 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	112
Anf. 119 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	113
Anf. 120 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	113
Anf. 121 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	114
Anf. 122 RICKARD NORDIN (C).....	114
Anf. 123 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	117
Anf. 124 RICKARD NORDIN (C) replik.....	117

Anf. 125	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	118	Prot. 2015/16:123
Anf. 126	RICKARD NORDIN (C) replik	118	20 juni
Anf. 127	JENS HOLM (V).....	119	-----
Anf. 128	JOHAN HULTBERG (M) replik	121	
Anf. 129	JENS HOLM (V) replik	122	
Anf. 130	JOHAN HULTBERG (M) replik	122	
Anf. 131	JENS HOLM (V) replik	123	
Anf. 132	LARS TYSKLIND (L).....	123	
Anf. 133	JENS HOLM (V) replik	126	
Anf. 134	LARS TYSKLIND (L) replik	126	
Anf. 135	JENS HOLM (V) replik	127	
Anf. 136	LARS TYSKLIND (L) replik	127	
Anf. 137	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	128	
Anf. 138	LARS TYSKLIND (L) replik	128	
Anf. 139	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	128	
Anf. 140	LARS TYSKLIND (L) replik	129	
Anf. 141	LARS-AXEL NORDELL (KD).....	129	
Anf. 142	MATILDA ERNKRANS (S)	131	
Anf. 143	RICKARD NORDIN (C) replik.....	134	
Anf. 144	MATILDA ERNKRANS (S) (replik)	135	
Anf. 145	RICKARD NORDIN (C) replik.....	136	
Anf. 146	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	136	
Anf. 147	JENS HOLM (V) replik	136	
Anf. 148	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	137	
Anf. 149	JENS HOLM (V) replik	137	
Anf. 150	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	138	
Anf. 151	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	138	
Anf. 152	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	138	
Anf. 153	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	139	
Anf. 154	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	140	
Anf. 155	STINA BERGSTRÖM (MP)	140	
Anf. 156	RICKARD NORDIN (C) replik.....	143	
Anf. 157	STINA BERGSTRÖM (MP) replik	143	
Anf. 158	RICKARD NORDIN (C) replik.....	144	
Anf. 159	STINA BERGSTRÖM (MP) replik	144	
	(Beslut skulle fattas den 21 juni.)	145	
§ 9	Nagoyaprotokollet om användning av genetiska resurser	145	
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16:MJU21	145	
Anf. 160	JOHAN HULTBERG (M)	145	
Anf. 161	STINA BERGSTRÖM (MP)	145	
	(Beslut skulle fattas den 21 juni.)	145	
§ 10	Bordläggning.....	145	
§ 11	Anmälan om interpellationer.....	146	
§ 12	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	146	
§ 13	Kammaren åtskildes kl. 20.22.....	147	